

BHAVAN'S LIBRARY

This book is valuable and
NOT to be **ISSUED**
out of the Library
without Special Permission

५२०१
तानी.

ताजिकनीलकंठीसटीकासोदाहरणाप्रारंभः ॥

५२०१ मूल्यं १ रुप्यकः ।

त्रागणशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुचरणारविदाभ्यानमः ॥ चंडीकुंडलमाकलय्यकुंतुकादंडाभशुङ्गाग्रकृत्वा
 तांडवदंडवरेपशुपतेः खेलन्खलूच्छृखलम् ॥ चंडांशोरिवमंडलतदपरसंदर्शयन्नवरेहरेवोजगदं त्रिकां विहसयन्त्यः श्रेयसे गजतात्
 ॥ १ ॥ दिवाकरो नाम बभूव विद्वान् दिवाकराभोगणितेषु मन्ये ॥ स्वकल्पितैर्येन विवृद्धवृद्धैर्द्वंद्वजगद्दर्शित विश्वरूपम् ॥ २ ॥
 तस्यात्मजाः पंचसमावभूदुःपंचैद्रकल्पागणितागमेषु ॥ पंचाननावादिगजैर्द्रमेदंपंचाक्षिकल्पाद्विजकर्मणा च ॥ ३ ॥ अज
 निष्टकृष्णनामा ज्येष्ठस्ते पां कनिष्ठानाम् ॥ विद्यानंवद्यवांचवेत्ता जगतः सदाचारी ॥ ४ ॥ तस्माज्जातः कनिष्ठो विबुधबुधग
 णश्चेष्टतां प्राप जाग्रज्ज्योतिः शास्त्रेण शश्वत्प्रकटित विभवायस्य शिष्यप्रशिष्याः ॥ विष्णुर्ज्योतिर्विदुर्वोपतिविदितगुणोभूमिद
 वीर्करेद्रोग्रंथव्याख्यानखर्वीकृतविबुधगुरुर्गर्वहागर्वभाजाम् ॥ ५ ॥ आसीदासिंधुदासीकृतगणकगणग्रामणीगर्वभेत्तावेत्ता
 ग्रंथांतराणामतिगुरुरनुजस्तस्य कस्याप्यजेयः ॥ महारिर्वोदिवृद्धशमनविधयेकोपिमह्यारिनामाव्यकाव्यकप्रवकाजगतिवि
 शदयत्सर्वसिद्धांतवेत्ता ॥ ६ ॥ तस्यानुजः केशवनामधेयोज्योतिर्विदानंदसमुद्रचंद्रः ॥ वाणीप्रवीणो वचनान्मृतेन संजीवया
 मास कलाविलासी ॥ ७ ॥ तस्यानुजः संप्रति विश्वनाथो विष्णुप्रसादाद्गुणमात्रजिष्णुः ॥ सर्वज्ञदैवज्ञविलासविज्ञो नृसिंहतः
 साधितसर्वविद्याः ॥ ८ ॥ आसीद्वेदांतवेत्ता स्मृतिनिगमपटुर्ग्रामणीगर्वभेत्ता कर्ता ग्रंथांतराणां फणिपतिनिगमस्यापि वेत्ताधि
 काशी ॥ वक्ता श्रीनीलकंठात्मजभजनपटुर्नीलकंठः सचक्रसंज्ञातंत्रदुरुहसकलशुभदशादुर्दशादर्शभूतं ॥ ९ ॥ गोदातीरस्थ
 गोलाभिधपुरवसतिः पार्थदेशैकभूपः संज्ञातंत्रस्य टीकां व्यवदधदभिनवांगद्यपद्यानवद्याम् ॥ शश्वद्विश्वोपकृत्यै विशदतंत्रतयादैव
 विद्विंश्वनाथोग्रंथो ग्रंथिभेत्ता ग्रहगणितविदामग्रगण्योऽप्यगर्वः ॥ १० ॥ निर्विघ्नग्रंथसमाह्वयं मंगलमाचरन् चिकीर्षितं प्र

तिजानीते । श्रीनीलकंठः तत्ताजिकं तत्पूर्वाचार्योक्तं ताजिकं सूक्तिभिः सवुक्तिभिः नानाछंदोभिर्वाविविनक्ति प्रकटीकरोति । कथं भूतं ताजिकं । सूरिमनः प्रसादकृत् सूरयः पंडितास्तेषां मनः अंतःकरणं तस्य प्रसादकृत् । एतद्वंथावलोकनेन पंडितमनः प्रसन्नं भवतीत्यर्थः । किंकृत्वा हेरं वंगणपतिं प्रणम्य । पुनः किंकृत्वा दिवाकरं सूर्यं प्रणम्य । पुनः किंकृत्वा अनंतदेवज्ञाख्यगुरोः पदांघ्रिजं प्रणम्य ॥ १ ॥ पुमान्गुरुपराशिः चरधरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः सुहृदः हृदांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः रक्तः आरक्तवर्णः वष्पाः

प्रणम्य हेरं वमथो दिवाकरं गुरोरनंतस्य तथा पदांघ्रिजम् ॥ श्रीनीलकंठो विविनक्तिसूक्तिभिस्तत्ताजिकं सूरिमनः प्रसादकृत् ॥ १ ॥ अथ द्वादशराशिस्वरूपमाह । तत्रादौ मेपस्य । पुमांश्चरोऽग्निः सुहृदश्चतुष्पाद्रक्तोष्णपित्तोऽतिरवोऽद्रिरुग्रः ॥ पीतो दिनं प्राग्विपमो दयोऽल्पसंगप्रजो रूक्षनृपः समोऽजः ॥ २ ॥ अथ वृषराशिस्वरूपमाह । वृषः स्थिरः स्त्रीक्षितिशीतरूक्षो याम्येदसु भूर्वायुनिशाचतुष्पात् ॥ श्वेतोऽतिशब्दो विपमो दयश्च मध्यप्रजासंगशुभोऽपिवैश्यः ॥ ३ ॥

वृष्णस्वभावः पित्तः पित्तस्वभावः अतिरवो महाशब्दः अद्रिः पर्वतचारी उग्रः क्रूरः पीतः पीतवर्णः दिनं दिवाचली प्राक्पूर्वदिक्स्वामी विपमो दयः अल्पसंगप्रजः अल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च रूक्षः कांतिरहितः नृपः क्षत्रियवर्णः समः समांगः अजो मेपः एवं गुणविशिष्टो ज्ञेयः । अयं राशिर्द्विवर्णः आरक्तवर्णः पीतवर्णश्च मेपसिंहवन्विनामेव वर्णद्वयमुक्तम् कुतः समरसिंहेनोक्तत्वात् ॥ २ ॥ अयं स्थिरः स्थिरसंज्ञकः स्त्री स्त्रीराशिः क्षितिर्भूमिराक्षिः शीतः शीतलस्वभावः रूक्षः कांतिरहितः याम्येद दक्षिणदिक्स्वामी

सुभूः सुपुभूमिचारी वायुः वायुप्रकृतिः निशारात्रिवली चतुष्पाञ्चतुश्चरणः श्वेतः शुभ्रवर्णः अतिशब्दो महाशब्दः विषमोदयः
मध्यमप्रजासंगः मध्यमप्रजः मध्यमस्त्रीसंगश्च शुभः सौम्यः वैश्यः वैश्यवर्णः अयं श्लथांगः मेपसिंहधन्विनामेव हठांगत्वमुक्तम्
अर्धादितरे श्लथांगा बोध्याः ॥ ३ ॥ द्वंद्वमिथुनराशिरेतादृशो ज्ञेयः । यथा प्रत्यक्षमिदं दिक्स्वामी समीरोवायुराशिः शुक्र
भाः शुक्रकांतिः हरितवर्ण इत्यर्थः द्विपातद्विचरणः ना पुरुषराशिः द्विमूर्तिर्द्विस्वभावः चरस्थिरस्वभावात्मक इत्यर्थः तत्रा
पि पूर्वार्धस्थिरमुत्तरार्धचरमिति विशेषो ज्ञेयः उक्तं च भट्टोत्पलेन “चरराशौ विपरीतमिच्छं वाच्यं द्विमूर्त्युदये स्थिरवत्प्रथमे धेया

अथ मिथुनराशिस्वरूपमाह ॥ प्रत्यक्समीरः शुक्रभादिपान्नाद्वंद्विमूर्तिर्विषमोदयोष्णः ॥ मध्यप्रजा
संगवनस्य शूद्रो दीर्घस्वनः स्निग्धदिने द्रुतयोगः ॥ ४ ॥ अथ कर्कराशिस्वरूपमाह ॥ बहुप्रजासंगपदः
कुलीरश्च रौऽगनापाटलहीनशब्दः ॥ शुभः कफीस्निग्धजलांबुचारी समोदयी विप्रनिशोत्तरे शः ॥ ५ ॥

दपरे चरराशि वत्सर्वम्” इति विषमोदयः उष्णः उष्णस्वभावः मध्यमप्रजः मध्यमस्त्रीसंगश्च वनस्थो वनचारी
शूद्रः शूद्रवर्णः दीर्घस्वनः महाशब्दः स्निग्धः चिकेणः दिने द्रुदिवावली तथा शब्दः पादपूरणे । उग्रः क्रूरः अयं श्लथांगः ॥ ४ ॥
कुलीरः कर्कराशिः एतादृशो ज्ञेयः यथा बहुप्रजासंगपदः बहुप्रजो बहुस्त्रीसंगो बहुचरणश्च चरश्च रसंज्ञकः अंगनास्त्रीराशिः
पाटलः श्वेतरक्वर्णः हीनशब्दो निःशब्दः शुभः सौम्यः कफीकफप्रकृतिः स्निग्धः चिकेणः जलजलराशिः अंबुचारी जलचरः
समोदयी विप्रो ब्राह्मणवर्णः निशारात्रिवली उत्तरे शः उत्तरदिक्स्वामी अयं श्लथांगः ॥ ५ ॥

हरिःसिंहः सपतादृशोज्ञेयः पुमान् पुरुषः स्थिरः स्थिरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः दिनंदिवावली पीतः पीतवर्णः रूक्षः कांतिर
हितः पित्तः पित्तप्रकृतिः उष्णः उष्णस्वभावः पूर्वशः पूर्वदिक्स्वामी दृढोदढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः समोदयः दीर्घरवोम
हाशब्दः अल्पसंगमजः अल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च शैलः पर्वतचारी नृपः क्षत्रियवर्णः उग्रः क्रूरः धूम्रो धूम्रवर्णः अयं राशिर्द्विवर्णः
पीतोधूम्रश्च ॥ ६ ॥ कन्यास्वरूपमेतादृशम् पांडुः पिंगलवर्णः द्विपातुद्विचरणः स्त्री स्त्रीराशिः द्वितनुद्विस्वभावाचरस्थिर

अयसिंहराशिस्वरूपमाह ॥ पुमान्स्थिरोऽग्निर्दिनपीतरूक्षः पित्तोष्णपूर्वेशदृढश्चतुष्पात् ॥ समोद
योदीर्घरवोऽल्पसंगप्रजो हरिः शैलनृपोऽग्रधूम्रः ॥ ६ ॥ अथ कन्याराशिस्वरूपमाह ॥ पांडुर्द्विपात्स्त्रीद्वि
तनुर्यमाशानिशामरुन्ध्रीतसमोदयाक्ष्मा ॥ कन्यार्थशब्दाशुभभूमिवैश्यारूक्षाऽल्पसंगप्रसवाशुभाच
॥ ७ ॥ अथ तुलाराशिस्वरूपमाह ॥ पुमांश्चरश्चित्रसमोदयोष्णः प्रत्यङ्मरुत्स्त्रिभ्रवो नवन्यः ॥
स्वल्पप्रजासंगमशूद्रउग्रस्तुलोद्युवीर्योद्विपदः समानः ॥ ८ ॥

द्विस्वभाविका यमाशादक्षिणदिक्स्वामी निशारात्रिवली मरुद्वायुप्रकृतिः शीताशीतस्वभावा समोदया क्ष्माभूमिराशिः
अर्धशब्दाखंडशब्दा शुभभूमिः शुभभूमिचारी वैदया वैदयवर्णा रूक्षाकांतिरहिता अल्पसंगप्रसवा अल्पसंगा अल्पप्रसवाच
शुभासौम्यराशिः चकारः समुच्चयार्थः ॥ ७ ॥ पुमान्पुरुषराशिः चरश्चरसंज्ञकः चित्रो नानाविधवर्णः समोदयः उष्णः

स्वल्पप्रजःस्वल्पस्त्रीसंगश्च शूद्रःशूद्रवर्णः उग्रः क्रूरः द्युवीर्योदिवावली द्विपदःद्विचरणः समानःसमांगः अयंश्लथांगः तुला
राशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ ८ ॥ स्थिरःस्थिरसंज्ञकः सितःशुभ्रवर्णः स्त्रीस्त्रीराशिः जलजलराशिः उत्तरेशः उत्तरदिक्स्वामी
निशारात्रिवली रवोनोनिःशब्दः बहुपाद्बहुचरणः कफीकफप्रकृतिः समोदयः वारिचरःजलचरः अतिसंगप्रजःबहुस्त्रीसं
गोबहुप्रजश्च शुभःसौम्यः स्निग्धतनुःचिक्कणतनुः द्विजःब्राह्मणवर्णः अलिर्वृश्चिकराशिरेतादृशोज्ञेयः अयंश्लथांगः ॥ ९ ॥

अथवृश्चिकराशिस्वरूपमाह ॥ स्थिरःसितःस्त्रीजलमुत्तरेशोनिशारवोनोबहुपात्कफीच ॥
समोदयोवारिचरोऽतिसंगप्रजःशुभःस्निग्धतनुर्द्विजोऽलिः ॥ ९ ॥ अथधनूराशिस्वरूपमा
ह ॥ नास्वर्णभाःशैलसमोदयोऽतिशब्दोदिनंप्राग्दृढरूक्षपीतः ॥ राजोष्णपित्तोधनुरल्पसू
तिसंगोद्विमूर्तिर्द्विपदोऽग्निरुग्रः ॥ १० ॥

नापुरुषराशिः स्वर्णभाःस्वर्णकांतिः शैलःपर्वतचारी समोदयः अतिशब्दःमहाशब्दश्च दिनंदिवावली प्राक्पूर्वदिक्स्वामी
दृढःदृढांगः रूक्षः कातिरहितः पीतःपीतवर्णः राजाक्षत्रियवर्णः उष्णःउष्णस्वभावः पित्तःपित्तप्रकृतिः अल्पसूतिसंगःअ
ल्पप्रजोऽल्पस्त्रीसंगश्चोच्यते द्विमूर्तिश्चरस्थिरस्वभावात्मकः द्विपदःद्विचरणः तन्नापिपूर्वार्धेद्विपदत्वंम् उत्तरार्धेचतुष्पदत्वं
ज्ञेयं स्वयमेवाग्नेवक्ष्यति । अग्निरग्निराशिः उग्रःक्रूरः अयंराशिर्द्विवर्णः सुवर्णवर्णःपीतवर्णश्च धनूराशिरेतादृशोज्ञेयः ॥ १० ॥

मृगोमकरराशिरेतादृशोज्ञेयः चरःचरसंज्ञकः क्षमाभूमिराशिः अर्धरवोऽर्धशब्दः यमाशादक्षिणदिक्स्वामी स्त्रीस्त्रीराशिः
पिंगःपिंगलवर्णः रूक्षःकांतिरहितः शुभःसौम्यः भूमिःभूमिचारी शीतःशीतलस्वभावः स्वल्पप्रजासंगःस्वल्पप्रजःस्वल्पस्त्री
संगश्च समीरोवातप्रकृतिः रात्रिःरात्रिवली आदौचतुष्पात् राशिपूर्वार्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् उत्तरार्धेस्थलचरत्वंज्ञेयम् उत्तरार्धे
जलचरत्वमित्यग्रेवक्ष्यति विषमोदयः विद्वैश्यवर्णः अयंश्रद्धांगः ॥ ११ ॥ कुंभराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदःचरणहीनः

अथमकरराशिस्वरूपमाह ॥ मृगश्चरःक्षमार्धरवोयमाशास्त्रीपिंगरूक्षःशुभभूमिशीतः ॥ स्वल्पप्रजा
संगसमीररात्रिरादौचतुष्पाद्विषमोदयोविद ॥ ११ ॥ अथकुंभराशिस्वरूपमाह ॥ कुंभोऽपदोनादि
नमध्यसंगप्रसूःस्थिरःकर्बुरवन्यवायुः ॥ स्निग्धोष्णखंडस्वरतुल्यधातुःशूद्रःप्रतीचीविषमोदयोग्रः ॥
॥ १२ ॥ अथमीनराशिस्वरूपमाह ॥ मीनोऽपदःस्त्रीकफवारिरात्रिर्निःशब्दवभ्रुर्द्वितनुर्जलस्थः ॥
स्निग्धोऽतिसंगप्रसवोऽपिविप्रःशुभोत्तराशेऽविषमोदयश्च ॥ १३ ॥

नापुरुषराशिः दिनंदिवावली मध्यसंगप्रसूः मध्यमस्त्रीसंगोमध्यमप्रसवश्च स्थिरःस्थिरराशिः कर्बुरश्चित्रवर्णः वन्योवनचारी
वायुर्वायुराशिः स्निग्धःचिक्कणः उष्णःउष्णस्वभावः खंडस्वरोऽर्धस्वरः तुल्यधातुः समवातपित्तकफप्रकृतिः शूद्रःशूद्रवर्णः
प्रतीचीपश्चिमदिक्स्वामी विषमोदयः उग्रःक्रूरः अयंश्रद्धांगः ॥ १२ ॥ मीनराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदश्चरणहीनः स्त्रीस्त्री
राशिः कफःकफप्रकृतिः वारिजलराशिः रात्रिःरात्रिवली निःशब्दःशब्दरहितः वभ्रुःपिंगलवर्णः द्वितनुश्चरस्थिरस्वभावा

त्मकः जलस्थः जलराशिः स्निग्धः चिकणः अतिसंगप्रसवः अत्यंतस्त्रीसंगोत्पत्तप्रसवश्च अपिशब्दः समुच्चये विप्रो ब्राह्मणवर्णः शुभः सौम्यः उत्तरदिक्स्वामी विपमोदयः अयं शृङ्गाः ॥ १३ ॥ धरांबुनोः पृथ्वीराशिजलराश्योर्वर्गोऽसुहृत्त्वं मित्रत्वं एवं अग्निमीरयोः अग्निराशिवायुराश्योर्वर्गोऽपि मित्रत्वं ज्ञेयम् । परतः एतद्वैपरीत्ये अरिभावः शत्रुभावः । एतदुक्तं भवति पिता पुत्रयोः स्त्रीपुरुषयोर्वा स्वाभिसेवकयोर्वा यस्य कस्यापि मैत्रीविचारे पृथ्वीराशिजलराशिसंबन्धे मित्रत्वं वक्तव्यम् । एवम्

एवं राशिस्वरूपमुक्त्वेदानीं राशीनां मित्राभिन्ना विभागमाह ॥ धरांबुनोरग्निसमीरयोश्च वर्गोऽसुहृत्त्वं परतोऽरिभावः ॥ चापां त्यं भागस्य चतुष्पदत्वं ज्ञेयं मृगां त्यस्य जलचरत्वम् ॥ १४ ॥ अथोक्तराशिस्वरूपस्य फलकथनार्थं संक्षेपेण किंचित्स्वरूपमाह ॥ पित्तानिलौ धातुसमः कफश्च त्रिर्मेपतः सूरिभिर्बुहनीयाः ॥ राजन्यविद्रुशूद्रधरासुराश्च सर्वफलराश्यनुसारतः स्यात् ॥ १५ ॥

अग्निराशिवासुराशिसंबन्धे मित्रत्वं वाच्यम् अन्यथा शत्रुत्वम् यथा भूम्यश्वयोर्भूम्यनलयोरेव वाय्वोर्वर्गोऽसुहृत्त्वम् ॥ यद्वा द्वयोरेक एव पृथिव्यादिवर्गः स्यात् तदा द्वयोः परस्परमतिप्रीतिरित्यर्थतः सिद्धम् ॥ अथ राशिस्वरूपकथनावसरे धनुर्मकरयोरनुक्ते किंचित्स्वरूपविशेषे सिंहां वलोकनन्यायेनाह । चापेति । चापस्य धनुषः अंत्यभागे उत्तरार्धे चतुष्पदत्वं ज्ञेयम् मृगस्य मकरस्यां त्यभागे उत्तरार्धे जलचरत्वं ज्ञेयम् ॥ १४ ॥ पित्तानिलाविति । मेपः पित्तं वृषोऽनिलो वायुः मिथुनः धातुसमो वातपित्तकफात्मकः कर्कः कफो तथा सिंहः पित्तं कन्याऽनिलः तुला धातुसमः वृश्चिकः कफो एवं धनुः पित्तं मकरोऽनिलः कुंभो धातुसमः

मीनः कफीति मेपतः मेपमारम्यमीनपर्यंतंचतुष्कंचतुष्कं कृत्वा त्रिखिरावृत्तं भवति एतेराशयः सूरिभिः पंडितैरूहनीयाः ज्ञातव्याः ॥ अथ राजन्यविद्वद्भूधरासुराणां द्वादशराशिषु त्रिरावृत्तिर्ज्ञातव्या । तद्यथा मेपोराजन्यः क्षत्रियवर्णः वृषः विद्वैश्यवर्णः मिथुनः शूद्रवर्णः कर्कोधरासुरो ब्राह्मणवर्णः तथा सिंहः क्षत्रियवर्णः कन्या वैश्यवर्णा तुला शूद्रवर्णा वृश्चिको ब्राह्मणवर्णः एवं धनुः क्षत्रियवर्णः मकरो वैश्यवर्णः कुंभः शूद्रवर्णः मीनो ब्राह्मणवर्णः एतेषां सर्वफलं राश्यनुसारतो राशिस्वरूपसदृशं फलं स्यादित्यर्थः ॥ १५ ॥ अथ गणितं वक्ष्यति तत्रादौ ग्रहाणां चालनं वक्ष्यति । तत्र चालने वर्षप्रवृत्तिरपेक्षिता सा च ग्रंथकर्त्राऽन्ननोक्ता ।

। अथ वर्षफलसाधनार्थवर्षप्रवृत्तिसमयमाह ॥ गताः समाः पादयुताः प्रकृतिप्रसमागणात् ॥ खवेदा

४० सघटीयुक्ता जन्मवारादिसंयुताः ॥ अब्दप्रवेशे वारादिसप्ततष्टेऽत्र निर्दिशेत् ॥ १६ ॥

कुतः वर्षतंत्रे उक्तत्वात् सातु अस्माभिरत्रोपयुक्तत्वात् प्रदर्श्यते । अन्यच्च वर्षे शनिर्णयदशांतदशामासप्रवेशदिनप्रवेशादिकं अत्रोपयुक्तम् तत्तु वर्षतंत्रे प्रदर्शितमिति नात्र प्रदर्शितम् अत्र तु अस्माभिः यस्य यत्र उपयोगः तत्र तत्प्रदर्श्यते ॥ गताः समाः गतवर्षाणि तद्यथा जन्मकालिकः शको वर्तमानशकात् शोध्यः शेषं गतसमाः ताः पादयुताः स्वचतुर्थ्यां शेन युताः कार्याः प्रकृतिरेकविंशतिस्तद्ग्रहः तेन युगितोयः समागणो वर्षगणः तस्मात् खवेदा ४० सघटीयुक्ताश्चत्वारिंशताभकात् घट्यादियह्वधंतेन चतुर्थ्यां शयुक्तं समायुताः कार्याः ततः जन्मवारादिजन्मकालिकवारइष्टघटीपलैः संयुताः कार्याः तदनंतरं ऊर्ध्वाके सप्ततष्टे सप्तभिर्भक्तैर्यच्छेपंत तत्र अस्मिन् ग्रंथे अब्दप्रवेशे वर्षप्रवेशे वारादिवारघटीपलात्मकं निर्दिशेत् तदेतत् अवर्तमानो वारो ज्ञेयः ॥ १६ ॥

अब्दः गतवर्षगणः शिवघ्नः एकादशभिर्गुण्यः स्वस्वाग्नीदुलवाढ्यः स्वकीयोयः सप्तत्यधिकशतभागस्तेनाढ्यः युक्तः कार्यः जन्म
तिथ्यन्वितः शुक्लप्रतिपदमारभ्य जन्मकालीनवर्तमानतिथिभिरन्वितः युक्तः कार्यः स्वाग्निशेषितः त्रिंशताभक्तः तत्र तिथौ तस्मि
न्शेषेऽपि तिथौ अब्दप्रवेशनं वर्षप्रवेशो भवति अस्यां तिथौ वर्षप्रवेशो भवतीति नियमो नास्ति कदाचित्पूर्वतिथौ अग्रिमतिथौ च
भवति अत्रवारस्यैव प्रामाण्यं तिथित्रयस्य मध्ये यस्मिंस्तिथौ पूर्वानीतवारो भवति सा एव वर्षप्रवेशे तिथिर्ज्ञातव्या यत्र कुत्रापि शेषे
तस्तटः एवमब्द आयाति तत्र लब्धस्य त्यागः शेषस्य ग्रहणमिति ज्ञेयम् ॥ अथोदाहरणक्रमोलिख्यते तन्नादौ कस्यचिज्जन्मस

अथ तिथिसाधनमाह ॥ शिवघ्नोऽब्दः स्वस्वाग्नीदुलवाढ्यः स्वाग्निशेषितः ॥ जन्मतिथ्यन्वितस्तत्र तिथा-

वब्दप्रवेशनम् ॥ १७ ॥ /

॥

॥

॥

मयोलिख्यते ॥ संवत् १६४८ शके १५१३ माघशुक्लप्रतिपदावुधे घटी ३६ श्रवणनक्षत्रघटी ५४ वज्रयोगघटी ६ अस्मिन्
शुभदिने श्रीसूर्योदयादिघटी ३७ पलेषु ५३ तथारात्रिगतघटी १२ पलानि ३१ जन्म ॥ अक्षभा ७।३० देशान्तरयो
जनानि धनानि ३० सूर्यः ९।७।३०।६ जन्मलग्नम् ५।१०।५३।५० ॥ अथ वर्षप्रवेशस्योदाहरणम् ॥ तत्र जन्मकालीनः शकः
१५१३ वर्तमानशकात् १५५० शोधितः शेषांकप्रमितो जातो गतवर्षगणः ३७ अयं स्वचतुर्थशेन ९।१५।० युक्तः गतवर्षगणः
४६।१५।० गतवर्षगणः ३७ एकविंशतिभिर्गुणितः जातोऽयमंकः ७७७ अयं ४० चत्वारिंशताभक्तः लब्धं घटीपलात्मकम् १९।
२५।३० एतच्चतुर्थांशयुक्ते समागणे ४६।१५ घटीषु युतं जातं ४६।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादिना ४।३७।५३ युतं जातोऽयमंकः

५११२१८।३० ऊर्ध्वाकेसप्ततष्टेऽप्यवर्षप्रवेशेऽवारादि २।१२।१८।३०॥ अथप्रकारांतरेणवर्षप्रवेशानयनमाह ॥ वर्षप्रधातुः
 ३६५।१५।३१।३० अयंगतवर्षेण ३७ गुणितः १३५१४।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादि ४।३७।५३ युतोजातोयमकः
 १३५१५।१२।१८।३० ऊर्ध्वाकेसप्ततष्टेऽप्यवर्षप्रवेशेऽवारादि २।१२।१८।३०॥ अथतिथ्यानयनम् ॥ गतवर्षगणः ३७ एका
 दशभि ११ गुणितः ४०७ अयंश्वकीयसप्तत्यधिकशत १७० भार्गेन २ युक्तः ४०९ अयंजन्मकालीनशुक्लप्रतिपदमारभ्य
 वर्तमान २ तिथिभिर्युक्तः ४११ त्रिंशततष्टः शेषप्रमिता २१ जातावर्षप्रवेशेऽप्यवर्षप्रधातुः अस्यांतिथौपूर्वाणीतवारोनास्ति
 अत्रिमतिथौवर्तते इतिकारणात् अस्यांतिथौ २१ एकः १ युक्तः २२ जाताकृष्णपक्षसप्तमी अत्रयस्मिन्मासेजन्मभवति
 तस्मिन्मासेवर्षप्रवेशोभवति कदाचिज्जन्ममासात्पूर्वस्मिन्मासेऽथवाऽग्रिममासेचभवतितत्रप्रमाणंवक्ष्यते ॥ जन्मकालीनरवि
 णासहस्त्योरविर्यस्मिन्मासेभवतिसएववर्षप्रवेशमासोज्ञेयः संवत् १६८५ शके १५५० माघकृष्णसप्तमी सोमेघटी ३७
 पलानि ३९ हस्तनक्षत्रघटी १७ पलानि २८ सुकर्मायोगघटी २७ पलानि २८ अस्मिन्शुभदिनेसूर्योदयाद्गतघटीषु १२ पला०
 १८ विप० ३० वर्ष ३८ प्रवेशः ॥ अथैतद्वर्षप्रवेशसमयेप्रमाणमाह । वर्षप्रवेशकालेऽर्कः “तत्कालेऽर्कोजन्मकालरविणास्या
 द्यतःसमः । सएवमासोविज्ञेयोवर्षप्रवेशोवर्षप्रधातुः” ॥ यतःयस्मात्कारणात् तत्कालेवर्षप्रवेशसमयेकरणोक्तरीत्यासाधितः सूर्यो
 जन्मकालीनरविणासमस्तुत्योरादयंशकलाविकलात्मकोभवतिइदमेववर्षप्रवेशसमयेप्रमाणम् । अस्योदाहरणमग्रेप्रदर्शयते ।
 गणेशदेवज्ञैःस्वकृतताजिकभूषणे जन्मकालीनसूर्येणसहवर्षप्रवेशकालीनोऽर्कः कलासुतुल्योनायातीतिज्ञात्वावर्षप्रवेशसमये
 भ्रांत्याअन्यसंस्कारोऽप्युक्तः यद्वाक्यंच । शार्कजन्मशकोनितेभवतियच्छेषंगताब्दत्रयोऽधोऽधःसंगुणितःशरैश्च ५ युगुले

नागै २।६ शुंगै ४ भाजितः ॥ लब्धतज्जननोत्थवारघटिकाब्देनान्वितं सप्तभिः पूर्णैर्विहृतेऽत्र शेषकमितौ वर्षप्रवेशो ध्रुवः
॥ १ ॥ वर्षप्रवेशोत्थघटीपलाढ्ये काले किल स्पष्टतरः सनूनम् ॥ भानुर्जनुर्भानुसमान एष सिद्धांतरीत्यापरिसाधनीयः ॥ २ ॥
जन्मकालनलिनीविलासिनैनैव जातु तुलतां कला सुचेत् । वर्षकालनलिनीपतिस्रयोरंतरंगतिहंतयुतो नितम् ॥ ३ ॥ कार्यवर्ष
ध्रुवे तस्मादसौ स्पष्टः प्रजायते । तत्कालसंभवैर्भावैः खंडश्च फलनिर्णयः ॥ ४ ॥ अथ गणेशदेवज्ञातिदूरीकरणार्थमुदाहरणं
प्रदर्श्यते । जन्मसमये सिद्धांतरहस्याहर्गणः २१२८ चक्रं ६ सूर्योदये मध्यमोर्कः ९।६।७।४३ देशांतरविकलाभि २२ युतः
९।६।८।५ इष्टघटीभिः ३७।५३ चालितः जातस्तात्कालिकोर्कः ९।६।४।५।२५ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३५ मंदफलंधनम् ०
४२।२३ संस्कृतोर्कः ९।७।२७।४८ अयनांशाः १७।४९ चरखंडानि ७।५।६।०।२५ चरंधनम् १३८ संस्कृतोजातो जन्म
समये स्पष्टोर्कः ९।७।३०।६॥ अथ वर्षप्रवेशसमये सिद्धांतरहस्याहर्गणः ३५।९५ चक्रं ९ सूर्योदये मध्यमोर्कः ९।६।३।२।५८
देशांतरविकलाभिर्युक्तः ९।६।३।२० इष्टघटीभिः १२।१८।३० चालितः जातस्तात्कालिकोर्कः ९।६।४।५।२७ मंदकेंद्रं
५।११।१४।३३ मंदफलंधनं ०।४२।२३ संस्कृतोर्कः ९।७।२७।५० अयनांशाः १८।२६ चरखंडानि ७।५।६।०।२५
चरंधनम् १३६ संस्कृतोजातो वर्षप्रवेशसमये स्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ अयं वर्षकालीनः सूर्यः पूर्वानीतजन्मकालीनसूर्येण सह तुल्यो
जात इति एतेन गणेशदेवज्ञमंतनिरस्तं अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यता भवतीति गणेशदेवज्ञैर्न विलोकितमिति ज्ञायते तैस्तु वर्षप्रवेशं
स्पष्टघटीभिः पंचांगस्थितसूर्यस्य चालनं दत्वा जन्मकालीनसूर्येण सह कलासु तुल्यतानायातीति दृष्ट्वा वर्षप्रवेशघटीषु अन्यः संस्का
रोप्युक्त इति चेदुच्यते तत्रापि हेतुरुच्यते इदमेवांतरं पततीति सत्यं अत्रापि हेतुस्तैर्न बुद्धः अस्माभिः प्रदर्श्यते सौरब्राह्मणार्था इत्यादि

पक्षाणां परस्परमन्तरसतिजन्मकालीनसूर्यपंचांगस्थितसूर्ययोरन्तरं पतति एकपक्षमंगीकृत्य उभयोः साधनं चेत् क्रियते तदा अन्तरं पतति ॥ ननु सौरपक्षाज्जन्मकालीनसूर्यः साधितः सौरपक्षात्पंचांगस्थसूर्योऽपि वर्तते तत्राप्यन्तरं पततीति चेदुच्यते हेतुः येन यस्य कस्यापि जन्मसमये ग्रहसाधनं क्रियते तेन तस्य कस्मिन् ग्रामे जन्मतद्ग्रामस्य च रेदेशांतरं संस्कारः क्रियते येन यद्ग्रामस्य पंचांगं क्रियते तेन तद्ग्रामस्य च रेदेशांतरं संस्कारो ग्रहेषु क्रियते ग्रामे ग्रामे च रेदेशांतरं भिन्नं भिन्न इति कारणादन्तरं पतति उभयोरैकदेशस्य संस्कारश्चेत् क्रियते तदांतरं सर्वार्थानपतति यस्माद्ग्रंथात् साधितः सूर्योजन्मकालीनो यावद्भिः संस्कारैः संस्कृतो भवति तावद्भिः संस्कारैः

अथ वर्षप्रवेशसमये स्पष्टाग्रहाः साध्याः ॥ तत्रापि सुखार्थं पंचांगस्थितग्रहे पुचालनमाह ॥ गतैष्यदिवसाद्येन गतिर्निघ्नी खपद् ६० हुता ॥ लब्धं शादिकं शोध्यं योज्यं स्पष्टो भवेद्ग्रहः ॥ १८ ॥

संस्कृतः तस्माद्ग्रंथाद्वर्षप्रवेशसमये साधितः सूर्यः विकलात्मकस्तुल्यो भवतीति निश्चितम् अत्रार्धपूर्वमेवोदाहरणं प्रदर्शितम् अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यता भवतीति ज्ञात्वा दैवज्ञचक्रचूडामणिभिः श्रीकेशवदैवज्ञैराचार्यैर्नान्यः संस्कारो वर्षप्रवेशसमयेऽप्युक्तः गणेशदैवज्ञैर्यदुक्तं तदसत् ॥

रव्यादयः स्पष्टाः स्युः						
सू.	चं.	मं.	शु.	गु.	शु.	रा.
१	५	८	८	८	९	२
७	२२	१४	१२	२९	२४	६ २२
३०	९	३२	१६	३५	३१	४८ २४
६	४७	३६	५८	१३	४८	५४ २६
—	—	—	—	—	—	—
६१	८५	४४	५९	१३	७०	३ ३
१७	२४	१	२३	५०	७	११ ११

॥ १७ ॥ अथ वर्षप्रवेशसमये स्पष्टाग्रहाः साध्याः तत्रापि सुखार्थं पंचांगस्थितग्रहे पुचालनमाह गतैष्यदिवसैः कृत्वा ग्रहस्य कलादि

कागतिगुण्या खपड्भिः पद्याभाज्या लब्धमंशादिकं अंशकलाविकलात्मकं पंचांगस्थितग्रहे शोध्यं योज्यं वा यदागतमंतरं स्यात्त
 दाशोध्यं यदात्वेव्यमंतरं स्यात्तदा योज्यम् सतात्कालिकः स्पष्टो ग्रहो भवेत् चक्रगतिग्रहस्वराहुके त्वोच्चालनं मार्गग्रहापेक्षया वि
 परीतं ज्ञेयम् । उदाहरणम्—वर्षप्रवेशवारादिकमध्ये २१२१८ अवधिस्थवारादिना ६१३५६ शोधिते जाताश्चालनांकाः
 २५८१२२ अनेन सर्वे ग्रहाश्चालिताः वर्षप्रवेशसमये तात्कालिकाः स्पष्टग्रहाः । भौमः मध्यमः ८११२०१८ शी. कै. ०१२५।
 २५।९ द. फ. घ. ४।५६।५६ द. सं. मं. ८१६।१७।१४ मृ. कै. ७।१३।४२।४६ मृ. फ. ऋ. ८।१५।३४ सं. स्प. मं. ८।३।
 ४।४४ द्वि. कै. १।३।४०।४३ शी. फ. घ. १३।५।५२ स्प. मं. ८।१६।१०।३६ ग. ४।८।२६ ॥ बु. कै. ८।७।४४।२२ द. फ.
 ऋ. १०।३६।० द. सं. बु. ८।२६।९।२७ मृ. कै. १०।३।५०।३३ मृ. फ. ऋ. ३।१०।१८ मं. स्प. बु. ९।३।३५।९ द्वि. कै.
 ८।१०।५४।४० फ. ऋ. २१।१२।० स्प. बु. ८।१२।२३।९ ग. ६।१।८ ॥ गु. ९।४।८।४० कै. ०।२।३६।४७ फ. घ. ०।१३।३
 द. सं. गु. ९।४।२१।४३ मृ. कै. ८।२।५।३८।१७ मृ. फ. ऋ. ५।३८।३० मं. गु. ८।२।८।३०।१० द्वि. कै. ०।८।१५।१७ फ. घ.
 १।२।२।३२ स्प. गु. ८।२९।५२।४२ ग. १३।२।४ ॥ शु. कै. ८।१०।३३।४३ द. फ. ऋ. २०।३९।४३ द. शु. ८।१६।५।४४
 मृ. कै. ६।१३।५४।१६ मृ. फ. घ. ०।३३।२२ मं. स्प. शु. ९।७।१८।४९ द्वि. कै. ८।१०।०।२१ फ. ऋ. ४।१।२।७।५४ स्प.
 शु. ७।२।५।५०।५५ ग. ७।१।२ ॥ म. श. ५।२।४।१६।२६ कै. ३।१।२।२।९ द. फ. घ. २।५।१० द. श. ५।२।७।७।२६
 मु. कै. २।२।५।२।३।४। फ. घ. ७।५।५।४८ म. श. ६।२।१।२।१४ द्वि. कै. ३।४।३।३।१३ स्प. श. ६।७।५।४।१४।२।९ एतादृशा

ग्रहाः संति तथापि अग्नेदशाया सहमकरणेच ग्रहाणां अंशालभ्यन्ते अतः तेष्ववगृहीताः ॥ १८ ॥ वर्षप्रवेशसमयेयन्नक्षत्रं भवतितस्यनक्षत्रस्यइष्टकालायधिभुकघटिकाःकार्याः ताःपष्ट्यागुण्याः भभोगोद्धृतंनक्षत्रस्यगैव्ययोगेनभाज्यायलब्धंयत्तत् पष्टिगुणिताश्चिन्यादिगतनक्षत्रेषुयुक्तंदिनिघ्नं ताअश्विन्यादिनक्षत्रादिष्टघटीपर्यंतंघटिकाभवंति तानवभिर्भाज्यालब्धमंशाः शेषंपष्ट्यागुण्यंनवभिर्भाज्यलब्धंघटिकाः पुनःशेषंपष्ट्यागुण्यंनवभिर्भाज्यलब्धंघटिकाः एवंशशी भागपूर्वांशादिकस्तात्कालि काःस्यात् । अधगतिसाधनम् । खखाभ्राष्टवेदा ४८००० भभोगेननक्षत्रगैव्ययोगेनभक्ताः चंद्रस्यकलाविकास्पष्टागतिः स्यात् । उदाहरणम् वर्षप्रवेशसमयेहस्तनक्षत्रं तस्यपूर्वदिनेभुकघटिकाः ४१।२४ एताइष्टघटीभिः १२।१८ युक्ताः इष्टघटी

अथपंचांगस्थनक्षत्राचंद्रानयनमाह ॥ खपट्ट ६० घंभयातंभभोगोद्धृतंनक्षत्रंनक्षत्राधिगण्येषुयुक्तंदि निघ्नम् ॥ नवासंशशीभागपूर्वसुभुक्तिःखखाभ्राष्टवेदा ४८००० भभोगेनभक्ताः ॥ १९ ॥

पर्यंतंहस्तनक्षत्रस्यभुकघटिकाःजाताः ५३।४२ एताःपष्ट्यागुणिताः ३२२२ नक्षत्रस्यगैव्ययोगेन ५८।५२ भक्ताःखर्गणि तौभाज्य १९३३२० भाजकौ ३५३२ भाजनालब्धं ५४।४४।१ अश्विन्यादिगतनक्षत्रपर्यंतंसंख्या १२ पष्ट्यागुणिताः ७२० पूर्वलब्ध्या ५४।४४।१ युक्ताः ७७।४४।१ द्विगुणिताः १५४९।२८।२ नवभिर्भक्ताः लब्धंअंशादिकं १७२।९।४७ अंशास्त्रिशता ३० भक्ताः जातस्तात्कालिकोराश्यादिचंद्रः ५।२२।९।४७ अथगत्यानयनम् । खखाभ्राष्टवेदानक्षत्रस्यगै ॥ १७ ॥ ५८।५२ भक्तलब्धकलादिकाचंद्रस्यस्पष्टागतिः ८१।५।२४ उक्तीत्यासाधितास्तात्कालिकस्पष्टाग्रहाः ॥ १९ ॥

कागद्विगुणः श्लोकैर्भावसंधिसाधनमाह । तत्रलघ्नसाधनमिष्टकालादिसाधनं दशमलघ्नसाधनम् नतसाधनं च तत्रादौ नत
साधनज्ञानमाह । दिनार्धपूर्वमिष्टकाले सति दिनखंडं दिनार्धदिनगतघटीभिः हीनं कार्यम् तदा दिनपूर्वनतं स्यात् रात्रौ रात्र्य
र्धपूर्वमिष्टकाले सति रात्र्यर्धरात्रिगतघटीभिः हीनं कार्यं तदारात्रिपूर्वनतं स्यात् यदा दिनार्धादुपरीष्टकालस्तदा सूर्यो
दयादिष्टघटीपुशुद्धं शोधयम् दुखंडं दिनार्धं दिवसे अपरं नतं पश्चिमं नतं स्यात् तथारात्र्यर्धादुपरीष्टकाले सति सूर्यास्तादिष्टघटीषु
शोधयन् रात्र्यर्धरात्रौ पश्चिमं नतं स्यात् ॥ २० ॥ तात्कालिकोऽर्कः अयनांशैर्युक्तः कार्यः तस्य भुक्तभोग्यांशसंगुणादिति यदा

/ अथ भावसाधनमाह ॥ पूर्वनतं स्याद्दिनरात्रिखंडं दिवानिशोरिष्टघटीविहीनम् ॥ दिवानिशोरिष्टघटी
पुशुद्धं चुरात्रिखंडं त्वपरं नतं स्यात् ॥ २० ॥ तत्काले सायनां कस्य भुक्तभोग्यांशसंगुणात् ॥ स्वोदया
त्त्वामि ३० लब्धं यद्भुक्तं भोग्यं रवेस्त्यजेत् ॥ २१ ॥ ॥ ॥

ऋणलघ्नसाध्यते तदामुक्तांशप्राह्याः यदा धनलघ्नसाधनं क्रियते तदा भोग्यांशप्राह्याः तैस्तैः स्वोदयोगुणनीयः त्रिशद्भक्तः
रवेर्भुक्तमथवा भोग्यं यल्लब्धं तदिष्टघटीपलेभ्यस्त्यजेत् शोधयेत् तदनंतरं शेषात् गतगम्य निजोदयान् त्यजेत् । तद्यथा यदा भुक्त
कालः साध्यते तदा गुणितोदयात्पृष्ठोदयाः शोध्याः यदा भोग्यकालः साध्यते तदा गुणितोदयात् अत्रिमोदयाः शोध्याः शोधितेय
च्छेपंतत्त्वादया ३० हतं अशुद्धेनयः शोधितो न शुद्ध्यति सः अशुद्धोदयः तेन भक्तफलं अंशादिकं ग्राह्यं । तत् अशुद्धमेहीनं
कार्यम् शुद्धमेयुकार्यम् । तद्यथा ऋणलघ्नसाधने च भेषपाद्गणनया यद्वा शिसंख्यांकः अशुद्धोदयो भवति तद्वा शिसं

ख्यामध्येलवादिकंहीनयोज्यं च तदनंतरं व्ययनांशकं अयनांशकैरहितं कार्यम् तनुःलघं स्यात् एवमनयारीत्यालंकोदयैः कृत्वा रघेर्भुक्तं भोग्यं साध्यम् सत्पलीकृतात् पूर्वपश्चिमनताच्छोध्यं अन्यदवशिष्टं यत्कर्म तत्प्रागवत्पूर्वीत्यासाध्यं तद्वशमभवेत् । तद्यथा यदापूर्वनतं भवति तदा पूर्वनतमिष्टकालं प्रकल्प्य लंकोदयैः कृत्वा रवेर्भुक्तं शोध्यम् अन्या क्रिया ऋणलघ्नवत् यदा पश्चिम नतं भवति तदा पश्चिमनतमिष्टकालं प्रकल्प्य लंकोदयैः कृत्वा रवेर्भुक्तं शोध्यम् अन्य क्रिया धनलघ्नवत् कार्यार्था तद्वशमभवेत् । अथ लघ्नदशमभावावुक्ताय न्यभाय साधनमाह । सप्तद्विभेद इति । लघ्नराशिपङ्क्तुतं जाया सप्तमभावो भवति एवं सप्तद्विभेस्वेतु र्यश्चतुर्थ

इष्टनाडीपलेभ्यश्च गतगम्या निजोदयान् ॥ शेषं स्वत्रया ३० हतं भक्तमशुद्धेन लवादिकम् ॥ २२ ॥

अशुद्धशुद्धभेहीनयुक्तनुर्व्ययनांशकम् ॥ एवं लंकोदयैर्भुक्तं भोग्यं शोध्यं पलीकृतात् ॥ २३ ॥ पूर्व

पश्चान्नतादन्यत्प्रागवत्तद्वशमभवेत् ॥ सप्तद्विभेदलघ्नखेजाया तु र्यालमोनतुर्यतः ॥ २४ ॥ पष्ठोऽशयुक्त

नुः संधिरे पष्ठांशयोजनात् ॥ त्रयः ससंधयोभावाः पष्ठांशोनैकयुक्तमुखात् ॥ २५ ॥

भावो भवति एवं भावचतुष्टयं जातम् । अथ लघ्नोनतुर्यतः लघ्नचतुर्थभावाच्छोध्यम् शेषस्य पष्ठांशो राश्यादिस्तेन युक्तं तनुलघ्नं कार्यम् सलघ्नद्वितीयभावयोः संधिः स्यात् लघ्नस्य विरामसंधिः स्यात् धनभावस्यारंभसंधिरिति सर्वत्र ज्ञेयम् । अग्रे पष्ठांशयोजना दिति स एवागतसंधिः तेन पष्ठांशेन युक्तोऽग्रे द्वितीयभावः स्यात् द्वितीयभावः पष्ठांशयुक्तः द्वितीयतृतीयभावयोः संधिः स्यात् अयं पष्ठांशयुक्तः तृतीयभावः स्यात् अयं पष्ठांशैर्युक्तः तृतीयचतुर्थभावयोः संधिः स्यात् एवं त्रयः ससंधयोभावा जाताः तदनंतरं अ

अत्रयःससंधयोभावाःसाध्याः तद्यथा पूर्वानीतपष्ठांशरूपमध्येसंशोध्य अनेनराश्यादिनासुखभावोयुक्तश्चतुर्थपंचमभाविभयोः
संधिःस्यात् अयमेवसंधिःपुनस्तेनयुक्तःपंचमभावःस्यात् अनेनयुक्तःपंचमपष्ठभावयोःसंधिःस्यात् अयंतेनयुक्तःपष्ठभावोभव
ति अयंतेनयुक्तःपष्ठसप्तमभावयोःसंधिःस्यात् एवंपट्ससंधयोभावाजाताः एतेभार्धयुक्ताभार्धपडाशयःतैर्युक्ताःसंतःअवशि
ष्टपट्भावाः ससंधयःस्युः एवंभावसंधिनिष्पत्तिप्रयोजनमाह । खेटइति । योऽग्रहोयद्भावस्योभवतिसचेद्भावस्यराशयंशकला
विकलाभिस्तुल्यःस्यात् तदासंग्रहः तद्भावस्यंशुभमशुभंवाफलंपूर्णंविंशतिविश्वारमकंददाति संधितुल्येऽग्रहेऽशुभंफलंभवति

अत्रैत्रयःपडेवंतेभार्धयुक्ताःपरेऽपिपट् ॥ खेटेभावसमेपूर्णफलसंधिसमेतुल्यम् ॥ २६ ॥ भुक्तंभोग्यं
स्वेष्टकालान्नशुद्धेऽत्रिश ३० त्रिघ्नात्स्वोदयांतलवाद्यम् ॥ हीनयुक्तंभास्करेतत्तनुःस्याद्रात्रौलभंभार्ध
युक्ताद्रवेस्तु ॥ २७ ॥

॥२१॥२२॥२३॥२४॥२५॥२६॥ अथसूर्यस्यभुक्तमथवाभोग्यं उक्तीत्याचानीतंयद्यदिष्टकालघटीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदा
केनोपायेनलग्नसाधनंकर्तव्यमित्यतआह भुक्तमिति भुक्तंभोग्यंयदेष्टकालनाडीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाइष्टनाडीपलानित्रिशह
णितानिकार्याणि सायनसूर्यस्वराश्युदेयंभाज्यानि फलंलवाद्यंघ्राह्यम् तत्हीनंयुक्तंभास्करेकार्यं तद्यथा यदावर्धेभुक्तमानी
तंभवति तदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येहीनंकार्यम् यदाभोग्यमानीतंभवतितदालवाद्यंफलंसूर्यमध्येयुक्तंकार्यम् तत्तनुःलभंस्यात् ।
रात्रौलग्नसाधनंचेत्क्रियेततदाराशिपट्कृत्काद्रवेःसकाशाह्नंसाध्यम् रात्रौदशमलग्नसाधनेऽपिराशिपट्कृत्काद्रवेःसकाशाह्नं

क्तभोग्यंसाध्यम् अत्रोदाहरणम् अस्यजन्मभूमावुदयाः तात्कालिकोऽर्कः ९।७।३०।६ अयनांशैः
१८।२६ युक्तः ९।२५।५६।६ अस्यभोग्यांशैः ४।३।५४ मकरराशेरुदयो २९८ युजितः १२११
।२।१२। अयंविंश ३० ऋक्तः जातोभोग्यकालः ४०।२।४४ अयमिष्टनाडी १२।१८।३० पले
भ्यः ७३८।३० शोधितः शेषं ६९८।७।१६ मकरादग्रेकुंभोदयः २३९ शेषाच्छोधितेशेषम् ४५९
।७।१६ कुंभादग्नेमीनोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् २५६।७।१६ मीनादग्नेमेषोदयः २०३ शेषे

मे	२७८	मी
वृ	२९९	कुं
मि	३२३	म
क	३२३	ध
लि	२९९	वृ
क	२७८	गु

पाच्छोधितेशेषम् ५३।३७।१६ मेषादग्रेवृषभोदयः २३९ अयंशेषात् ५३।३७।१६ नशुद्ध्यतिअतः
शेषम् ५३।७।१६ लब्ध्या ३० हतं १५९३।३८ अशुद्धोदयेन २३९ भक्तंलब्धं अंशादिकम् ६।४०।४
इदमशुद्धात्पूर्वमेषात्तणनयाएकोराशिस्तेनयुक्तं १।६।४०।४ इदंअयनांशैः १८।२६ हीनं जातंलग्नं
०।१८।१४।४ राशिपट्टयुतंजातंजायाभवनम् ६।१८।१४।४ अथदशमलग्नस्योदाहरणम् तत्रलंको
दयाः दिनार्धम् १२।४४ दिनगतघटीभिः १२।१८।३० हीनंजातं पूर्वतः ०।२५।३० अयमिष्टकालः

लंकोदयैः कृत्वासायनांशसूर्यस्यभुक्तभागगुणनीयाः उपरितनांकः त्रिशद्वृतः लब्धंभुक्तकालः जातोभुक्तकालः २७९।१४।०
अयंघटीपलेभ्यः २५।३० नशुद्ध्यति अतःशेषं २५।३० त्रिशद्वृणितं ७६५ स्वोदयेन ३२३ भक्तं फलंलयादिकं २।२२।६
इंदराश्यादिमूर्यमध्ये ९।७।३०।६ हीनंजातं ९।५।८।० इंदराशिपट्टकयुतं जातंसुखभवनं ३।५।८।० लग्नहीनचतुर्थभावस्यशेषं
२।१६।५३।५६ इदं पट्टभक्तंलब्धंराश्यादि ०।१२।४८।५९।२० अनेनयुक्तंलग्नंजातोलग्नस्यविरामसंधिः १।१।३।३ अयं

मे	२०३	मी
वृ	२३९	कुं
मि	२९८	म
क	३४८	ध
लि	३५९	वृ
क	३५३	गु

पञ्चांशेनयुतोजातोद्वितीयभावस्यसंधिः १।१२।४१२ अयंपञ्चांशेनयुतोजातोद्वितीयभावस्यसंधिः १।१२।४१२ अयंपञ्चांशेनयुतो
जातस्तृतीयभावः २।१।३०।१ अयंपञ्चांशेनयुतोजातस्तृतीयभावस्यसंधिः २।२।११।० प्रागानीतपञ्चांशः ०।१२।४८।५९
अयंरूपाञ्छोधिः ०।१७।११।०।४० अननसुखभावोयुक्तः जातः सुखभावस्यसंधिः ३।२।२।१९।० अयंतेनयुक्तः जातः पं
चमभावः ४।१।३०।१ अयंतेनयुक्तः जातः पंचमभावस्यसंधिः ४।२।६।४१२ अयंतेनयुक्तः जातः षष्ठभावः ५।१।३।५२।२ अयं
तेनयुक्तः जातोरिषुभावस्यसंधिः ६।१।३।३ एतेराशिपङ्क्तयुक्ताः अवशिष्टाः ससंधयोभावाजाताः सर्वे एकत्र लिख्यंते ॥ २७ ॥

तन्यादिद्वादशभावाः ससंधयः स्युः

त.	घ.	स.	सु.	सु.	रि.	जा.	मृ.	प.	क.	आ.	छ.
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१८	१३	९	५	१	१३	१८	१३	९	५	९	१३
१४	५२	३०	८	३०	५२	१४	५२	३०	८	३०	५२
४	२	१	०	१	२	४	२	१	०	१	२
स.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.	सं.
१	१	२२	३	४	६	७	७	८	९	१०	१०
१	२६	३१	२२	२६	१	१	२६	२२	२२	२६	३०
२	४१	१९	४१	४१	२	२	४१	१९	१९	४१	२
२	२	०	०	२	३	३	२	०	०	२	३

लग्नकुंडली.

भावकुंडली.

अथभावस्यग्रहफलम् ॥ खेदेसंधिद्वयांतस्येइति ॥ तद्यथा ग्रहे आरंभसंधेःसकाशात्अधिकेसति विरामसंधेःसकाशात् न्यूनेसतितदाग्रहोयस्मिन्भावोवर्ततेतद्भावजंफलंभवेत् द्विसंधिभ्यांहीनेऽधिकेग्रहेसति पूर्वापरभावेफलंभवेत् तद्यथा आरंभसंधेःसकाशात्ग्रहेहीनेसति यद्भावोवर्ततेतद्भावपूर्वभावस्यफलंददाति यदाविरामसंधेःसकाशाद्ग्रहोऽधिकोभवति तदा अग्रिमभावस्यफलंददाति ॥२८॥ अथग्रहाणांविशोपकात्मकभावफलमाह उदाहरणमेवव्याख्या सूर्यः १।७।३०।६ अस्य

खेदेसंधिद्वयांतस्येफलंतद्भावजंभवेत् ॥ हीनेऽधिकेद्विसंधिभ्यांभावोपूर्वापरफलम् ॥ २८ ॥ ग्रहसंध्यंतरंकार्यंविशत्या २० गुणितंभजेत् ॥ भावसंध्यंतरेणासंफलंविशोपकाःस्मृताः ॥ २९ ॥ भौमोशनःसौम्यशशीनविस्तितारेज्याकिंमंदांगि

अथ त्रेक्काणचक्रंलिख्यते.

श्री	मे	बु	मि	क	सि	क	तु	प	म	कु	मी
१०	मं	बु	गु	गु	श	र	खं	उ	गु	शु	श
२०	र	खं	मे	बु	गु	श	र	खं	मे	बु	गु
३०	श	र	खं	मे	बु	गु	श	र	खं	मे	बु

रसोग्रहेश्वराः ॥ आद्याःकुजाधारवितोऽपिमध्यमाःसितानृतीयाःक्रियतोहकाणपाः ॥ ३० ॥ ॥ संधिः १।२२।१८।२३ अनयोरंतरं १४।४८।१७ विशत्या २० गुणितं २९६।५४०। भावः १।५।८।० संधिः १।२२।१८।२३ अनयोरंतरेण १७।१०।२३ भजेत् अथसवर्णितोभाज्यः १०६५५४० भाजकः ६१८२३ भाजकेनहृतेभाज्ये यदासंफलं देवविशोपकाःस्मृताः १७।१४ एवंचंद्रादीनाम् । इतिरव्यादीनांविशोपकात्मकानिभावफलानि ॥२९॥ अथग्रहाणांबला वलंवक्ष्यति । तच्चग्रहवलमधिकारंविनान अतस्तद्बलसाधनायादीराशीश्रेष्ठेक्काणेशानाह । भौमेति । मेपत्यभौमः वृषस्यो

शनाशुकः मिथुनस्यसौम्योबुधः कर्कस्यशशीचंद्रः सिंहस्यइनःरविः कन्यायाःवित्तुबुधः तुलायाःसितःशुकः वृश्चिकस्यारो
भौमः धनुषःइज्योगुरुः मकरस्याकिंशनिः कुंभस्यमंदःशनिः मीनस्यांगिराःगुरुः एतेग्रहेश्वराःद्वादशराशिस्वामिनोभ
वंति । अर्धद्रेक्काणस्वामिन उच्यंते । आद्याइति । राशेस्तृतीयांशोदशांशात्मकोद्रेक्काण उच्यते । एकस्मिन्राशौत्रयोद्रेक्काणा
अतः एकस्मिन्राशौकियत्संख्याकोद्रेक्काणोस्तीतिविचार्यः प्रथमश्चेत्तर्हिभौमात् द्वितीयश्चेद्बुधः तृतीयश्चेच्छुक्रात् अनया
रीत्याक्रियतः मेपादिद्वादशराशिपुद्रेक्काणपाःद्रेक्काणस्वामिनोभवन्ति । इतिद्रेक्काणचक्रम् ॥ ३० ॥ अथग्रहाणामुच्चनीचरा

अथ ग्रहाणामुच्चनीचानि.

र	व	म	बु	गु	शु	श	ग्रह
०	१	९	५	३	११	६	उच्च.
१०	३	२८	१५	५	२७	२०	
१६	७	३	१३	९	५	०	नीच.
१०	३	२८	१५	५	२७	२०	

अथाद्यचक्रम् ।					
मे	म	गु	क	द	
मे	म	गु	क	द	
मे	म	गु	क	द	
मे	म	गु	क	द	

सूर्यादितुंगर्क्षमजोक्षनर्ककन्याकुलीरांत्यतुलालवैःस्युः॥
दिसिग्भिगुणैरष्टयमैःशरैर्कभूतैर्भसंख्यैर्नखसंमितैश्च ॥ ३१ ॥

शीन् भागांश्चाह । सूर्यादीनांग्रहाणांतुंगर्क्षउच्चाशयःस्युः सूर्यस्यअजःमेपःउच्चंदिग्भिर्दशभिरंशैः चंद्रस्यउक्षा
वृषःउच्चंगुणैस्त्रिभिरंशैः भौमस्यनक्रोमकरःउच्चंअष्टयमैरष्टाविंशतिभिरंशैः बुधस्य कन्याउच्चंशरैर्कःपंचदशभिरंशैः गुरोः
कुलीरःकर्कःउच्चंभूतैःपंचभिरंशैः शुक्रस्यांत्योमीनःउच्चंभसंख्यैःसप्तविंशतिभिरंशैः शनेस्तुलाउच्चं नखसंमितैर्विंशतिभिरंशैः
परमोच्चमिति सर्वत्रज्ञेयं । इत्युच्चानि ॥ ३१ ॥

अयमप्राणांनीचस्यानम् ॥ उद्यवलानयनंवांशस्वामिनश्चाह । तदिति । तेषांसूर्याद्युच्चराशीनांसप्तमस्तुलादिकोराशिर्नीचम् । अंशाध्यतएव यथा सूर्यस्तुलानीचंदनाभिरंदैःपरमंनीचमितिसर्वत्रपूर्ववत् एवंचंद्रादीनामपिज्ञेयम् । अथोच्चवलम् । अनेननीचेनप्रहोहीनःकार्यः चेद्रसभादधिकःपट्टधिकः तदाचक्राद्वादशराशिभ्यःशोध्यः शेषस्यांशाःकार्याः नवभिर्भाग्याः लब्धंपकलादिउद्यवलंस्यात् इत्युद्यवलम् । क्रियोमेपः एणोमकरः तौलिस्तुला इंदुभंकरः एतेमेगाधिराशीनांघिरावृत्त्याआद्याःभयंति तेयथा मेपसिंहधनूराशीनामाद्योमेपः घृपकन्यामकरराशीनामाद्योमकरःमिथुन

तत्सप्तमंनीचमनेनहीनोग्रहोधिकश्चेद्रस
भाद्विशोध्यः ॥ चक्रात्तदंकोशलवोचलं
स्यात्क्रियेणतौलींदुभतो नवांशाः ॥ ३२ ॥
मेपगतकर्कटशरेषुभागाजीवास्फुजिज्ञार
शनैश्चराणाम् ॥ घृपेष्टपणगशराऽनलां
शाःशुक्रज्ञजीवार्किकुजेशहवाः ॥ ३३ ॥

अथ मेपाधिराशिभिभागयुक्ता दृढे शाः

मे	पू	मि	क	ति	क	गु	गु	प	म	कुं	मी
ग १	ग ८	ग १	मं ७	ग १	ग ७	ग १	मं ७	ग ११	ग ७	ग ७	ग १२
ग १	ग १	ग १	ग १	ग ५	ग १०	ग ८	ग ४	ग ४	ग ४	ग १	ग ४
ग ८	ग ८	ग ५	ग १	ग ७	ग ४	ग ७	ग ८	ग ४	ग ८	ग ७	ग १
मं ५	ग ५	मं ७	ग ७	ग १	मं ७	ग ७	ग ५	मं ५	ग ४	मं ५	मं १
ग ५	मं ३	ग १	ग ४	मं १	ग २	मं २	ग १	ग ४	मं ४	ग ५	ग २

गुलाकुंभराशीनामाद्यातुला कर्कटवृश्चिकमीनराशीनामाद्यःकर्कः । अत्रराशिस्वामिनएव नवांशस्वामिनइत्यर्थः । इत्याद्यचक्रम् ॥ ३२ ॥ अथपट्टभिःश्रौंकेर्मेषादिद्वादशराशिषुहृद्देशानाह । अंकस्यापनमेवव्याख्या । सायथा । मेपराशौप्रथमपडंशानां

जीवोगुरुः ततः पञ्चशानामास्फुजिच्छुकः ततोऽष्टानामंशानां शोबुधः ततः पञ्चाशानामारोभौमः ततः पञ्चाशानां शनैश्चरः स्वा
मी एवमेव वृषादिष्वपि ज्ञेयम् । इति हृद्देशचक्रम् ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ अथ पञ्चवर्गीबलमाह । त्रि

युग्मे पङ्गे पुनर्गांगभागाः सौम्यास्फुजिजीवकुजार्किहृदाः ॥ कर्कट्रितर्कांगनगाब्धिभागाः कुजा
स्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्चराणाम् ॥ ३४ ॥ सिंहगभूताद्रिरसंगभागा देवेज्यशुक्रार्किबुधारहृदाः ॥ स्त्रि
यो नगाशाब्धिनगाक्षिभागाः सौम्योशनोजीवकुजार्किनाथाः ॥ ३५ ॥ तुलरसाष्टाद्रिनगाक्षिभागाः
कोणज्ञजीवास्फुजिदारनाथाः ॥ कीटेनगाब्ध्यष्टशरांगभागा भौमास्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्चराणाम् ॥ ३६ ॥
चापेरवीण्वुधिपञ्चवेदाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्चराणाम् ॥ मृगेनगाब्ध्यष्टयुगश्रुतीनां सौम्येज्यशु
क्रार्कि कुजे शहृदाः ॥ ३७ ॥ कुम्भेनगांगार्द्रिशरेषुभागाः शुक्रज्ञजीवारशनैश्चराणाम् ॥ मीनेऽर्कवे
दाऽनलनंदपक्षाः सितेज्यसौम्यारशनैश्चराणाम् ॥ ३८ ॥ त्रिशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगे हृद्देशचक्रं द्रा
दशकंदृकाणे ॥ मुसल्लहे पञ्चलवाः प्रदिष्टा विंशोपकावेदलवैः प्रकल्याः ॥ ३९ ॥

शत्स्वभ इति । स्वर्भस्वराशौग्रहे ३० त्रिशल्लवाः बलम् स्तोत्रस्थे २० विंशतिर्वलम् स्वहृदास्थे १५ पञ्चदशबलम् स्वहृका
णस्थे १० दशबलम् मुसल्लहेस्त्वनवांशे ५ पञ्चलवाः प्रदिष्टा लक्षाः वेदलवैः बलस्य चतुर्थांशो विंशोपकाः प्रकल्याः ॥ ३९ ॥

८७।३०।६ नवभिर्भक्ताः जातंसूर्योच्चवलम् १।४३ अथहृद्देशवलम् । मकरराशौसूर्यसप्तांशाः त्रिंशत्कलाः विद्यन्ते मकरराशौ हृद्दयां आदौ सप्तांशाः अयंसप्ताधिकोऽग्रिमसप्तमध्ये वर्तते इति कारणात् जातो हृद्देशगुरुः अयंसूर्यसप्तमो भवति समहृद्दयां प्राप्तं वलम् ७।३० अथत्रैराशिकवलम् मकरराशौ प्रथमदशकमध्ये वर्तते तदीशगुरुः अस्य समत्वात्प्राप्तं त्रैराशिकवलम् ५।०

अथ पंचवर्गोचक्रं लिख्यते.						
प्र	ची	स्व	मि	स	श	
मि	३०	०	२२	१५	७	३०
स	१५	०	११	७	३	३५
श	१०	०	७	५	२	३०
नवांशाः	५	०	३	२	१	१५

क्षेत्रं होरात्रयं विधिपंचांगसप्त-
स्वकांशेशार्कभागाः सुधी-
भिः ॥ विज्ञातव्यालभ्यसंस्थाः
शुभानां वर्गाः श्रेष्ठाः पापवर्गा-
स्त्वनित्वशः ॥ ४१ ॥

अथ मित्रादिचक्रं लिख्यते.						
मू	चं	मं	तु	गु	श	मि
चं	सू	श	श	श	चं	मं
मं	तु	गु	श	श	मं	तु
श	मं	तु	गु	चं	मं	तु

अथमुसल्लहवलम् । नवांशगणनया जातो मुसल्लहेशगुरुः अस्य समत्वात्प्राप्तं नवांशवलम् २।३० पंचानां योगः ३२।१३ चतुर्भिर्भक्तः जातंसूर्यस्य विधात्मकं वलम् ८।३ एवमेव चंद्रादीनामपि ज्ञेयम् ॥ ४० ॥ अथ द्वादशवर्गोचक्रमाह । क्षेत्रमिति । क्षेत्रं गृहम् होरा त्रिलंबः चतुर्लंबः पंचलंबः अष्टलंबः अंकलंबः दशलंबः एकादशलंबः द्वादशलंबः एते द्वादश

यदाग्रहः स्वगृहस्योच्चस्वहृद्दास्यद्रेक्काणनयांशोपुपंचस्यधिकारेपुकुत्रापिनास्तितदावलमाह । स्वस्वाधिकारेइति । स्वस्याधि
कारोच्छन्दस्यविभागः मुहूर्देभिन्नगृहेपादोनंचतुर्थांशो नचलंग्राह्यम् समभेसमस्यगृहेअर्धम् अरिभेदाद्गृहेघ्नित्तुर्थांशोचलं
स्यात् तद्यथा ग्रहस्यस्यगृहे ३० त्रिंशद्व्याःचलस्यात् मित्रगृहेपादोनंसार्धद्वविंशतिः २२।३० जाताःसमभेऽर्धपंचदश १५
जाताः शत्रुगृहेचतुर्थांशःसार्धःसप्त ७।३० जाताः तथा स्वहृद्दायांपंचदश १५ लयावलम् मित्रहृद्दायां सपादाः एकादश
११।१५ जाताः । ममहृद्दायांसार्धःसप्त ७।३० शत्रुहृद्दायांपादोनाश्चत्वारः ३।४५ तथास्वद्रेक्काणेदश १० लयावलम् मित्र
द्रेक्काणेसार्धःसप्त ७।३० समद्रेक्काणेपंच ५ शत्रुद्रेक्काणेसार्धद्वयं २।३० एवंस्वनयांशोपंच ५ लयावलम् मित्रनयांशोपादोनाश्च

स्वस्वाधिकारोक्तवलंमुहूर्देपादोनमर्धसमभेरिर्भेद्विः ॥

पूर्वसमानीयवलंतदेक्येवेदोद्धृतेहीनवलःशरोनः ॥ ४० ॥

त्यारः ३।४५ समनयांशोसार्धद्वयं २।३० शत्रुनयांशोसपादमेकं १।१५ चलंस्यात् एवंपंचवर्गीचलंसमानीय तदैक्येपंचानांयो
गोभेदोन्तुर्भिर्भेदोत्पन्नंताद्विशोपकारमकंप्रहाणांचलंभयति शरोनःपंचम्योन्यूनःहीनचलोग्रहोक्षेयः । उक्तंच । पंचालपो
हीनगीर्यः स्यादधिकोमध्यउच्यते ॥ दशाधिकोचलीप्रोक्तःपंचवर्गीचलादिदम् ॥ अधकमप्राप्तमुदाहरणप्रदर्शनार्धवक्ष्यमाण
मित्रसमशत्रुयोलिख्यते । उदाहरणम् । सूर्यः १।७।३०।६ अस्यमकराशौस्थितत्वाद्बृहदाः शनिः अयंसूर्यस्यशत्रुः अतःक
रणात्गृहेमातंचलंसार्धःसप्त ७।३० अथोचवलम् । सूर्यस्वनीचम् ६।१० अनेनहीनोरविः २।२७।३०।६ अस्यांशः

अथपंचमांशेशद्वादशांशेशानाह । ओजर्क्षेइति । पंचमांशप्रमाणंपडंशः ६ एवंराशौपंचभवंति तत्रौजर्क्षेविपमराशौ प्रथमपंचमांशस्वामीकुजः द्वितीयपंचमांशस्वामीआर्किःशनिः तृतीयपंचमांशस्वामीईज्योगुरुः चतुर्थपंचमांशस्वामीज्ञोबुधःपंचमपंचमांशस्वामीभार्गवः शुक्रः । समभेसमराशौव्यत्ययाद्विपरीताज्ञेयाः । तद्यथा । समराशौप्रथमपंचमांशस्वामीशुक्रः द्वितीयपंचमांशस्वामीबुधः तृतीयपंचमांशस्वामीगुरुः चतुर्थपंचमांशस्वामीशनिः पंचमपंचमांशस्वामीभौमः । अथद्वादशांशस्याभि नवचयंते । द्वादशांशः स्वभात्स्वराशेःसकाशात्स्मृताः । तद्यथा । द्वादशांशप्रमाणंसाधमंशद्वयं २।३० एवंराशौद्वादशभ

ओजक्षेपंचमंशेशाःकुजार्कज्यज्ञभार्गवाः ॥ समभेव्यत्ययाज्ज्ञेयाद्वादशांशःस्वभात्स्मृताः ॥ ४३ ॥ लवीकृतोव्योमचरोगैशैलवस्वंकदिमुद्रगुणाःखरामैः ॥ भक्तोगतास्तर्कनगाष्टनं ददिमुद्रभागाःकुयुताःक्रियात्स्युः ॥ ४४ ॥

यन्ति । तेयथा । एतत्प्रमाणेनयत्संख्येशेग्रहस्तिष्ठति स्वराशितस्तत्संख्यराशेर्द्वादशांशोज्ञेयः ॥ ४३ ॥ अथपद्मसाष्टनव
दशैकादशांशेशानयनमाह । लघीकृतइति । व्योमचरोग्रहो लघीकृतः यथाराशयस्त्रिंशद्गुणिताः अधःस्थितांशयुताः एवंग्रहो
ऽशात्मकः कार्यः पद्मस्थानेस्थाप्यः क्रमेण अंग ६ शैल ७ वसु ८ अंक ९ दिक् १० रुद्र ११ गुणाः सतत्रखरामैः ३० त्रिंश
ताभक्तोयल्लब्धतेगतास्तर्कनगाष्टनंदिमुद्रभागाभवंति एतेकुयुताः एकयुक्ताः संतः क्रियान्मेपमारभ्यगणनायांयत्रविश्रांतिः
तद्राशिस्वामीतद्द्वर्गस्यज्ञेयः एकयुक्कलब्धयदिद्वादशाधिकंभवतितदाद्वादशभिः १२ तष्टंकार्यम् उदाहरणम् सूर्यः ९।७

भागाः लग्नसंस्था लग्नसमये विद्यमानग्रहाणां सुधीभिः विज्ञातव्याः । शुभानां शुभग्रहाणः वर्गाः श्रेष्ठाः शुभफलदाज्ञेयाः । पापग्रहाणां वर्गाश्चेत्स्युः तदा अनिष्टाः दुष्टफलदाज्ञेयाः ॥ ४१ ॥ अथ होराद्रेक्काणस्तुर्याशानामधीशानाह तत्रादौ होरेशानाह । प्रथम ओजे इति । ओजे विपमराशौ गृहाधपंचदशभागाः तत्प्रमिते तत्प्रमाणे रवीन्द्रो होरे विचित्रे ज्ञेये । तद्यथा विपमराशौ । प्रथम पंचदशभागमध्ये सूर्यस्य तदनंतरं चंद्रस्य । तथा सप्तमराशौ चंद्रव्यो विचित्रे ॥ अथ द्रेक्काणेशा उच्यन्ते । राशेस्त्रिभागोदशांशपरिमितो द्रेक्काणो ज्ञेयः यस्य द्रेक्काणविचारः क्रियते स चेत्प्रथमविभागमध्ये तदा सयस्मिन् राशौ तिष्ठति तद्वांशस्वामिन एव द्रेक्काणाधीशत्वम् । द्वितीय द्रेक्काणश्चेत्तदा स्वराशितः पंचमो यो राशिस्तस्वामिन एव द्रेक्काणेशत्वम् । तथा तृतीय द्रेक्काण

ओजे रवीन्द्रोः समं दंडुरव्यो होरे गृहाधप्रमिते विचित्रे ॥ द्रेक्काणपाः स्वेष्टुलवर्क्षनाथास्तुर्यांशपाः

॥

स्वर्क्षजकेंद्रनाथाः ॥ ४२ ॥

श्चेत्तदा स्वराशेः सकाशात् पंचमो यो राशिः तत्स्वामिन एव द्रेक्काणाधीशत्वम् ॥ अथ तुर्यांशस्वामिन उच्यन्ते । स्वर्क्षजकेंद्रनाथा इति ॥ स्वर्क्षग्रहाधिष्ठितो यो राशिस्तस्माज्जातानि केंद्राणि तन्नाथाः चतुर्धांशस्वामिनः । तद्यथा । राशेस्त्रिंशदंशास्तस्य चतुर्थ्यांशः सार्धाः सप्त ७।३० तत्र प्रथमविभागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशेस्वामिन एवाधिपत्यं । द्वितीयविभागमध्ये १५।० केंद्रनाथः स्वराशेः सकाशात् स्वचतुर्थो यो राशिः तत्स्वामिन एवाधिपत्यं । तृतीयविभागमध्ये २२।३० स्वराशेः सकाशात् सप्तमो यो राशिः तत्स्वामिन एवाधिपत्यं चतुर्थविभागमध्ये ३० स्वराशेः सकाशात् सप्तमो यो राशिः तत्स्वामिन एवाधिपत्यम् ॥ ४२ ॥

१ विपमराशौ पूर्वपराधभागस्य होत्योरीशौ रवीन्द्रो तत्रासमराशौ पूर्वपराधभागस्य होत्योरीशौ दंडुरव्यो इति ज्ञेयम् । २ प्रथमचतुर्थे सप्तमदशमानि इति ।

काः लब्धं ७४ कुयुतं ७५ ॥ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ३ मेपाङ्गननयाजातो मिथुनराशिः तत्स्वामीबुधः एवमष्टमांशस्वामी
 बुधः । अथनवांशः । अंशाः २७७।३०।६ नवभिर्गुणिताः २४९७।३०।५४ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ८३ कुयुतं ८४ द्वादशभि
 १२ स्तष्टं शेषं ० मेपाङ्गननयाजातोमीनराशिः तत्स्वामीगुरुः एवंजातो नवांशस्वामीगुरुः । अथदशांशः । अंशाः २७७।३०।६
 दशभिर्गुणिताः २७७५।११० त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ९२ कुयुतं ९३ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ९ शेपाङ्गननयाजातोघनराशिः
 तत्स्वामीगुरुः एवंजातो दशांशस्वामीगुरुः । अथैकादशांशः । अंशाः २७७।३०।६ एकादशभिर्गुणिताः ३०५२।३१।६ त्रिंश
 द्भक्ताः लब्धं १०१ कुयुतं १०२ द्वादशभिस्तष्टं शेषं ६ मेपाङ्गननयाजातः कन्याराशिः तत्स्वामीबुधः एवंजातः एकादशस्वामी

एवंद्वादशवर्गस्याद्दहाणां बलसिद्धये ॥ स्वोच्चमित्रशुभाश्रेष्ठानीचारिक्रूरतोऽशुभा ॥ ४५ ॥

बुधः । अथद्वादशांशः । एवंद्वादशांशविभागनयाचतुर्थविभागमध्ये वर्तते अतः कारणात् सकराङ्गननयाजातश्चतुर्थो मेपरा
 शिः तत्स्वामीभीमः एवंजातो द्वादशांशस्वामीभीमः एवंचंद्रादीनामपि ज्ञेयम् ॥ ४४ ॥ अथद्वादशवर्ग्युपसंहारं तत्फलं चाह
 एवमिति । एवंग्रहाणां बलसिद्धये द्वादशवर्गं स्यात् साद्वादशवर्गं स्वोच्चमित्रशुभाश्रेष्ठा नीचारिक्रूरतोऽशुभाच्च । तद्यथा ।
 यस्य ग्रहस्य द्वादशवर्गं क्रियते सचेत्स्वगृहादिषु अथवा स्वोच्चवर्गे अथवा शुभग्रहस्य वर्गे तिष्ठति तदाश्रेष्ठा शुभफलदात्री ।
 तथा समग्रो यदि नीचवर्गे अथवा पापग्रहस्य वर्गे वा तिष्ठति तदाऽशुभादुष्टफलदात्री ॥ ४५ ॥

एतत्पंचवर्गोदलचक्रं लिख्यते.

महाः	सूर्यः	पंचाः	भौमः	युधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	महाः
गृ०	७	१०	७	७	१०	१५	१५	गृ०
उ०	९	१२	१५	१०	१६	१२	१८	उ०
ह०	७	१५	१०	१०	११	७	११	ह०
श्रे०	५	१०	१०	१०	१५	१०	१५	श्रे०
मु०	१	५	१०	१	५	२	१	मु०
पो०	१२	१३	१५	१९	५४	४१	५३	पो०
वि०	८	५	८	७	१३	१०	१३	वि०

३०।६ एतस्यमकराशौस्थितत्वात्गृहेशःशनिः ॥ अथहोरा मकराशौप्रथमपंचदशभागमध्येऽस्ति अतोहोरेशःचंद्रः । अत्रत्रिलवः सूर्यः प्रथमभागमध्येऽस्ति अतोद्रेकाणाधोशःशनिः । अथचतुर्लवः सूर्योद्वितीयचतुर्थांशमध्येवर्तते अतःकारणात्मकराशोःसकाशात् चतुर्थोराशिर्मेघः तत्स्वामीभौमः एवंचतुर्लवस्वामीभौमः । अथपंचमांशः । सूर्यः समराशौद्वितीयविभागमध्येवर्तते अतःपंचमांशस्वामी बुधः । अधपंडशः । सूर्यस्यांशः २७७।३०।६ पइगुणिताः जाता १६६५।३६ त्रिंशद्भक्ताःलब्धं ५५ कु १ युक्तं ५६ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ८ मेपाह्ननयाजातोवृश्चिकराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातःपंडशस्वामीभौमः । अधसप्तांशः । अंशः २७७।३०।६ सप्तभिर्गुणिताः १९४२।३०।४२ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ६४ कुयुक्तं ६५ द्वादशभि १२ स्तष्टंशेषं ५ मेपाह्ननयाजातः सिंहराशिः

तत्स्वामीसूर्यः एवंजातःसप्तांशस्वामीसूर्यः । अथाष्टांशः । अंशः २७७।३०।६ अष्टभिर्गुणिताः २२२०।०।४८ त्रिंशद्भ

शुभफलदः । शुभखेचरश्चेत् । तद्यथा । यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिशुभग्रहोभवतिद्वादशवर्ग्याशुभग्रहाधिकवर्ग
प्राप्तोभवति तदाऽतिसौम्यः अत्यंतशुभफलदाता । सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टः । तद्यथा यस्यद्वादशवर्गिका
क्रियते सयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यापापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदनेष्टः अशुभफलदः पापलेटः । तद्यथा
यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिपापग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यापापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदाअतिनिंद्यः अत्यंतदुष्टफ
लदाता ॥ ४७ ॥ अथद्वादशभावानांशुभाशुभफलमाह । राक्षीशेति । तनोर्लग्नस्याप्यनयैवरीत्याशुभग्रहाधिकवर्गशा

राक्षीशमित्रोच्चरिपुक्रमेणचिंत्यंतनोरप्यनयैवरीत्या ॥ भावेपुसर्वेष्वपिवर्गचक्रं विलोक्यतत्तत्फलमूहनी
यम् ॥ ४८ ॥ शरीरवर्णचिह्नायुर्वयोमानंसुखामुखम् ॥ जातिः शीलं च मतिमांल्लग्नमात्सर्वविचिंतयेत् ॥ ४९ ॥

लित्वेनशुभाशुभफलंचिंत्यविचार्यम् । यथा । यदिलग्नशुभग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवालग्नस्वामीशुभग्रहः सन्मित्रगृहस्व
गृहस्वोच्चेवा तदाशुभफलंज्ञेयम् । यदिलग्नस्वामीसमगृहेवर्तते तदाशुभाशुभफलभावः । यदिलग्नपापग्रहाधिकवर्गशालि
स्यादथवास्वामीपापग्रहः सन्शत्रुगृहेनीच्चेवा तदाशुभफलंज्ञेयम् । एवंसर्वेष्वपिभावेपुलग्नमादिद्वादशभावेपुचवर्गचक्रद्वादश
वर्गिकाकार्या तादृशतत्तद्भावस्यशुभाशुभफलमनयैवरीत्या ऊहनीयंविचारणीयम् ॥ इतिद्वादशवर्गिका ॥ ४८ ॥ अथलग्ने
किंविचार्यमित्यतआह । शरीरेति । वर्षलग्नग्रलंघांगीकृत्यशरीरादिसर्वविचार्यम् । तद्यथा । स्वशरीरंकृशंपुष्टंचवर्णः
रक्तः श्वेतः शुक्लतनुनिभइत्यादि चिह्नमशकादि आयुर्जीवनंकियत् वयोमानंवात्यंयौवनवार्धकमिति सुखं असुखंदुःखं

अथद्वादशवर्ग्यांशुभपापग्रहवर्गफलनिर्णयः कथंस्यादित्यत आह । एवंग्रहाणांशु
भपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्य तद्यथा पूर्वोक्तप्रकारेणग्रहाणांद्वादशवर्गकार्या तत्रग्रहहोरादिद्वा
दशस्थानेषु कियंतः शुभग्रहवर्गाः पापवर्गाश्च कियंत इति विचार्य शुभग्रहसंख्याभिन्नालेख्या
पापग्रहसंख्याभिन्नालेख्या पंक्तिद्वयस्यांतरकार्यम् इति । यदि शुभाधिकत्वं शुभग्रहस्य शेषम्

एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्यशु
भाधिकत्वे ॥ दशाफलं भावफलं च वाच्यं
शुभं त्वनिष्टं शुभाधिकत्वे ॥ ४६ ॥ क्रूरो
ऽपि सौम्योधिकवर्गशालीशुभोति सौम्यः
शुभस्वेचरश्चेत् ॥ सौम्योऽपि पापाधिकव
र्गयोगान्नेष्टोऽतिनिधः खलु पापखेटः ॥ ४७ ॥

द्वादशांशचक्रं लिख्यते.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२	५	७	१०	१२	१५	१७	२०	२२	२५	२७	३०
३०	०	३	०	३	०	३	०	३	०	३	०

एतद्वादशवर्गीचक्रम्.

र	श	च	म	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	महाः
र	श	च	म	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	प्रम.
च	म	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	द्विती.
म	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	तृती.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	चतु.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	पंच.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	षष्ठ.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	सप्त.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	अष्ट.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	नव.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	दश.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	एका.
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग	द्वाद.

वशिष्टं तदा तद्ग्रहस्य दशाफलं भावफलं च शुभमेवाच्यम् यदि अशुभाधिकत्वं अशुभग्रहस्य शेषमवशिष्टं तया तद्ग्रहस्य दशाफलं
भावफलं चाशुभमेवाच्यम् ॥ ४६ ॥ अथग्रहभेदेन सौम्यपापवर्गभेदेन च फलतारतम्यमाह । क्रूरोऽपीति । यस्यग्रहस्यद्वा
दशवर्गिकाक्रियते सचेत् क्रूरोपि यदि पापग्रहोपि भवति द्वादशवर्ग्यासौम्यग्रहाधिकवर्गेण शालते युक्तो भवति तदा शुभः

समभवेनेशुभः पापोवाविद्यमानोग्रहः अंशुभः अनिष्टफलदः ॥ ५२ ॥ अथाष्टमभवने किंविचार्यमित्यत आह । मृत्याविति । मृत्यौ अष्टमस्थाने एतावद्विचार्यम् । चिरंतनं द्रव्यं प्राचीनं द्रव्यम् । मृतवित्तं मृतस्य वित्तम् । रणः संग्रामः । रिपुः शत्रुः । दुर्गस्थानं मृतिर्मरणम् । नष्टं नष्टं तु परीवारः कुटुंबम् । मनोव्यथामानसीव्यथा ॥ ५३ ॥ अथ नवमभवने किंविचार्यमित्यत आह । धर्म इति । धर्मनवमस्थाने एतावद्विचार्यम् । रतिः क्रीडा पंथाः यात्राविचारः धर्मोपायं धर्मसाधनम् । विचिंतयेत् । अथ दशमभवने किंविचार्यमित्यत आह । व्योम्नीति । व्योम्नि दशमभावे एतावद्विचार्यम् । मुद्रां राजमुद्रां परंपुण्यं उत्कृष्टपुण्यं । राज्यवृद्धिं

मृत्यौ चिरंतनं द्रव्यं मृतवित्तं रणो रिपुः ॥ दुर्गस्थानं मृतिर्नष्टं परीवारो मनोव्यथा ॥ ५३ ॥ धर्मो रतिस्तथाप
याधर्मोपायं विचिंतयेत् ॥ व्योम्नि मुद्रां परंपुण्यं राज्यवृद्धिं च पैतृकम् ॥ ५४ ॥ आये सर्वार्थधान्यार्धक
न्यामित्रचतुष्पदाः ॥ राज्ञो वित्तं परीवारो लाभोपायांश्च भूरिशः ॥ ५५ ॥ व्यये वैरिनिरोधातिव्या
दिपरिचिंतयेत् ॥ ५६ ॥

भागवृद्धिं पैतृकं पितुः संबंधि ॥ ५४ ॥ अर्धैकादशभवने किंविचार्यमित्यत आह । आय इति । आये एकादशस्थाने एतावद्वि
चार्यम् । सर्वार्थः सर्वद्रव्यप्रयोजनम् । धान्यार्धः धान्यमौल्यम् । कन्या मित्रं चतुष्पदः गजाश्वादिः राज्ञः वित्तं राजद्रव्यम् । परीवारः
कुटुंबविचारः भूरिशः भूयांसः लाभोपायाः प्राप्त्युपायाः ॥ ५५ ॥ अथ व्ययभवने किंविचार्यमित्यत आह । व्यय इति । व्यये
द्वादशभवने एतावद्विचार्यम् । वैरिनिरोधः शत्रुकृतावरोधः । आतिः पीडा । व्ययादि एतावद्विचिंतयेत् ॥ ५६ ॥

जातिः प्राज्ञाणादिः शीलमाचारं एवं मतिमान् बुद्धिमान् लग्नात्सर्वविचिंतयेत् ॥४९॥ अथ धनभवनोक्तिविचार्यमित्यत आह ।
 सुवर्णैः सुवर्णरूप्यरत्नानि धातुः गैरिकादिः द्रव्यं कांस्यादि सखा मैत्रीविचारः धने धनभवने एतावद्विचार्यम् । अथ सह
 जमयने किं विचार्यमित्यत आह । विक्रम इति । विक्रमे सहज भवने एतावद्विचार्यम् भ्राता सहजः भृत्यः सेवकः अर्ध्वा यानं
 पित्र्यं पितुः सर्वं धि स्खलनं कार्यं भ्रंशः साहसं साहसकर्म एतानि सहज भवने विचार्याणि ॥ ५० ॥ अथ चतुर्थ भवने किं विचार्य
 मित्यत आह । पितृवित्तमिति । पितृवित्तं पितुर्द्रव्यम् निधिः निक्षिप्तवस्तु क्षेत्रं कृष्यादि गृहम् भूमिः तुर्यतः चतुर्थ भवने ए

सुवर्णरूप्यरत्नानि धातुर्द्रव्यं सखा धने ॥ विक्रमे भ्रातृभृत्याध्वपित्र्यस्खलनसाहसम् ॥ ५० ॥ पितृवित्तं नि
 धिक्षेत्रं गृहं भूमिश्चतुर्यतः ॥ पुत्रमंत्रधनोपायगर्भविद्यात्मजैः क्षणम् ॥ ५१ ॥ रिपौ मातुलमांघ्र्यारिचतुष्पाद्व्य
 भीर्भ्रणान् ॥ धूने कलत्रवाणिज्यनष्टविस्मृतिसंकथा ॥ हताश्वकलिमार्गादिचिंत्यं धूने ग्रहोऽशुभः ॥ ५२ ॥
 तायद्विचार्यम् । अधपंचम भवने किं विचार्यमित्यत आह । पुत्र इति । पुत्रे पंचम भवने एतावद्विचार्यम् । मंत्रः धनोपायः गर्भः
 विद्या आत्मज्ञः पुत्रः एतेषां ईक्षणमवलोकनं कार्यम् ॥ ५१ ॥ अथ षष्ठ भवने किं विचार्यमित्यत आह । रिपाविति । रिपौ षष्ठ
 भवन एतावद्विचार्यम् । मातुलः मांघ्र्यरोगः अरिः शत्रुः चतुष्पाद्विचार्यं वंघः पराश्रयः भीर्भयम् व्रणः क्षतम् इति । अथ सप्तमं
 भवने किं विचार्यमित्यत आह । धूने इति । धूने सप्तम भवने एतावद्विचार्यम् कलत्रं जाया वाणिज्यं वणिक्कर्म नष्टं नष्टवस्तु वि
 स्मृतिः विस्मरणं एतेषां संकथां कथनं हतं हतद्रव्यं तस्य अध्वा मार्गविचारः कलिः कलहविचारः मार्गादि यात्राविचारः धूने स

ममुनाप्रकारेणनवसंख्याकाभावाःशस्ताःशुभफलदाःस्युःग्रहाधिष्ठिताद्वादशाष्टमपष्ठभावाःशुभाःस्युःइमेद्वादशाष्टमपष्ठभावाधिष्ठितग्रहदीप्तांशान् अतिक्रम्यवर्तते तदातेऽपिभावाःशस्ताःशुभफलदातारःस्युरितिचिंतयेत् । तत्राप्यधिष्ठितग्रहदीप्तांशमध्वेइमेरिःषाष्टमरिपुभावाद्यदिस्युस्तदैवानिष्टाइत्यर्थः ॥ ५९ ॥ अथत्रैराशिकस्वामिनआह । त्रिराशिपाइति । दिने दिवाचर्पप्रवेशेमेपाच्चतुर्णाराशीनांसूर्यसितार्किशुक्राःस्वामिनःस्युः । तद्यथा दिवाचर्पप्रवेशेमेपलग्नंतदासूर्यःवृषस्यशुक्रः मिथुनस्यार्कःशनिः कर्कस्यशुक्रः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेमेपादीनांचतुर्णाराशीनांईष्येदुबुधक्षमाजाःस्वामिनः । तद्यथा रात्रौमेपस्य

इदंत्रैराशिकस्वामियंत्रम्-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
र	शु	श	शु	गु	च	उ	मे	श	मे	गु	च
गु	च	उ	मे	र	शु	श	शु	श	मे	गु	च

त्रिराशिपाःसूर्यसितार्किशुक्रादिनेनिशीर्ज्येदुबुधक्षमाजाः ॥
मेपाच्चतुर्णाहरिमाद्विलोमंनित्यंपरेष्वार्किकुजेज्यचंद्राः ॥ ६० ॥

स्वामीगुरुः वृषस्यचंद्रः मिथुनस्यबुधः कर्कस्यभौमः एते । हरिभातसिंहाच्चतुर्णाराशीनांविशोमंविपरीतज्ञेयम् मेपादीनांयेदिनेशास्त्रोसिंहादीनांरात्रावीशाः येमेपादीनांरात्रीशास्त्रोसिंहादीनांदिनेशाइत्यर्थः । तद्यथा दिनेसिंहलग्नस्यगुरुः कन्यायाश्चंद्रः तुलायाबुधः वृश्चिकस्यभौमः रात्रौसिंहस्यसूर्यः कन्यायाःशुक्रः तुलायाःशनिः वृश्चिकस्यशुक्रः । परंपुधनुरादिपुचतुर्णाराशिषु नित्यंसदा दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे आर्किकुजेज्यचंद्राः स्वामिनः । तद्यथा धनुषःशनिः मकरस्यभौमः कुंभस्यगुरुः मीनस्यचंद्रः । दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिधनुरादीनांदिनरात्रीशयोर्विपर्ययोनास्तीत्यर्थः ॥ ६० ॥

अथचलिष्ठग्रहस्यलक्षणमाह । लघ्नेति । लघ्नं अंबुचतुर्थम् द्यूनसप्तमम् कर्मदशमम् । एतेषांस्थानानां कंद्रकंदकचतुष्टयंचेति संज्ञाकृता अत्रकंद्रेस्थितःखेटोग्रहोवलीज्ञेयः तथापि चतुर्थसप्तमदशमस्थानापेक्षया लघ्नसंस्थोग्रहो विशेषेण वलीज्ञेयः ॥ ५७ ॥ अथग्रहाणां शुभस्थानानि वदन् चलिष्ठयोगमाह । लघ्नेति । लघ्नं कर्मदशमम् अस्तंसप्तमम् तुर्यचतुर्थम् आर्यएकादशं सुतंपंचमम् अंकनयमम् एषु स्थानेषु ग्राहो वली तत्र यथादिममादिमस्थानमनतिक्रम्य यथादिममग्रिमस्थानापेक्षया पूर्वपूर्वस्थोग्रहो विशेषेण वलिष्ठः । तद्यथा आदौ नयमस्यो ग्राहो वलिष्ठस्तदपेक्षया पंचमस्यो वलिष्ठस्तदपेक्षया एकादशस्तदपेक्षया चतुर्थस्तदपेक्षया सप्तमस्त

लघ्नांबुधूनकर्मणि कंद्रमुक्तं च कंद्रकम् ॥ चतुष्टयंचात्रखेटो वली लभे विशेषतः ॥ ५७ ॥ लघ्नकर्मस्ततु र्यायसुतांकस्यो वली ग्रहः ॥ यथाऽऽदिमं विशेषेण सत्रिवित्तेषु चंद्रमाः ॥ ५८ ॥ कुजः सत्रिषु पृच्छायां सूतौ चान्यत्र चितयेत् ॥ भावानवेत्थं शस्ताः सूर्यः फाष्टरिषोऽशुभाः ॥ दीप्तांशातिक्रमे शस्ता इमे ॥ ॥

ऽपीति विचिंतयेत् ॥ ५९ ॥

दपेक्षया दशमस्तदपेक्षया लघ्नस्यो वलिष्ठ इत्यर्थः एतत्तु सर्वग्रहाणां साधारणबलमुक्तम् । अथचंद्रमाः सत्रिवित्तेषु तृतीयद्वितीयसहितेषु पूर्वोक्तेषु स्थानेषु वलीज्ञेयः तत्र द्वितीये वलिष्ठश्चंद्रस्तदपेक्षया तृतीये वलिष्ठस्तदपेक्षया पंचमस्यस्ततः पूर्ववत् ज्ञेयः ॥ ५८ ॥ अथभौमः । कुज इति । कुजो भौमः सत्रिषु तृतीयस्थानसहितेषु प्रागुक्तेषु स्थानेषु वलिष्ठो ज्ञेयः तत्र भौमस्तृतीये वलिष्ठस्तदपेक्षया नयमस्यस्ततः पूर्ववत् ज्ञेयः एवमेतत् स्थानस्थग्रहपृच्छायां प्रागुक्तग्रहेषु तौ जन्मनि अन्यत्र वर्षलघ्नादौ च चितयेत् इत्य

दृष्टिसाम्येचाह । दृगिति । सर्वेषां दृक् साम्ये दृष्टिसाम्ये आदिशब्दाद्बलसाम्येऽपि अथवा निर्वलत्वेवर्पाधिपोवर्पेश्वरः मुंथहे
 श्वरः स्यात् चेत्पंचाधिकारिणः सचलायद्यपि तनुंलग्रंनेक्षमणाः न पश्यन्ति तथापि वीर्याधिकः अंकतो यस्यैवं बलमधिकं स एवाब्द
 स्ववर्पस्य विभुः स्वामी विचिंत्यः ॥ ६४ ॥ अथ केन चिन्मतेन दृष्टिवलसाम्येवर्पाधिपनिर्णयमाह । बलादिति । बलसाम्ये आ
 दिशब्दाद्दृष्टिसाम्ये च । अहिदिवावर्पप्रवेशे रविराशिपः रव्याक्रांतराशीश्वरो ज्ञेयः । निशिरात्रौ वर्पप्रवेशे इंदुराशो द्रुचक्रांत
 राशीश्वरो वर्पाधीश्वरो ज्ञेय इति केचिदाहुः । अथोत्तरार्धे विशेषमाह । येनेत्यशाल इति । यउक्त्वा प्रकरणशशीचंद्रः अब्दविभुः

दृगादिसाम्ये व्यथ निर्वलत्वेवर्पाधिपः स्यान्मुथहे श्वरस्तु ॥ पंचापि चेन्नो तनुमीक्षमाणा वीर्याधि
 कोऽब्दस्य विभुर्विचिंत्यः ॥ ६४ ॥ बलादिसाम्ये रविराशिपोऽहिनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः ॥
 येनेत्यशालोऽब्दविभुः शशीसवर्पाधिपश्चंद्रभपोऽन्यथात्वे ॥ ६५ ॥ स्वजन्मलमात्प्रतिवर्पमेकै
 कराशिभोगान्मुथहाभ्रमेण ॥ स्वजन्मलभ्रं रवितट्यातं शरद्युतं साभमुखेतिहास्यात् ॥ ६६ ॥

वर्पस्वामीजातः सद्यदियेन पंचाधिकारिमध्यस्थितेन ग्रहेण सहैत्यशालं कुरुते तदा स एव वर्पाधिपो वर्पस्वामी कल्प्यः । अन्यथा
 त्वेद्वैत्यशालयोगाभावे चंद्रभपश्चंद्राक्रांतराशीश्वरो वर्पाधिपो ज्ञेयः ॥ ६५ ॥ अथ मुथहानयनमाह । स्वेति । यदा जन्मजातं त
 स्मिन् समये यल्लभं सैव मुथहा । सामुथहा स्वजन्मलशालं तिवर्प एकैकराशिवृद्ध्या भ्रमति । तद्यथा । जन्मलभ्रं कन्याजन्मसमये
 तत्रैव मुथहा । द्वितीयवर्षे तुलायामित्यादिर्मुथहोत्पत्तिप्रकार इष्टवर्षे भवति । अथ मुथहानयनम् । राश्यादिस्वजन्मलभ्रं यात

अथैतस्यप्रयोजनमाह । वर्षे शार्थवर्षे शनिर्णयाथं दिननिशाविभागेन त्रिराशिपालक्ताः पंचवर्गविलाद्यर्थं पूर्वोक्तान्द्रेकाणेशान् विचिंतयेत् ॥ ६१ ॥ अथक्रमप्राप्तोदाहरणप्रदर्शनार्थवर्षतंत्रोक्तंचतुर्भिः श्लोकैर्वर्षशनिर्णयमाह । तंत्रादौ अधिकारिणश्चाह । जन्मेति । जन्मलग्नपतिः जन्मलग्नस्वामी । अब्दलग्नपोवर्षलग्नस्वामी मुंथहाधिपो मुंथहास्वामी त्रिराशिपः त्रैराशिकस्वामी सूर्यसितार्किंशुक्रादित्यादित्रैराशिकेश्वरोज्ञेयः अहिदिवावर्षप्रवेशे सूर्यराशिपतिदिने शोज्ञेयः निशि

वर्षे शार्थदिननिशाविभागोक्तास्त्रिराशिपाः ॥ पंचवर्गविलाद्यर्थे द्रेकाणेशान् विचिंतयेत् ॥

॥ ६१ ॥ जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपो मुंथहाधिप इतस्त्रिराशिपः ॥ सूर्यराशिपतिरहिचंद्रभाधीश्च रोनिशि विमृश्य पंचकम् ॥ ६२ ॥ वलीय एपांतनुमीक्षमाणः सर्वर्षोलग्नमनीक्षमाणः ॥ नैवा

ब्दपो दृष्ट्यतिरेकतः स्याद्बलस्य साम्ये विदुरेवमाद्याः ॥ ६३ ॥

रात्रौ वर्षप्रवेशे सति चंद्रभाधीश्वरः चंद्राधिष्ठितराशी शोज्ञेयः स एव रात्रिस्वामी ज्ञेय इत्यर्थः अनयारीत्याग्रहपंचकं विमृश्य विचार्य ॥ ६२ ॥ एवं पंचाधिकारिणो ज्ञात्वा ते पाहं ग्वलं पंचवर्गविलां च ज्ञात्वा वर्षपतिनिर्णयमाह । वलीय इति । एपांपंचानामधिकारिणामध्ये यो ग्रहो वलीपंचवर्ग्या वलाधिकस्तनुं लं शं ईक्षमाणः पश्यति सर्वर्षपोवर्षस्वामी ज्ञेयः । यदा वलिष्ठोऽपि ग्रहोलग्नमनीक्षमाणः लग्नं पश्यति तदा वर्षाधिपो नैव स्यात् । यदा वलस्य साम्ये पंचवर्ग्या सर्वे तुल्यवलास्तदा दृष्ट्यतिरेकतः स्यात् । यथा योऽधिक दृष्ट्या लग्नं पश्यति सर्वर्षाधी स इति ग्वमाद्या विदुः विदंति ॥ ६३ ॥

अथग्रहाणांस्वरूपम् ॥ तत्रादौसूर्यस्यस्वरूपमाह ॥ सूर्यइति । सूर्यएतादृशोज्ञेयः । नृपः क्षत्रियः । ना पुरुषग्रहः । चतुरस्रः
चतुष्कोणाकृतिः । मध्यंदिनं मध्याह्नकालेप्रवलः । इन्द्रादिकपूर्वादिकस्वामी । स्वर्णसुवर्णद्रव्यस्वामी । चतुष्पदामश्वगजा
दीनांप्रभुः । उग्रः क्रूरः । सत्त्वं सत्त्वप्रधानः । स्थिरः स्थिरस्वभावः । तिकः तिकरसप्रियः । पशुक्षितिः भूमिचारी । पित्तं पि
त्तप्रकृतिः । जरन्वृद्धः । पाटलः श्वेतरक्तमिश्रितवर्णः । मूलंमूलोत्पन्नस्यधान्यादेरधिष्ठाता । वन्योवनचारी । एवंगुणवि
शिष्टः सूर्यः ॥ १ ॥ अथचंद्रस्वरूपमाह ॥ शशीचंद्रः । वैश्यः वैश्यजातिः । स्त्रीस्त्रीग्रहः जलभूराद्रभूमिचारी । तपस्वी

सूर्यो नृपो ना चतुरस्रमध्यंदिनेन्द्रादिकस्वर्णचतुष्पदोग्रः ॥ सत्त्वं स्थिरस्तिक्तपशुक्षितिस्तु पित्तं जरन्पाट
लमूलवन्यः ॥ १ ॥ वैश्यः शशीस्त्रीजलभूस्तपस्वीगौरोपराह्णबुंगधातुसत्त्वम् ॥ वायव्यदिकश्लेष्म
भुजंगरूप्यस्थूलोयुवाक्षारशुभः सिताभः ॥ २ ॥ भौमस्तमः पित्तं युवो ग्रवन्यो मध्याह्नधातुर्यमदिक
चतुष्पात् ॥ नारादचतुष्कोणसुवर्णकारोदग्धाऽवनीव्यंगकटुश्रक्तः ॥ ३ ॥

तपोयुक्तः । गौरः गौरवर्णः । अपराह्णः अपराह्णकालेप्रवलः । अंबुगोजलचारी । धातुगैरिकादिः । सत्त्वं सत्त्वप्रधानः ।
वायव्यदिक वायव्यदिकस्वामी । श्लेष्माश्लेष्मप्रधानः । भुजंगः भुजंगस्वामी । रूच्यं रूच्यद्रव्यस्वामी । स्थूलोऽतिपुष्टः ।
युवातरुणः । क्षारः लवणरसप्रधानः । शुभः शुभग्रहः । सिताभः शुभ्रवर्णः एवंविधश्चंद्रोज्ञेयः ॥ २ ॥ अथ भौमस्वरूपमाह ॥
भौमइति । एतादृशो भौमोज्ञेयः । तमः तमोगुणप्रधानः । पित्तं पित्तप्रकृतिः । युवातरुणः । उग्रः क्रूरः । वन्योवनचारी ।

शरद्युतं जन्मकालाद्गतयर्पणेन युक्तं द्वादशभिस्तष्टसांशेषप्रमिताभमुखारादयादिर्द्विधा मुथहास्यात् । उदाहरणम् । जन्म
लग्नम् ५।१०।५३।५० गतवर्पणेन युक्तम् ४२।१०।५३।५० द्वादशभिस्तष्टम् । शेषां कप्रमिताजालारादयादिर्मुथहा ६।१०।
५३।५० ॥ ६६ ॥ स्पष्टमिदं पद्यम् ॥ ६७ ॥ अथ राहोर्मुखपृष्ठपुच्छानालक्षणमाह । भोग्येति । यस्मिन् राशौ राहुरस्ति तेन य
क्रगतिना ये भोग्या अंशास्ते मुखसंज्ञाः । ये गतालवाः मुक्तलवाः ते पृष्ठसंज्ञाः । ततः सप्तमं भवनं ततो राहोः सप्तमे सप्तमं राशिपुच्छ

प्रत्यहशरलिसाभिर्वर्धते सानुपाततः ॥ सार्धमंशद्वयमासइत्याहुः केपिसूरयः ॥ ६७ ॥ भोग्या
राहोर्लवास्तस्य मुखं पृष्ठं गतालवाः ॥ ततः सप्तमं भुञ्छं विमृश्येति फलं वदेत् ॥ ६८ ॥ श्रीगर्गा
न्वयभूपणं गणितविचिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्स्वलमतत्त्वस्यैजनुः पद्धतिम् ॥
तत्सूनुः खलु नीलकंठविबुधो विद्वच्छिवानुज्ञया संतुष्ट्यैव दधाद्ग्रहप्रकरणं संज्ञाविवेकेऽमलम् ॥
॥ ६९ ॥ इति संज्ञातंत्रे ग्रहाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥

संज्ञक इति विमृश्य विचार्य मुथहायाः फलं वदेत् । अथोक्तप्रकारेण वर्षे शनिर्णयः । तत्रादौ जन्मलग्ने शोबुधः । वर्षलग्ने शोभौमः
मुथहे शोभ्युः त्रैराशिकेशः सूर्यः दिनेशः शनिः पंचानामध्ये वलिष्ठः शनिः पूर्णदृष्ट्या लग्नं पश्यति अतो वर्षे शः शनिः ॥ ६८ ॥
॥ ६९ ॥ इति श्रीदियाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिते श्रीनीलकंठज्योतिर्विस्तृतसंज्ञातंत्रे ग्रहाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥

तुर्यात्पित्तकफात्मकः । सत्त्वं सत्वगुणप्रधानः ॥ ५ ॥ अथशुक्रस्वरूपमाह । शुक्रइति । शुक्रएतादृशोज्ञेयः । शुभः शुभग्रहः । स्त्री स्त्रीग्रहः । जलगो जलचारी । अपराहः अपराहकालप्रबलः । श्वेतः शुभ्रवर्णः । कफी कफप्रकृतिः । रूयंरूप्यद्रव्यस्वामी । रजः रजोगुणप्रधानः । अम्लः अम्लरसप्रियः । मूलं मूलोत्पन्नस्यधान्यादेःस्वामी । विप्रो ब्राह्मणः । अग्निदिग्गमेयदिक्स्वामी । मध्यययाः तरुणः । रतीशः क्रीडारसप्रधानः । जलावनी जलभूमिचारी । स्निग्धरुचिः श्लक्ष्णकांतिः ।

शुक्रःशुभःस्त्रीजलगोऽपराहःश्वेतःकफीरूप्यरजोऽम्लमूलम् ॥ विप्रोऽग्निदिङ्मध्यवयोरतीशोजलावनीस्निग्धरुचिर्दिपाच्च ॥ ६ ॥ शनिर्विंहगोऽनिलवन्यसंध्याशूद्रांगनाधातुसमःस्थिरश्च ॥ क्रूरःप्रतीचीतुवरोऽतिवृद्धोत्करक्षितीर्ददीर्घसुनीललोहम् ॥ ७ ॥ राहुस्वरूपंशनिवन्निपादजातिर्भुजंगोऽस्थिर्नैर्ऋतीशः ॥ केतुःशिखीतद्वदनेकरूपःखगस्वरूपात्फलमूह्यमित्थम् ॥ ८ ॥

द्विपाद्विपदानांमनुष्यादीनांस्वामी ॥ ६ ॥ अथशनिस्वरूपमाह ॥ शनिरिति । शनिरेतादृशः । विहंगः पक्षिजातिः । अनिलोवागुचारी । घन्यो घनचारी । संध्या संध्याकालेप्रबलः । शूद्रःशूद्रजातिः । अंगनास्त्रीग्रहः । धातुसमःधातुपित्तकफात्मकः । स्थिरः स्थिरस्वभावः । क्रूरः पापग्रहः । प्रतीची पश्चिमदिक्स्वामी । तुवरः कपायरसप्रियः । अतिवृद्धः अत्यंतवृद्धग्रहः । उत्करक्षितीर्द्रुत्करभूस्वामी । दीर्घः दीर्घाकृतिः । सुनीलः सुष्ठुनीलवर्णः । लोहं लोहस्यस्वामी ॥ ७ ॥ अथराहुस्वरूपमाह ॥ शनिवत्तत्रैकचिद्विशेषोऽस्तीत्याह । राहिति । निपादजातिश्चांडालविशेषः । भुजंगः सर्परूपः । अस्थिपोऽस्थि

मध्याह्नः मध्याह्नकाले प्रवलयः । धातुः गैरिकादिः । यमदिक् दक्षिणदिक् स्वामी । चतुष्पाच्चतुष्पदानामन्वादीनां प्रभुः । ना पुरुषप्रग्रहः । राट् राजा । चतुष्कोणः चतुष्कोणाकृतिः । सुवर्णकारः सुवर्णकाराणां स्वामी । दग्धाऽवनी ज्वलितभूमिचारी । द्यंगः किञ्चिदंगरहितः । कटुः कटुरसप्रियः । रक्तस्ताद्यवर्णः वा रक्तवर्णद्रव्यस्वामी ॥ ३ ॥ अथबुधस्वरूपमाह ॥ ग्राम्य इति । ग्राम्यः ग्रामचारी । शुभः सौम्यः । नीलः नीलवर्णः । सुवर्णः सुवर्णद्रव्यस्वामी । वृत्तो वर्तुलाकृतिः । शिशुर्वालकः । इष्टकोष्ठः इष्टकोष्ठसंचारी । समधातुः यातपित्तकफात्मकः । जीवो मनुष्यादिः । दमशानं यत्र शयनं दहनं भवति तत्स्थलचारी ।

ग्राम्यः शुभो नीलसुवर्णवृत्तः शिथिष्टकोच्चः समधातुजीवः ॥ दमशानयोपोत्तरदिक् प्रभातं शूद्रः

खगः सर्वरसोरजोज्ञः ॥ ४ ॥ गुरुः प्रभाते नृशुभेशदिक् द्विजः पीतो द्विपाद्ग्राम्यसुवृत्तजीवः ॥

वाणिज्यमाधुर्यसुरालये शोवृद्धः सुरत्वं समधातुसत्वम् ॥ ५ ॥

योपाखीग्रहः । उत्तरदिगुत्तरदिक् स्वामी । प्रभातं प्रातः काले सवलयः । शूद्रः शूद्रजातिः । खगः पक्षिजातिः । सर्वरसः कट्वा दिसकलरसप्रधानः । रजो रजोगुणप्रधानः । ज्ञो बुधः एवंगुणविशिष्टो ज्ञेयः ॥ ४ ॥ अथगुरुस्वरूपमाह ॥ गुरुरिति । एतादृशो गुरुः । प्रभाते प्रातः काले प्रवलयः । नृ पुरुषप्रग्रहः । शुभः सौम्यग्रहः । ईशदिग्गीशानदिक् स्वामी । द्विजो ब्राह्मणः । पीतः पीतवर्णः । द्विपात् द्विपदानां स्वामी । ग्राम्यः ग्रामचारी । सुवृत्तो वर्तुलाकृतिः । जीवो मनुष्यादिः । वाणिज्यं वणि कर्मकर्ता । माधुर्यं मधुररसप्रियः । सुरालये शोदेवतागृहस्वामी । वृद्धः वृद्धग्रहः । सुरत्वं शोभनरत्नद्रव्यस्वामी । समधा

नस्यंग्रहं दशमस्थानस्थं, ग्रहंचयत्पश्यतितादृष्टिगुणारिभावा अप्रकाशितशत्रुभावास्मृता । पादमिताचतुर्थांशमितापंचदश कलात्मिकादृष्टिः । तथाऽन्योन्यं परस्परसप्तमभेसप्तमराशौतथैकभवेन एकराशावपिग्रहोयत्पश्यति सादृष्टिः प्रत्यक्षवैरा । अखिलासंर्णादृष्टिः षष्टि ६० कलात्मिकास्यात् । इदं दुष्टं विवृतयंचतुर्थदशमरूपमेकं सप्तसप्तक रूपं द्वितीयमेकराशिगतंतृतीयमेवमिदं दृष्टित्रयं क्षुताह्वयंसकलशुभकर्मनाशकं । इदमपि दृष्टित्रयं कार्यस्याभीष्टस्य विध्वंसदं । किंच संग्रामादि संग्रामो

दृष्टिध्रुवांकाः सांतरालिख्यंते.

राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
ध्रुवांकाः	०	४०	१५	४५	०	६०	०	४५	१५	१०	०	६०
अंतरांकाः	४०	२५	३०	४५	६०	६०	४५	३०	५	१०	६०	६०
जग. धन.	घ	ज	घ	ज	घ	ज	घ	ज	ज	ज	घ	ज

अपास्यपश्यं निजदृश्यखेटादेकादिशेषध्रुवल्लिसिकाः स्युः ॥
पूर्णखवेदास्तिथयोऽक्षवेदाः खंपष्टिरभ्रंशरवेदसंख्या ॥ ११ ॥
तिथयः खचंद्रावियदभ्रतर्काः शेषांकया तैष्यविशेषघातात् ॥
लब्धं खरामै ३० रधिको नैकैष्ये स्वर्णध्रुवेताः स्फुटदृष्टिलिप्ताः १२ ॥

युद्धंतप्रभृतिककलिप्रदं युद्धकारकं क्लेशं प्रददाति । इमादृशोद्धादशांशान्तरं द्रष्टृदृश्यांतरं द्वादशभागानधिकं तदायथोक्तफल दात्रयः स्युः ॥ १० ॥ अथगणितागतदृष्टिसाधनमाह ॥ तिथ्यइतिच । योग्रहः पश्यतिसद्रष्टा यंपश्यतिसहदृश्यं इत्यवलोक्ष्य पदयंद्रष्टारं ग्रहं निजदृश्यखेटात् अपास्यशोध्य । यद्राश्यादिशेषं तिष्ठति । यस्मिन्नेकादिशेषात्मके ध्रुवाः स्थिराः

स्वामी । नैर्ऋतीशः नैर्ऋतिदिक्पतिः । अथ केतुस्वरूपं यन्निराहुवत् परं त्वेतावान्विशेषः ॥ केतुः शिखी शिखावान् । अनेक
रूपः नानाविधरूपः । इत्थममुनाप्रकारेण ग्रहस्वरूपात्फलमूल्यां ज्ञेयम् ॥ ८ ॥ अथ दृष्टिमाह ॥ तत्र ग्रहाणां चतुर्विधा दृष्टिः ।
एकामृत्युस्त्रेहा द्वितीया गुप्तस्त्रेहा तृतीया गुप्तवैरा चतुर्थी प्रत्यक्षवैरा । तत्रादौ स्त्रेह दृष्टिमाह ॥ दृष्टिरिति । कुंडल्यां ग्रहाः
स्वाक्रांतस्थानात्तत्र पंचमेन वमस्थानस्य ग्रहं पंचमस्थानस्य ग्रहं च पश्यंति सा दृष्टिर्वलवती प्रत्यक्षतः स्त्रेहदा प्रीतिदा पादोनासाह

दृष्टिः स्थान्नवपंचमेवलवती प्रत्यक्षतः स्त्रेहदा पादोनाऽस्त्रिलकार्यसाधनकरी मेलापकाख्योच्यते ॥ गुप्त
स्त्रेहकरी तृतीयभवभेकार्यस्य संसिद्धिदा त्र्यंशोना कथिता तृतीयभवेने पञ्चभाग दृष्टिर्भवे ॥ ९ ॥ दृष्टिः
पादमिता चतुर्थदशमे गुप्तारिभावाऽस्मृताऽन्योन्यसप्तमभेतैकभवने प्रत्यक्षवैरा खिला ॥ दुष्टदृक्त्रित
यं क्षुता ह्वयमिदं कार्यस्य विध्वंसदं संग्रामादिकलिप्रदं दृश इमाः स्युर्द्वादशांशां तरे ॥ १० ॥

दृष्टिः चतुर्थांशान्यूनपंचचत्वारिंशत्कलात्मिका ४५ अखिलानां सप्तस्तानां कार्याणां साधनं संपत्तिकरोति । मेलापकाख्यापरस्प
रप्रीतिकारिणी । इत्येका दृष्टिः । अथ स्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहस्तृतीयस्थानस्य ग्रहं एकादशस्थानस्य ग्रहं च यत्पश्यति सा दृष्टिर्गुप्तस्त्रे
हकरी कार्यस्य संसिद्धिदा भवति । सा दृष्टिस्तृतीयभवने त्र्यंशोना चत्वारिंशत्कलात्मिका ४० कथिता । भये एकादशस्थाने पञ्च
भागः पञ्चदशकलात्मिका दृष्टिः स्यात् ॥ ९ ॥ अथ ग्रहाणां शत्रु दृष्टिमाह ॥ दृष्टिः पादमिति । स्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहश्चतुर्थस्था

णभागस्थग्रहोपरियाहृष्टिः सावलवतीत्यर्थः । अत्रोदाहरणम् । भूकेंद्रेति ॥ मध्याह्नमस्थानाद्भूकेंद्रोपरिचतुर्थोपरियाहृष्टिः सावलवती । एवंसर्वतोऽपिसप्तमादिद्वादशांस्तस्थानस्थितानांलग्नादिपञ्चांस्तस्थानस्थितेषुग्रहेषुयाहृष्टिः सावलवतीत्युक्तं विचार्यम् । श्रीकेशवदैवज्ञस्याप्ययमेवार्थः । तद्यथा । परार्धखगद्ग्रहप्राक्ख्यार्धहृत्कोधिकेति परार्धखगस्यहृत् । लग्नादिपञ्चांतपूर्वार्धम् । सप्तमादिद्वादशांतमपरार्धमिति । अथैकस्थानहृद्योमतांतरमाह । एकक्षेपकराशिस्थितयोर्हृदयद्रष्टोः

पुरःपृष्ठेस्वदीप्तांशैर्विशिष्टं हृत्फलं ग्रहः ॥ दद्यादतिक्रमेतेषां मध्यमं हृत्फलं विदुः ॥ १४ ॥

प्रागिक्कवालोलोपरिहृद्वारस्तथेत्यशालोऽपरिहृत्सराफः ॥ नक्तंततः स्याद्यमयामणाऊकबूलतोगैरिक्कबूलमुक्तम् ॥ १५ ॥ खल्लासरंरहमथोदुफालिकुत्थंचदुत्थोत्थदिवीरनामा ॥ तंवीरकुत्थौ

दुरफश्चयोगाः स्युः षोडशैषांकथयामिलक्ष्म ॥ १६ ॥ ॥ ॥

परस्परंयाहृष्टिः साअर्थजननी अत्यंतलाभपूर्वकशुभफलदात्रीज्ञेया । इत्येकेसरयः षडितास्ताजिकशास्त्रवेत्तारोविदुः ॥ १३ ॥ अथपूर्वोक्तानां दीप्तांशानां प्रयोजनमाह ॥ पुरइति ॥ अनवमादिस्थानहृद्योसत्यां ग्रहोद्रष्टास्वदीप्तांशैः कृत्वा पुरोऽग्रेपृष्ठेपश्चाद्वाऽस्थिते ग्रहे विशिष्टमुत्कृष्टं नवमादिस्थानस्थं हृत्फलं हृष्टिफलं दद्यात् । तेषां दीप्तांशानामतिक्रमे हृष्टिफलं मध्यमं साधारणं दद्यादिति विदुः ॥ १४ ॥ अथ षोडशयोगाव्याख्यायंते तत्र तेषां नामानि श्लोकद्वयेनाह ॥ प्रागिति ॥ खल्लेति च प्राक्प्रथमो योगः इक्कवालः । १ अपरः इंदुवारः । २ तथेत्यशालः । ३ अपरः ईसरफः । ४ ततो नक्तं स्यात् । ५ यमया । ६ मणाऊ ।

एवंकदाचित् ०।३।२०।५० एवंकदाचित्संभवतीति ग्रंथांतरसमानतोक्ता । अथ सूर्यादीनां दीप्तांशानाह ॥ तिथीति । सूर्यस्य तिथयः पंचदश १५ । चंद्रस्यार्काः द्वादश १२ । भौमस्याष्टौ ८ । बुधस्य नगाः सप्त ७ । गुरोरंकानव ९ । शुक्रस्य शैलाः सप्त ७ । शनेः खचराः नव ९ । सूर्यादीनां ग्रहाणामेते दीप्तांशकाज्ञेयाः ॥ अथ दृष्टौ कश्चिद्विशेष उच्यते ॥ चक्र इति । चक्रे लग्नादिद्वादशराशिचक्रे कामदृग्बलवती ज्ञेया दक्षिणदृश्ये पक्षेत्यर्थः । वामस्य वामस्थानस्य ग्रहस्य दृक्त्वामदृक् । वामभागस्थ ग्रहस्य दक्षिणभागस्थ ग्रहोपरियादृष्टिः सावलवती । लग्नादिपद्मांतं दक्षिणविभागः । सप्तमादिद्वादशांतं वामविभागः । तदुक्तं बृहज्जातके । कंहगित्यादिभ्लोके वाममुदिते रिति राशिभिरुदितैर्दृश्यभागावस्थितैर्वा मांगविभागलग्नस्योदितभागस्तथा द्वादशैकादशनवमाष्टमाः तथा सप्तमस्य राशेर्लग्नोदिततुल्यभागाः एव भागोदितोऽज्ञेयोऽनुदितः अर्थादनुदितैर्दृश्यैर्दक्षिणो विभागः तत्र लग्नानुदितभागाः तथा द्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमपक्षाः सप्तमराशेर्लग्नोदिततुल्यविभाग इत्यनुदितो विभागः एव दक्षिणो विभागः इति भट्टोत्पलः । चक्रे कामदृग्बलवतीत्यत्र किंचिदेकमुदाहरणमाह । मध्यादिति । मध्याद्दशमस्थानाद्दशमनिचतुर्थस्थाने यादृष्टिः सावलवतीत्युक्तं भवति । दशमस्थानस्थित ग्रहस्य चतुर्थस्थानस्थित ग्रहोपरियादृष्टिः सावलवतीत्यर्थः । चतुर्थस्थानस्थित ग्रहस्य दशमस्थानस्थित ग्रहोपरियादृष्टिः सानिर्वलेत्यर्थात्सूचितं ॥ सप्तमादिद्वादशस्थानस्थितानां ग्रहाणां लग्नादिपद्मांतस्थानस्थितेषु ग्रहेषु यादृष्टिः सावलवतीति निर्दिष्टोर्थः । समरसिंहस्याप्ययमेवार्थः । तद्यथा चक्रस्य वामदृष्टेर्दक्षिणदृष्टिर्वलीयसी ज्ञेया ॥ भूकेन्द्रोपरि दृष्टिर्मध्यात्सवलतेति सर्वतोप्यह्यमिति ॥ वामदृष्टिरित्यत्र सप्तमीतत्पुरुषः समासः । वामे दृष्टिर्वा मदृष्टिः । दक्षिणे दृष्टिर्दक्षिणदृष्टिः । दक्षिणभागे स्थितानां ग्रहाणां यावामभागस्थ ग्रहेषु दृष्टिस्तदपेक्षया वामभागस्थ ग्रहाणां दक्षि

निजंस्वीयंतेजःसामर्थ्यमंदगतिग्रहाय उपाददीतददातितर्ह्ययंइत्थशालाल्योगःस्यात् ॥ अस्यैवनामांतरंमुथशिलमिति । शीघ्रगतिग्रहात् शीघ्रग्रहदीप्तांतांतर्गतांतरभागैरधिकमंदमुथशिलयोगइतिपर्यवसितोऽर्थः । अथपूर्णमुथशिलयोगमाह । यदिशीघ्रगतिग्रहःमंदगतिग्रहात् विलिप्ताएकविकलामात्रन्यूनोऽथत्रालिप्तार्धहीनःत्रिशद्विकलान्यूनोऽपिभवेत्तदा एतन्मुथशिलंपूर्णविशतिविशोपकात्मकंजातंस्यात् । यदाद्वयोर्विकलांतावयेनतुल्यताभवतितदापूर्णमुथशिलमित्यर्थतःसिद्धम् ॥ १८ ॥ अथअदृष्टौमुथंशिललक्षणमाह ॥ शीघ्रइति ॥ तदेतिपद्यार्धेनच । यदाशीघ्रः शीघ्रगतिग्रहः मांत्यलवस्थितः

शीघ्रोपदा मांत्यलवस्थितःसन्मंदेयभस्थोनिदधातितेजः ॥ स्यादित्यशालोऽयमथैपशीघ्रदीप्तांशकार्शैरिहमंदपृष्ठे ॥ १९ ॥ तदाभविष्यद्रूणनीयमित्यशालंत्रिधैवंमुथशीलमाहुः ॥ लग्नेशकार्याधिपयोर्यैथैपयोगस्तथाकार्यमुशंसितः ॥ २० ॥

राशेरतिमांशोत्रिशत्तमंशोस्थितःसन्मंदेमंदगतिग्रहेऽयमस्येअग्रिमराशौसतिशीघ्रग्रहस्यदीप्तांशावधितदाशीघ्रगतिग्रहः मंदगतिग्रहायतेजोनिदधाति । अयमित्यशालयोगःस्यात् । अथभविष्यन्मुथशिलयोगउच्यते । अथेति । एपशीघ्रगतिग्रहःस्वदीप्तांशेभ्योऽधिकंशैःकृत्वामंदगतिग्रहात्पृष्ठेस्थितःसन्मंदगतिग्रहेयदानिजतेजोदातुकामोभवति तदाइत्थशालंमुथशिलयोगोऽभविष्यत्अग्रेभविष्यतीतिगणनीयंज्ञेयम् । एवंत्रिधात्रिप्रकारंक्रमुथशिलमाहुः । अथमुथशिलयोगानांफलमाह । लग्नेशेति । लग्नेशःलग्नस्वामी यद्भावस्यप्रश्नःक्रियतेतद्भावस्वामीकार्याधिपः । अनयोर्यथामुथशिलयोगः तथासंतःअति

७ कचूलं । ८ गैरिकचूलं । ९ खल्लासरं । १० रदं । अथो ११ दुफालिकुत्थं । १२ दुत्थोत्थदिवीरं । १३ तंवीरः । १४ कुत्थः १५ । दुरफः १६ । एतेपोड्ययोगाःस्युः एषामिक्कवालादीनांलक्ष्मलक्षणंकथयामि ॥ १५ ॥ १६ ॥ अथेक्कवाल्लदुवारयोर्द्वयोर्लक्षणमाह ॥ चेदिति ॥ लग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थानानांकंटकसंज्ञाउक्ताकथिता । कंटकचतुष्टयैकद्रमितिपर्यायाः तदनंतरं द्वितीयपंचमाष्टमैकादशानांस्थानानांपणफरसंज्ञाउक्ताकथिता । तदनंतरं तृतीयपष्ठनवमद्वादशस्थानामानापोक्लिमसंज्ञाउक्ता । चैत्समस्ताःसर्वेग्रहाः केंद्रेणफरेचस्युः तदासइक्कवालाख्योयोगःस्यात्सइक्कवालयोगोराज्यसुखयोरसिर्लिब्धि

चेत्कंटकेपणफरेचखगाःसमस्ताःस्यादिकवालइतिराज्यसुखासिहेतुः ॥ आपोक्लिमेयदिखगाःसकल्लेदुवारो नस्याब्धुभःकचनताजिकशास्त्रगीतः ॥ १७ ॥ शीघ्रोऽल्पभार्गवनभागमंदग्रस्थेनिजं तेजउपाददीत ॥ स्यादित्यशालोऽयमथोविलिप्तालिप्तार्धहीनोयदिपूर्णमेतत् ॥ १८ ॥

स्तस्याहेतुः । अत्यंतशुभफलदइत्यर्थः । आपोक्लिमेयदिसर्वेखगाःग्रहाःस्युस्तद्वदुवारनामकस्ताजिकशास्त्रेगीतःकथितोयोगः स्यात् । किलइतिनिश्चयेन । सयोगः कचनकुत्रापिर्वर्षमासप्रवेशादौशुभो न स्यात् ॥ १७ ॥ अथमुथशिलयोगस्यलक्षणमाह ॥ शीघ्रइति ॥ ययोर्द्वयोर्ग्रहयोर्मुथशिलविचारःक्रियतेतयोर्भध्येयस्याधिकागतिःसशीघ्रगतिग्रहःद्वितीयःमंदगतिग्रहःशीघ्रः शीघ्रगतिग्रहःअल्पभागैःस्वल्पांशैरुपलक्षितोभवति । घनाचहवः भागाःअंशाःयस्यासौघनभागः तादृशेचह्वंशेभेदमंदगतिग्रहे अग्रस्थेसति । एतदुक्तंभवति । शीघ्रगतिग्रहस्य भागोपेक्षयामंदगतिग्रहस्याधिकाभागाभवति । तदाशीघ्रगतिग्रहः

शुभाशुभफलसंपूर्णमभवज्जातमितिवक्तव्यम् । यदालम्बपकार्याधीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभैर्युतेक्षितौचेद्भवितारौतदाशुभ
फलमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् । यदालम्बपकार्याधीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभग्रहैर्युतेक्षितौचेद्भवतः तदाशुभफलमिदानीं
वर्ततएवेतिवक्तव्यम् ॥ २२ ॥ अथाशुभफलमाह ॥ व्यत्यस्तमिति ॥ अस्मात्स्वर्क्षादिसत्स्थानगतइति पूर्वोक्तादर्थोद्विपरी
तभावेदुष्टस्थानेसतिव्यत्यस्तंअन्यथाज्ञेयम् ॥ तद्यथा ॥ सलग्नाधीशःकार्याधीशोवास्वशत्रुक्षेत्रगतःस्वनीचगृहगतोवास्वशत्रु
हृद्वादिष्वशुभेषुपापग्रहस्थानेषुवागतःसन्पापग्रहैर्युतोदृष्टोवाचेदभूत्तदाप्राक्पूर्वमेवाऽशुभमभवत् ॥ यदालम्नाधीशःकार्याधी

ईसराफयोगः

व्यत्यस्तप्रस्माद्विपरीतभावेऽथेष्टक्षतोऽनिष्टगृहंप्रपन्नः ॥ अभूच्छुभंप्रागशुभंत्विदा
नींसंयातुकामेनचभाविवान्यम् ॥ २३ ॥

शोषादुष्टस्थानगतःसन् पापग्रहैर्युतईक्षितोवाचेदास्तेतदेदानींअनिष्टवर्ततएवेतिवाच्यम् ॥ अथतृतीय
मुथशिलयोगेफलविशेषविचारमाह । अथेति । यदालम्बेशःकार्येशोवाइष्टक्षंगतःमित्रराशेःसकाशाद
निष्टगृहंशत्रुगृहंप्रपन्नःप्राप्तःतदाप्राक्पूर्वशुभंशुभफलंअभूज्जातमितिवक्तव्यम् । इदानीमशुभफलंवर्त
तइतिवाच्यम् । संयातुकामेन । तद्यथा । लग्नाधीशःकार्याधीशोवामित्रगृहेवर्तते । अग्रेशत्रुगृहंप्रति
आयास्यतितदाशुभफलंभाविवान्यमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् ॥ २३ ॥

शिष्टाः कार्यमुशन्ति । तद्यथा । केनचिदागत्यप्रश्रुतः ममपुत्रस्त्रीराज्यलाभादिसुखं भविष्यति न वेति । तत्र लग्नस्वामी प्रश्रुतार्त्तक्षेपः । तत्तद्भावाधीशश्च कार्यस्वामी । तत्र पुत्रप्राप्तिचिन्तापञ्चमभावात् । स्त्रीप्राप्तिचिन्तासप्तमभावात् । राज्यप्राप्तिचिन्ता दशमभावात् । लाभचिन्ता एकादशभावात् । एवं सर्वत्र ज्ञेयम् । तत्र लग्नशस्त्रराज्याद्यभीष्टकार्यभावे शस्यचमुथशिलयो गोयथा भवति तथा तद्भावप्राप्तिरुक्तव्या । तयोर्वर्तमानो मुथशिलयोगश्चेत्तदा तद्भावसंबन्धिसुखं इदानीं वर्तत इति वाच्यम् । यदितयोः पूर्णमुथशिलयोगस्तदा संपूर्णतद्भावसंबन्धिसुखं वाच्यम् । यदितयोः भविष्यन्मुथशिलयोगः तदा तद्भावसौख्यं अग्रे

लग्नशकार्याधिपतस्तहायायत्रस्युरस्मिन्पतिसौम्यदृष्टे ॥ तदा वलाढ्यं कथयंति योगविशेषतः स्नेहदृष्टे
शाऽपि संतः ॥ २१ ॥ स्वर्क्षादिसत्स्थानगतः शुभैश्चेत्युत्तेक्षितो भूद्भविताऽथवास्ते ॥ तदा शुभप्रागंभ
वत्सु पूर्णमग्रे भविष्यत्यथ वर्तते च ॥ २२ ॥

भविष्यतीति वाच्यम् ॥ १९ ॥ २० ॥ अथ दृष्टिचिन्तारमाह ॥ लग्नशः लग्नस्वामी कार्यार्थाधिपः कार्यस्वामी च तत्सहायो नाम लग्नशमित्रं कार्यशमित्रं च पते च त्वारो यत्र यस्मिन् राशौ स्युः भवंति अस्मिन् राशौ पतिः स्वामी सौम्यः शुभग्रहः आभ्यां दृष्टे सति तदा प्रागुत्पन्नं मुथशिलयोगं वलाढ्यं उत्कृष्टफलदं कथयंति । तत्रापि संतः अतिशिष्टाः स्नेहदृष्टा स्नेहदृष्ट्या विशेषतः सफलमिति आहुः ॥ २१ ॥ अथाऽन्यमपि फलचिन्तारमाह ॥ स्वर्क्षेति ॥ लग्नाधिपः कार्यार्थाधीशश्च स्वर्क्षादिपुस्वगृहस्वोच्चस्वगृहास्वर्क्षे राशिपस्य मुसताद्देव । अधथा सत्स्थाने गुथुभग्रहस्थाने गुगतो विद्यमानः सन् शुभैः शुभग्रहैः युते क्षितश्चेद्भूत् तदा प्रागुत्पन्नं

स्थानदृष्टिरेपेक्षिता । यदिशीघ्रखेटात् लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयःशीघ्रखेटःशीघ्रगतिग्रहोशादिस्तास्मात्पश्चात्पूर्वपुरःअग्रे
वांशैरेववक्रोभौमःशनिर्वितिष्ठति तादृशोभौमःशनिर्वितुर्थदृष्ट्याचतुर्थस्थानदृष्ट्यावैकक्षसप्तक्षभुवा । अथवाएकराशिजा
तयादृष्ट्या तथा सप्तमस्थानजातयादृशादृष्ट्यावांचेदंशैरधिकोनैकः । तद्यथा । शीघ्रग्रहस्यभागापेक्षयाऽधिकैवांशैः शीघ्रग
तिग्रहस्यदीप्तांशमध्यवर्तिभिःपश्यन्सन् शीघ्रगतिग्रहस्यतेजोहरेत् । कीदृशः । कार्यपदेत्थशालीस्थितः कार्यपदंवाञ्छि
तकार्यस्यस्थानं । अर्थात्कार्यस्थानाधीशेनसहसुथशिलकारीसंस्थितोऽपिर्वर्तमानश्चेद्भवति तदाअसौमणऊनामयोगःस्यात् ।

तेजोहरेत्कार्यपदेत्थशालीस्थितोऽपिवासौमणऊशुभोन ॥ स्त्रीलाभपृच्छातंनुरस्ति कन्याऽत्र
ज्ञोदिगंशैस्तिथिभिःसुरज्यः ॥ ३२ ॥ कलत्रगःस्वःस्वनिजोभवांशैःपूर्वबुधोभौमहतःस्वतेजाः ॥

जीवेनपश्चान्निमलतीतिलाभोनार्यास्तुनोपृष्ठगतेऽथवास्मिन् ॥ ३३ ॥

सशुभोन । कार्यकर्तानभवेदित्यर्थः । अथोदाहरणम् । स्त्रीलाभेति कलत्रगइतिच । ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छा
यांप्रश्नेतनुर्लभं कन्यास्ति । तस्यस्वामीशोबुधः । अत्रकन्यायांदिगंशैर्दशभिर्दशैरुपलक्षितोऽस्ति तथासुरज्योगुरुःतिथिभिःपं
चदशभागैरुपलक्षितः सन्कलत्रगःकलत्रंस्त्रीभवनंतत्रगच्छतीति सप्तमस्थानेऽस्तीत्यर्थः । तथा अवनिजोभौमःस्वदशमस्था
नेभवांशैरेकादशभिर्दशैरुपलक्षितोऽस्ति अथभौमस्तुर्थदृष्ट्याबुधंपश्यति । तस्माद्बुधात् एकांशेनाधिकोभूत्वाऽग्रस्थितोजा
तस्ततोऽग्रेगत्वाभौमेनहतंस्वतेजोयस्यतादृशः तेजोरहितः । ततोबुधः पूर्वप्रथमतःकृतःपश्चादनंतरंजीवेनकार्याधीशेनसहशीघ्रग

कथितः ॥ २८ ॥ अथास्यमयायोगस्योदाहरणम् ॥ राज्ञेयति ॥ दिगंशंकइतिच ॥ ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छा
यांमश्रेलग्रंतुला । तस्यनाथःस्वामीसितःशुक्रः । मपेसप्तमस्थानेगतोऽष्टलवैरुपलक्षितोस्ति । तथाराज्यनाथः राज्यभवनं
दशमंतस्यनाथःस्वामीचंद्रःरसांशैःपडंशैरुपलक्षितःसन् दृपमस्योऽष्टमस्थानगतोभवति । तयोर्लगाधीशराज्यनाथयोःपर
स्परंद्विद्वद्दिशस्थानस्थितत्वात् हृदिर्नास्त्येव । गुरुःबृहस्पतिर्भद्रेभंदगतिर्ग्रहःदिगंशकोदशभिर्दशैःपरिमितःकर्कगतःकर्क

यमयायोगोऽयम्

राज्यासिपृच्छातुललभनाथोमेपेसितस्त्वष्टलवैरुपस्थः ॥ चंद्रोरसांशैर्यदिराज्यना
थोहृष्टिस्तयोर्नास्तिगुरुस्तुमंदः ॥ २९ ॥ दिगंशकैःकर्कगतस्तुपश्यन्नुभौमहोदी
सलवैःसंचांद्रं ॥ ददौसितायेतिपदस्यलाभोऽमात्येनभावीतिविमृश्यवाच्यम् ॥ ३० ॥
वक्रःशनिर्वायदिशीघ्रखेटात्पश्चात्पुरस्तिष्ठतितुर्ग्रहस्था ॥ एकर्धसप्तर्धभुवाहृशा-
वापश्यन्नांशैरधिकोनैकैश्चेत् ॥ ३१ ॥

स्थितोदशमस्थानस्थितःसत्त्वभौलगाधीशकार्याधीशोस्थानदृष्ट्यापश्यन्सन् उभाम्यांचंद्रशुक्राभ्यां
अधिकैःस्वदीप्तांशैःकृत्वासंचांद्रं चंद्रसंबंधिमहःतेजोगृहीत्वासितायशुक्रायददौददाति। अतःकारणात्
पदस्यस्थानस्यराज्यलाभोऽमात्येनमंत्रिणाभावीभविष्यति । इतिविमृश्यविचार्यवाच्यंयक्तव्यम् ॥
॥ २९ ॥ ३० ॥ अथमणऊयोगलक्षणमाह ॥ वक्रइति ॥ तेजोहरेदितिच ॥ अस्मिन्मणऊयोगेल्गाधीशकार्याधीशयोःपरस्परं

भौमोद्ध्योर्लघ्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिभातेजोहरन् राज्यंह
रति । पुनर्मणजयोगोऽयम् ॥ ३५ ॥ अथाष्टमपोडशभेदभिन्नकंबूलयोगंवक्तुकामःसामा
न्यतःकंबूलयोगलक्षणमाह ॥ लग्नकार्येशयोरित्थेति ॥ अत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशा
लेपरस्परमुथशिलयोगेसति अनयोर्मध्येकेनचिदेकनसाकंद्वित्थशालतः इंदुश्चंद्रः इत्थशा
लतः मुथशिलंचेत्करोतितदाकंबूलं कंबूलनामायोगःस्यात् लग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेक
नसहचंद्रमुथशिलेकंबूलंभवतीत्युक्तम् । ताजिकभूषणेयथा । निशाकरोयोगकरग्रहाभ्यामे

लग्नकार्येशयोरित्थशालेर्त्रैदित्थशालतः ॥ कंबूलंश्रेष्ठमध्यादिभेदेनानाविधंस्मृतम् ॥ ३६ ॥

केनचेन्मुथशिलं करोति । कंबूलयोगः कथितस्तदानीं पूर्णोहिमध्योधमकस्त्रिधाऽसौ । सममध्यमयोर्मध्यमत्वेनगणनात्रि
धाइत्युक्तम् ॥ अन्यच्च ॥ द्वयोर्मुथशिलेविधुःकेनचित्स्यात्तयोर्मुथशिलःसकंबूलयोगः इति ॥ तत्कंबूलं सामान्यतस्त्रिविधम्
श्रेष्ठमध्यादि । श्रेष्ठम् । मध्यमम् । समम् । आदिशब्देनाधमम् । एतेर्भेदेनानाविधंस्मृतम् । लग्नेशकार्येशचंद्राणांचतुर्विधाधिका
रभेदेनपोडशप्रकारकमित्यर्थः । तद्यथा । उत्तमोत्तमम् १ उत्तममध्यमम् २ उत्तमम् ३ उत्तमाधमम् ४ मध्यमोत्तमम् ५
मध्यममध्यमम् ६ मध्यमम् ७ मध्यमाधमम् ८ समोत्तमम् ९ सममध्यमम् १० समम् ११ समाधमम् १२ अधमोत्तमम्
१३ अधममध्यमम् १४ अधमम् १५ अधमाधमम् १६ एतेपां प्राकट्यार्थचक्रंलिलयते ॥ तत्रस्वगृहेस्वोच्चाधिकाश्चोत्तमः ॥

पुनर्मणजयोगः

मणऊयोगोऽयम् ।

तित्यान्मिळतिइतिहेतोः नार्याः जायायाः लाभः प्राप्तिर्नो नास्तीतिवक्तव्यम् । अयमेकोयोगः । अथा
परः । अथवा यथावस्थितपूर्वस्मिन्योगे बुधापेक्षया भौमः स्वल्पांशैरवस्थितः सन् पृष्ठतो भवति । एवम्
स्मिन् भौमे पृष्ठगते सति असौ मणऊयोगः कार्यनाशको भवति । मणऊयोगोऽयम् ॥ ३१ ॥ ३२ ॥
॥ ३३ ॥ अथ मणऊयोगभेदमाह ॥ यदीत्यशाल इति ॥ यद्युभयोर्लभे शकार्ये शयोर्मुथ शिलयोगोस्ति
तथा शनिभूसुतौ एकैर्क्षगौलघ्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्ये केनचित्सह एकराशिगतौ स्तः । स्वदीप्तहीनाधिकां

यदीत्यशालोऽस्य भयोः स्वदीप्तहीनाधिकांशैः शनिभूसुतौ चेत् ॥ एकैर्क्षगौलमप
कार्यपौस्तस्ते जोहरो कार्यहरौ निरुक्तौ ॥ ३४ ॥ राज्यासिपृच्छा तुललमनाथः कर्क
सितोऽंशे स्तिथिभिर्दिगंशैः ॥ दृपे शशीभूपलवैः कुजश्च हरन् द्रयोभां हरते च राज्यम् ३५

शैः । स्वशब्देन लघ्नाधीशकार्याधीशा बुध्यते तयोर्ये दीप्तांशकास्तदपेक्षयान्यूनैरधिकैर्वादीप्तांशमध्यवर्तिभिः शनिभौमयोरंशैः
कृत्वा लग्नपकार्यपयोः लग्नाधीशकार्याधीशयोस्ते जोहरोऽंशौ कार्यहरौ कार्यनाशकौ निरुक्तौ ॥ ३४ ॥ अथोदाहरणम् ॥ राज्या
सिपृच्छेति । मम राज्यप्राप्तिर्भविष्यति न वेति पृच्छायां प्रश्ने तु लालं तं स्पनाथः स्वामी सितः शुक्रः कर्कदशमे स्थाने तिथिभिः पं
चदशांशैरुपलक्षितोस्ति । राज्यभवनाधीशः शशीचंद्रो वृषे उच्चस्थः स द्वाष्टमगतः सदिगंशैर्दशभिर्ंशैरुपलक्षितोऽस्ति । कुजो वृ
षस्यः सन् भूपलवैः षोडशांशैरुपलक्षितोऽस्ति । चकाराच्छनिरपि वृषस्यः सन् भूपलवैः षोडशांशैरुपलक्षितोऽस्तीति ज्ञातव्यम् ।

नियतम् । चंद्रमुखशिलंतुल्येऽकार्येऽयोरमध्ये केनचिदेकनसहापेक्षितम् ॥ ३७ ॥ अथोत्तममध्यमकेवलौत्तमयोः कंबूलयो
लक्षणमाह ॥ स्वीयेति ॥ अथस्वीयहृद्वाद्रेकाणां कभागस्येनस्वहृद्वायां स्वद्रेकाणवास्वनवांशेनवालगाधीशेनकार्याधीशेनचप
रस्परंकृतमुखशिलेनचस्वगृहगः स्वोच्चराशिगतोवाचंद्रश्चेन्मुखशिलंकरोति तदोत्तममध्यमंकंबूलं स्यात् । कुतः चंद्रस्योत्तमा
धिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोर्मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । ग्रंथकर्त्रा तु मध्यमोत्तममित्युक्तम् कुतः छंदोभंगभयात् ॥ अत्रोदा
हरणम् ॥ ममभाग्यं भविष्यति नवेति प्रश्ने तु लालम् तस्य स्वामी भृगुर्दशमेस्वहृद्वायां दशांशः १० भाग्यभवनाधीशो बुधः

स्वीयहृद्वाद्रेकाणां कभागस्येनेत्यशालतः ॥ मध्यमोत्तमंकंबूलं हीनाधिकृतिनोत्तमम् ॥ ३८ ॥

सप्तमेस्वाहृद्वायांचतुर्दशांशः १४ अनयोः परस्परमुखशिलं । चंद्रः कंक स्वगृहे अष्टादशांशस्ताभ्यामुधशिलोत्तममध्यममे
तत्कंबूलमत्यल्पायाससाध्यं भाग्यं फलिष्यति । एवं स्वद्रेकाणस्वनवांशस्याभ्यां उदाहरणानि एषूह्यानि । एवं हीनाधिकृति
ना हीनाः गताः उत्तममध्यमाधमाधिकाराः यस्य तादृशेन लग्नाधीशेन कार्याधीशेन परस्परमुखशिलेन स्वगृहस्थः स्वोच्चस्योवांश
शीचेन्मुखशिलंकरोति तदोत्तममेव कंबूलं भवति । कुतः केवलंचंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोः समाधिकारप्रा
प्तत्वात् ॥ उदाहरणम् ॥ राज्यासि प्रश्ने लग्नमिथुनंतस्य स्वामी बुधः समस्य गृहे तिष्ठति । राज्यभवनाधीशो गुरुः समस्य गृहे
कन्यायामस्ति चंद्रस्तू चैवृषे । एवं त्रयाणां परस्परमुखशिलयोगे सत्युत्तमंकंबूलं जातं तेन राज्यप्राप्तिरुत्तमावक्तव्या ॥ ३८ ॥

उत्तममध्यकंबूलम्

	लघुप्राधिकार्यः०	लघुप्राधिकायां०	लघुप्राधिका०	लघुप्राधिका०
उत्तमाधिकारभंद्रः	मध्यमाधिकारस्थः०	मध्यमाधिका०	समाधिका०	अधमाधिका०
मध्यमाधिकारभंद्रः	उत्तमाधिका०	मध्यमाधिका०	समाधिका०	अधमाधिका०
नमाधिकारभंद्रः	उत्तमाधिका०	मध्यमाधिका०	समाधिका०	अधमाधिका०

स्वहृदास्यद्रेक्काणस्वनवांशाधिकारोमध्यमः । स्वशत्रुस्वनीचाधिकारोऽधमः । एतत्स्थानत्रितयराहित्यं समाधिकारः । उक्तं च म
नुष्यजातके कंबूलमीपद्वितयेरथशालेचंद्रोऽपि चेन्मुत्थशिलं विधत्ते । मिथः स्वगेहोच्चगतौ प्रधानं मध्यं त्रिकांशे त्वधमं परं कर्षे ॥
समरसिंहेप्युक्तमस्ति ॥ ३६ ॥ उत्तमोत्तमाभिः संज्ञाभिस्तानेव भेदानाह । तत्रादौ उत्तमोत्तमकंबूललक्षणमाह ॥ यदीदुरिति ॥

यदीदुःस्वगृहोच्चस्थस्तादृशौ लग्नकार्यौ ॥ इत्थशालीकंबूलंतदुत्तमोत्तममुच्यते ॥ ३७ ॥

यदिद्वंद्वं द्वयः गृहोच्चस्थः स्वगृहस्वोच्चेवाभवति । तादृशौ लग्नकार्यौ । तादृशेन स्वगृहस्वोच्चस्थितेन वालग्राधीशेन तथा स्व
गृहस्थेनोच्चस्थितेन वाकार्याधीशेन परस्परकृतमुत्थशिलेन सह इत्थशालीमुत्थशिलं करोति तदा तत्कंबूलं उत्तमोत्तममुच्यते ।
त्रयाणां उत्तमाधिकारमाप्तत्वात् । अयं प्रथमो भेदः । अत्र पौंड्रकंबूलयोगे पुलग्रे शकार्ये शयोरैकाधिकारत्वं परस्परमुत्थशिलं च

चंद्रमुखशिलंतुलशकार्ये शयोर्मध्ये केन चिद्वेकेन सहोपेक्षितम् ॥ ३७ ॥ अथोत्तममध्यमकेवलोत्तमयोः कंबूलयो
 स्वहृदायां स्वद्रेकाणां ॥ अथस्वीयहृदाद्रेकाणां कभागस्येन स्वहृदायां स्वद्रेकाणेषां स्वनाशेन वालमाधीशेन कार्यधीशेन च प
 थशिलंचेतकरोति तदामध्यमं स्वोच्चराशिगतो वाचं चंद्रश्चेन्मुखयशिलं करोति तदोत्तममध्यमं कंबूलं स्यात् । कुतः चंद्रस्योत्तमा
 थुनलं तस्य स्वामी बुधस्तुलायां पाधिकारप्राप्तत्वात् । ग्रंथकर्त्रा तु मध्यमोत्तममित्युक्तम् कुतः छंदो भंगमयात् ॥ अत्रोदा
 द्रेकाणोऽस्वीयनवांशे चाऽस्ति अत्रोद्रेकं प्रश्ने तु लालं तस्य स्वामी भृगुर्दशमे स्वहृदायां दशांशः १० भाग्यभवनाधीशो बुधः
 वति ॥ प्रयत्नेन साधयेत्यर्थः ॥ ३९ ॥

तयोऽधिकारायेपांते हीनाधिकृतयः स्येनेत्यशालतः ॥ मध्यमोत्तमकंबूलं हीनाधिकृतिनोत्तमम् ॥ ३८ ॥

मध्यमं च कंबूलं स्याद्धीनयोः परस्परमुखशिलं । चंद्रः कर्के स्वगृहे अष्टादशांशस्ताभ्यामुधशिलेत्युत्तममध्यममे
 र्थात्समाधिकारप्राप्तेन लमाधीशेन कार्यः । एवं स्वद्रेकाणस्वनवांशस्थाभ्यां उदाहरणानि पृथग्यानि । एवं हीनाधिकृति
 मध्यमकंबूलं स्यात् । कुतः चंद्रस्य मध्यमं यत्यतादृशेन लमाधीशेन कार्यधीशेन परस्परमुखशिलेन स्वगृहस्थः स्वोच्चस्थो याश
 वृषलं ततपतिः शुक्रः । समस्य हृदायां च भिभुनंतस्य स्वामी बुधः समस्य गृहे तिष्ठति । राज्यभयनाधीशो गुरुः समस्य गृहे
 मस्ति । चंद्रस्तु स्वद्रेकाणोऽर्केऽप्यंशोऽस्ति परमुखशिलयोगे सत्युत्तमं कंबूलं जातं तेन राज्यप्राप्तिरुत्तमायं कथ्या ॥ ३८ ॥

अथश्लोकार्धेन मध्यमाधमकंबूललक्षणमाह
 तपरस्परमुखशिलेन स्वद्रेकाणेषां स्वनाशे वा

पुनःप्रकारांतरेणमध्यमकंवूलक्षणमाहश्लोकार्धेन । पादोनेनेति । पादोनेनउत्तममध्यमाधिकाररहितेनलगाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुखशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुखशिली तदामध्यमकंवूलंस्यादित्यस्माभिर्युक्तं युक्तिसहंप्रतीयते । कुतःसर्वेषांसमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । घनलाभग्रश्चंद्रमेपः । तत्स्वामीभौमः सिंहेदशांशः १० घनेशःशुक्रः कुंभेदशांशः १० चंद्रस्तुलायांदशांशः १० एपांपरस्परंमुखशिलयोगे जातेसतिमध्यमकंवूलं तेनलब्धिर्मध्यमा । नोत्कृष्टानाप कृष्टाचेत्यर्थः । अथाधमकंवूलंश्लोकार्धेनाह । नीचारिस्थेनेत्यशालइति । स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालमाधीशे

पादोनेनापिमध्यंस्यादितियुक्तंप्रतीयते ॥ नीचारिस्थेनेत्यशालेऽधमकंवूलमुच्यते ॥ ४३ ॥

नीचशत्रुभगश्चंद्रःस्वभोचस्थेत्यशालकृत् ॥ अधमोत्तमकंवूलंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४४ ॥

नकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुखशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुखशिलंकरोति तदाधमाख्यकंवूलंस्यात् । कुतश्चंद्रस्य समाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रग्रश्चेकन्यालग्नंतस्यस्वामीबुधः मीनेनीचे । पुत्रभावाधीशोगुरुःमकरेनीचे । चंद्रस्त्वधिकाररहितः । अत्रत्रयाणांपरस्परंमुखशिलयोगादधमकंवूलंस्यात् । तेनपुत्राप्तिर्विक्ता अधमाऽधमफला । ईपत्कष्टसाध्येतियावत् ॥ ४३ ॥ अथाधमोत्तमकंवूलक्षणमाह । नीचशत्र्विति । यदिचंद्रोनीचराशिगतःशत्रुराशिगतोवा स्वगृहगतेनस्वोच्चगेनवालगाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुखशिलेनचेन्मुखशिलीभवति तदा अधमोत्तमकंवूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्याऽधमाधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्वमुक्तं

माधिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोरधर्माधिकारप्राप्तत्वात् । अत्रोदाहरणं । भाग्यप्राप्तिप्रश्नेमपलभ्यतस्तस्वामीभौमः कर्कनीचे स्तिनयमभयनस्वामीगुरुर्मकरेनीचे चंद्रः कर्कस्वद्रेक्षाणे एपांपरस्परमुखशिलयोगसत्वान्मध्यमाधमकंबूलंजातं भाग्यप्राप्तिरा याससाध्याभवति ॥ ४१ ॥ अथापरमुत्तमकंबूललक्षणमाह । इंदुरिति । इंदुश्चंद्रः पदोनः अधिकाररहितः स्वगृहस्वोच्च स्वद्रेक्षाणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुक्षेत्ररूपाधिकाररहितः । किंतु समग्रहादिगतः । स्वर्क्षाच्चस्थितेस्वराशिगतेनस्वोच्चराशि गतेनयालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परमुखशिलेनचेन्मुखशिलयान्भवति तदोत्तममेवकंबूलंस्यात् । कुतः चंद्रस्याधिका रशून्यात्वात् । इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् । अत्रोदाहरणम् । धनलाभप्रश्नेतुलालभं लग्नाधीशःशुक्रः लग्नेस्वगृहे ।

इंदुःपदोनःस्वर्क्षाच्चस्थितेनाप्युत्तमंतुतत् ॥ स्वहृदादिगतेनापिपूर्ववन्मध्यमुच्यते ॥ ४२ ॥ धनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रःसमद्रेक्षाणेमिथुनेस्ति । एपांपरस्परमुखशिलयोगसत्वात् कंबूलंसमोत्तमंजातमितिभाग्य प्राप्तिरुत्तमा । अथापरंमध्यमकंबूललक्षणंश्लोकार्धेनाह । स्वहृदायांस्वद्रेक्षाणेवास्वनवांशेवास्थितेनलग्नाधी शेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुखशिलेनसमाधिकारश्चंद्रश्चेन्मुखशिलीतदाकंबूलंमध्यमंस्यात् । कुतश्चंद्रस्याधिकारराहित्या दितरयोः मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्ववत्पूर्वोक्तमध्यमकंबूलतुल्यफलदम् । उदाहरणम् । धनलाभप्रश्नेतुलालभंतस्य स्वामीशुक्रः सिंहस्वहृदायांदशांशः १० धनभावाधीशोभौमःस्वहृदायां चंद्रस्तुमध्यमद्रेक्षाणेमिथुनेदशांशःतत्रैपांपरस्परंमुख शिलयोगोस्ति । तस्मान्मध्यममेतत्कंबूलंभवति । तेनधनलाभोमध्यमोभवति ॥ ४२ ॥

योगेजातेऽधमकंबूलं तेन राज्ञ्यप्राप्तिः कष्टसाध्या ॥ ४६ ॥ अथाधमाधमकंबूललक्षणमाह । नीचारिभस्येति । स्वनीचराशि
गतेन स्वशत्रुराशिगतेन वालग्राधीशेन कार्यधीशेन च परस्परंकृतमुथशिलेन स्वनीचराशिगतः स्वशत्रुराशिगतो वा शशीचेन्मुथ
शिलं करोति तदा कंबूलमधमाधममुच्यते । कुतः । चंद्रस्येतरयोश्चाधमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रलाभप्रश्लेष्म
धनुःतस्य स्वामी गुरुः मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशो भौमः कर्केनीचे । चंद्रोपि मीने वृश्चिके वा । अत्र त्रयाणां परस्परमुथशिलयो
गेऽधमाधमकंबूलाख्ययोगः संततिलाभो नास्त्येवेति वाच्यम् ॥ ४७ ॥ एवं पौंडशकंबूलस्य मेदा उक्ताः । अधप्रागुक्तानां कंबूल

नीचारिभस्य खेटेन नीचारिभगतः शशी ॥ तदित्यशालीकंबूलमधमाधममुच्यते ॥ ४७ ॥
मेपरविः कुजो वापि वृषे कर्केऽथ वा शशी ॥ तत्रेत्यशालीकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत् ॥ ४८ ॥
वृश्चिकस्थः शशी भौमः कर्के तत्रेत्यशालतः ॥ अधमाधमकंबूलं कार्यविध्वंसदुःखदम् ॥ ४९ ॥

भेदानां मध्ये उत्तमोत्तमकंबूलयोगोदाहरणमाह । मेपेइति । अत्रापत्यप्रश्ने मेपलभं तत्स्वामी भौमः मेपेस्वगृहे । पंचमभावा
धीशोरविर्मेपेस्वोच्चे । अनयोर्लग्राधीशकार्यधीशयोः परस्परमुथशिलयोगे सति । चंद्रस्य वृषउच्चं कर्कस्वगृहं । अनयोर्मध्ये क
चिद्विद्यमानश्चंद्रश्चेन्मुथशिलं करोति तदा कंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत्वांछितफलदमित्यर्थः ॥ ४८ ॥ अथांतिमकंबूलयोगस्या
धमाधमाख्यस्योदाहरणमाह । वृश्चिकस्थेति । पुत्रलाभप्रश्ने धनुर्लग्राधीशो गुरुर्मकरेनीचे । पुत्रभावाधीशो भौमः कर्केनी
चे । वृश्चिकस्थः चंद्रोनीचे । तत्र चंद्रभौमाभ्यां गुरुभौमाभ्यां च मुथशिलयोगाज्जातं कंबूलमधमाधमाख्यं तद्वांछितकार्यविध्वं

स्वकंवूलयोगस्यतुल्यफलंप्रददाति । उदाहरणम् । सुखप्राप्तिप्रश्लेषसिंहः तत्स्वामीसूर्यः भोपेउच्चे । सुखभवनाधीशोभौमः मकरेउच्चे । चंद्रोनीचेवृश्चिके । एवंत्रयाणांपरस्परंमुख्यशिलेजातेसतिअधभोत्तमसंज्ञकंकवूलमभूदिति सुखप्राप्तिरीपदाया ससाध्याभवति ॥ ४४ ॥ अथाधममध्यमंकवूलक्षणमाह । चंद्रइति । यदिचंद्रोनीचगृहगतः शत्रुगृहगतोवास्वहृदायामा दिशब्देनस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेयालग्नार्धाधोशनकार्याधोशनचपरस्परंकृतमुख्यशिलेनचेदित्यशालीमुख्यशिलीभवति तदाऽध ममध्यमंकवूलमुच्यते । कुतः चंद्रस्याधमाधिकारत्यादितरयोर्मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् । उदाहरणम् । पुत्रप्राप्तिप्रश्लेषकन्या

चंद्रोनीचारिगेहस्थःस्वहृदादिगतोनचेत् ॥ तत्रेत्यशालीकंवूलमुच्यतेऽधममध्यमम् ॥ ४५ ॥

इंदुनीचारिगेहस्थःपादोनेनेत्यशालकृत् ॥ कंवूलमध्यमंज्ञेयंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ॥ ४६ ॥

लभंतस्वामीबुधःमकरेस्वहृदायांत्रयंशः । पुत्रभावाधीशः शनिस्तुमीनेस्वहृदायांपंचांशोस्ति । चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्रयंशः । एपांत्रयाणांपरस्परमुख्यशिलयोगेजातेसति अधममध्यमंकवूलंजातं । तेनसंततिप्राप्तिरत्यायाससाध्याज्ञेया ॥ ४५ ॥ अथा न्यदधमंकवूलक्षणमाह । इद्विति । यदीदुश्चंद्रः स्वनीचराशिगतःस्वशत्रुराशिगतोवा । पादोनेन उत्तममध्यमाधिकार हितेनलग्नार्धाधोशनकार्याधोशनचकृतपरस्परमुख्यशिलेनचेन्मुख्यशिलीभवति तदाऽधमाख्यंकंवूलंज्ञेयम् । कुतः चंद्रस्याधमा धिकारप्राप्तत्वात् । इतरयोः समाधिकारप्राप्तत्वात् । एतत्पूर्वमुख्यकंवूलयोगस्यतुल्यफलंप्रददाति । उदाहरणम् । राज्या स्तिप्रश्लेषगृहलभंतस्वामीशुकःपंडरासिंहः । राज्याधीशः शनिर्विपेदशांशः । चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्रयंशोस्ति । एपांमुख्यशिल

तथा मकरस्थे चंद्रे गुरुणामकराख्यनीचराशिगतेन सह मुथशिले सति मध्यमाधमकंबूलं जातम् । कुतः । अत्र चंद्रः स्वद्रेक्काणे स्वन
 पांशो चास्ति । गुरुर्नीचे । अत्रापि स्वद्रेक्काणस्तु न संभवति । तथा मीनस्थे चंद्रे बुधे न मीनाख्यनीचस्थितेन मुथशिले सति मध्य
 माधमकंबूलं जातम् । कुतः । अत्र चंद्रः स्वद्रेक्काणे स्वन पांशोस्ति । बुधो नीचे स्ति । इदमुदाहरणपंचकं शुभं न शुभफलदं नेत्यर्थः
 ॥ ५१ ॥ अथैषां मतं दृष्टांते नैव दूषयति । तदयुक्तमिति । शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेव मुथशिलादियोगो विचार्य
 इति यत् केपां चिन्मतं तदयुक्तं न युक्तिसहमित्यर्थः । कुत इत्यत आह । लघ्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्ये केन चिदे
 केन ग्रहेण स्वनीचराशिगतेन स्वनीचराशिगतस्य तदितरग्रहस्य चेदित्यशालं तत्कार्यनाशीत्युक्तं । न हि द्वयोरेकं नीचस्थानं भ

तदयुक्तं नीचगस्य नीचेन रिपुणारिपोः ॥ इत्थं शालकार्यनाशीत्युक्तं तत्र यतः स्फुटम् ॥ ५२ ॥

लभकार्यपयोरित्थं शाले चैकोस्ति नीचगः ॥ स्वर्क्षादिपदहीनोऽन्योऽत्र द्रुः कंबूलयोगकृत् ॥ ५३ ॥

यति । तथारिपुणारिपोर्लभेशकार्येशयोः परस्परवैरे सति यन्मुथशिलं तत्कार्यनाशीत्युक्तम् । यतः कारणात्तत्र समरसिंहकृतता
 जिकसंज्ञा तत्रे स्फुटं प्रकटार्थमुक्तमस्ति । तद्वाक्यं च । यदि नीचो नीचेन च मुथशिलकारीतथारिपुर्द्विपता । तत्कंबूलं नेष्टं चंद्रोपि
 विनाशकोमुष्मिन् ॥ १ ॥ अत्र द्वितीययोगः एकराशिस्थयोरपि संभवतीति न दूषणत्वेनोपन्यसनीयः । ग्रंथकर्त्रा तु आकर
 ग्रंथसंदर्भवशाद्विहितः ॥ ५२ ॥ अथ प्रकारांतरेण फलोत्पत्तिज्ञानार्थं कंबूलयोगस्य भेदांतरमाह । लग्नकार्येति । पूर्वतुलनाधी
 शकार्याधीशयोरभिन्नाधिकारस्थितयोश्चंद्रेण मुथशिले कंबूलमुक्तम् । इदानीं तु तयोरप्यधिकारभेद उच्यते । यत्र लग्नाधीशका

सदंतुःखंचददाति ॥ ४९ ॥ अथाद्यंतिमयोःकंवूलभेदयोर्दिशाअंतरालवर्तिनांकंवूलभेदानामुदाहरणान्यूह्यानीत्याह । एव
मिति । एवं पूर्वोक्तभेदानांविचक्षणैर्देवज्ञैरुदाहरणयोजनाउत्तलक्षणसंबंधात्प्रागुत्तलक्षणयोजनाऊहनीयाविचार्या । उदा
हरणानिनोक्तानि कुतःलक्षणवाययानांस्पष्टार्थत्वात् ॥ ५० ॥ अथात्रकेचित्कंवूलक्षणेशीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयौरे
चमुथशिलयोगमाहुः तन्मतमुपन्यस्यति । मेपराशिस्थेऽज्ञेचंद्रमसि मेपस्थेनैवशनिसाह मुथशिलयोगेकृतेसति
तदाएतदुत्पन्नंकंवूलंमध्यमाधमसंज्ञंजातंइत्यादिदृष्टांतवशात्शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराश्यवस्थितत्वात् एवंमुथशिलयोगादी
नपरेजगुः । आदिशब्देनेसराफादयः । तथाचसमरसिंहः । मेपस्थेज्ञेशनिनाकर्कस्येभूमुवास्त्रियांकविना । मकरस्थेगुरुणा

एवंपूर्वोक्तभेदानामुदाहरणयोजना ॥ उत्तलक्षणसंबंधादूहनीयाविचक्षणैः ॥ ५० ॥

मेपस्थेऽज्ञेशनीत्यादिदृष्टांतान्मंदशीघ्रयोः ॥ एकर्क्षावस्थितावित्थशालादीनपरेजगुः ॥ ५१ ॥
सहमीनस्थेज्ञेननशुभंच ॥ १ ॥ अस्यार्थः ॥ मेपराशिस्थेज्ञेचंद्रमसि स्थानांतरस्यानुक्तत्वान्मेपस्थेनैवशनिसाह कृतमुथशि
लेसतिमध्यमाधमसंज्ञंकंवूलंजातं । कुतः । अत्रहिचंद्रोमेपेस्वगृहोच्चाधिकारेनास्ति स्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति प्रायःस्वनवांशेस्ति ।
शनस्तुनीचस्थएव । तथाकर्कस्येचंद्रेभूभुवाग्रंगलेन कर्काख्यनीचस्थानगतेन कृतपरस्परमुथशिलेसत्युत्तमाधमकंवूलंजातं ।
कुतः । अत्रहिचंद्रःस्वगृहस्थः । भौमोनीचस्थः । तथा स्त्रियांकन्यास्येचंद्रेकविनाशुक्रेण कन्याख्यनीचराशिगतेनसहमुथ
शिलेकृतेसति मध्यमाधमकंवूलंजातं । कुतः । चंद्रःस्वनवांशेस्ति । अत्रापिचंद्रस्यस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति

स्वोच्चम् आदिशब्देन स्वग्रहस्वद्रेक्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुभं एतत्स्थानस्य शून्यत्वाद्द्रहितत्वादित्यर्थः ॥ ५६ ॥ अतएता
दृशचंद्रस्य केन चिद्ग्राधीशकार्याधीशयोर्मध्ये केन चिदेकेन मुथशिलयोगश्चेन्न भवति एतादृशश्चंद्रो यदिराश्यंते वर्तमानः सन्न
न्यक्षमग्रिमराशिप्रविश्यस्मिन् राशौ प्रविष्टः सराशिर्यस्य ग्रहस्य स्वगृहं स्वोच्चं वा सग्रहमस्मिन् यदिति पृष्ठे तेन ग्रहेण सह यद्विचंद्रो मु
थशिलं करोति तदा गैरिकं वूलं संज्ञको यो गोभवंति । एतद्गैरिकं वूलं पूर्वोक्तं वूलं भेदतुल्यफलदं ज्ञातव्यम् । विशेषैर्यदितु अन्य
राशिगतं चंद्रस्तद्राशिस्थेन ग्रहेण पदोनेन स्वगृहाद्यधिकाररहितेन मुथशिलं करोति तदा तद्गैरिकं वूलं मशुभं निष्टफलदं रमृतम्

यद्यन्यक्षप्रविश्यैपस्वक्षोच्चस्येत्यशालवान् ॥ गैरिकं वूलमेतत्तु पदोनेनाशुभं स्मृतम् ॥ ५७ ॥
लप्स्ये सुखमिति प्रश्ने सिंहलमेरविः क्रिये ॥ अष्टांशैः सुखपः कुंभे भौमौ शैरविभिस्तयोः ॥ ५८ ॥
इत्थशालोस्ति तत्रेदुः कन्यायां चरमे शके ॥ स्वर्क्षादिपदहीनस्य नेत्यशालस्य केन चित् ॥ ५९ ॥

॥ ५७ ॥ अथास्य गैरिकं वूलस्योदाहरणं श्लोकत्रयेणाह । लप्स्य इति । अहं सुखं सौख्यं लप्स्ये प्राप्स्यामि न वेति प्रश्ने क्रियमाणे सति ।
तस्मिन् काले सिंहलग्नमस्ति । तस्य स्वामी सूर्यः क्रिये मे पञ्चांशैरष्टभिर्गैरुपलक्षितोस्ति । सुखं भवनं चतुर्थं वृश्चिकारुथं तस्य स्वा
मी भौमः कुंभेरविभिर्द्वादशांशैरुपलक्षितोस्ति । तयोर्लगाधीशकार्याधीशयोः सूर्यभौमयोः परस्परं मुथशिलयोगोस्ति । तत्रा
स्मिन् योगे सति इदुश्चंद्रः कन्यायां चरमे शके त्रिंशत्परिमितोस्ति । अत्र विद्यमानस्य स्वर्क्षोदिशुभाधिकारहीनस्याऽस्य चंद्रस्य
लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्ये केन चिदेकेन मुथशिलयोगो नास्ति । परंतु चंद्रस्तुलागृहं गंतुकामोस्ति । तत्तुलागृहं शनैरुच्चमस्ति

अथरहयोगलक्षणमाह । अस्तेति । योगग्रहोऽस्तंगतः स्यादथवा नीचगतः स्यादथवा स्वशत्रुगृहे स्यादथवा वक्री स्यादथवा हीना
 ऽत्यल्पाभादीप्तिर्यस्य सः तेजोरहित इत्यर्थः । एतादृशो ग्रहो दुर्बलो ज्ञेयः । यदि दुर्बलो ग्रहः केनापि भावस्वामिना सह युथ शिलंचे
 त्करोति स ग्रहोऽस्तेमुखे व्यादावपि तद्भावकार्यसाधको न भवति । यतः कारणादेपग्रहो महस्तेजोनेतुं न विभुः समर्थो न भवति
 ॥ ६२ ॥ अथ तादृशस्य रदसंज्ञस्य निर्वलग्रहस्य स्थानविशेषेण फलपाकमाह । केन्द्रस्थ इति । कार्यधीशो यो
 दुर्बलो ग्रहः केन्द्रस्थः सन्नापोक्लिमगं आपोक्लिमस्थानगंतं लग्राधीशं ग्रहं युनक्ति मुथ शिलं करोति तदा विशिष्टं कार्यमादितः प्रथ

अस्तनीचरिपुवकहीनभादुर्बलो मुथ शिलं करोति चेत् ॥ नेतुमेपन विभुर्यतो महोऽस्तेमुखेऽपिन सकार्य
 साधकः ॥ ६२ ॥ केन्द्रस्थ आपोक्लिमगं युनक्ति भूत्वा दितो नश्यति कार्यमंते ॥ आपोक्लिमस्थो यदिकं
 द्रयातं विनश्य पूर्व भवतीह पश्चात् ॥ ६३ ॥ मंदस्वभोच्चादिपदे स्थितश्चेत्पदो नशीघ्रेण कृते तथशालः ॥
 तत्रापि कार्य भवतीति वाच्यं वक्रादिनिर्वीर्यपदेन चेत्स्यात् ॥ ६४ ॥

मतो भूत्वांऽस्ते परिणामेन नश्यति नष्टं भवति । यदि आपोक्लिमस्यो ग्रहः केन्द्रस्थानगंतं ग्रहं युनक्ति मुथ शिलं करोति तदा पूर्वप्रथम
 तः विनश्यनां प्राप्य पश्चात् प्राप्ते विशिष्टं कार्यं भवतीति वाच्यम् ॥ ६३ ॥ अथ दुष्फालिकुथयोगलक्षणमाह । मंदस्वेति ।
 मंदो मंदगतिग्रहः स्वभोच्चादिस्वक्षेत्रे स्वोच्चे आदिशब्देन स्वहृदायां स्वद्रेक्काणे स्वनवांशे वा स्थितः सन् पदोनेन शीघ्रेण स्वभोच्चा
 दिशुभाधिकाररहितेन शीघ्रेण गतिग्रहेण कृते तथशालश्चेद्भवति तत्राभीष्टं कार्यं भवतीति वाच्यम् । चेच्छीघ्रेण गतिर्ग्रहः वक्रादिनि

अतःतुलास्येनशनिनासहशीघ्रगामित्वात् अन्यराशिस्तुलातत्रगतश्चंद्रोमुथशिलकारीभवति एतदेवंविधंग्रहसंस्थानंगैरिकं
चूलाख्यंजातं । अथास्यफलमुच्यते । अन्येनतृतीयेनसहायभूतेनलाभंवांछितकार्यसिद्धिरूपंददाति । उदाहरणकुंडलीयथा ।
अस्मिन्नेवयोगेतुलाराशौबुधादिस्तिष्ठति यस्यैकोप्यधिकारःशुभोऽशुभोनास्ति तत्रगतश्चंद्रोबुधादिनाकृतमुथशिलश्चेत्तदाअनि
ष्टफलंगैरिकंकवूलंज्ञेयम् । अत्रोदाहरणेसंमतनिर्नास्ति समरसिंहेनानुक्तत्वात् ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ अथखलासरयोगस्यलक्ष

णमाह । शून्यइति । अत्रकेनचिदेकेनेतिपदमध्याहार्यम् । समरसिंहेनाप्युक्तत्वात् ।

सस्वोच्चेनशशिनान्यर्क्षस्येनेत्थशालकृत् ॥ गैरिकंकवूलमन्येनसहाया

ल्लामदायकम् ॥ ६० ॥ शून्येध्वनींदुरुभयोर्नेत्थशालोनवायुतिः ॥

खलासरोनशुभदःकंवूलफलनाशनः ॥ ६१ ॥

लमाधीशकार्याधीशयोर्मुधशिलयोगस्त्वपेक्षितएव । तत्रपूर्वोक्तलक्षणेनचंद्रः शून्येऽध्वनि

शून्यमार्गगोस्ति । एतादृशश्चंद्रलभयोर्लमाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहमुथशिलयोगवाप्तभवति । अथवातादृश
श्चंद्रस्तेनलमाधीशेनकार्याधीशेनवायुतोपिनास्ति । सयोगःखलासरनामकोज्ञेयः । अयंनशुभदः । कीदृशः । कंवूलफल
नाशकः । मुथशिलयोगेसतिकेवलयोगेयाकंवूलपूर्णभवति । अत्रतुकेनापिसहमुथशिलयोगाभावात् युत्स्यभावाद्वाकं
वलफलंनाशयति ॥ ६१ ॥

गैरिकंकवूलम्

वर्षपदेमागुकास्तनीचरिपुवकहीनभाइत्यादिनिर्वलस्थानेषुचेन्नस्यात् ॥ ६४ ॥ अथदुत्थोत्थादिवीरयोगमाह । वीर्योनिता
 चिति । यदालम्बाधीशकार्याधीशौ वीर्योनिता अस्तनीचरिपुवकहीनभाइत्याद्युक्तीत्यानिर्वलास्यातां । तयोर्लम्बाधीश
 कार्याधीशयोर्मध्येकश्चिदेकरुतीयेनग्रहेणस्वर्क्षादिगेनस्वगृहोच्चस्वहृद्दिगतेनसहयुनक्तिमुथशिलंकरोति तदान्यसाहा
 द्यतत्तृतीयोयः कश्चित्सहायभूतस्तत्सकाशात्कार्यसंतः अतिशिष्टावशंतिवांछंतिपतदुत्थयोगः । अथवायदान्यौयौकौचिद्वौ
 प्रहोवलिनैस्वग्रहोच्चादिगैसंतौलम्बाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहयुक्तौ मुथशिलंकरुतस्तदाप्यन्यसाहादयतः कार्य

वीर्योनिताकार्यविलमनाधौस्वर्क्षादिगेनान्यतरोयुनक्ति ॥ अन्यौयदाद्वौवलिनौतदान्यसा
 हाय्यतः कार्यमुशंति संतः ॥ ६५ ॥ वलीराश्यंतगोन्यर्क्षगामीदीप्तांशकैर्महः ॥ दत्तेऽन्यस्मै
 कार्यकरस्तंवीरोलम्भकार्ययोः ॥ ६६ ॥

मुशंति संत इति एतद्विरीरयोगः ॥ ६५ ॥ अथतंवीरयोगस्यलक्षणमाह । वलीति । यदालम्भकार्ययोः लम्बाधीशकार्याधीशयोः
 परस्परं मुथशिलयोगेन भवेत्तदाऽनयोर्मध्येकश्चनवलीग्रहः राश्यंतगः स्वाक्रांतराश्यंतिमांशः २९ वर्तीसत् यदान्यर्क्षगामी
 अग्निमराशिगमनकामः स्वदीप्तांशकैरन्यस्मै अग्निमराशिविधमानायग्रहायमहस्तेजोदत्ते सतंवीरयोगः । अग्निमराशिगतोग्र
 हश्चेत्स्वगृहादिवलपुच्छस्तदायंयोगः कार्यकरोऽभीष्टकार्यकर्ता स्यात् ॥ ६६ ॥

आवाह दशभावमारभ्य षड्शिशिताः चलिनः स्युः । दशमाद्यावत्तृतीयं तावन्मध्ये वर्तमाना चलिनः स्युरित्यर्थः । तथा ओजभग, विपमराशिस्थाः पुमांसः पुरुषग्रहावलिष्ठाः । अपरे स्त्रीग्रहाः समे समराशौ चलिनः स्युः । एतेषु पूर्वोक्तेष्वनेकेषु बलभेदेषु विशेषं शुभाधिकाररूपं विमृश्य विचार्य फलं शुभं निगद्यं च कथ्यम् ॥ ७० ॥ अथ दुरफलक्षणमाह ॥ अत्रयवनभाषया दुरफलशब्देनैव ल्यमुच्यते । तच्चानेकप्रकारकम् । तत्र कियतः प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह । लग्नादिति । अत्र निर्वलयमित्यर्थः । लग्नाद्वर्ष लग्नान्मासदिनमश्रल्लग्नद्वयः कश्चिद्ग्रहः पष्ठस्थानेऽथवाऽष्टमेऽथवां त्येद्वा दशैव वर्तमानः सन् निर्वलो भवति । तथानृजुर्वक्रगति

लग्नात्पष्ठाष्टमेत्येज्जुर्गिरिगृहगोनी च गोवक्रगामी क्रूरयुक्तोऽस्तगोवायदिवमुथशिलीक्रूरनी चारिभस्यैः ॥ क्षुद्रृष्ट्या क्रूरदृष्टो व्ययिरिपुमृतिगैरित्यशालं विधित्सुः कुर्वन्वानिर्वलयं स्वगृह नगभगोराहुपुच्छास्यवर्ती ॥ ७१ ॥

प्रहो निर्वलः । तथा अरिगृहगः शत्रुराशिस्यो निर्वलः । तथानीचगः नीचराशिगतः निर्वलः । तथा वक्रगामी वक्राभिलाषी ग्रहो निर्वलः । तथा क्रूरः पापग्रहयुक्तो ग्रहो निर्वलः । तथाऽस्तगः अस्तगतो ग्रहो निर्वलः । तथा यदिक्रूरनी चारिभस्यैः मुथशिली । यदिकश्चिद्ग्रहः क्रूरग्रहेण नीचराशिगतेन शत्रुराशिगतेन वा ग्रहेण मुथशिली मुथशिलं करोति स निर्वलः । तथा क्रूरेण क्षुद्रृष्ट्या चतुर्थ दशमसप्तमकस्यानगतदृष्ट्या दृष्ट्ये निर्वलः । तथा व्ययिरिपुमृतिगैर्द्वादशपष्ठाष्टमस्थानस्थितैर्ग्रहैः सहेत्यशालं विधित्सुः कर्तुमिच्छति । अथवा कुर्वन्मुथशिलं करोति स निर्वलः । तथा स्वगृह नगभगः स्वगृहात् ग्रहस्य यद्ग्रहं तस्मान्नगभगः सप्तमं यत्स्थानं तत्र

कूरेणनयुक्तः पापग्रहेण युक्तो न भवति सवली । एवं सामान्यतो ग्रहबलमुक्त्वा इदानीं समयबलमाह । सायं च सिते दुर्भौमा इति । इदमग्निमंश्लोकेन संबध्यते ॥ ६८ ॥ अथान्यत्रकारमाह । यदेति । सिते दुर्भौमाः शुक्रचंद्रभौमाः सायं संध्याकाले यदोदयं तेतदा वलिनः । जीवार्कजौ गुरुशनी अपररात्रिभागे अर्धरात्रादुपरिभागे वलिनौ । तथानराः पुरुषग्रहाः सूर्यभौमगुरवोऽह्निदि-
घसे वलिनः । अन्ये ग्रहाः चंद्रबुधशुक्रशनयो निशिरात्रौ वलिष्ठाः । तथा । इनस्य सूर्यस्यैकभागस्थिताः सूर्योयद्राशि नवांशे तस्मिन्नेव नवांशे यद्विग्रहानस्युस्तदापि वलिनो भवंति । तस्मादन्ये निशीनस्यैकभागस्थिता इति पाठः साधीयान् । अन्ये निशी

यदोदयं ते पररात्रिभागे जीवार्कजा वह्निराः सवीर्याः ॥ अन्ये निशीनस्यैकभागे स्थिताः
स्थिरक्षे च वलेन युक्ताः ॥ ६९ ॥ स्त्रियश्चतुर्थान् पुरुषा विग्रहाः पङ्कगा ओजभागाः पुमांसः ॥
समेपरे स्युर्मलिनो विमृश्य विशेषमेतेषु फलं निगद्यम् ॥ ७० ॥ ॥

नस्य तथैकभाग इत्यपि पाठः । उक्तं च स मरसिंहेन । सूर्यस्यैकभागस्थिरा शौवा तदा च ते वलिनः इत्यत्र सूर्यस्यैकभाग इति पाठः । धृत्वा एकभागे एकराशिनयां शे इति व्याख्यानं कुर्वति तत्र । अस्तमितस्याप्येवं संभवात् । न चास्तमितः कचिद्रथे वली श्रूयते । प्रत्युत अस्मिन्नेव ग्रंथे निर्वलः श्रूयते । तस्मात्सूर्यस्यैकभाग इति युक्तः पाठः । तथा स्थिरक्षे च वृषसिंहवृश्चिककुंभराशिस्थः । ग्रहाः वलेन युक्ताः वलिष्ठाज्ञेयाः ॥ ६९ ॥ ॥ अथान्यान्यप्रकारानाह । स्त्रियः स्त्रीग्रहाश्चतुर्थान् चतुर्थभावाभ्यां भवद्भगाः पङ्कशिगताः वलिनः स्युः । चतुर्थाद्यावन्नवमांताम् तावन्मध्ये वर्तमान वलिनः स्युरित्यर्थः । पुरुषाः पुरुषग्रहाः पितृ

अधान्यदुरफक्चंद्रस्याह । क्षीणंइति । चंद्रइत्यनुवर्तते । क्षीणःअर्धोनःकृष्णाष्टमीमारभ्यशुक्लाष्टमीपर्यंतमितियावत् । कृष्णे
कादशीमारभ्यदर्शितपर्यंतक्षीणइतिकेचित् । तथाभातेराशरंतेराशरंतिमनवांशवर्तमानःसन् नोशुभोदुष्टफलदःस्यात् निर्व
लइत्यर्थः । एवममुनाप्रकारेणचंद्रोजन्मकालेतथापृच्छायांप्रश्नलग्नेर्विचिंत्यः । वाशुक्लेशुक्लपक्षेभौमःकृष्णपक्षेऽर्कसूनुःशनैश्चरः
एतौशुद्ध्याचतुर्थदशमसप्तमैकस्यानष्ट्याचेदिदुवीक्षेतेपश्यतःतदासौचंद्रःनोशुभःशुभफलदोनभवति ॥७४॥ अथशुभस्या
पिचंद्रस्येकनचिद्योगविशेषेणदोषाल्पतामाह । शुक्लइति । शुक्लेशुक्लपक्षेदिवादिवसेनृहगःपुरुषराशयोमेपमिथुनसिंहादयस्तेपु

क्षीणोभातेनोशुभोजन्मकालेपृच्छायांवाचंद्रएवंविचिंत्यः ॥ शुक्लेभौमःकृष्णपक्षेर्कसूनुःक्षुद्ध
ष्ट्येदुवीक्षेतेनोशुभोऽसौ ॥ ७४ ॥ शुक्लेदिवानृहगोर्कसूतःशशांकंकृष्णेकुजोनिशिसमक्ष
गतःप्रपश्येत् ॥ दोषाल्पतांवितनुतेपरथावहुत्वंप्रश्नेथवाजनुपिबुद्धिमतोहनीयम् ॥ ७५ ॥

इतिषोडशयोगाः ॥

॥

॥

॥

॥

गतोऽर्कसूतः शनिर्यदिशशांकंचंद्रपश्येत्तदादुरफक्दोषस्याल्पतान्यूनत्वंवितनुते । अपरथाअन्यथा यद्यर्कसूतो न पश्येत्तदादु
रफक्दोषस्यबहुत्वंबाहुल्यंवितनुते । तथाकृष्णे कृष्णपक्षेनिशिरात्रौसमक्षगतः समराशयोवृषकर्ककन्यादयस्तेपुगतः कुजोय
दिचंद्रंमपश्येत्तदाल्पतांदुरफक्दोषस्यन्यूनत्वंवितनुते । यदिभौमोनपश्येत्तदादोषबहुत्वंवितनुते । सर्वमिदंप्रश्नेप्रश्नलग्नेऽथवा
जनुपिजन्मलग्नेबुद्धिमताऽहनीयंविचार्यम् । अर्थाद्वर्णलग्नादिष्वपि विचार्यमिति । एवंषोडशयोगाःसमाप्ताः ॥ ७५ ॥

गतोऽप्रहोऽनिर्वलः । तद्यथाग्रहाधिष्ठितोराशिः सचेत्तत्रग्रहस्यस्वग्रहात्सप्तमोभवति तदानिर्वलइत्यर्थः । तथाराहुपुच्छास्यवर्तीराहोः पुच्छंराहुभुक्कांशाआस्यंमुखंराहुभोग्यांशः तत्रतिष्ठतियोग्रहः सनिर्वलः ॥ ७१ ॥ अथान्यानशुभप्रकारानाह ॥ अनीक्षमाण इति । योऽग्रहस्तनुंलभमनीक्षमाणोनेक्षतेसनिर्वलः । तथाअस्तभागस्थितः सूर्योयद्वाशिनवांशेऽस्ति तस्मात्सप्तमोयोनवांशः तत्रस्थितोऽप्रहोऽनिर्वलः । उक्तंचसमरसिंहेन । सूर्यास्तभागसंस्थइति । तथायोग्रहः स्वभोच्चादिपदैः स्वग्रहस्वोच्चस्वहद्वा स्वद्वेक्षाणस्वनवांशाख्यैः पदैरधिकारैः शून्योरहितः सनिर्वलः । तथायोग्रहः क्रूरसराफीपापग्रहेण सहसहसरांफयोगं करोति सग्रहो

अनीक्षमाणस्तनुमस्तभागस्थितः स्वभोच्चादिपदैश्च शून्यः ॥ क्रूरसराफीनसर्वीर्ययुक्तः कार्य विधातुं न विभुर्यतोसौ ॥ ७२ ॥ चंद्रः सूर्याद्वादशेश्वश्चिकाद्येखंडेनेष्टौलेतुलायाविशेषात् ॥ राशीशोनादष्टमूर्तिर्नसर्वदृष्टोज्ञेयः शून्यमार्गः पदोनः ॥ ७३ ॥

धीर्ययुक्तेनभवति । यतोसौग्रहः काचंमनोभिलषितंविधातुं कर्तुंनविभुः नसमर्थोभवति ॥ ७२ ॥ एवंसर्वपांग्रहाणां सामान्यतः दुरप्फमुक्त्वाइदानींचंद्रस्याऽऽत्यंतदुरप्फविशेषमाह ॥ चंद्रइति ॥ सूर्यात्सूर्याधिष्ठितराशेः सकाशात्तद्वादशेश्वानेयदि चंद्रोभवतिसनिर्वलः । तथायुश्चिकाद्येखंडेपूर्वाधेनेष्टः अशुभफलदः निर्वलः । तथातुलायाः तुलाराशेः अंत्ये उत्तराधेविशेषा नेष्टः निर्वलः । तथाराशीशोचंद्रोयस्मिन् राशायास्ति तद्वाशीभ्यरेण अदष्टमूर्तिर्नदृष्टस्तथासर्वग्रहेर्नदृष्टः सनिर्वलः तथाशून्य मार्गः प्रागुक्तलक्षणलक्षितशून्यमार्गश्चचंद्रोभवतितदापादोनोनिर्वलोज्ञेयः ॥ ७३ ॥

शति २० विंशोपकाः परमवलम् । तत्र चत्वारिहर्षस्थानानि इति कारणान् चतुर्भिर्भक्तलब्धाः पञ्चविंशोपकाः एवं चतुर्पुरस्थानेषु पदेषु प्रत्येकं पञ्चविंशोपकाः बलं ते स्थाप्याः । अस्योदाहरणम् । सूर्यादिग्रहाः लंघ्यान्नाद इत्यादिस्थानेषु न संति । अतः प्रथमं हर्षपदं न प्राप्तम् । अत्र गुरुः स्वगृहे दानिः स्वोच्चेऽस्ति अतो द्वितीयं हर्षपदं प्राप्तम् तत्र बलं पञ्चविंशोपकाः । लग्नात् सप्तमाष्टमनवमस्थाः स्त्रीग्रहाः शनिशुक्रबुधाः संति । दशमस्थाने पुरुषग्रहः सूर्यस्तिष्ठति । अतस्ते पातृतीयं हर्षपदं प्राप्तम् । अत्रापि बलं पञ्चविंशोपकाः अत्र दिवा

श्रीगर्गान्वयभूषणं गणितविद्धिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतो नंतमतिव्यधात्स्व
लमतध्वस्त्यैजनुः पद्धतिम् ॥ तत्सूनुः खलु नीलकंठविबुधो विद्वच्छिवा
नुज्ञया योगान् पोडशहर्षभानि च तथा संज्ञाविवेकेऽभ्यधात् ॥ ७७ ॥
इति पोडशयोगाध्यायः समाप्तः ॥ ॥ ॥

	र	ष	मं	कु	गु	शु	म
स्था.	०	०	०	०	०	०	०
उ. स्त्र.	०	०	०	०	५	०	५
त्रि.	५	०	०	५	०	५	५
दि.	५	०	५	०	५	०	०
योग.	१०	०	०	५	१०	५	१०

वर्षप्रवेशः अतः पुरुषग्रहाणां रविभौमगुरुणां चतुर्थं हर्षपदं प्राप्तम् । अत्रापि बलं पञ्चविंशोपकाः । एवं सर्वेषां ग्रहाणां हर्षस्थानानि तेषु प्रत्येकं बलानि तदैक्यानि लिख्यन्ते ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिते नीलकंठज्योतिर्विरक्तसंज्ञातंत्रे पोडशयोगाध्यायः सव्याख्योदाहृतिः समाप्तः ॥

अथसहमानयनमाह ॥ तत्रादौचतुर्भिःश्लोकैः पंचाशत्सहमान्याह ॥ पुण्यमित्तिस्पष्टार्थः ॥ १ ॥ मांद्यरोगं ॥ २ ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥ अथपुण्यसहमसाधनमाह ॥ सूर्योनेति ॥ अह्निदिवसेवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविःशोध्यः । निशिरात्रौचेत्तदासूर्या
 पुण्यं१गुरु२ज्ञान३यशो४यमित्रं५माहात्म्य६माशाच७समर्थताच८ ॥ आता९ततोगौरव१०राज११
 तात१२माता१३सुतो१४जीवित१५मंत्रु१६कर्म१७ ॥ १ ॥ मांद्यंच१८मन्मथ१९कली२०परतःक्षमो
 का२१शास्त्रं२२संबंधुसहमं२३स्त्वथवंदकंच२४ ॥ मृत्योश्चसद्वा२५परदेश२६धना२७न्यदारा२८स्या
 दन्यकर्म२९सवणिक्३०त्वथकार्यसिद्धिः३१ ॥ २ ॥ उदाह३२सूति३३संतापाः३४श्रद्धा३५प्रीति३६
 वलं३७तनुः३८ ॥ जाड्य३९व्यापारसहमे४०पानीयपतनं४१रिपुः४२ ॥ ३ ॥ शौर्यो४३पाय४४
 दरिद्रत्वं४५गुरुतां४६बुपथाभिघं४७ ॥ वंधनं४८दुहिता४९श्वश्च५०पंचाश
 त्सहमानिहि ॥ ४ ॥ सूर्योनचंद्रान्वितमहिलमंवीर्दकयुक्तंनिशिपुण्यसं
 ज्ञम् ॥ शोध्यर्क्षशुद्धाश्रयभांतरालेलग्नंनचैत्सकभमेतदुक्तम् ॥ ५ ॥

शुद्धाः ग्रहाः									
र	सं	मं	सु	गु	शु	श	ल		
९	५	८	८	८	७	६	०		
७	२२	१४	१२	२९	२४	६	९८		
३०	९	३२	१६	३५	३१	४८	३		
६	४७	३६	८	१३	४८	५४	५४		

चंद्रःशोध्यः । लग्नंयोज्यंराश्यादिपुण्यसंज्ञसहमंभवेत् ॥ अथसर्वत्रसहमानयनेविशेषसंस्कार
 उच्यते ॥ शोध्यर्क्षेति ॥ शोध्यर्क्षशुद्धाश्रयभयोरंतरालेलग्नराशिश्चेन्नास्ति तदासहमेएकोराशियोज्यइति । तद्यथा । योग्रहः

शोधयते न्यूनः क्रियते सशोधः । तस्य कक्षराशिः शोधयग्रहराशेः सकाशादित्यर्थः । शुद्ध्याश्रयभयावत् । तद्यथायस्मिन्नग्रहे शोधयोग्रहः शोधयते सशुद्ध्याश्रयोग्रहः तस्य भंराशिः अनयोः शोधयशोधकयो रंतरालमध्ये चेच्छन्नं भवति तदोक्तराश्यादिपुण्यसहस्रं सक्रमेकराशिसहितं कार्यम् । यदि शोधयशोधकयो र्मध्ये लघ्नं भवति तदैकराशिर्नयोज्य इत्यर्थतः सिद्धम् ॥ अशोधयक्षेत्राश्रयग्रहे इत्युपलक्षणं भावसहमेपित्रोध्यम् । अग्रे उक्तमस्ति वित्तपमर्थभावादिति पुण्याद्भौममितिक्षेत्रग्रहक्षमादिभवनं एते राशिपर्यायाह्यमिति योजकोपलक्षकं ज्ञेयं ॥ उदाह० ॥ सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रमध्ये ५।२।९।४७ शोधितः शेषं ८।१।४।३९।४१ लघ्नं ०।१।८।३।५४ युतं जातं पुण्यं ९।२।४।३।५४ ॥ ५ ॥ अथ गुरुविद्याय शः सहमानां साधनमाह ॥ व्यत्यस्तमिति ॥ अस्मा

व्यत्यस्तमस्माद्गुरुविद्ययोस्तु संसाधनं पुण्यवियुक्तसुरेज्यः ॥ दिवा विलोमं नि
शिपूर्ववत्तुयशोभिधंतत्सहमंवदति ॥ ६ ॥ ॥

पुण्यसहस्रसाधनाव्यत्यस्तं विपरीतं गुरुविद्ययोः सहमयोस्तु संसाधनं कार्यम् । तद्यथा दिवारविमध्ये चंद्रः शोधयः लघ्नं योज्यम् । रात्रौ चर्पप्रवेशश्चेत्तदा चंद्रमध्ये रविः शोधयः लघ्नं योज्यम् ते गुरुविद्यासहमे भवतः ॥ पुण्यसहमेन वियुक्तजनः सुरेज्यो गुरुः कार्यो दिवा । निशिरात्रौ विलोमं विपरीतं पुण्यसहममध्ये गुरुः शोधयः । पूर्ववदिति लग्नयोगः ॥ शोधयक्षेत्रादिसंस्काराश्च सर्ववसहमे कार्यः । तद्यशोभिधं यशः सहमं बुधावदति ॥ उदाहरणम् ॥ रविमध्ये ९।७।३०।६ चंद्रः ५।२।९।४७ शोधितः शेषम् ३ । १५।२०।१९ लग्नयुतम् ४।३।२।४।१३ सैकं जातं गुरुसहमम् ५।३।२।४।१३ इदमेव विद्यासहमम् ५।३।२।४।१३ पुण्यसहमम्

९।२।४३।३५ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शोधितेशोपम् ११।२६।५१।३८ लग्नयुतंजातंयशःसहमम् ०।१४।५५।३२ ॥ ६ ॥
 अथमित्रसहमसाधनमाह ॥ पुण्यसद्भोति ॥ दिवागुरुसद्भतःगुरुसहमतःपुण्यसद्भपुण्यसहमंत्यजेत् । निशिरात्रौव्यत्ययोवि
 परीतंपुण्यसहमध्येगुरुसहमंशोधयेत् । ततःसितेनशुक्रेणान्वितंयुक्तंकार्यम् । अत्रलग्नयोगो नकार्यः । शुक्रयुक्तत्वात्तनुवत्
 उक्तीतिःसैकताकार्या । सायथा । शोधयैशुद्ध्याश्रयभांतरालेशुक्रो नचेदिति तत्तुधाःमित्रनामसहमंविदुः । उदाहर
 णम् । पुण्यसहमं ९।२।४३।३५ गुरुसहममध्ये ५।३।२४।१३ शोधितेशोपं ८।०।४०।३८ शुक्रेण ७।२४।३१।४८ युतंसैकं

पुण्यसद्भगुरुसद्भतस्त्यजेद्यत्ययोनिशिसितान्वितंचतत् ॥ सैकतातनुवदुक्तीतितोमित्र
 नामसहमंविदुर्बुधाः ॥ ७ ॥ पुण्याद्भौमंशोधयेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यंतत्रक्तमस्माद्विलो
 मम् ॥ शुक्रमंदादह्निनक्तं विलोममाशारंयंस्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ॥ ८ ॥

जातंमित्रसहमम् ४।२५।१२।२६ ॥७॥ अधमाहात्म्याशासहमयोरानयनमाह ॥ पुण्यादिति । पुण्यसहनाद्भौमंशोधयेत्
 दिधाततःउक्तवल्लभयोगःसैकताचकार्या । नक्तंरात्रौअस्माद्विलोमंविपरीतंभौममध्येपुण्यसहमंशोधयम् । तन्माहात्म्यसहमं
 स्यात् । अथाह्निदिवसेमंदाच्छनिमध्येशुक्रंविशोधयेत् । नक्तंरात्रौविलोमम् । शुक्रमध्येशनिःशोधयः । शोपंलग्नयोगाद्युक्त
 वदुह्यंउक्तीत्याज्ञेयम् । तदाशासहममिच्छासहमंस्यात् । उदाहरणम् । पुण्यसहममध्ये ९।२।४३।३५ भौमे ८।१४।३२।३६
 शोधितेशोपम् ०।१८।१०।५९ लग्नयुतंसैकंजातंमाहात्म्यसहमम् २।६।१४।५३ शनिमध्ये ७।२४।३१।४८।

शोधितेशेषम् १०।१२।१५।६ लघ्नयुतं जातं आशासहम् ११।०।१९।० ॥ ८ ॥ अथ सामर्थ्यं भ्रातृसहमयोरानयनमाह ॥
सामर्थ्यमिति ॥ आराद्भौमात्तनुपलघ्नस्वामिनिं विशोध्य दिवसेन कंरात्रौ लघ्नस्वामिमध्ये भौमं विशोधयेत् लघ्नयोगः सैकताच्च पूर्व
वत्तत्सामर्थ्यसहं स्यात् । लघ्नस्वामी चेद्भौमस्तदा किं कार्यमत आह ॥ तनुपइति ॥ लघ्नस्वामिनि भौमे सति जीवा द्विशुद्ध्यैत् सततं
दिवा रात्रौ च तत्सामर्थ्यसहं स्यात् । अथ सदा होरात्रभा किं हीना तं शनिरहितां दुरुतः पुरावत्पाकं संस्कारसहितात् भ्राता भ्रातृ
सहं स्यात् ॥ उदाहरणम् । भौमात्तनुपं विशोध्य इत्युक्तं । अत्र लघ्नस्वामी भौमोस्ति । अतः कारणात् गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३

सामर्थ्यं मारात्तनुपं विशोध्य नक्तं विलोमं तनुपे कुजेतु ॥ जीवा द्विशुद्ध्यैत् सततं पुरावद्भ्राता
किं हीना दुरुतः सदोह्यः ॥ ९ ॥ दिने गुरोश्चंद्रमपास्य नक्तं रविं क्रमादकं विधूच देयौ ॥ रीत्यो
क्त्या गौरवमर्कमार्कैरपास्य वामं निशिराजतासौ ॥ १० ॥ ॥

भौमे ८।१४।३२।३६ शोधितेशेषम् ०।१५।२६।३७ लघ्नयुतं सैकं जातं सामर्थ्यसहम् २।३।६।३१ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३
शनौ ६।६।४८।५४ शोधितेशेषम् २।२२।४६।१९ लघ्नयुतं सैकं जातं भ्रातृसहं ४।१०।५०।१३ ॥ ९ ॥ अथ गौरवराजता
तसहमानयनमाह ॥ दिनइति ॥ दिने दिवसे गुरुमध्ये चंद्रः शोध्यः रविर्योज्यः । नक्तं रात्रौ गुरुमध्ये रविः शोध्यश्चंद्रयोगः
कार्यः उक्त्या रीत्या सैकता च कार्यतत्तौ गौरवसहं भवति ॥ तद्यथा शोध्यश्चंद्राश्च यथांतराले क्रमेण दिवा रात्रौ सूर्यचंद्रौ न च
तदा सैकता कार्येत्यर्थः । दिने वर्षप्रवेशे आर्कः शनिमध्ये अर्कसूर्यं विशोध्य निशिरात्रौ वामं चिपरीतं सूर्यमध्ये शनिमपास्य लघ्नयो

गःसैकताचकार्याराजतातसहमेभवतः । उदाहरणं । गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ चंद्रे ५।२२।९।४७ शोधितेशेपं ३।७।२५।२६ रविणा ९।७।३०।६। युतंसंकजातंगौरवसहमम् १।१४।५।३२ शनिमध्ये ६।६।४८।५४ सूर्यशोधिते ९।७।३०।६ शेपं ८। २९।१८।४८ लग्नयुतंजातराजसहमं ९।१७।२२।४२ तातसहमंच ९।१७।२२।४२ ॥ १० ॥ अथमातपुत्रजीवितांबुसहमा नामानयनमाह ॥ मातेति ॥ दिवसेइंदुतश्चंद्रमध्येसितंशुक्रमपास्यसंशोध्यविलोमंनक्तंरात्रौशुक्रमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यतन्मातृसहमंस्यात् । अहर्निशंदिवारार्त्रौवर्षप्रवेशेसति गुरुमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यतत्पुत्रसहमं

मातेंदुतोपास्यसितंविलोमंनक्तंसुतोऽहर्निशमिंदुमीज्यात् ॥ स्याजीविता

ख्यंगुरुमार्कितोहिवामंनिशीदंसमंवयांबु ॥ ११ ॥

स्यात् । अथाह्निदिवसेशनिमध्येगुरुःशोध्यः निशिवामंगुरुमध्येशनिःशोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यतज्जीविताख्यंसहमंस्यात् । अंवयासमंचमातुःसहमतुल्यंअंबुसहमम् । उदाहरणं । चंद्रमध्ये ५।२२।९।४७ शुके शोधिते ७।२५।३१।३८। शेपम् ९।२७।३७।९ लग्नयुतंजातंमातृसहमं १०।१५।४१।३। गुरुमध्येचंद्रेशोधितेशेपं ३।७।२५।२६ लग्नयुतंसंकजातंपुत्रसहमं ४। २५।२९।२२ शनिमध्येगुरौशोधितेशेपं ९।७।१३।४१ लग्नयुतंजातंजीविताख्यंसहमम् ९।२५।१७।३५ मातुःसहममेवांबुसहमम् १०।१५।४१।३ ॥ ११ ॥

अथकर्मरोगमन्मथसहमानागानयनमाह । दिवाभौममध्येबुधःशोधयः निशिरात्रौवामंबुधमध्येभौमःशोधयः
लघ्नयोगःसैकताचकार्या तत्कर्मसहमंस्यात् । सदैवदिवारात्रौचतनुतः लघ्नमध्येचंद्रःशोधयः लघ्नयोगःसैकताचकार्या तद्रोग
सहमंस्यात् । दिवसेचंद्रमध्येलघ्नस्वामीशोधयः वामंनिशिलघ्नस्वामिमध्येचंद्रःशोधयः लघ्नयोगः सैकताचकार्या तन्मन्मथो
मदनस्तस्यसहमंस्यात् । इंदुंतनुपंलघ्नस्वामीचंद्रश्चेत्तदाऽहोरात्रं अर्कोलघ्नस्वामीचंद्रःशोधयः लघ्नयोगःसैकताचकार्या मन्मथ
सहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ भौममध्येबुधेशोधितेशपं ०।२।१६।२८ लघ्नयुतंसैकजातंकर्मसहमम् १।२०।२०।२२ लघ्नमध्ये

कर्मज्ञमारान्निशिवाममुक्तंरोगाख्यमिंदुंतनुतःसदैव ॥ स्यान्मन्मथोलघ्नपमिंदुतोऽहिवामं
निशींदुंतनुपंसदार्कात् ॥ १२ ॥ कलिक्षमेस्तोगुरुतोविशुद्धेकुजेविलोमंनिशिपूर्वरीत्या ॥
शास्त्रंदिनेसौरिमपास्यजीवाद्रामंनिशिस्ययुतिःपुरावत् ॥ १३ ॥

चंद्रेशोधितेशपं ६।२५।५४।७ लघ्नयुतंजातंरोगसहमम् ७।१३।५८।११ चंद्रमध्येलघ्नस्वामिनिभौमेशोधितेशपं ९।७।३७।११
लघ्नयुतंजातंमदनसहमं ९।२५।४१।५ ॥ १२ ॥ अथकलिक्षमाशाखसहमानामानयनमाह । कलिक्षमइति । दिवागुरुमध्ये
भौमःशोधयः विलोमंनिशिभौममध्येगुरुःशोधयः पूर्वरीत्येतिलघ्नयोगःसैकताचकार्या तत्कलिसहमंक्षमासहमंचभवतः । दिने
गुरुमध्येदानीःशोधयः रात्रौशनिमध्येगुरुःशोधयः इत्ययुतिःबुधयोगःकार्यः पुरावदितिशोधयर्क्षगुह्याश्रयभांतरालेबुधोनचे
त्तदासैकताचकार्या । तच्छाखसहमंस्यात् । उदाहरणं । गुरुमध्येभौमेशोधितेशपम् ०।१५।२।३७ लघ्नयुतंसैकजातंकलिसह

मम् २।३।६।३१। क्षमासहमंच २।३।६।३१ गुरुमध्ये शनौ शोधितेशेपं २।२।४।६।१९ बुधयुतं जातं शास्त्रे सहमम् १।१।५।२।
 २७ ॥ १३ ॥ अथ वंधुवंदकमृत्युसहमानामनयनमाह । दिवानिशमिति । दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति बुधमध्ये चंद्रः शोध्यः
 लग्नयोगः सैकताचकार्या तद्बुधसहमं स्यात् । निशिवर्षप्रवेशश्चेदेतद्बुधसहमं वंदकसहमं स्यात् । दिवायामं विपरीतं चंद्रमध्ये
 बुधः शोध्यः लग्नयोगः सैकताचकार्या तदा वंदकं स्यात् । दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति अष्टमक्षात् अष्टमभावमध्ये चंद्रः शोध्यः
 शनिर्योग्यः उक्तवत् सैकताचकार्या मृत्तिसहमं स्यात् ॥ उदाहरणम् ॥ बुधमध्ये चंद्रशोधितेशेपम् २।२।०।६।२१ लग्नयुतं सैकं

दिवानिशज्ञान्छशिनं विशोध्य वंध्वाख्यमेतन्निशिवंदकं स्यात् ॥ वामं दिवैतन्मृत्तिरष्टमक्षा
 दिदुं विशोध्योक्तवदार्कियोगात् ॥ १४ ॥ देशांतराख्यं नवमाद्विशोध्य धर्मेश्वरं संततमुक्तव
 तस्यात् ॥ अहर्निशं वित्तपमर्थभावाद् द्विशोध्य पूर्वोक्तवदर्थसद्म ॥ १५ ॥

जातं वंधुसहमं ४।८।१०।१५ चंद्रमध्ये बुधशोधितेशेपं ९।९।५।३९ लग्नयुतं जातं वंदकसहमं ९।२।७।५।३३ अष्टमभाव
 मध्ये ७।१३।४९।३० चंद्रशोधितेशेपं १।२।१।३९।४३ शनियुतं जातं मृत्युसहमं ७।२।८।२।३७ ॥ १४ ॥ अथ देशांतरार्थ
 सहमयोरानयनमाह ॥ देशांतरेति ॥ सततं दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति नवमाद्वयमभावमध्ये धर्मेश्वरं नवमावस्वामिनां विशोध्य
 उक्तवद् लग्नयोगः सैकताचकार्या तद्देशांतरसहमं स्यात् । अहर्निशं दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति अर्थभावाद् नवमाद्वित्तपंधनस्वा
 मिनां विशोध्य पूर्वोक्तवद् लग्नयोगः सैकताचकार्या अर्थसहमं स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ नवमभावमध्ये ८।९।२।६।३८ नवमभावस्वा

मिनंगुलं ८।२९।३५।१३ विशोध्यंशेषं ११।९।५।१२५ लग्नयुतंजातंदेशांतरसहमं ११।२७।५।१९ धनभावमध्ये १।१३।
 ४९।३० धनभावस्वामिनंशुक्रंविशोध्यशेषं ५।१९।१७।४२ लग्नयुतंजातंद्रव्यसहमं ६।७।२१।३६। ॥१५॥ अथपरदारान्य
 कर्मवणिकसहमानामानयनमाह । सितादपास्यार्कमिति । सदाहोरात्रंशुक्रमध्येसूर्यःशोध्यः प्राग्वदितिलग्नयोगःसैकताच
 कार्या । अन्यदाराह्वयंसहमंस्यात् । अथदिवसेचंद्रमध्येशनिंविशोध्ययामंनिशायांशनिमध्येचंद्रःविशोध्यः लग्नयोगःसैकता
 चकार्या अन्यकर्मसहमंस्यात् । शब्ददिवारात्रौदिनेचंद्रकसहममित्युक्तयारीत्यासाध्यं तद्वणिकसहमंस्यात् । तद्यथा दिवा

सितादपास्यार्कमथान्यदाराह्वयंसदाप्राग्वदथान्यकर्म ॥ चंद्राच्छनिंवाममथोनिशायांश
 भद्रगिज्यंदिनचंद्रकोक्त्या ॥१६॥शनेर्दिवाकनिशिचंद्रमार्कविशोध्यसूर्यदुभनाथयोगात्॥
 स्यात्कार्यसिद्धिःसततंविशोध्यमंदसितात्स्यात्तुविवाहसज्ञ ॥ १७ ॥

रात्रौयर्पप्रवेशोसतिचंद्रमध्येबुधःशोध्यःलग्नयोगः सैकताचकार्यावणिकसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ शुक्रमध्येसूर्येशोधिदेशेप
 १०।१७।१।४२। लग्नयुतंजातंपरस्त्रीसहमं ११।५।५।३६। चंद्रमध्येशनौशोधिदेशेप ११।१५।२०।५३ लग्नयुतंजातंअन्यकर्म
 सहमं ०।३।२४।४७ चंद्रमध्येबुधेशोधिदेशेप ९।९।५।३९ लग्नयुतंजातंवणिकसहमं ९।२७।५।३३ ॥ १६ ॥ अर्थकार्य
 सिद्धिविवाहसहमयोरानयनमाह । शनेरिति । दिवसेशनिमध्येऽर्कविशोध्यसूर्यराशिस्वामीयोज्यः रात्रौशनिमध्येचंद्रःशो
 ध्यःचंद्रराशिस्वामीग्रहोयोज्यः । सैकताचकार्या तत्कार्यसिद्धिसहमंस्यात् । सततंदिवारात्रौयर्पप्रवेशोसतिशुक्रमध्येशनिः

शोध्यःसैकताचकार्यतद्विवाहसहमंस्यात् ॥ उदाहरणम् ॥ शनिमध्येसूयेशोधितेशेपं ८।२९।१८।४८ सूर्यराशिखामीशानिः
तेनयुतंजातंकार्यसिद्धिसहमं ३।६।७।४२ शुक्रमध्येशनौशोधितेशेपं १।१७।४५।५४ लग्नयुतंसंकंजातंविवाहसहमं ३।५।४६
।४८ ॥ १७॥ अथप्रसवसंतापसहमयोरानयनमाह । गुरोरिति । दिवसेगुरुमध्येबुधःशोध्यःनिशिवाभंबुधमध्येगुरुःशोध्यः
लग्नयोगःसैकताचकार्यतत्प्रसूतिसहमंस्यात् । सदैवदिवारात्रौशनिमध्येचंद्रःशोध्यःपष्ठक्षिपेत्पष्ठभावोयोज्यःउक्तदिशासैक
ताकार्यतत्संतापसहमंस्यात् । आरमपास्यशुक्रादित्यग्निमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणम् ॥ गुरुमध्येबुधेशोधितेशेपम् ०।१७।

गुरोर्बुधंप्रोज्झ्यभवेत्प्रसूतिर्वामनिशीदुंशनितोविशोध्य ॥ पष्ठक्षिपेदुक्तदिशासदैवसंताप
सद्भाऽरमपास्यशुक्रात् ॥१८॥ श्रद्धासदाप्रोक्तदिशाऽथपुण्यंविद्याख्यतःप्रोज्झ्यसदापुरो
त्त्या ॥ प्रीत्याख्यमुक्तंवलदेहसंज्ञेयशःसमेजाड्यमपास्यभौमात् ॥ १९ ॥ ॥

१९।५ लग्नयुतंसंकंजातंप्रसूतिसहमं २। ५।२२।५९ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेपं ०।१४।३९।७ रिपुभावेन ५।१३।४५।१ द्युतं
संकंजातंसंतापसहमं ६।२८।२४।२३ ॥ १८ ॥ अथश्रद्धाप्रीतिवलदेहसहमानामानयनमाह । श्रद्धेति । सदाहोरात्रंशुक्रम
ध्येआरंभौमंविशोध्य । प्रोक्तदिशालग्नयोगःसैकताचकार्यतच्छ्रद्धासहमंस्यात् । सदादिवारात्रौविद्यासहममध्येपुण्यसहमं
विशोध्यपुरोत्त्यालग्नयोगःसैकताचकार्यतत्प्रीतिसहमंस्यात् । अथपूर्वयद्यशःसहममुक्तंदेववलदेहसंज्ञंसहमद्वयंतत्रवलंसे
न्यंनतुसामर्थ्यतत्सपूर्वकधितत्वात् । देहःशरीरम् । जाड्यमपास्यभौमादीत्यग्निमश्लोकेनसंबंधः । उदाहरणम् । शुक्रमध्ये

भौमेशोधितेशपं ११९।५९।१२ लग्नयुतंजातंश्रद्धासहमं ११२८।३।६ विद्यासहममध्येपुण्यसहमेशोधितेशपं ८।०।४०।३८
 लग्नयुतंजातंश्रीतिसहमं ८।१८।४४।३२ पूर्वोक्तंयशःसहमतदेववलसहमं ०।१४।५५।३२ देहसहमं च ०।१४।५५।३२ ॥ १९॥
 अथजाब्यव्यापारपानीयपातसहमानामानयनमाह । शनिरिति । दिवसेभौममध्येशनिःशोध्यःचांद्रैर्बुधस्ययोगः विलोमं
 निशिशानिमध्येभौमःशोध्यः बुधेयोज्यःसैकताचकार्याजाब्यसहमंस्यात् । शन्वद्विवारात्रौभौममध्येबुधःशोध्यःलग्नयोगःसै
 कताचकार्या तद्व्यापारसहमंस्यात् । दिवाशानिमध्येचंद्रःशोध्यःरात्रौचंद्रमध्येशनिःशोध्यः पूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकता

शनिर्विलोमंनिशिचांद्रयोगाद्यापारमाराज्जमपास्यशश्वत् ॥ पानीयपातःशशिनंविशोध्य
 सैरेर्विलोमंनिशिपूर्ववत्स्यात् ॥ २० ॥ मंदकुजात्प्रोज्झरिपुर्विलोमंरात्रौभवेद्भौमविहीनपु
 ण्यात् ॥ शौर्यविलोमंनिशिपूर्ववत्स्यादुपायईज्यंशनिनितोविशोध्य ॥ २१ ॥

चकार्यातत्पानीयपातसहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ भौममध्येशनौशोधितेशपं २।७।४३।४२ बुधयुतंजातंजाब्यसहमं १०।१९।
 ५९।५० भौममध्येबुधेशोधितेशपं ०।२।१६।२८ लग्नयुतंसैकंजातंव्यापारसहमं १।२०।२०।२२ शानिमध्येचंद्रेशोधितेशपं ०।१४
 ३९।७ लग्नयुतंसैकंजातं पानीयपातसहमं २।२।४३।११ ॥ २० ॥ अथशत्रुशौर्योपायसहमानामानयनमाह । मंदमिति ।
 दिवसेभौममध्येशनिःशोध्यःरात्रौविलोमंशानिमध्येभौमः शोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातद्रिपुसहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहम
 मध्येभौमःशोध्यः रात्रौभौममध्येपुण्यसहमंशोध्यं पूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकताचकार्याशौर्यसहमंभवति ॥ उपायईज्यं

शानितोविशोध्यइत्यग्निमश्लोकैकनसंबंधः ॥ उदाहरणं ॥ भौममध्येशनौशोधितेशपं २।७।४३।४२ लग्नयुतंसैकंजातंशत्रुसहमं
३।२५।४७।३६ पुण्यसहममध्येभौमेशोधितेशपं ०।१८।१०।५९ लग्नयुतंसैकंजातंशौर्यसहमं २।६।१४।५३ ॥ २१ ॥ अथ
दरिद्रगुरुतासहमयोरानयनमाह ॥ वाममिति । दिवसेशनमध्येइज्योगुरुःशोध्यः रात्रौगुरुमध्येशनःशोध्यःलग्नयोगःसै
कताचकार्याततुपायसहमंस्यात् । दिवसेपुण्यसहममध्येबुधःशोध्यः बुधयोगःकार्यः रात्रौबुधमध्येपुण्यसहमंशोध्यंयुधयुक्तं
कार्यंसैकताचकार्यातद्वरिद्रसहमंस्यात् । दिवसेसूर्योच्चमध्येसूर्यःशोध्यः नक्तंरात्रौचंद्रोच्चमध्येचंद्रःशोध्यःपुरोत्त्यालग्नयोगः

वामंनिशिशंतुविशोध्यपुण्याज्ज्ञयुग्विलोमंनिशितद्वरिद्रम् ॥ सूर्योच्चतःसूर्यमपास्यनक्तंच
द्रंतदुच्चाद्वरुतापुरोत्तया ॥२२॥ कर्कार्धतः ३।१५ प्रोज्झयशनिंस्याज्जलाध्वान्यथानिशि ॥
पुण्याच्छनिंविशोध्याह्वामंनिशितुबंधनम् ॥ २३ ॥ ॥

सैकताचकार्यातद्वरुतासहमंस्यात् ॥ उदाहरणं ॥ शनिमध्येगुरौशोधितेशपं ९।७।१३।४१ लग्नयुतंसैकंजातंउपायसहमं ९।
२५।१७।३५ पुण्यसहममध्येबुधेशोधितेशपं ०।२०।२७।२७ बुधयुतंजातंदारिद्र्यसहमं ९।२।४३।३५ सूर्योच्चमध्ये ०।१०
सूर्येशोधितेशपं ३।२।२९।५४ लग्नयुतंसैकंजातंगुरुतासहमं ४।२०।३३।४८ ॥२२॥ अथजलपथबंधनसहमयोरानयनमाह ॥
कर्कार्धतइति ॥ दिवाकर्कार्धतः सार्धराशित्रयमध्ये ३।१५। शनिशोध्यअन्यथानिशिरात्रौशनिमध्येसार्धराशित्रयं ३।१५
विशोध्यलग्नयोगः सैकताचकार्या । जलाध्वा जलपथसहमंस्यात् । अह्निदिवसेपुण्यसहममध्येशनःशोध्यः रात्रौशनिम

ध्येपुण्यसहस्रं शोध्यं लघ्नयोगः सैकताचकार्यातिद्वंधनसहसं स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ सार्धराशित्रयमध्ये ३।१५ शनौ शोधितेशेपं
९।८।११।६ लघ्नयुतं जातं जलपथसहसं ९।२६।१५।० पुण्यसहस्रमध्ये शनौ शोधितेशेपं २।२५।५६।४१ लघ्नयुतं सैकं जातं बंध
नसहसं ४।१४।०।३५ ॥ २३ ॥ अथ कन्याश्वसहस्रमयोरानयनमाह । चंद्र इति । सदा दिवारान्त्रीशुक्रमध्ये चंद्रः शोध्यः उक्तव
द्वितिलघ्नयोगः सैकताचकार्या तत्कन्यासहसं स्यात् ॥ दिवसे पुण्यसहस्रमध्ये सूर्यः शोध्यः रात्रौ सूर्यमध्ये पुण्यसहस्रं शोध्यं । आ
यभावएकादशभावयोग्यः सैकताचकार्या तदश्वसहसं स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ शुक्रमध्ये चंद्रे शोधितेशेपं २।२।२२।१ लघ्नयुतं
सैकं जातं कन्यासहसं ३।२०।२५।५५ पुण्यसहस्रमध्ये सूर्ये शोधितेशेपं १।१२५।१३।२९ एकादशभावेन १०।९।२६।३८ युतं

चंद्रः सितादपास्योक्तं सदा कन्याख्यमुक्तवत् ॥ पुण्यादर्कमपास्यायोगादथोऽन्यथानि शि ॥ २४ ॥

जातं अश्वसहसं १०।४।४०।७ अस्मिन् सहस्रद्वये संमतिर्नास्ति समरसिंहेनानुक्तत्वात् । अस्मिन् संज्ञातंत्रे शोध्यशोधकयोर्म
ध्ये लग्नं चैव भवति तदा सहस्रे एकोराशियोग्यः इत्युक्तमस्ति । तर्हि अत्रार्थे संमतिवाक्यं कुत्रापि न लभ्यते । चवनानां मते पिसैक
तानास्ति । समरसिंहे लग्नद्वितीय भवनादित्यपि पाठस्तिष्ठति । अस्मिन् पाठे सैकता समायाति । अत्र ग्रंथकर्त्रा लग्नद्वितीय भव
नादिति पाठं धृत्वा सहस्रे पुंसैकतोका परंतु समरसिंहे तथा यवनताजिकेतथामनुग्यताजिकेतथा द्वितीय भवनादित्येव पाठोस्ति ।
अस्मिन् पाठे सैकतानास्ति । एवं पुरस्कृत्य सर्वैराचार्यैः सहस्रे पुंसैकतानोक्ता । अत्रोदाहरणं । यदाह समरसिंहः । दिवसे दिन
पतिभोग्याच्छशिभुक्तानं शकांश्च संभील्य । अतस्ति तराशियुतां स्त्रियत्येत्येतः कृत्वा ॥ १ ॥ यद्यंतराशयं तर्न भवति लग्नं त

दाऽस्यभुक्तांशाः । मध्येक्षेप्या मध्यस्थितेतुभोग्यांशकाःपात्याः । लग्नाद्वितीयभवनान्निशत्प्रत्येकतःशोधितेयत्रविश्राम्यति
तत्रर्क्षेचित्रेयंपुण्यसहमिति । दिवसेवर्षप्रवेशेसतिसूर्यस्वराशित्यक्त्वा अंशादिकंस्थाप्य अंशाखिन्नदंशमध्येशोध्याः कलादि
कंपष्टिमध्येशोध्यंअंशादिकंयदवशिष्टंतद्भोग्यंतन्मध्येचंद्रराशित्यक्त्वा अंशादिकंयोज्यंतदनंतरंसूर्याधिष्ठितराशेःसकाशा
दग्निमोयोराशिस्तस्माद्गुणनयायत्संख्याकश्चंद्राधिष्ठितराशेःसकाशात्पूर्वराशिर्भवतितत्तावत्यःसंख्याःपूर्वातीतांशोपरिस्थाप्याः ।
तदनंतरंप्रत्येकतःकृत्यान्निशत्प्रत्येकंप्रत्येकमितिन्निशत्प्रत्येकतः राशीनामंशाःकार्याः । अधःस्थांशयुताः तदनंतरं
सूर्यराशेः सकाशाच्चंद्रराशिर्यावदनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेन्नभवति तदालग्नस्वराशित्यक्त्वांशायोज्याः । अनयोर्मध्येलग्नरा
शिश्चेत्भवति तदालग्नस्यभोग्यांशाःशोध्याः तदनंतरंयदास्यभुक्तांशायुक्तास्तदालग्नगणनाक्रमः । यदालग्नस्यभोग्यांशाः
शोधिताः तदाधनभावाद्गणनाक्रमः अनयारीत्यागणनयाप्रतिराशौत्रिंशच्चोदितेयस्मिन्राशौत्रिंशन्नशुध्यति तस्मिन्
राशौपुण्यसहमंज्ञेयम् । लग्नाद्वितीयभवनानादितिपाठेसूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंनभवति अथवाभवति तदाधनभवनादेवगणना
क्रमः नतुलग्नात् ॥ उदाहरणं ॥ सूर्यः ९।७।३०।६ चंद्रः ५।२।२९।४७ लग्नं ०।१८।३।५४ सूर्यस्यभोग्यांशमध्ये २२।२९।५४
चंद्रस्यभुक्तांशाः २२।२९।४७ युकाः जाताः ४४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोर्ंतरालराशिभिर्भुक्ताःजातोयमंकोराइयादिः ३।१४।
३९।४१। अस्यांशाः १०४।३९।४१ सूर्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंनस्ति इतिकारणालग्नस्यमुक्तांशैः १८।३।५४ युक्ताजाताः १२२।
४३।३५लग्नान्निशत्प्रत्येकतः शोधितेजातंसिहराशौपुण्यसहमं ४।२।४३।३५ धनभवनान्निशत्प्रत्येकतःशोधितेजातंकन्या
राशौपुण्यसहमं ५।२।४३।३५ अनयारीत्यासैक्तासमायाति । एवंपाठयोर्विवादः लग्नाद्वितीयभवनानादितिपाठेएतावतीयु
क्तिरस्ति यदालग्नस्यभुक्तांशाःयुक्तास्तदालग्नस्यभोग्यमवशिष्टं इतिकारणालग्नगणनाक्रमः तत्रलग्नसंबंधस्तिष्ठति यदालग्न

गुण्य	गुरु	विद्या	यथा	मित्र	महा	आशा	साम	भ्राता	गौरव	राज	सात	माता	सुत	जीव	अंबु	कर्म	रोग	मद	कलि	क्षमा	शास्त्र	बंध	बंदक	मृत्यु
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
९	५	५	०	४	२	११	२	४	१	९	९	१०	४	९	१०	१	७	९	२	२	११	४	९	७
२	३	३	१४	२५	६	०	३	१०	१४	१७	१७	१५	२५	२५	१५	२०	१३	२५	३	३	५	८	२७	२८
४३	२४	२४	५५	१२	१४	१९	६	५०	५५	२२	२२	४१	२९	१५	४१	२०	५८	४१	६	६	२	१०	५७	२८
३५	१३	१३	२२	२६	५३	०	३१	१३	३२	४२	४२	३	२०	३५	३	२२	१	५	३१	३१	२७	१५	३३	३७
देसा	घन	अन्य	अक	वणि.	का.	विवा.	प्रसू.	संवा.	अद्वा	प्रीति	दल	देह	जाह्नव	व्या	पानी	शत्रु	सौर्य	उपाय	दरिद्र	गुरु	जल	बंध	कन्या	अन्न
२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
११	६	११	०	९	३	३	२	६	११	८	०	०	१०	१	२	३	२	९	९	३	९	४	३	११
२७	७	५	३	२७	६	५	५	२८	२८	१८	१४	१४	१९	२०	२	२५	६	२५	२	२०	२६	१४	२०	४
५५	२१	५	२४	५७	७	४८	२२	२४	३	४४	५५	५५	९	२०	४३	४७	१४	१७	४३	३३	१५	०	२५	४०
१९	३६	३६	४७	३३	४२	४८	५९	२३	६	३२	३२	३२	५०	२२	१	३६	५३	३५	३५	४८	०	३५	५५	७

स्वभोग्यांशाःशोधितास्तदालम्बसंबंधोनास्ति इतिकारणाद्धनभवनाद्गुणनाक्रमःअत्रलघ्नशेषंकिमपिनास्ति एतावतियुक्तिरस्ति सर्वप्रथेपुंसंमतिरस्ति संमतेरभावाद्धृद्वितीयभवनादित्यपिपाठः । तथाचोक्तंमनुष्यजातके “ भोग्यादुक्तममूनियावदखिला न्यंतर्भयुक्तान्यतोल्भेवाह्यगतेऽस्यभुक्तंसहितंभोग्योनमंतःस्थिते ॥ कृत्वाराशिमपासितेस्वदहनैर्लघ्नाद्वितीयाच्चतत्पुण्याद्या निभवंतितत्रसहमान्यंशेविरामोयतः ” ॥ २४ ॥ अथसहभोत्पत्तिमभिधायतत्फलान्यभिधास्यमानोवर्षप्रवेशात्कतिदिवसैःसहमफलावाप्तिः स्यादित्याकांक्षांपरिहरंस्तत्प्राप्तिदिवसानयनमाह । स्वनाथहीनमिति । यस्यसहमस्यशुभाशुभफलावाप्तिदिवसाज्ञातुमिष्टास्तत्सहमराश्यादिकेकर्मभूमौस्थायं । स्वनाथेनस्वीयस्वामिनाग्रहेणहीनमूनंकार्यमवशिष्टस्यांशाःकार्यास्ते

स्वनाथहीनंसहमंतदंशाःस्वीयोदयमाविहतास्त्रिशत्या ॥ तत्सन्नपाकोदिवसैर्हि लब्धैःस्यात्तदशायांतदसंभवेवा ॥ २५ ॥

तत्सहमाक्रांतराशिस्वीयोदयेनविनिष्ठाः त्रिशत्याशतत्रयेणविहृताभक्ताः यल्लब्धादिवसास्तैःकृत्वातेपांसन्नानांसहमानांपाकः फलपाककालःस्यात् ॥ अत्रागतैर्दिवसैःत्रिशत्भक्तैःवर्षप्रवेशकालिकोराश्यादिः स्पष्टसूर्ययुक्तस्तावतिसूर्यमुक्तेसतितत्सहमस्यफलपाकफालोभवतीति । केचित्सुसहमेश्वरमहादशाप्रवृत्तिदिनादेवतावज्जिरानीर्तैर्दिवसैःतदशायां अन्यदशायांवाफलपाकइति ॥ ननुसहमसहमेश्वरयोर्यदाराश्यादिसाम्यंस्यात्तदांतराभावादेवतत्सहमदिवसेलब्धेकथंसहमफलादिनज्ञातंस्यादित्यतआह । तदशायामिति । सत्यं तदसंभवेवांतराभावाद्दिवसाप्राप्तौसत्यांतत्सहमनाथदशायामेवसहमफलप्राप्तिःस्यात्

तत्रापिसूक्ष्मकालज्ञानं त्वन्तर्दशायां वा विदशायां वास्यादिति निष्कर्षः ॥ उदाहरणं ॥ पुण्यसहस्रं ५।५।२५।१ स्वस्वामिना बुधेन
३।६।१४।१२ हीनं शिष्टं १।२९।१०।४९ अस्यां शाः ५९।१०।४९ कन्यास्यसहस्रमभितिकन्योदयेन ३३५ गुणितं जातं १९।
८२५।२३।३५ त्रिंशत् ३०० भक्तं लब्धादिवसाः ६६ घटी ५ पलानि ४ वर्षप्रवेशादिवसादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषु पुण्यसह
स्रफलपाकः । अथवा पुण्यसहस्राधीशबुधमहादशायां बहुदिनवत्यां बुधमहादशाप्रवेशदिनादेतावत्सुदिनेष्वतीतेषु पुण्यसह
स्रफलपाकः यद्यल्पदिनवत्वं यदा वा सहस्रमेश्वरः ॥ २५ ॥ अथ सहमानां फलानि व्याख्यायते ॥ स्वोच्चादीति । सहस्रपः सहस्र
राशिस्वामी स्वोच्चादिस्वगृहस्वोच्चस्वहृद्वास्वत्रैराशिकस्वमुसल्लह एतत्स्थानस्यः सन् अथ वा सत्पदगतः शुभस्थानस्यः सन् उपल

स्वोच्चादिसत्पदगतो यदिलग्नदर्शी वीर्यान्वितः सहस्रमपोयदिने क्षतं गम् ॥ नासौ बलीरविश
शिश्नितभेशदर्शपूर्णतिलग्नपवलस्य विचारणे तथम् ॥ २६ ॥ ॥ ॥

क्षणत्वा निमग्नगृहगतः सुहृत्सौम्यहृद्यो युतो वा यदिलग्नदर्शी लग्नपश्यति तदा वीर्यान्वितः वीर्येण वलेनान्वितो युक्तः बलीत्यर्थः ।
सहस्रस्वामी स्वोच्चादिसत्पदगतः सन् यदि अंगलग्ननेक्षतेन पश्यति तदा असौ बलीनभवति निर्वल इत्यर्थः । रविशशीति । रवि
शशिम्यामाश्रिते ये भेराशीतयोः राश्योः ईशौ स्वामिनौ । तद्यथा । जन्मकाले सूर्यो यस्मिन् राशावस्ति तद्राशिस्वामी । तथा ज
न्मकाले चंद्रो यस्मिन् राशावस्ति तद्राशिस्वामी । जन्मकालादतीता गता मावास्या वावत् घटी परिमिताऽस्ति तस्मिन् काले तात्का
लिकसूर्या तिलग्नं साध्यं तत्स्वामी । तथा जन्मकालातीतपूर्णतिलग्नस्वामी । एते पांचतुर्णां बलस्यैवं विचारः । हिह्राजे आशुदा

यानयने तथा मनुष्यजातके आयुर्दायानयने एतेषां वलविचारस्योपयोगः । प्रकृते अत्र प्रयोजनाभावेऽपि प्रसंगादुक्तम् ॥ २६ ॥
 अथ निर्वलसवलत्वलक्षणमाह ॥ पंचवर्गावली ॥ पंचवर्गावलीं वलं प्रागुक्तं तेन ऊनः शरो नो हीनवल इत्युक्तः । नंदत्रिपडित्यादि चत्वारि
 र्हर्षस्थानानि प्रागुक्तानि तन्मध्ये एकमपि हर्षस्थानं नाश्रितः । तथालगादर्शीलश्रमपि चेन्न पश्यति तदा अयं ग्रहः अवलः नि
 र्वलो ज्ञेयः । चेत्स्वल्पेऽपदेऽस्ति तदा वली । स्वगृहस्वोच्चस्थाने ग्रहे सति महाधिकारः । स्वहृदायां ग्रहे सति मध्यमोऽ
 धिकारः । स्वत्रैराशिके स्वमुसल्लहे सति स्वल्पोऽधिकारः । अतएव प्राज्ञैर्वलतारतम्यमुक्तं त्रिंशत्स्वभेदविंशतिरात्मतुंगे इत्यादि ।

पंचवर्गावली नो नो न हर्षस्थानमाश्रितः ॥ अवलोऽयं लमादर्शी वली स्वल्पेऽस्ति चेत्पदे ॥ २७ ॥

स्वस्वामिना शुभखगैः सहितं च दृष्टं स्वामी वली च यदितत्सहमस्य वृद्धिः ॥ यत्स्वामिना शुभ

खगैश्च न युक्तं दृष्टं तत्संभवो न हि भवेदिति चिंत्यमादौ ॥ २८ ॥ ॥

पदं स्थानं एवं स्वल्पेऽपि पदे त्रैराशिकमुसल्लहाख्ये स्थाने स्थितः सन् लग्नं पश्यति तदा वली ग्रहो ज्ञेयः ॥ २७ ॥ एवं सहमाधिपस्य
 वलावलं ज्ञात्वेदानीं सहमस्य वृद्धिः सावाह । स्वस्वामिनेति । यत्सहमं स्वस्वामिना सहितं दृष्टं वा अथवा शुभग्रहैः सहितं दृष्टं वा
 भवति यदि प्रागुक्तप्रकारेण सहमस्वामी वली स्यात् तदा तत्सहमस्य वृद्धिः फलदा तु त्वे सामर्थ्य स्यात् । यत्सहमं चेत्स्वामिना
 अथवा शुभग्रहैर्न युक्तं न दृष्टं तदा तत्सहमस्य न संभवः फलदा तु त्वसामर्थ्यं न भवेत् नाम स दृशं फलं न ददातीत्यर्थः । इत्यादौ प्रथम
 तश्चिंत्यं विचार्यम् ॥ २८ ॥ ॥ ॥

अथान्यत्सहमासंभवलक्षणमाह ॥ अष्टमेति ॥ यत्सहमं वर्षपञ्चादष्टमाधिपतिना अष्टमराशिस्वामिनायुतं ईक्षितं दृष्ट्वा ।
 अथवा पापग्रहेण दृष्टयुतं वा । अथवा तैरष्टमराशिस्वामिना पापग्रहैर्वा इत्यशालीमुखशिलं करोति । तदा स्वस्वामिना शुभ
 खगैः सहितमित्यादिसहमस्य फलप्राप्तिः संभवेऽपि विलयनांशं याति । सहमं नाम सदृशं फलं न ददातीत्यर्थः । तेन कारणेन जन्म
 निजन्मकाले प्रथमतः इदं सहमस्य बलावलीक्ष्यतां विचार्यताम् ॥ २९ ॥ अथ बलिष्ठसहमस्य साधनं निर्वलस्य निराकरणमि
 त्यत आह ॥ आदाविति ॥ आदौ प्रथमतः जन्मनि जन्मकाले सर्वपापं चाशत्सहमानां बलावलीक्ष्यतां विमृश्य ज्ञात्वा ये पां फलप्राप्तिसं

अष्टमाधिपतिनायुते क्षितं पापदृग्युतमथेत्यशालितैः ॥ संभवेऽपि विलयं प्रयाति तत्तेन जन्म
 निपुरेदमीक्ष्यताम् ॥ २९ ॥ आदौ जन्मनि सर्वपापं सहमानां बलावलीक्ष्यताम् ॥ विमृश्य संभवोये
 पां तानि वर्षे विचिंतयेत् ॥ ३० ॥ सवले पुण्यसहमे धर्मसिद्धिर्धनागमः ॥ शुभस्वामीक्षितयु
 ते व्यत्यये व्यत्ययं विदुः ॥ ३१ ॥

भवस्तानि वर्षे विचिंतयेत् ॥ येषां तु सहमस्वामिनां सर्वप्रकारेण नैर्वल्यं ज्ञातं तानि वर्षे कदापि निविचारयेदित्यर्थः ॥ ३० ॥ एवमु
 क्रमकारेण सहमानां सवलत्वे सति फलदातृत्वमुक्तं । इदानीं समस्तसहमानां फलानि उच्यन्ते । तत्रादौ पुण्यसहमस्य फलमाह ।
 सवलेति । सवले पुण्यसहमे सति शुभग्रहैः स्वामिना च दृष्टयुते सति धर्मस्य सिद्धिर्धनागमः धनप्राप्तिः । व्यत्यये सहमस्य निर्वल
 त्वे सति पापग्रहदृष्टयुते सति व्यत्ययं धर्मनाशः धननाशश्चेति फलं विदुः वदन्ति ॥ ३१ ॥

अथास्याशुभफलंसापवादमाह ॥ लग्नादिति ॥ वर्षलग्नात्पष्ठाष्टमद्वादशास्थानस्थं पुण्यसहस्रं वदामवतिसदाधर्मभाग्ययशसां
नाशकं भवेत् । एतत्स्थानस्थितं सत् शुभग्रहेण स्वाभिनावाहृतं तदा प्राते वर्षति सुखधर्मादिसंभवः प्राप्तिः स्यात् । अर्थाद्वर्षपूर्वा
धैः अशुभफलम् ॥ ३२ ॥ अथ पापशुभग्रहसंबन्धेन युतिदृष्ट्योः फलमाह ॥ पापयुगिति । तत्पुण्यसहस्रं पापयुक्तं शुभदृष्टं च चेद्भ
यति तदा प्राक्पूर्वाधैः अशुभं भवेत् । वर्षस्योत्तरार्धे शुभं स्यात् । यदा तु पुण्यसहस्रं शुभयुक्तं पापदृष्टं चेत्तदा दौर्बर्षपूर्वाधैः शुभं स्यात् ।
परे वर्षस्योत्तरार्धे असत् अशुभं स्यात् । यदा तु पापयुक्तं पापदृष्टं चेत्तदा संपूर्णवर्षमशुभं भवेत् । यदा तु शुभग्रहयुक्तं शुभग्रहदृष्टं चे

लग्नात्पष्ठाष्टरिः फल्यं धर्मभाग्ययशोहरम् ॥ शुभस्वामिदृशां प्राति सुखधर्मादिसंभवः ॥ ३२ ॥
पापयुक्शुभदृष्टं चेदशुभं प्राकृततः शुभम् ॥ शुभयुक्तं पापदृष्टमादौ शुभमसत्परे ॥ ३३ ॥
यत्राब्दे पुण्यसहस्रं शुभं सोऽत्र शुभावहः ॥ अनिष्टेस्मिन् शुभो नेति पुण्यमादौ विचारयेत् ॥ ३४ ॥
सूतौ पष्ठाष्टरिः फल्ये मध्ये पापहतं पुनः ॥ पुण्यं धर्मार्थसौख्यं पत्न्यौदग्धे फलंतथा ॥ ३५ ॥

तदा संपूर्णवर्षयंतं शुभफलं भवतीत्यर्थतः सिद्धम् ॥ ३३ ॥ अथ पुण्यसहस्रं प्रशंसा माह ॥ यत्राब्दे इति । यत्राब्दे यस्मिन् वर्षे
पुण्यसहस्रं शुभं शुभफलजनकं सोऽब्दः शुभावहः । तद्वर्षं शुभफलदं ज्ञेयमित्यर्थः । यस्मिन् वर्षे पुण्यसहस्रं अनिष्टे सति तदा शुभो
नेति शुभफलं वर्षमध्ये न ददातीत्यर्थः । अशुभमेव ददातीत्यतः कारणात् पुण्यसहस्रमादौ प्रथमतः विचारयेत् ॥ ३४ ॥
अथ पुण्यसहस्रमस्य जन्मलघ्ने त्वनिष्टस्थानस्थितस्याशुभफलमाह ॥ सूताविति । सूतौ जन्मसमयलघ्ने पष्ठाष्टरिः फल्ये रिः फलदं

नद्वादशस्थानं एतत्स्थानस्थितंचेत्युपयं पुण्यसहस्रं भवति । अन्धदेवैर्षेपुनः पापहंतं पापयुतं दृष्ट्वा तदा धर्मार्थसौख्यानां घातकं भवति । पत्न्यौ पुण्यसहस्रं स्वामिनिदग्धेऽस्तंगते तथा फलं धर्मार्थसौख्यानां घातकं भवति ॥ ३५ ॥ सहमानीति । अखिलानि स मन्त्राणि सहमानि इत्यममुनाग्रकारेण सूतौ जन्मलभेवैषे चर्चितयेत् । मांघ्र्यरोगः । अरिः शत्रुः । कलिः शकटकः । मृत्युः प्रसिद्धः । अशुभसहस्रस्योपलक्षणत्वाद्दारिद्र्यसहस्रमपि । अतएव ग्रंथकर्ता अग्रे वक्ष्यति । 'दारिद्र्यमृतिमांघ्र्यारिकलिपूक्तो विपर्ययः' इति । एषु सहस्रेषु व्यत्ययात् पुण्यसहस्रमफलाद्विपरीतं फलमादिशेत् । तद्यथा । पुण्यसहस्रं स्वोच्चादिसत्पदगतो यदिलभ्यदर्शयेत्

सहमान्यखिलानीत्यं सूतौ वैषे चर्चितयेत् ॥ मांघ्र्यारिकलिमृत्यूनां व्यत्ययादादिशेत् फलम्

॥ ३६ ॥ कार्यसिद्धिसहस्रं युतं शुभैर्दृष्टमूथशिलगं जयप्रदम् ॥ संगरेऽथं शुभपापदृष्टियुक्ते

शतौ जयं दीरितो बुधैः ॥ ३७ ॥

॥ ॥

तच्छोकमारभ्य सूतौ पष्ठाष्टरिः फलमित्येतावत्पर्यंतं विचारे क्रियमाणे यदि मांघ्र्यारिकलिमृत्यूनां सहमानां शुभफलमागतं तदा अशुभफलं वाच्यम् । यदित्यशुभफलमागतं तदा शुभफलं वाच्यमित्यर्थः ॥ ३६ ॥ अथ कार्यसिद्धिसहस्रस्य शुभाशुभफलमाह । कार्यसिद्धीति । कार्यसिद्धिसहस्रं शुभैः शुभग्रहैर्युतं दृष्ट्वा । तथा शुभग्रहैर्मुथशिलश्चेत्कृतस्तदा संग्रामे जयप्रदं शत्रुनाशः स्वोत्कर्षश्च भवतीत्यर्थः । अथेत्यनंतरं तत्कार्यसिद्धिसहस्रं शुभपापग्रहदृष्ट्युक्त्वा तदा कुशलोऽत्यायासेन बुधैः पंडितैर्जयं दीरितः । संगरेऽत्युपलक्षणं विवादादेरपि ॥ ३७ ॥

॥ ॥

अथ कलिसहस्रशुभाशुभफलमाह । कलीति । कलिः झकटकस्तस्य सहस्रं मिश्रखगैः शुभपापग्रहैर्दृष्टं संयुतं वानभवति । तथा यदि पापमुद्यशिलगं पापग्रहकृतमुद्यशिलयोगश्चेद्भवति तदा कलेः कलहप्रसंगान्मृतिभरणं प्राप्नोति । अथेत्यनंतरं तत्र कलिसहस्रं सौम्यैः शुभग्रहैः सहितैर्युक्तेऽद्यलोकिते दृष्टे वासति कलौ कलहे जयमेति स्वोत्कर्षं प्राप्नोति । यद्विमिश्रदं शितः शुभपापग्रहदृष्टिश्चेद्भवति तदा कलिव्यथे कलिश्च न्यथा च कलिव्यथे कलिः कलहः व्यथा दुःस्वंच ते भवतः ॥ ३८ ॥ अथ विवाहसहस्रस्य शुभाशुभफलमाह ॥ विवाहेति । विवाहसहस्रं अधिपेन स्वामिना युतं दृष्टं वा । तथाऽन्यैर्वासौम्यैः शुभग्रहैर्दृष्टं युक्तं वा स्यात्त

कलिसहस्रमिश्रखगदृष्टि संयुतं यदि पापमुद्यशिलगं कलेर्मृतिम् ॥ अथ तत्र सौम्यसहिता वलोकिते जयमेति मिश्रदं शितः कलिव्यथे ॥ ३८ ॥ विवाहसहस्राधिपसौम्यदृष्टं युतं शुभमूयशिलं शुभासिम् ॥ कुर्याद्यदा मिश्रसमेतदृष्टं कष्टादथ क्रूरमृतीश्वरेर्न ॥ ३९ ॥ यशोधिपेनैधनगेखलेन युतेक्षिते सद्यशसो विनाशः ॥ पापान्नितस्यायशसोऽस्तिलाभो नष्टौ जसि स्यात्कुलकीर्तिनाशः ॥ ४० ॥

थाशुभमूयशिलं शुभैः शुभग्रहकृतमुद्यशिलयोगश्चेत्तदा शुभासिं विवाहप्राप्तिं कुर्यात् । यदा मिश्रसमेतदृष्टं मिश्रैः शुभाशुभग्रहैः युक्तं दृष्टं वा चेत्तदा कष्टात्क्लेशेन विवाहप्राप्तिं कुर्यात् ॥ अथ क्रूरैः पापैर्विवाहसहस्रं युतं दृष्टं वा मुद्यशिलीकृतं वा तथा मृतीश्वरेण वर्तमाना द्विवाहसहस्राद्याष्टमस्थानाधीश्वरेण युतं दृष्टं वा मुद्यशिलीकृतं वा स्यात्तदान तस्मिन् वर्षे विवाहो नैव भवेत् ॥ ३९ ॥ अथ यशःसहस्रस्याशुभफलमाह ॥ यश इति ॥ यशोधिपेयशः सहस्रस्वामिनि नैधनगेऽष्टमस्थानगेते खलेन पापग्रहेण युते दृष्टे वा सति

अनेककार्जितस्य सद्यशसो विनाशः स्यात् । किंतु पापसंबन्धेनार्जितस्यायशसोऽस्ति लाभः । तद्दृशेऽष्टमस्थिते सति पुनर्नष्टौ जसि अस्तंगते सति कुलकीर्तिनाशः स्यात् ॥ ४० ॥ अथ पुनरपि यशः सहमस्य शुभाशुभफलमाह ॥ शुभेति ॥ यशः सहमपत्तिना सह शुभेत्थशाले शुभग्रहेण साकं मुथशिलयोगे सति शुभदृग्युते वा सति वलान्विते वलिष्ठे सति यशसोऽभिवृद्धिः स्यात् । तथा युद्धे जयः स्यात् । तथा वाहनानां गजाश्वादीनां शास्त्राणां च लाभः स्यात् । तथा यशः सहमपत्तेः पापग्रहेण सह ईसराफयोगे सति अयशोर्थनाशश्च स्यात् ॥ ४१ ॥ अथाशासहमस्य शुभाशुभफलमाह ॥ आशेति ॥ आशां सहमंलघात् पष्ठाष्टमरिः फवर्जितं एतत्

शुभेत्थशाले शुभदृग्युते वा वलान्विते स्याद्यशसोऽभिवृद्धिः ॥ युद्धे जयो वाहनशस्त्रलाभः पापेसराफादयशोर्थनाशः ॥ ४१ ॥ आशातदीशश्च पडहरिः फविवर्जितः सौम्ययुते क्षितश्च ॥ स्याद्वांछितायां वरवाहनादिलाभः खले क्षायुतितोऽतिदुःखम् ॥ ४२ ॥ मांघ्याधिपः पापयुते क्षितश्च पापः स्वयं रोगकरो विचिंत्यः । चेदित्थशालो मृत्तिपेन मृत्युस्तदा भवेद्धीनवलेतिकष्टात् ॥ ४३ ॥

स्थानस्थितं न भवति । तथा तदीशश्च आशासहमाधिपतिश्च एतत्स्थानविवर्जितो भवति । द्वयमपि सौम्यैः शुभग्रहैर्युते रीक्षितौ दृष्टौ वा स्यातां । तदा वांछितानामर्थानां सुवर्णादिद्रव्याणां अंशराणां च स्वार्णां वाहनादीनां च लाभः स्यात् । खले न पापग्रहेण दृष्टेयुते सति तदा वांछितार्थादीनामपि दुःखम् ॥ ४२ ॥ अथ रोगसहमस्याशुभफलमाह ॥ मांघ्याधिप इति ॥ मांघ्याधिपः रोगसहमाधीशः स्वयं पापग्रहः । पापयुते क्षितश्च पापग्रहैर्युतः दृष्टः तदा स रोगकरो विचिंत्यो ज्ञेयः । चेन्मृत्तिपेन लग्नादष्टमस्थानाधिप

तिनासहरोगसहमाधीनाइत्यशालोमुधशिलंकरोति तदामृत्युमरणंस्यात् । यदितुतादृशोमांघ्रसहमस्वामिनिहीनबलेसति
अतिकष्टान्मरणंभवेत् ॥ ४३ ॥ अथपुनरपिमांघ्रसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ स्वस्वामीति ॥ मांघ्रेमांघ्रसहमेस्वस्वा
मिनासौम्यग्रहैर्यादीक्षणंतद्भजतितादृशोसतिउपलक्षणत्वाद्युक्तेवासति तथानाथेसवीर्येसतिमांघ्राधिषडकरीत्यासत्रलेसति
अष्टपडंत्यवर्जोऽष्टद्विदशस्थानस्थितिरहितेसतितदारोगो नैवभवति । यदाशुभपापैर्युतेईक्षितेदृष्टेवासतिकिंचिद्गुग्मयरोग
भयमस्तीतिज्ञेयम् ॥ ४४ ॥ अथार्थसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ अर्थार्यसहमंशुभेननाथेनस्वामिना

स्वस्वामिसौम्येक्षणभाजिमांघ्रेनाथेसवीर्येऽष्टपडंत्यवर्जे ॥ रोगस्तदानैवभवेद्विमिश्रंयुतेक्षिते
रुग्मयमस्तिकिंचित् ॥ ४४ ॥ अर्थार्यशुभनाथदृष्टसहितंद्रव्यागमात्सौख्यदंपापैर्दृष्टयुतं
चचित्तविलयंकुर्यादधोपापयुक् ॥ सदृष्टंचशुभेत्यशालियदितत्पूर्वधनंनाशयेत्पश्चादर्थसमु
द्भवंचससुखंव्यत्यासतोव्यत्ययः ॥ ४५ ॥

इदंयुतंपेद्भवतितदाद्रव्यागमात्द्रव्यमाह्याकृत्यासौख्यदं । यदापापग्रहैर्दृष्टयुतंवाचेत्तदाविचस्यद्रव्यस्यनाशंकुर्यात् ।
अथार्थसहमपापयुक् सदृष्टंचपापग्रहैर्युक्तंसद्भिःशुभग्रहैर्दृष्टंचभवति । तथाशुभेत्यशालिशुभग्रहेणसहमुधशिलयोगंकरोतितदा
सर्वधनंसर्वसंचितंधनंनाशयेत् । पश्चादर्थस्यद्रव्यस्यसमुद्भवंचससुखंसहसहितंकुर्यात् । व्यत्यासतोव्यत्ययइति । अर्थसहमं
शुभाशुभैर्दृष्टथातैरेवमुधशिलयोगंगयदिकरोतितदाबहुधाशुभफलमेवईपत्तधननाशश्चस्यात् ॥ ४५ ॥

अथशशुमित्रदृष्टोःफलमाह ॥ रिपुदृष्टेति ॥ यत्सहमंशुभग्रहेणपापग्रहेणवारिपुदृष्ट्याशत्रुदृष्ट्यायदापश्यति तदारिपोःशत्रोः
सकाशान्नीतिर्भयंस्यात् तस्करादेर्धनक्षयश्च । यत्सहमंशुभेनपापेनवामित्रदृष्ट्यापश्यति तदामित्रयोगाद्धनमानोयशःसुखं
प्राप्नोति ॥ ४६ ॥ अथपुत्रसहमस्यशुभाशुभफलमाह ॥ सत्त्वामिदृष्टमिति ॥ पुत्रसद्भापुत्रसहमंसच्छुभग्रहैश्चस्वामिनाचदृ
ष्टयुतया । तदाआत्मजस्यपुत्रस्यलाभंपुत्रोत्पत्तितज्जनितसुखंयच्छति । यदिपुत्रसहमंपापान्वितंपापग्रहयुक्तंसौम्यग्रहैःसहेत्य

रिपुदृष्ट्यारिपोर्भीतिस्तस्कारादेर्धनक्षयः ॥ मित्रदृष्ट्यामित्रयोगाद्धनमानोयशःसुखम्
॥ ४६ ॥ सत्त्वामिदृष्टयुतमात्मजस्यलाभंसुखंयच्छतिपुत्रसद्भा ॥ पापान्वितंसौम्यखगेत्य
शालीप्रागदुःखदंपुत्रसुखायपश्चात् ॥ ४७ ॥ पापान्वितंपापकृतेसराफंनाशायपुत्रस्यगतौ
जसीशे ॥ सूतौसुतेशःसहमेश्वरोऽब्देपुत्रस्यलब्धैशुभमित्रदृष्टः ॥ ४८ ॥

शालं करोति तदा प्राक्प्रथमतः पुत्रसंवंधिदुःखं पश्चात् सुखाय पुत्रसौख्यं भवति ॥ ४७ ॥ अथ पुनः सुतसहमस्य शुभाशुभफलमा
ह ॥ पापान्वितमिति ॥ यदि पुत्रसहमंपापग्रहैर्युक्तं पापग्रहकृते सराफो गम् । ईशे पुत्रसहमाधीशे गतौ जसि निर्वले अस्तंगते वा
सति । तदा पुत्रस्य नाशः । अब्दे वर्षप्रवेगसमये पुत्रसहमाधीश्वरः सूतौ जन्मकाले सुते शः पंचमभावाधीश्वरो भवति पुनः शुभग्र
हमित्रेण चेद्दृष्टो भवति तदा पुत्रस्य लब्धैर्प्राप्त्यै भवति ॥ ४८ ॥

अथपितृसहस्रशुभाशुभफलमाह ॥ पित्र्यमिति ॥ पित्र्यपितृसहस्रच्छुभग्रहरीक्षितं दृष्ट्युतं वा । अथवापत्यास्वामिना
शुक्रं दृष्टं वा सत्तातस्य पितुर्धनं विरमानसौख्यं च्छति । पत्यापितृसहस्रस्वामिनिगतौ जसिनिर्वले अस्तंगते वा । मृतौ लग्नादष्ट
मस्थानस्थिते सति । खलेन कृतमूसराफयोगे च सति । तत्रापि चरगृहे चरराशिस्थे मेयककर्तुलामकरराशिस्थे सति । पितुः परदे
शयानात् परदेशयात्रायां सत्यानादोभरणं भवेत् ॥ ४९ ॥ अथ पुनरपि पितृसहस्रशुभाशुभफलमाह ॥ शुभ इति ॥ पितृस
हमेव लक्षणतया पुत्रसहमेव रस्यापि शुभग्रहकृत इत्यशालयोगश्चेद्भवति पुनः पापग्रहयोगश्चेद्भवति तदा प्रथमं वर्षपूर्वाधिगदस्य

पित्र्यं सदीक्षितयुतं पतियुक्तं दृष्टं तातस्य च्छति धनं विरमानसौख्यम् ॥ पत्यागतौ जसि मृतौ खलमू
सराफेनाशः पितुश्चरगृहे परदेशयानात् ॥ ४९ ॥ शुभेत्थशाले खलखेटयेगे गदप्रकोपः प्रथमं महान्
स्यात् ॥ पश्चात् सुखं विदति पूर्णवीर्येनाथे नृपान्मानयशोऽभिवृद्धिः ॥ ५० ॥ बंधनारुसहमंथुते
क्षितं स्वामिनानहितदास्ति बंधनम् ॥ पापवीक्षितयुतेऽस्ति बंधनं पापजे मुखशिले विशेषतः ॥ ५१ ॥

रोगस्य प्रकोपोऽभिवृद्धिः महान् स्यात् । पश्चाद्द्वर्षोत्तरार्धे सुखं विदति प्राप्नोति । रोगरहितो भवतीत्यर्थः । नाथे पितृसहस्रस्वा
मिनि पूर्णवीर्ये पंचदशविधाधिकबले सति नृपाद्राज्ञः सकाशान्मानयशोऽभिवृद्धिः स्यात् ॥ ५० ॥ अयं बंधनसहस्रशुभाशुभ
फलमाह ॥ बंधनेति ॥ बंधनसहस्रस्वामिना युते क्षितं युतं दृष्टं वा तदा बंधनं कारागृहप्राप्तिर्नास्ति । तद्वंधनसहस्रं पापग्रहेण दृष्टं
युतं तदा बंधनमस्ति । पुनर्बंधनसहस्रस्वामिनो वा पापग्रहकृतो मुखशिलयोगश्चेत्तदा विशेषतो बंधनमस्ति ॥ ५१ ॥

अथगौरवसहस्यशुभाशुभफलमाह ॥ गौरवाख्येति ॥ गौरवसहसंस्वामिनाशुभग्रहैर्वायुतंदृष्टंवातदासुखास्येसुखप्रार्थये
 स्यात् । राजगौरवंयशःअंवरानिवस्त्राणितेपांप्राप्तिश्च । गौरवसहसंपापग्रहैर्युतंदृष्टंवास्यात्तदापदस्याधिकारस्यक्षतिर्नाशः
 स्यात् ॥ ५२ ॥ अथपुनर्गौरवसहस्यशुभफलमाह ॥ शुभाशुभैरिति ॥ गौरवसहसंशुभपापग्रहैर्दृष्टंयुतंवा । तथाखलैःपाप
 ग्रहैश्चेत्कृतमुथशिलंतदापूर्ववर्षपूर्वाधेधननाशमाननाशंच विधत्तेकरोति । चरमेवर्षस्योत्तरार्धेगौरवसहसंशुभग्रहैःकृतमुथशि
 गौरवाख्यसहसंयुतेक्षितंस्वामिनाशुभखगैःसुखासये ॥ राजगौरवयशोवरासयेपापवीक्षितयुतेपदक्ष
 तिः ॥ ५२ ॥ शुभाशुभैर्दृष्टयुतंखलैश्चेत्कृतेत्यशालंधनमाननाशम् ॥ पूर्वविधत्तेचरमेशुभेत्यशाले
 सुखंवाहनशस्त्रलाभम् ॥ ५३ ॥ कर्मभावंसहमाधिपांशुभैःस्वामिनामुथशिलावंलान्विताः ॥ हेम
 वाजिगजभूमिलाभदाःपापदृष्टियुतितोऽशुभप्रदाः ॥ ५४ ॥ दग्धावकाःकर्मवैकल्यदास्तेयुक्ताहः
 टाःसौरिणातेविशेषात् ॥ राज्यभ्रंशःकर्मनाशश्चराजकर्मेशौचेन्मूसरीफौखलेन ॥ ५५ ॥
 लंचेत्तदासुखंवाहनशस्त्रलाभंचविधत्ते ॥ ५३ ॥ अथकर्मसहस्यशुभाशुभफलमाह ॥ कर्मभावःकर्मसहसंच
 तयोश्चाधिपौकर्मभावाधिपःकर्मसहमाधिपश्चएवंचत्वारोवलान्विताः शुभैःशुभग्रहैःस्वामिनाचकृतमुथशिलाः । तदाहेमवा
 जिगजभूमिलाभदाःस्युः । एतेकर्मभावसहमाधिपाःपापग्रहैर्दृष्टयुताःतदाअशुभदाःस्युः ॥ ५४ ॥ अथपुनरपिकर्मभावस
 हमाधिपानामशुभफलंचाह ॥ दग्धाइति ॥ कर्मभावसहमाधिपाःअस्तंगताःवकाःवक्रगतित्वंतदाकर्मवैकल्यदाःकर्मणःप्रार

अथशुभकार्यस्यैककृत्यमनिल्यचिस्ताददतितादृशःस्युः । कर्मभावसहमाधिपाःसौरिणाशनैश्चरेणयुक्तादृष्टावातदाविशेषाद
यदयमेवकर्मैककृत्यदाःस्युः । तथाराजकर्मेश्वराजसहमेश्वरकर्मभावेश्वरौखलेनपापग्रहेणमूसरीफौकृतमूसरीफयोगौचेत्तदा
राज्यचंशोराग्यनाशःकर्मनाशश्च प्रारब्धशुभकार्यस्यनाशःस्यात् ॥ ५५ ॥ अथकेपांचित्संदिग्धार्थानांसहमानांनिःसंदिग्ध
मर्माह ॥ उपदेष्टेति ॥ गृणारगुपदिशतिगायत्र्यादिकमितिगुरुः सउपदेष्टेवात्रोच्यते । यद्यपिगुरुगीष्पतिपित्राद्यावित्य
मरकोशोस्ति तथापिपितृसहमस्यपार्थक्येनाभिधानान्नात्रतद्वाचकता । बृहस्पतिवाचकत्वंतुततःफलप्राप्तेरसंभवाच्चैवसंभवति
अतःगुरुरूपदेष्टा । तथायिद्यासहमशब्देनज्ञानम् । शास्त्रशब्देनश्रुतिस्मृती । जाव्यशब्देनमोहः । अज्ञानमितियायत् ।

उपदेष्टागुरुज्ञानंविद्याशास्त्रंश्रुतिस्मृती ॥ मोहो जाव्यंवलंसेन्यमंगदेहोजलंद्युतिः ॥ ५६ ॥

गुरुतामंडलेशत्वंगौरवमानशालिता ॥ निग्रहानुग्रहविभूराजाछत्रादिलिंगभाक् ॥ ५७ ॥

बलशब्दःसैन्यदेदृशस्त्योःप्रसिद्धः । तदर्धनिर्णयमाह । बलशब्देनमैन्यं । देहशब्देनअंगं शरीरमितियायत् । जलशब्दे
नद्युतिः कांतिरितियायत् ॥ ५६ ॥ अथगुरुशब्दाद्भावाप्रत्ययोत्पत्तौसत्यांगुरुतागीर्यशब्दयोर्निष्पत्तिः अनयोरर्थस्यै
करयात्पृथक्सहमकथनमनुषितमितिमत्वातयोर्भेदमाह ॥ गुरुतेति ॥ अत्रतुलोकप्रसिद्धिःशरणं गुरुताशब्देनमंडलेशत्वं
देसत्वाभिमा गौर्यशब्देनमानशालिताप्रतिष्ठाधिक्यम् । अथराजशब्दःक्षत्रियवाचकःप्रसिद्धोस्ति तदर्धनिर्णयमाह । निग्रहे
त्यादिनाअर्थेन । अत्रहिलोकप्रसिद्धाराजशब्देनपृथ्वीश्वरएवोच्येततलक्षणमाह । निग्रहेति । निग्रहोनामअनिष्टकरणम्

अनुग्रहोनामवाक्यस्येष्टकरणं तयोर्विभुःसमर्थः । कीदृशःछत्रादिलिङ्गभाक्छत्रप्रसिद्धं । आदिशब्देनचामरादियल्लिङ्गचिह्नं तन्मा
 कृभजतीति ॥ ५७ ॥ अथमाहात्म्यसामर्थ्यशौर्याणामर्थमाह ॥ माहात्म्यमिति ॥ महतोभावोमाहात्म्यं महत्त्वंच । मंत्र
 गांभीर्यं मंत्रएकांतेकृतविचारस्तस्यगांभीर्यमप्रकाशता । नन्वप्रकाशःकथंभवत्यतआह । धृतिर्धैर्यबुद्धिःपरिणा
 मजाप्रज्ञाआभ्यांशालतेतत्शालि युक्तमित्यर्थः । अस्यभावःशालिता । पतद्रूपमाहात्म्यमित्यर्थः । सामर्थ्यशब्देनदेहजा
 शक्तिः । शौर्यशब्देनशत्रुनिग्रहेयलः प्रयत्नः ॥ ५८ ॥ आशेति ॥ आशशब्देनइच्छोक्ता । श्रद्धाशब्देनधर्म्यामतिः । बंद

माहात्म्यंमंत्रगांभीर्यंधृतिबुद्ध्यादिशालिता ॥ सामर्थ्यदेहजाशक्तिःशौर्ययत्नोऽरिनिग्रहे ॥ ५८ ॥

आशेच्छोक्तामतिर्धर्म्याश्रद्धाबंदःपराश्रयः ॥ पानीयपतनंवृष्टिर्जलेऽकस्माच्चमज्जनम् ॥ ५९ ॥

आधिव्याधीतापमांघेसपिंडाबंधवःस्मृताः ॥ सत्यालीकंवणिग्वृत्तिराधानंप्रसवःस्मृतः ॥ ६० ॥

दासत्वंपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टस्वनामतः ॥ निरूप्याणिगंथायोग्यंकुलजातिस्वरूपतः ॥ ६१ ॥

शब्देनपराश्रयपराधीनता पानीयपतनशब्देनवृष्टिः अथवाऽकस्माज्जलेमज्जनम् ॥ ५९ ॥ आधीति ॥ तापशब्देनआधिः ।
 मांघंनामन्याधिः शरीरपीडाकरः । बंधुशब्देनसपिंडाःप्रोक्ताः । वणिक्शब्देनसत्यालीकवृत्तिः सत्यासत्यवृत्त्याजीवनं ।
 प्रसवशब्देनआधानम् ॥ ६० ॥ दासत्वमिति ॥ परकर्मशब्देनदासत्वमुक्तं अन्यत्सहमानिस्वनामतःस्पष्टानि । कुलजाति
 स्वरूपतःयथायोग्यंनिरूप्याणि ॥ ६१ ॥

शुभयोगेति । यत्सहस्रं शुभं ग्रहयुतं दृष्ट्वा तदा सौख्यं पत्युर्वीर्यानुसारतः सहस्रस्वामिनो यादृशं वलं तादृशं तत्सहस्रमजनि तं सौख्यं
 ज्ञेयम् । तद्यथा । यदा सहस्रस्वामी वलिष्ठस्तदामहत्सौख्यं । यदा मध्यवलस्तदामध्यमसौख्यं । यदा हीनवलस्तदा सुखाभावः ।
 दारिद्र्यमतिमांघारिकलिपूक्तो विपर्ययः । एतत्सहस्रानां फलं विपरीतं ज्ञेयम् । तद्यथा । यदा शुभफलमागतं तदा अशुभं ज्ञेयं ।
 यदा तु शुभं फलमागतं तदा शुभफलं ज्ञेयम् ॥ ६२ ॥ जन्मपश्यभावे शुभसहस्रमविचारः केनोपायेन स्यादित्यत आह ॥ प्रश्नकाल
 इति ॥ प्रश्नकालसहस्रमिति जात्यभिप्रायेणैकवचनं सहमानीत्यर्थः । तानि पुण्यादीनि सहस्रानि प्रष्टुः प्रश्नकर्तुं रिच्छया विचा

शुभयोगेक्षणं तसौख्यं पत्युर्वीर्यानुसारतः ॥ दारिद्र्यमतिमांघारिकलिपूक्तो विपर्ययः ॥ ६२ ॥

प्रश्नकालेऽपि सहस्रं विचार्य प्रष्टुं रिच्छया ॥ सर्वपापयोगोत्रचित्रं पृच्छंति यजनाः ॥ ६३ ॥

इति सहस्रफलविचारः ॥ स्पष्टान्सलग्नान्सुखरान् विधाया राशीन् विनात्यल्पलवंतु पूर्वम् ॥

निवेद्य तस्मादधिकाधिकांशं क्रमादयं स्यात्तु दशाक्रमोन्दे ॥ १ ॥

र्याणि । अत्र सर्वेषां सहमाना मुपयोगः यतो जनाश्चित्रं पृच्छंति ॥ ६३ ॥ इति सहस्रफलविचारः ॥ अथ दशानयनमाह ॥ तत्रा
 दौकृशांशसाधनमाह ॥ स्पष्टानिति ॥ तत्र वर्षप्रवेशसमये स्पष्टान्सलग्नान् विधाया राशित्यक्त्वा अंशद्वयः सर्वे स्थाप्याः
 तत्रात्यल्पलवाः तेषां मध्ये न्यूनांशो ग्रहः पूर्वनिवेद्यः स्थाप्यः । तस्मादधिकाधिकांशक्रमाच्चि वेद्यः । तद्यथा । यथा यथाय
 स्य स्य ग्रहस्यांशधिकाधिक्यं तथा तथा ससग्रहः सलग्नो निवेद्यः स्थाप्यः अयमब्दे दशाक्रमः स्यात् ॥ १ ॥

अथपात्यांशसाधनमाह ॥ ऊनस्वल्पमंशाच्छाग्रहमधिगतोऽधिकांशाद्ब्रह्मात्क्रमेणविशोध्यः । तद्यथा । प्रथमंय
थाल्पताएवस्याप्याततः प्रथमाद्वितीयातृतीयादित्यादिक्रमेणशोध्याः । तदनंतरं विद्युद्धांशकशेषकैक्यंपरस्परशोधनेसति
येउर्वरितांशास्तेषामैक्यंकार्यं तत्सर्वत्रहमध्येयोधिकांशोऽतिमग्रहस्तत्तुल्यमेवस्यादितिव्याप्तिः पश्चादनेनशेषांशयोगेनवर्ष
मिति सौरी ३६० सावनीया ३६५।१५।३१।३० भाज्यालब्धं सध्रुवांकः स्यात् ॥ २ ॥ अथदिवसानयनमाह ॥ शुद्धांशका
निति ॥ अनेनलब्धध्रुवांकेनसर्वेष्विशुद्धांशकागुणनीयाः । एवंकृतेसतितत्तद्ब्रह्मस्यदिनादिकंदशायाः मानंभवेत् । एवंदशा

ऊनंविशोभ्याधिकतः क्रमेणशोध्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मिमतमेवतत्स्यादनेनव
र्षस्यमितिस्तुभाज्या ॥ २ ॥ शुद्धांशकांस्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः ॥ मानंदिना
द्यंखलुतद्ब्रह्मस्यफलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥ ३ ॥ शुद्धांशसाम्येवलिनोदशाद्यावलस्यसाम्ये
ऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येवलमस्यस्वर्गेनचित्त्वावलादिकालमपतेर्विचित्त्वा ॥ ४ ॥

दिनान्यानीयशास्त्रात्फलानिशुभाशुभानिनिगदेत् ॥ ३ ॥ अथांशसाम्येदशानिर्णयमाह ॥ शुद्धांशेति ॥ द्वयोरंशैः साम्ये
समसर्वेसतिवलिनः पंचवर्गीवलाधिकस्याद्याप्रथमादशास्यात् ॥ अत्रशुद्धांशसाम्येइत्ययं पाठः । हीनांशसाम्येइतिपाठः साधीया
नयुक्तियुक्तः सर्वसंमतश्च ॥ अत्रदशाक्रमस्तुपूर्वमेवहीनांशेनैवभवति । तदनंतरंकृतशोधनेकृतशुद्धांशाभवंतीतिनियमत्वात्
द्वयोः शुद्धांशसाम्येयस्यलमधिकंतस्यआद्यादशा तदनंतरं द्वितीयस्य । इदंकथंस्यात्तत्राह । वलस्येति । वलसाम्येन्यूनगतेः

पूर्वादिशाज्ञेया । चिलग्रस्यग्रहस्यचांशसाम्येकस्यप्रथमंदेशेत्यत्राह ॥ साम्येति । त्वेनग्रहेणचिलग्रस्यसाम्येऽर्थादंशैःसाम्येव
लादिकावलगत्यादिकाचिंत्या । लग्नपतेर्लग्नपतिसंबन्धिनीबोधेत्यर्थः । सौरदशायां वर्षप्रवेशसमये एव प्रथमं सौरदशाप्रवेशः

अथ सौरमानेनहीनांशाः पात्यांशाः										
	श	र	सु	मं	ल	चं	शु	गु	यो	
हीनांशाः	६	७	१२	१७	२२	२७	३२	३७	००	
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००	
	५४	६	८	३६	५४	४७	४८	१३	००	
पात्यांशाः	६	०	७	२	३	७	२	५	२९	
	४८	४१	४६	११	३१	५	२२	३	३५	
	५४	३२	३	२८	१८	५३	१	२५	१३	
दशादिवसाः	८२	८	५८	२७	४२	४९	२८	३१	३६०	
	५५	३१	०	४०	५१	५१	४७	३१	००	
	१८	१८	१९	२०	०	४७	५९	५२	००	
दशमवेसाः	६	०	०	२	३	४	३	७	९	
	७	०	८	६	४	१७	७	५	७	
	३०	२५	४६	४७	२७	१८	१०	५८	३०	
	६	२४	४२	१	२८	२८	१५	१०	६	

शनेरन्तर्दशाः										
	श	र	सु	मं	ल	चं	शु	गु	यो	
	१६	१	१३	६	९	११	६	१४	८२	
	५	५५	२१	२२	५२	२९	३८	१०	५५	
	५८	२७	३८	२८	१२	८	४	२३	१८	
	६	९	१०	१०	१०	११	११	०	०	
	२६	२८	११	१८	२८	९	१६	०	०	
	३६	३१	५३	१५	७	३६	१५	२५	०	
	४	३१	९	३७	४९	५७	१	२४	०	

अथ सावर्मानेनकृशांशाः पात्यांशाः										
	श	र	सु	मं	ल	चं	शु	गु	यो	
कृशांशाः	६	७	१२	१७	२२	२७	३२	३७	००	
	४८	३०	१६	३२	३	९	३१	३५	००	
	५४	६	८	३६	५४	४७	४८	१३	००	
पात्यांशाः	६	०	७	२	३	७	२	५	२९	
	४८	४१	४६	११	३१	५	२२	३	३५	
	५४	३२	३	२८	१८	५३	१	२५	१३	
दशमवेसाः	८२	८	५८	२७	४२	४९	२८	३१	३६०	
	५५	३१	०	४०	५१	५१	४७	३१	००	
	१८	१८	१९	२०	०	४७	५९	५२	००	
	६	०	०	२	३	४	३	७	९	
	७	०	८	६	४	१७	७	५	७	
	३०	२५	४६	४७	२७	१८	१०	५८	३०	
	६	२४	४२	१	२८	२८	१५	१०	६	

तदधोवर्षप्रवेशकालीनःस्पष्टःसूर्योलेख्यः प्रथमदशादिनादिप्रथमदशाप्रवेशकालीनस्पष्टसूर्योलेख्यम् । तद्यथा । सूर्यस्यअं

शस्थानेदिवसायोज्याः कलास्थानेघटिकायोज्याः विकलास्थानेपलानियोज्यानि विकलाः पञ्चाभक्ताः लब्धं कलासुयोज्यम् ।
 कलाः पञ्चाभक्ताः लब्धमंशेषुयोज्यम् । अंशस्त्रिंशद्भक्ताः लब्धं राशिषुयोज्यं । राशयोद्वादशांकाधिकास्तदाद्वादशभिस्तथाः
 शेषं राशयः तादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशकालीनसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशाद्यवमग्रेपि । एवं
 योजनेवर्षप्रवेशकालीनसूर्यतुल्यः अंतिमसूर्योभवति तदासौरदशाक्रमः शुद्धोऽन्यथाअशुद्धइति ॥ अथसावनदशायां
 वर्षप्रवेशसमयेसावनप्रथमदशाप्रवेशः । ततोवर्षप्रवेशवारादौप्रथमसावनदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौ
 द्वितीयदशाप्रवेशः । एवंद्वितीयदशाप्रवेशवारादौद्वितीयदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौतृतीयदशाप्रवेशः
 एवमग्रेपि । एवंयोजितेअग्निमवर्षप्रवेशवारादिकमायातितदादशाप्रवेशः शुद्धः अन्यथाअशुद्धः ॥ उदाहरणम् ॥ शनिः
 सर्वापेक्षयान्यूनशः अतःकारणात्तराशिंल्यक्त्वाप्रथमंशनिःस्थापितः ६।४८।५४ ततोर्कः ७।३०।६ ततोबुधः १२।१६।१८
 ततोभौमः १४।३२।३६ ततोलग्नं १८।३।५४ ततश्चंद्रः २२।९।४७ ततःशुक्रः २४।३१।४८ ततोगुरुः २९।३५।१३ अथ
 प्रथमंयथास्थिताःशनिपात्यांशाः ६।४८।५४ एतेरविहीनांश ७।३०।६ मध्येशोधिताःजाताःरविपात्यांशाः ०।४१।१२
 एवंपूर्वांशाअग्निमध्येशोधिताःजाताःसर्वेषांपात्यांशाः । बुधः २।१६।२८ लग्नं ३।३१।१८ चंद्रः ४।५।५३
 शुक्रः २।२२।१ गुरुः ५।३।२५ एतेषांयोगः २९।३५।१३ अनेनवर्षमितिः ३६० पट्टिसवर्णिता १२९६००० भाज्यभा
 जकौ १०६५१३ हरभक्ताजातोगुणकः १२।१०।३ अनेनशनिपात्यांशाः ६।४८।५४ गुणिताःजाताशनिदशा दिनानि
 ८२।५५।१८ अथवापात्यांशयोगेन २९।३५।१३ वर्षमितिः ३६५।१५।३१ भक्ताजातोगुणकः १२।२०।४२ अनेनशनेः

पूर्वादिशाज्ञेया । विलग्नस्यग्रहस्यचांशसाम्येकस्यप्रथमं दशोत्तराहं ॥ साम्येति । खगेनग्रहेणविलग्नस्यसाम्येऽर्थादंशैःसाम्ये व
लादिकावलगत्यादिकाचित्या । लग्नपतेर्लग्नपतिसंबंधिनीबोधेत्यर्थः । सौरदशायां वर्षप्रवेशसमये एव प्रथमं सौरदशाप्रवेशः

अथ सौरमानेनहीनांशाः पात्यांशाः									
	श	र	शु	मे	ल	च	शु	गु	मो
हीनांशाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	११	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	८	३६	५४	५७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	०	७	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	३३
दशाविषयाः	८२	८	५८	२७	४२	४९	२८	३१	३६०
	५५	२१	०	४०	५१	५१	४७	३१	००
	१८	१८	१९	२७	०	४०	५९	५२	००
दशाप्रवेशः	९	०	०	२	३	४	६	७	९
	७	०	८	६	४	१७	७	५	७
	३०	२५	४६	४७	२७	१८	१०	५८	३०
	६	२४	४२	१	२८	२८	१५	१०	६

शनेरन्तर्दशाः									
श	र	शु	मे	ल	च	शु	गु	मो	
१९	१	१३	६	९	११	६	१४	८२	
५	५५	२१	२२	५२	२९	३८	१०	५५	
५८	३७	३८	२८	१३	८	४	२३	१८	
९	९	१०	१०	१०	११	११	०	०	
२६	२८	११	१८	२८	९	१६	०	०	
३६	३१	५३	१५	७	३६	१५	२५	०	
४	३१	९	३७	४९	५७	१	२४	०	

अथ सावनमानेनकृशांशाः पात्यांशाः									
	श	र	शु	मे	ल	च	शु	गु	मो
कृशलाः	६	७	१२	१४	१८	२२	२४	२९	००
	४८	३०	११	३२	३	९	३१	३५	००
	५४	६	८	३६	५४	५७	४८	१३	००
पात्यांशाः	६	०	७	२	३	४	२	५	२९
	४८	४१	४६	१६	३१	५	२२	३	३५
	५४	१२	२	२८	१८	५३	१	२५	३३
दशाविषयाः	८३	८	५८	२८	४३	४९	२९	३२	३६५
	७	२८	५१	४	२८	३५	१३	२५	१५
	५२	१७	१५	४१	३०	२६	१२	५८	३१

तदधो वर्षप्रवेशकालीनः सप्तः सूर्योलेख्यः प्रथमदशादिनादिप्रथमदशाप्रवेशकालीनस्पष्टसूर्योच्चम् । तद्यथा । सूर्यस्व

शस्थानेदिवसायोज्याः कलास्थानेघटिकायोज्याः विकलास्थानेपलानियोज्यानि विकलाः षष्ट्याभक्ताः लब्धंकलासुयोज्यम् ।
 कलाः षष्ट्याभक्ताः लब्धमंशेषुयोज्यम् । अंशास्त्रिंशद्भक्ताः लब्धंराशिषुयोज्यं । राशयोद्वादशांकाधिकास्तदाद्वादशभिस्तथाः
 शेषंराशयः तादृशिसूयैद्वितीयदशाप्रवेशकालीनसूयैद्वितीयदशादिनायोज्यं । तादृशिसूयैद्वितीयदशाप्रवेशएवमग्रेपि । एवं
 योजनेवर्षप्रवेशकालीनसूयैतुल्यः अंतिमसूयैर्भवति तदासौरदशाक्रमः शुद्धोऽन्यथाअशुद्धइति ॥ अथसावनदशायां
 वर्षप्रवेशसमयेसावनप्रथमदशाप्रवेशः । ततोवर्षप्रवेशवारादौप्रथमसावनदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौ
 द्वितीयदशाप्रवेशः । एवंद्वितीयदशाप्रवेशवारादौद्वितीयदशादिनानियोज्यानि तस्मिन्मासेतावतिवारादौतृतीयदशाप्रवेशः
 एवमग्रेपि । एवंयोजितेअग्रिमवर्षप्रवेशवारादिकमायातितदादशाप्रवेशः शुद्धः अन्यथाअशुद्धः ॥ उदाहरणम् ॥ शनिः
 सर्वापेक्षयान्यूनशः अतःकारणात्त्राशित्यक्त्वाप्रथमंशनिःस्थापितः ६।४८।५४ ततोर्कः ७।३०।६ ततोबुधः १२।१६।१८
 ततोभौमः १४।३२।३६ ततोलं १८।३।५४ ततश्चंद्रः २२।९।४७ ततःशुक्रः २४।३।४८ ततोगुरुः २९।३।१३ अथ
 प्रथमंयथास्थिताःशनिपात्यांशाः ६।४८।५४ एतेरविहीनांशं ७।३०।६ मध्येशोधिताःजाताःरविपात्यांशाः ०।४१।१२
 एवंपूर्वांशाअग्रिममध्येशोधिताःजाताःसर्वेपांपात्यांशाः । बुधः ४।४६।२८ भौमः २।१६।२८ लं ३।३१।१८ चंद्रः ४।५।५३
 शुक्रः २।२२।१ गुरुः ५।३।२५ एतेपांयोगः २९।३५।१३ अनेनवर्षमितिः ३६० पष्टिसवर्णिता १२९६००० माज्यभा
 जकौ १०६५१३ हरभक्ताजातोगुणकः १२।१०।३ अनेनशनिपात्यांशाः ६।४८।५४ गुणिताःजाताशनिदशा दिनानि
 ८२।५५।१८ अथवापात्यांशयोगेन २९।३५।१३ वर्षमितिः ३६५।१५।३१ भक्ताजातोगुणकः १२।२०।४२ अनेनशनेः

पात्यांशः ६।४८।५४ गुणिताःजातानिदशादिनानि ८४।७।५२ एवंजातानिसर्वेपांशदिनानि ॥ ४ ॥ अथांतर्द-
शानयनमाह ॥ दशमानमिति स्पष्टोऽर्थः ॥ यस्यग्रहस्यदशामध्यंतर्दशाक्रियतेतस्यदशामानंदिनघटीगलात्मकंतर्दे-
यसमामानंप्रकल्प्यउक्तविधितान्तर्दशासाध्या उदाहरणम् ॥ शनिदशा ८३।५।१८ पात्यांशयोगेन २९।३।५।१३ भक्ता
जातोगुणकः २।४८।९ अनेनशनिपात्यांशागुणिताः जाताशनिदशामध्येशनेरंतर्दशा १९।५।५८ एवंजाताशनिदशामध्ये
सर्वेषामंतर्दशा ॥ ५ ॥ अथमासदिनप्रवेशानयनमाह ॥ एकैकेति ॥ जन्मकालीनःसूर्योयादृशोराश्यादिर्भवति सप्तका

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना ॥ अंतर्दशासाधनीयाप्राक्पात्यांशवशेनतु ॥

आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोपरा ॥ ५ ॥ एकैकराशिवृद्ध्याचेतुल्योऽशाद्यैर्यदारविः ॥

तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ॥ ६ ॥ ॥

दशधास्थायः । एकद्वित्र्यादिराशिवृद्ध्यायुकोयथावस्थितांशादितुल्योयस्मिन्मासघटीपलात्मकेकालेभवति । तदातत्सं-
ख्याकोमासप्रवेशोज्ञेयः । एतदुक्तंभवति । प्रथममासप्रवेशस्तुधर्मप्रवेशएवजातः । तत्रजन्मार्कतुल्यएवार्कोऽस्ति । द्विती-
यमासप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकैकराशिसंयोजनात् अंशकलाविकलासमत्वं राशौयोजितेतत्तुल्यःसूर्यःयदिनेयस्मिन्समयेतदा
द्वितीयमासप्रवेशोभवति । एवमग्रेपिबोध्यम् । दिनप्रवेशश्चेत्क्रियतेतदैकांशसंयोजनात्कलाविकलासमत्वंयस्मिन्समये
तदाद्युप्रवेशोभवति ॥ ६ ॥ ॥ ॥

अथपंचांगान्मासप्रवेशघटिकाद्यानयनमाह ॥ मासार्कस्येति ॥ एकैकराशियोगेनजातोमासप्रवेशार्कः । अस्यासन्नपंचांगस्थितयदवध्यर्क्षस्तदवधिस्थार्कमासप्रवेशार्कयोस्तरंकार्यं । तस्यकलाःकार्याः । अवधिस्थार्कगत्याभाज्याः । फलंदिनाद्यन्त्रिस्थंवासरघटीपलात्मकंग्राह्यं । तत्फलंअवधिस्थवारादौयुतोनिर्तंकार्यं । तद्यथा । अवधिस्थार्कतोमासप्रवेशार्कोऽधिकश्चेत्तदाअवधिस्थवारादौयुक्तंकार्यं । न्यूनेहीनंकार्यं । तस्मिन्वारादौवारघटीपलात्मकेकालेमासप्रवेशोभवति । एवमेवानयारीत्याद्युप्तप्रवेशोदिनप्रवेशोज्ञेयः । अवधिस्थवारादावित्यत्रअवधिस्थघटिकानग्राह्याः कुतःयद्ग्रामस्थपंचांगंतद्ग्रामस्थचरदेशांतरसंस्कारस्यकृतत्वात्इतिकारणादवधिस्थवारादावित्यत्रसंस्काररहितोवारघटीपलात्मकोऽब्दपोग्राह्यः । सयथा यस्माद्ग्रंथा

मासार्कस्यतदासन्नपंक्तिस्येनसहान्तरम् ॥ कलीकृत्वार्थगत्यासदिनाद्येनयुतोनितम् ॥७॥
तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वमासार्केऽधिकहीनके ॥ तद्गाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवच ॥ ८ ॥

त्पंचांगस्थितःसूर्यःसाधितः तस्माद्ग्रंथादब्दपःसाध्यः परंत्वेतावान्विशेषः । यदिग्रंथादावब्दपेउदयांतरभुजफलंचरसंस्कारश्चेत्कृतोभवति तदासंस्काररहितोऽब्दशःकार्यः । यथारामविनोदस्याब्दपेग्रंथादाबुदयांतरभुजफलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । तथामकरंदस्याब्दपेग्रंथादौकेवलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति । इतिकारणात्संस्काररहितोऽब्दपःकार्यः । तदनंतरं अस्मिन्संस्काररहिताऽब्दपे यस्यमासप्रवेशःक्रियते तस्ययद्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्थचरदेशांतरउदयांतरभुजफलसंस्कारःकार्यः । सोऽब्दपःसूक्ष्मोभवति । परंतुएतत्संस्कारचतुष्टयमध्येजन्मकालीनसूर्योयावद्भिःसंस्कारैःसंस्कृतोभवतिता

यद्भिःसंस्कारैरब्दपःसंस्कार्यः । तदनंतरंमासप्रवेशार्कावधिस्थार्कयोरंतरातयत्पूर्वानीतवारादिकंतदस्मिन्नब्दपेडकरीत्यायु
 तोनंकायं ताःमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाभवंति । यदिजन्मकालीनःसूर्योरामविनोदात्साधितोनास्ति, पंचांगस्थितोवधिस्थार्को
 पिरामचिनोदारसाधितोस्ति; अथवाजन्मकालीनस्तथावधिस्थार्कयोःसाधनंमकरंदाच्चेत्कृतमस्ति तदासूक्ष्मघटिकाभवं
 ति । ग्रंथमेशूखलघटिकाभवंति । अत्रोदाहरणम् । ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनःस्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ एकराशियुक्तोजातो
 द्वितीयमासप्रवेशार्कः १०।७।३०।६ अस्यासप्तफाल्गुनकृष्णनवमी ९ भृगौरामविनोदस्यपंचांगस्थितोऽवधिस्थार्कः १०।
 १०।१।३८। अनयोरंतरं ०।२।३१।३२। अस्यकलाः १५।१।३२ अवधिस्थार्कगतिकलाभिः ६०।३१ भक्ताःसवर्णिताभाज्य

भूः १ पंचचंद्राः १५ कुगुणः ३१ कुरामाः ३१ सिद्धा २४ गताब्दैर्गुणिताःसमेताः ॥

स्वेना० ब्धिदत्तै २४ गुणलोचनैश्च २३ तथानगै ७ रर्कमुखोऽब्दपः स्यात् ॥ १ ॥

भाजकौभाज्य ९०।९२ भाजकाः ३६।३१ भाजकेनहृतेभाज्यफलं २।३०।१३। दिनघटीपलात्मकम् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथरा
 मयिनोदस्यपंचांगस्थितेग्रहेसतिअब्दपानयनमाह । भूरिति । यस्मिन्यर्षोरामविनोदःकृतोस्तितस्मिन्वर्षेशकः १५।१२ अयं
 इष्टशकमध्ये १५५० शोधितःशेषंताब्दाः ३८ अयमंकः १।१५।३१।२४। गताब्दैः ३८ गुणितोजातः ४७।४९।५७।५३
 ।१२ एतन्मध्येऽयंक्षेपो ०।२४।२३। योजितः ४८।१४।२०।५३।१२ ऊर्ध्वोक्तिसप्ततष्टेजातोऽब्दपः ॥ ६।१४।२०।५३।१२
 परंतुएतन्मध्येउदयांतरंभुजफलचरफलसंस्कारःकृतोऽस्तिइतिकारणात् एतन्मध्येसंस्कारैरहितःक्रियते । तत्रादौउदयांतरसा

धनं ग्रन्थादौशकः १५१२ अस्मिन्शके मेघसंक्रांतिसमयेसूर्यः ०।०।०।०। अयनांशाः १६।२४।५४ ब्रह्मतुल्यात्साधित
मुदयांतरपलात्मकं ऋणं १३ ग्रहापेक्षयाब्दपेविपरीतमित्युक्तत्वात्जातंधनं १३ इदमब्दपेकनंजातउदयांतररहितोऽब्दपः
६।१४।८ अथभुजफलमाह । सूर्यान्मंदफलंधनं २।७ अस्यकलाः १२७ भाजकेन ३६० भक्ताःलब्धघटिकाद्यंभुजफलंधनं
०।२१ विपरीतमित्युक्तत्वात्जातमृणं ०।२१ इदमुदयांतरसंस्कृताब्दपे ६।१४।८। युतंजातउदयांतरभुजफलसंस्कृतोऽब्दपः
६।१४।२९ अथचरसंस्कारमाह । काश्यांपलंभा ५।४५ चरखंडानि ५७।४६।१९ चरंरुणंपलात्मकं ३१ विपरीतमित्युक्त
त्वात् जातंधनं ३१ इदमुदयांतरभुजफलसंस्कृताब्दपे ६।१४।२९ रहितंजातःउदयांतरभुजफलचरसंस्कृतोऽब्दपः६।१३।५८

अब्दौघतःशैलनखै २०७ विनिष्ठात्पुनर्मनुमंगतवर्षधृदम् ॥ शराब्धिभक्तं ४५ घटिकादिलब्धयुतं
नभोश्चमि ३२० युतात्स्वखैभैः८००॥ हृतादिनाद्यंगतवर्षयुक्तंसतोद्धृतंमेघमुखोऽब्दपःस्यात् ॥२॥

अनयारीत्यासंस्काररहितोऽब्दपोजातः । उदाहरणप्रदर्शनार्थंएतावत्प्रदर्शितम् । अथसुगमोपायःकथ्यते । पूर्वग्रंथादाबुद
यांतरभुजफलचरमानीयतेपात्रयाणांपरस्परसंस्कारेकृतेतत्त्रयोविंशति २३ पलानिऋणानिजातानि एतानिस्थिराणि ।
अभीष्टवर्षपूर्वोक्तश्लोकेनाऽब्दपश्चेत्साध्यतेतदातस्मिन्नब्दपपलेषुत्रयोविंशतिपलानिरहितानिकार्याणि । अभीष्टवर्षेसोऽब्द
पःसंस्काररहितोभवति । यथापूर्वानीतोऽब्दपः ६।१४।२१ अयंत्रयोविंशतिपलैरहितःकृतःजातःपूर्वानीतसंस्काररहिताब्द
पतुल्यः ६।१३।५८ अब्दपः ॥ १ ॥ अथवारामविनोदस्थपंचांगेअभीष्टवर्षेसंस्कारत्रयरहिताब्दपानयनमाह । अब्दौघतइति ।

यस्मिन्परामयिनोदःकृतस्तस्मिन्वर्षेदशकः १५१२ अयमिष्टशकः १५५० मध्येशोधितः जातानिगतवर्षाणि ३८ एभिरयमंको २०७
गुणितो जातः ७८६६ गतवर्षगणः ३८ चतुर्दशभिर्गुणितः ५३२ अनेन ४५ भक्तः पलघटिकाद्यं ११४९ इदं पूर्वाक ७८६६
युतं ७८६६ ११४९ अस्मिन्नुर्ध्याके ३२० अयमंको योजितः ८१८६ ११४९ अष्टशतैः ८०० भक्तं फलं दिनघटीपलात्मकं
१० १३ ५८ अस्योर्ध्याके गतवर्षाणि ३८ युतानि ४८ १३ ५८ सप्तमिस्तष्टानि शेषां कप्रमितो जातोऽब्दपः ६ १३ ५८ जन्म
कालीनसूर्यमध्ये चरदेशांतरसंस्कारः कृतोस्ति इति कारणत् अस्मिन्नब्दे स्वदेशीयचरदेशांतरसंस्कारः क्रियते अवधिस्थार्का
द्यरं पलात्मकं धनं ७८ पट्टिभक्तं जातं घटिकाद्यं ११८ विपरीतमित्युक्तत्वाज्जातं ऋणं ११८ इदमब्दपे ६ १३ ५८ रहितं जात
श्चरसंस्कृतोऽब्दपः ६ १२ ४० देशांतरयोजनानिधनानि ३० चतुर्थांशो नितानि पलानि २२ विपरीतमित्युक्तत्वात् जाता
निक्रूणानि २२ एतानि चरसंस्कृताब्दपरहितानि जातश्चरदेशांतरसंस्कृतोऽब्दपः ६ १२ १८ अवधिस्थार्कमासप्रवेशार्कयोरं
तरत्पूर्वसाधितवारादिकमिदं २ ३ ० १३ अवधिस्थार्कतः मासार्कस्य न्यूनत्वात् स्पष्टाब्दप ६ १२ १८ रहितं जातो मासप्रवेश
कालः ३ ४ २ ५ एवं जाताः फाल्गुनकृष्ण ६ भौमे द्वितीयमासप्रवेशे स्थूलघटिकाः ४ २ ५ कुतः ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनः सूर्यः
साधितोऽस्ति रामविनोदस्य पंचांगस्थित अवधिस्थार्को गृहीतोऽस्ति । एकग्रंथादुभयोः साधनं चेत्क्रियते तदा सूक्ष्मघटिकाः भवं
ति । अतएव विचार्य ग्रंथभेदे सति पंचांगोपरिसुगमोपायत्वान्मासप्रवेशानयनं सर्वैः क्रियते । तदशुद्धं । अथ सूक्ष्मघटिकानयन
माह । यस्माद्ग्रंथाज्जन्मकालीनसूर्योपायवद्भिः संस्कारैः संस्कृतोस्ति तावद्भिः संस्कारैरतस्माद्ग्रंथान्मासप्रवेशार्कः मासप्रवेशदिवसे
सूर्यः साध्यः मासप्रवेशदिवसज्ञानं पंचांगोपरि अनुमानेन ज्ञातुं शक्यते । जन्मकालीनसूर्य एकराशौ योजिते जातो मासप्रवेशार्कः

मासप्रवेशसूर्योयःसाधितोभवति तयोर्मासप्रवेशार्कयोर्तरंकार्यतस्यकलाःकार्याः मासप्रवेशसमयेसूर्योयःसाधितोभवति
 यतितस्यगतिःकलाभिर्भाज्या फलंदिनघटीपलात्मकंग्राह्यमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाःभवन्ति । उदाहरणम् । ग्रहाधवाज्जन्म
 कालीनचरदेशांतरसंस्कृतःस्पष्टोर्कः २।७।३०।६ जातःएकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशोर्कः १०।७।३०।६ फाल्गुन
 कृष्ण ६ भौमेग्रहलाघवादहर्गणः ३६२४ चक्रं ९ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः १०।५।७।५५ देशांतरविकलाभि २२ युक्तो १०।५।
 ८।१७ मंदकेंद्रं ४।१२।५।१४३ मंदफलंधनं १।३५।४९। संस्कृतोर्कः १०।६।४४।६ चरंधनं १।२४ संस्कृतःजातोमासप्रवे
 शद्वियसेस्पष्टोऽर्कः १०।६।४५।३० स्पष्टागतिः ६०।३५ उभयोर्तरं ०।०।४४।३६ अस्यकलाः ४४।३६ गतिकलाभिः ६०

आसीदसीमगुणमंडितपंडिताग्र्योव्याख्यद्भुजंगपगवीःश्रुतिवित्सुवृत्तः ॥
 साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञश्चिन्तामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ ३ ॥

।३५ भक्ताःसवर्णितौभाज्य २६७६ भाजकौ ३६३५ भाजनाह्वयंदिनघटीपलात्मकं ०।४४।१० एवंफाल्गुनकृष्ण ६
 भौमेसूर्योदयाह्नतघटीपु ४४ पलेपु १० जातोद्वितीयमासप्रवेशः। अनयारीत्याचेत्साध्यतेतदामासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाःभवन्ति ।
 अस्मिन्समयेसूर्यः १०।७।३०।६अयंपूर्वतुल्योजातः । एवमग्रेपिवोध्यं । अनयारीत्यादिनप्रवेशःसाध्यः मासदिनप्रवेशसम
 येग्रहभावाःसाध्याः पंचवर्गीफलादिकंविचार्यम् ॥ २॥ अयग्रंथालंकारस्तत्रपितामहवर्णनमाह ॥ आसीदिति ॥ चिन्तामणि
 चिन्तामणिसंज्ञकआसीत्वभूय । कथंभूतश्चिन्तामणिः । असीमगुणमंडितपंडिताग्र्यःअसीमानिर्मर्यादाःअनंतागुणाःसाधुत्वा

अथस्ववर्णनपूर्वकंसंज्ञातंत्रमाह ॥ पद्मांबयेति । ततोऽनंतदैवज्ञात् पद्मांबया पद्मानाम्नी या अंवामाता तयेत्यर्थः । श्रीनी
लंकठः पांडित्यादिशोभायुतोनीलकंठरूपः पुत्रः असाविप्रसूतः । कथंभूतः । विपश्चित्पंडितः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः वेदशास्त्रसं
पन्नः । संज्ञाविवेकसंज्ञाविचारग्रंथव्यवधात्कृतवान् । कथंभूतं सहमावतंसं सहमनिरूपकशास्त्रमवतंसः भूषणं यस्य तं, अत्र
ग्रंथे सहमविचारं सम्यङ्गिरूपितवान् । पुनः कथंभूतं विद्वच्छिवप्रीतिकरं पंडितशिवस्य प्रीतिदम् ॥ ५ ॥ इति श्रीदिवाकरदैवज्ञा

पद्मांबयाऽसाविततोविपश्च्छ्रीनीलकंठः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः ॥

विद्वच्छिवप्रीतिकरं व्यधात्तंसं ज्ञाविवेकं सहमावतंसम् ॥ ५ ॥

इति ताजिकनीलकंठ्यां संज्ञातंत्रसमाप्तम् ॥ ३ ॥

रमजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्विकृतसंज्ञातंत्रे सहमाध्यायस्य व्याख्योदाहृतिः समाप्ता ॥ अकारिचिश्च नाथे
न संज्ञातंत्रप्रकाशिका । टीकाटीकाकृतिं कुर्यात्स जालं ज्ञानुबंधनम् ॥ १ ॥ चंद्रवाणशरचंद्र १५५१ संमि ते हायेनेनयतिशा
लिवां हने ॥ मार्गशीर्षसितपंचमी तिथौ विश्वनाथविंदुषा समापितम् ॥ २ ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ यत्पादपद्मं सुरसिद्धदैत्याग्रभीष्टसिद्धैः प्रणमंति नित्यं ॥ तं विघ्नराजं मनसा स्मरामि भक्तप्रियं नागमुखं गणेशं ॥ १ ॥ गोदायरी तटे भाति गोलग्रामोऽति सुंदरः ॥ तत्रावसन् पूर्वजाभेसिद्धां तां बुजमानवः ॥ २ ॥ अनेकविद्याकुशलोद्भिज्जैः संसेवितो भूमितले प्रसिद्धः ॥ दिवाकरो दैवविदां वरिष्ठो वेदां तशास्त्राभिरुचिर्वमूव ॥ ३ ॥ तस्यात्मजाः पंचगुणैरुपेता जाता अमीपां प्रथमस्तुकुण्डः ॥ दैवज्ञवर्यः सकलागमज्ञो विश्वेशपादाब्जरतो नितान्तं ॥ ४ ॥ तस्यानुजौ ख्यातशिरोमणी तौ यौ विष्णु महावर्यं भिषौ पृथिव्यां ॥ त्रिरंकं धपारंगमंगमहौ श्रीकेशवस्याग्रजनी प्रसिद्धौ ॥ ५ ॥ तस्यानुजो गणितविद्वग्नानाग्रगण्यो महा रिसेयनसमुद्रतशास्त्रपण्यः ॥ सच्छास्त्रबुद्धिः सुहृदां च महाशरण्यः श्रीविश्वनाथगणकः सुतरां च कास्ति ॥ ६ ॥ आसीद्भान्नानी

स्वस्वाभिलापं न हिलब्धुमीशानिर्विघ्नमीशानमुखाः सुरौघाः ॥
विना प्रसादं किल यस्य नौ मितं दुर्दिराजं मतिलाभे हेतुम् ॥ १ ॥

लंकं ठो द्विजाग्र्यो ज्योतिः सिंधोः पारहरभाष्यवेत्ता ॥ तेनोद्दिष्टे वर्षतंत्रे करोमि दीकां सम्यग्विश्वनाथो विविच्य ॥ ७ ॥ तत्र ग्रंथारंभे प्रारिप्सितनिर्विघ्नसमाप्त्यर्थं कुतं मंगलं शिष्यशिष्यायै निवध्नाति ॥ स्वस्वेति ॥ अहं नीलकंठस्तं दुर्दिराजं नौ मिनमस्करोमि । कथं भूतं । मतिलाभे हेतुं मतियुद्धिस्तस्यालामः प्रसिस्तत्र हेतुं कारणं । तं कं यस्य दुर्दिराजस्य प्रसादमनुग्रहं विना ईशानमुखाः सुरौघाः ईशानो महादैवस्तदादयः सुरौघादेव समूहाः निर्विघ्नं यथा स्यात्तथा स्वस्वाभिलापं स्वीयमनोरथं लब्धुमीशानः समर्थाः न हि न भवंति किलेति निश्चयेन । श्रुत्यादौ श्रूयते अतो गणेशस्तुतिरावश्यकी ॥ १ ॥

तत्र प्रथमं सप्रयोजनं तदंशं प्रतिजानीते ॥ जातकेति । तच्च स्मात्कारणात् अब्दफलं वर्षायशुभाशुभफलं आदिताजिकात् प्रथ-
मं ताजिकं मयात् जात्यंभिप्रायैकवचनं पूर्वताजिकग्रंथेभ्य इत्यर्थः । ब्रुवेवदामि । कस्मात्कस्मात् यतो यतो यस्मात्कारणात्
जातकशास्त्रोक्तदशाशुभाशुभफलं नृणां मनुष्याणां स्थूलकालफलदं स्थूलकालेन वर्षाधिककालेनोत्सर्गतः फलददाति इति स्फु-
जातकोदितदशाफलं च यत्स्थूलकालफलदं स्फुटं नृणाम् ॥ तत्र न स्फुरति देवविन्मतस्तदुब्रुवेऽब्दफलमादि-
ताजिकात् ॥ २ ॥ गताः समाः पादयुताः प्रकृतिभ्रमागणात् ॥ खवेदासघटीयुक्ता जन्मवारादि संयुताः ॥ ३ ॥
अब्दप्रवेशवारादिः सप्ततष्टत्रिनिर्दिशेत् ॥ शिवमोऽब्दः स्वखाद्रीदुलवाब्दः स्वामिशेषितः ॥ ४ ॥ जन्मतिथ्या
न्वितं सप्तत्रिंशत्प्रवेशनं ॥ तत्काले को जन्मकालरविणा स्याद्यतः समः ॥ ५ ॥ एकैकराशिपृच्छाचेतु-
र्योशाद्यैर्यदारविः ॥ तदा भासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलंसमः ॥ ६ ॥ तात्कालिकास्तु खचराः सुधियाविधेयाः
स्पष्टाविलम्बमुखभावगणो विधेयः ॥ वीर्यतथोक्तविधिनानि खिलग्रहाणामब्दाधिपस्य विधेयकथयामि यु-
क्तिम् ॥ ७ ॥ द्विभ्रंश्रांगभागाद्यंशरत्नस्फुटं तिहा ॥ प्रश्रांगाद्वायनफले तु यैशो लम्बपो भवेत् ॥ ८ ॥
८ । यस्तत्र ग्रहाणामायुदायात्मकदशाः वर्षसमूहात्मका गणितेनागच्छंति तत्र तस्मिन्फले देवविन्मतिः देवज्ञाना बुद्धिः न स्फुर-
ति कस्मिन्समये किं फलं भवति सूक्ष्मविचारे बुद्धिः स्फुटान भवति अतो वर्षमध्ये फलज्ञानार्थं मिदं वदामीत्यर्थः ॥ २ ॥ गताः समा-
इत्यादिपंचश्लोकाः संज्ञातंत्रदीकार्या व्याख्याताः ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥

श्रीगणेशत्रयेणप्रतिज्ञातव्यैश्वरनिर्णयमाह ॥ जन्मेति वलीयइति दृगादिसाम्यइतिच ॥ जन्मकालेयल्लभतस्यस्वामी अब्द
॥ १ ॥ प्रयेन्नाकालिकलभस्यामी मुखहाथिपःमुखहावक्ष्यमाणातस्याःस्वामीति । एतदनंतरंत्रिराशिपःसंज्ञांतत्रोक्तत्रैराशिक
मंसेचितोततः अद्विद्विचसेयप्रयेदोसतिसूर्यराशिपतिः सूर्याधिष्ठितराशिस्वामी । निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रभाधीश्वरः
अमील्लंतराशिस्वामी इदंपंचकंविमृश्यविचार्य एषापंचानामध्येयएकतरस्तनुंपश्यतिवर्षप्रवेशकाललभंईक्षमाणःपश्यन्वली
पंचयमीवजाधिकःसप्रहःपंचान्यतमःवर्षस्वामी वर्षलभमनीक्षमाणः अपश्यन्वलाधिकोपिनैववर्षेश्वरः । वलस्यतुल्यत्वह

(जन्मलभपतिरब्दलभपोमुखहाधिपइतित्रिराशिपः॥सूर्यराशिपतिरद्विचंद्रभाधीश्वरोनिशि
विमृश्यपंचकम् ॥ ९ ॥ वलीयएपांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलभमनीक्षमाणः ॥ नैवाब्दपोदृष्ट्य
तिरेकतःस्याद्वलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः ॥ १० ॥ दृगादिसाम्येयथनिर्वलत्वेवर्षाधिपःस्या
न्मुखेहेश्वरस्तु ॥ पंचापिनोचेत्तनुमीक्षमाणावीर्याधिकोऽब्दस्यविभुर्विचिंत्य॥ ११ ॥

एततिरेकतः दृष्ट्याधिकस्याव्दपोभवति । एवमित्याद्याःपुरातनाजाचार्याःविदुःआहुः । दृगादिसाम्येहदृष्टिसाम्येआदिपदा
तत्तसाम्येगिअनयोःसमतयां । अथयानिर्वलत्वेपंचानालग्रदशित्वेपिपंचविंशोपकोनपंचवर्गावलवत्तायां । उभयत्रमुथहास्वा
म्येववर्षेश्वरोभवति । चेद्यदिपंचाधिकारिणोग्रहाअपियर्षलभेक्षमाणाःपश्यंतोनभवंतितदेषामध्येयोवलधिकःसएववर्षस्य
विभुःस्वामीविचारणीयः वलयोःसाम्येमुखेश्वरएवेतिज्ञेयं ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥

अथमतोतरे चंद्रस्य वर्षे श्वरत्वसंभावनायां विशेषमाह ॥ बलेति ॥ पंचाधिकारिग्रहान्यतमयोर्वलदृष्टोः समतायां अह्निदिवसे
वर्षप्रवेशे सति सूर्याक्रांत राशि स्वामी । अंतिमाधिकारी ग्रहो वर्षस्य स्वामी । निशिरात्रौ वर्षप्रवेशे सति इंद्रराशी द्वचंद्राक्रांत राशि
स्वामी । अंतिमाधिकारी ग्रहो वर्षस्य स्वामी भवतीत्येवं केचिदाचार्या आहुः । पूर्वोक्तप्रकारावगतो वर्षस्वामी चंद्रो येन ग्रहेण सप्ता
न्यतमे इत्यंशाली मुखशिलकारी स ग्रहो वर्षस्वामी । अनेकग्रहमुख्यशिलकारी चेत्तदा तद्ग्राहणं मध्ये यो वलाधिकः । बलसाम्ये मुख
हे श्वर इति मुधि यो ह्यं । चंद्रस्य मुख्यशिलामावे निर्णयमाह ॥ चंद्रभप इति ॥ अन्यथात्वे चंद्रस्य मुख्यशिलाभावे सति चंद्राक्रांत

बलादिसाम्यैरविराशिपोऽह्निनिशीदुराशीडितिकेचिदाहुः ॥ येन तथशालोऽब्दविभुः शशीस
वर्षाधिपश्चंद्रभपोन्यथात्वे ॥ १२ ॥ अंदाधिपो व्ययपडष्टमभिन्नसंस्थोलब्धोदयोऽब्दजनयोः
सदृशो बलेन ॥ निःशेषमुत्तमफलं विदधातिकायेनैरुज्यराज्यवल्लब्धिरतीव सौख्यम् ॥ १३ ॥

राशिस्वामी वर्षे श्वरो भवति । अनेन प्रकारेण कर्कस्थे चंद्रमसि चंद्रएव वर्षे श्वरो नान्य इति ज्ञेयम् ॥ १२ ॥ अथ वर्षे श्वरस्थितिबशे
न फलमाह ॥ अंदाधिप इति ॥ अंदाधिपो वर्षस्वामी ग्रहः । व्ययपडष्टमभिन्नसंस्थः द्वादशपष्ठाष्टमस्थानव्यतिरिक्तस्थान
स्थितः । यद्यपि लग्नदंशित्वेन वर्षस्वाम्युक्ते वर्षस्वामी पष्ठाष्टमद्वादशस्थाने प्वनवस्थित एवेति वक्तुमनुचितं तदतिरिक्तस्थानस्य
इति । तथापि पंचापि चेन्नोत्तमोक्षमाणा इत्यादि प्रकारे पष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थितस्यापि वर्षे श्वरत्वसंभवः राशि कुंडल्यां हृष्टिस
द्भावेन तत्र लग्नद्रष्टु वर्षे श्वरस्य भावकुंडल्यांतत्स्थानस्थितत्वं संभावनाया ब्रह्मणोऽप्यनिवार्यत्वाच्चालब्धोदयः वर्षप्रवेशकाले ग्राहो

दयोस्तंगतइत्यर्थः । अब्दजनुयोः वर्षजनमकालयोः वलेनपंचवर्गविलेनसदृशस्तुत्यः अहीनवलइत्यर्थः । एतादृशोवर्षेश्वरोनिः
शेषं समग्रं तप्तमफलं करोति तदेवाह । कायेत्यादिस्पष्टम् ॥ १३ ॥ अथवर्षेश्वरफलपंचवर्गविलानुरोधोद्भवतीत्याह ॥ वलेति ॥
वर्षस्वामिनि वलेनपंचवर्गविलेनपूर्णे सति शुभफलं पूर्णं भवति । मध्यवले शुभमध्यं भवति । अधमेहीनवले दुःखरोगादीत्यादि
स्पष्टम् ॥ १४ ॥ अधवर्षेश्वरस्य सूर्यवले पूर्णतायां फलमाह ॥ सूर्येऽब्दपइति ॥ विनश्यतीत्यंतं स्पष्टं फलं । इदमुक्तं फलं जनि
खेटदुक्त्या जन्मकालग्रहविचारेण वाच्यं । एतदुक्तं भवति । वर्षेश्वरग्रहो जन्मकाले उत्तमवलश्चेद्वाप्युत्तमवलस्तदोत्तमोत्तमं ।

वलपूर्णेऽब्दपे पूर्णं शुभं मध्ये च मध्यमं ॥ अधमे दुःखशोकारिभयानि विविधाः शुच्यः ॥ १४ ॥ अथ सूर्यः ॥

सूर्येऽब्दपे वलिनिराज्यसुखात्मजार्थलाभः कुलोचितविभुः परिवारसौख्यम् ॥ पुष्टयशोगृहसुखं विवि
धामतिष्ठाशत्रुर्विनश्यति फले जनिखेटयुक्त्या ॥ १५ ॥ मिथेरवौ फलमिदं निखिलं तु मध्यं स्वल्पं सुखं स्वज
नतोपि विवादमाहुः ॥ स्थानच्युतिर्न च सुखं कृशता शरीरे भीतिर्नृपान्मुथ शिलोनशुभेन चेत्स्यात् ॥ १६ ॥

मध्यमवलश्चेदुत्तमं । अधमवलश्चेन्मध्यमं । जन्मकाले मध्यमवलश्चेत्क्रमेणोत्तमं मध्यममधमं च भवति । जन्मकाले हीनवलश्चे
त्क्रमेण मध्यमाधमाधमानि भवन्ति ॥ १५ ॥ अथ वर्षेश्वरार्कस्य मध्यवलत्वे फलमाह ॥ मध्यइति ॥ इदं उत्तमवलसंबंधियत्फ
लं प्रागुक्तं तत्समं मध्यमं भवति । स्वल्पमित्यादि नृपादित्यंतं स्पष्टं । अनिष्टफलं तदा स्याद्यदा शुभग्रहेण वर्षेश्वरस्य मुथ शिलो
नस्यादर्थान्छुभग्रहमुथ शिलं अनिष्टस्यादित्यपवाद उक्तः ॥ १६ ॥

हीनवलाकस्यफलमाह ॥ सूर्यइतिस्पष्टम् ॥ १७ ॥ अथयेनेत्यशांलोब्दविभुरितिदाढ्याधुनवर्दस्तद्वर्षश्चरस्यकंबूलयोगेरा
त्रिजन्मनोवर्षमुत्तमंतदित्याह ॥ चंद्रेति ॥ चंद्रेऽब्दपेसतियेनग्रहेणचंद्रोमुथशिलः असौवर्षेश्वरः । असौवर्षेश्वरस्यचंद्रेण
कंबूलचंद्रातिरिक्तग्रहेणमुथशिलमित्यर्थः । रात्रौजन्मतदावर्षमुत्तमंज्ञेयमित्यर्थः ॥ १८ ॥ अथचंद्रस्यपूर्णवलस्यफलमाह ॥

सूर्यचलेनरहितेऽब्दपतौविदेशयानंधनक्षयशुचोऽरिभयंचतंद्रा ॥ लोकापवादभयमुग्ररुजोतिदुःखं पि
त्रादितोऽपिनसुखंसुतमित्रभीतिः ॥ १७ ॥ चंद्रेऽब्दपेमुथशिलयेनासावब्दपोऽस्यचेत् ॥ कंबूलमिंदु
नाजन्मनिशिवपतदोत्तमम् ॥ १८ ॥ अथचंद्रः ॥ वीर्यान्वितेशशिनिवित्तकलत्रपुत्रमित्रालयस्यवि
विधंसुखमाहुरार्याः ॥ स्रगंधमौक्तिकदुःखलसुखानिभूतिलाभःकुलोचितपदस्यनृपःसखित्वं ॥ १९ ॥
वर्षाधिपेशशिनिमध्यवलेफला निमध्यान्यमूनिरिपुतासुतमित्रवर्गैः ॥ स्थानांतरेगतिरथोकृशताश
क्षीरीरेश्लेष्मोद्भवश्चयदिपापकृतेसराफः ॥ २० ॥ नष्टेऽब्दपेशशिनिशीतकफादिरोगश्रौर्यादिभीःस्वजन
विग्रहमप्युशंति ॥ दूरेगतिःसुतकलत्रसुखासयश्चस्यान्मृत्युतुल्यमतिहीनवलेशशांके ॥ २१ ॥

वीर्यान्वितइतिस्पष्टम् ॥ १९ ॥ अथचंद्रस्यमध्यवलस्यफलमाह ॥ वर्षाधिपइत्यादिनाश्लेष्मोद्भवश्चेत्यंतस्पष्टम् । यदिपाप
ग्रहेणेताराफयोगश्चंद्रस्यस्यात्तदाश्लेष्मोत्पत्तिः ॥ २० ॥ अथनष्टातिहीनवलस्यचंद्रस्यफलमाह ॥ नष्टइति ॥ नष्टेसूर्याक्रांत

त्वेनास्तंगते । उत्तरार्धेहीनवलस्यफलं ॥ २१ ॥ अथभौमस्यवलपूर्णस्यफलमाह ॥ भौमइतिस्पष्टम् ॥ २२ ॥ अथभौमस्य
मध्यधलस्यफलमाह ॥ मध्यइतिस्पष्टं ॥ २३ ॥ अथभौमस्यहीनवलस्यफलमाह ॥ हीनइति ॥ असृजिभौमेवर्षेशेहीनवले

अथभौमः ॥ भौमेऽब्दपेवल्लिनीकीर्तिजयारिनाशःसेनापतित्वरणनायकताप्रदिष्टा ॥ लाभःकुलो
चित्तधनस्यनमस्यताचलोकेपुमित्रसुतविचकलत्रसौख्यम् ॥ २२ ॥ म्रिध्येऽब्दपेऽवनिमुतेरुधिरस्रुति
श्चक्रोपोगधिकोदकदशहतिक्षतानि ॥ स्वामित्वमात्मगणतोवलगौरवंचमध्यंमुखंनिखिलमुक्तफलं
विविचित्यम् ॥ २३ ॥ हीनेऽब्दपेसृजिभयंरिपुतस्करामिलोकापवादभयमात्मधियांविनाशः ॥ कार्य
स्यविघ्नमतिरोगभयंविदेशयानंक्षयोऽपनयतोगुरुदृष्ट्यभावे ॥ २४ ॥ अथबुधः ॥ सौम्येऽब्दपेवल्लवति
प्रतिवांदलेख्यसञ्छास्त्रसद्यवहृतौविजयोऽर्थलाभः ॥ ज्ञानंकलागणितवैद्यभवंगुरुत्वंराजाश्रयेणनृप
तानृपमंत्रितावा ॥ २५ ॥ अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्यस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाध्वयानम् ॥
वाणिज्यवर्तेनमयात्मजमित्रसौख्यंसौम्येत्यशालवशतोपरथानसम्यक् ॥ २६ ॥ ॥

सतिभयमित्यादिविदेशयानमित्यंतंस्पष्टं । गुरुदृष्टिहीनेभौमेसति अपनयतःअनीतितःक्षयोनाशः ॥ २४ ॥ अथोत्तमवल्लि
नोदुधस्यफलमाह ॥ सौम्यइतिस्फुटार्थं ॥ २५ ॥ अथमध्यवल्लस्यदुधस्यफलमाह ॥ अब्दाधिपइति ॥ एतत्त्रागुक्तं सर्व

मध्यमैस्यात् । शुभग्रहसुखशिलांजुरीषंतः आत्मजभिन्नयोः सुखं भवति । अपरथा अशुभग्रहे सराफेन तयोः सम्यक् शुभं न स्यात् ॥ २६ ॥ अथ हीनवलस्य बुधस्य फलमाह ॥ सौम्य इति । स्पष्टार्थः ॥ २७ ॥ अथ गुरो रुक्मबलिनो वषे श्वरस्य फलमाह ॥

सौम्येऽब्देऽधमवले वलबुद्धिहानिर्धर्मक्षयः परिभवो निजवाक्यदोषात् ॥ निक्षेपतो विपदतीवमृषैव साक्ष्यं हानिः परव्यवहृतेः सुतवित्तमित्रैः ॥ २७ ॥ अथ गुरुः ॥ जीवेऽब्देऽपे वलयुते परिवारसौख्यं धर्मो गुणप्रद्विलता धनकीर्तिपुत्राः ॥ विश्वास्यता जगति सन्मतिविक्रमासिर्लाभो निर्धेनुपतिगौरवमप्यरिभ्रं ॥ २८ ॥ अब्दाधिपे सुरगुरौ किल मध्यवीर्ये स्थान्मध्यमं फलमिदं नृपसंगमश्च ॥ विज्ञानशस्त्रपरताप्यशुभे सराफेदारिद्र्यमर्थविलयश्च कलत्रपीडा ॥ २९ ॥ जीवेऽब्देऽधमवले धनधर्मसौख्यहानिस्त्यजंति सुतमित्रजनाः सभार्याः ॥ लोकापवादभयमाकुलताति कष्टवृत्तिस्तनौ कफरुजोरिपुभीः कलिश्च ॥ ३० ॥ अथ शुक्रः ॥ शुकेऽब्देऽपे बलिनिनीरुजता विलाससञ्छास्त्ररत्नमधुराशनभोगतोषाः ॥ क्षेमप्रतापविजयावनिता विलासोहासं नृपाश्रयवशेन धनं सुखं च ॥ ३१ ॥ ॥ ॥ ॥

जीवइति स्पष्टम् ॥ २८ ॥ मध्यबलिनस्तस्य फलमाह ॥ अब्दाधिपइति ॥ इदं प्रागुक्तं फलं मध्यमं । अशुभग्रहेणे सराफे सति दारिद्र्यामित्यादि श्लोकांतं फलं शेषं स्पष्टम् ॥ २९ ॥ हीनस्य तस्य फलमाह ॥ जीवइति स्पष्टम् ॥ ३० ॥ अथ शुक्रस्योत्तमबलि

हीनवलिनः शनैर्वर्षशस्यफलमाह ॥ मंदइति ॥ सौम्येत्यशालयुजिशुभग्रहमुथशिलेशुभग्रहयोगेवाइत्युक्किंचिद्वर्षसौख्यमपि भवति । शेषं स्पष्टम् ॥ ३६ ॥ वर्षेश्वरइति ॥ योग्रहोवर्षेश्वरोभवति सग्रहः संपूर्णवर्षदशाधिपोज्ञेयः । तद्वर्षसंपूर्णतस्यद शेत्यर्थः । अस्यवर्षशस्यवर्षजन्मकालयोः बलपंचवर्गावलंचित्यंविचार्य । उत्तममध्यमाधमादिभेदेनवीर्यानिवृत्तेऽभयत्रबलि षेसतिवर्षशुभफलत्वं । समत्येजन्मनिवीर्यानिवृत्तेवर्षमध्यबलेहीनबलेवा वर्षेवीर्यानिवृत्तेजन्मनिम

मंदबलेनरहितेऽन्दपतौ क्रियाणां वध्यत्वमर्थविलयोविपदोरिभीतिः ॥ स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरक दन्नमुक्तसौम्येत्यशालयुजिसौख्यमपीपदाहुः ॥ ३६ ॥ वर्षेश्वरोभवतियः सदशाधिपोन्देज्ञे योखिलेन्दजनुर्बलमस्यचित्यम् ॥ वीर्यानिवृत्तेत्रनिखिलंशुभमन्दमाहुर्हीनत्वनिष्टफलता समतासमत्वे ॥ ३७ ॥ येनेत्यशालोन्दपतेर्ग्रहोऽसौस्वीयस्वभावात्सुफलंददाति ॥ शुभेस राफेशुभमस्ति किंचिदनिष्टमेवाशुभमूसराफे ॥ ३८ ॥ ॥ ॥

ध्यबलेवर्षेहीनबलइत्यादौ तारतम्येऽत्तमाधमपक्षफलापेक्षयावर्षमध्यफलदाता ॥ ३७ ॥ येनेति ॥ वर्षेश्वरस्ययेनग्रहेणमुथ शिलः असौमुथशिलकारीग्रहः स्वीयस्वभावात्आत्मीयप्रागुक्तसंज्ञातंत्रोक्तस्वरूपवशतः सुफलंशुभफलंददाति । शुभग्रहकृ तेसराफेसतिवर्षे किंचित्सुखंवर्तते । अशुभग्रहकृतेसराफेसतिअनिष्टमेवाशुभफलमेवभवति ॥ ३८ ॥ ॥

हृदइति ॥ यः वर्यस्वामीग्रहः यादृशिमित्रशत्रुग्रहसंबन्धिनिहृदहृदांशोभवति । अत्रअस्मिन्मित्रशत्रुग्रहेअत्रवर्यपेश्वरइतिके
चित् । योग्रहः चकारास्मिन्मित्रशत्रुदृशा महः वक्तांशरूपंतेजः आदत्तेधारयतिमुथशिलकारीभवति जन्मकालेवर्यप्रवेशकाले
पितादृगुक्तप्रकारसदृशः असौवर्यग्रहस्तदातदानीमात्मफलदः शुभाशुभफलदातास्यात् ॥ ३९ ॥ यद्विव्यत्यासद्वितिच ॥
जन्मनियोग्रहः स्वभावजंदातुं कर्तुं विभुः समर्थः स्वभावं पश्यन्नधिष्ठितोवा अस्यग्रहस्ययदिअन्दलग्नाब्दपभवः वर्षलग्नस्वामिवर्य
स्वामिनोरुत्पन्नः मूसरिफः ईसराफयोगः स्यात्साहितस्मिन्वर्येत्तत्फलजन्मकालीनभावोत्पन्नफलं न तत्फलनाशोभवतीत्यर्थः ।

हृदयादृशियः खेटआधत्तेऽत्रचयोमहः ॥ जन्मन्यब्देचतादृक्चेत्तदाल्मफलदस्त्वसौ ॥ ३९ ॥

यो जन्मनिफलं दातुं विभुर्मूसरिफोस्येत् ॥ अन्दलग्नाब्दपभवस्तस्मिन्नब्देन तत्फलम् ॥ ४० ॥

व्यत्यासेफलमादेश्यमित्यशालेविशेषतः ॥ नोभयं चेत्तदाप्यस्तिजन्माश्रयमितिस्फुटम् ॥ ४१ ॥

व्यत्यासेईसराफाभावेफलंजन्मकालिकंभावजंफलंआदेश्यंकथनीयं । इत्यशालेमुथशिलेसतिविशेषतः अत्यंततत्फलंस्यात् ।
उभयमीसराफमुथशिलीनस्यातांयदितदपिजन्माश्रयंजन्मकालीनभावजंफलमस्तिभवतिद्विस्फुटं । बाधकाभावात्तत्फलं
केननिधारणीयमित्यर्थः । यद्यपिव्यत्यासेफलमादेश्यमित्यनेनपौनरुक्त्यंतथापितत्स्पष्टत्वार्थमिदमुक्तं । अन्यथोक्तत्रिष्वेक
तमवैयर्थ्यापत्तेः । दस्तुतस्तुग्रंथकृतोत्रग्रमादः ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ॥

प्रथमश्लोकस्तुटार्थबोधायोदाहरति ॥ पुत्राधिपइति ॥ जन्मनिजन्मकालेपुत्राधिपःपंचमभावस्वामीपुत्रभावंपंचमभावंपु-
त्रयन्नसौपुत्रस्वामीग्रहःपुत्रफलंदातुंसमर्थःशक्रः । सःफलदाताग्रहःवर्षेयत्रकुत्राप्यवस्थितोवर्षेशेनेसराफीअतःइहास्मिन्कर्षेपु-
त्रस्यनाशोभवति । एवमन्यभोवेपिवर्षलग्नेशेसराफेनाप्युदाहार्यं ॥ ४२ ॥ हृदयादृशीत्यादिसोदाहरणंस्पष्टवति ॥ अब्दे-
श्वरइति ॥ वर्षेश्वरोबृहस्पतिः जन्मनिस्वमित्रस्वहृदोशेतस्मिन् मित्रदृष्ट्याचंद्रःमहःवर्कतेजःअघात्धारयति । मुथशिलका

उदाहरणम् ॥ पुत्राधिपोजन्मनिपुत्रभावंपश्यन्सुतंदातुमसौसमर्थः ॥ वर्षेशपुत्राधिपमू-
सरीफेपुत्रस्यनाशोभवतीतिवर्षे ॥ ४२ ॥ अब्देश्वरोगुरुर्मित्रहृदमित्रदृशाशशी ॥ महोत्रा-
घादमृद्वक्सर्वर्षेऽब्दस्तेनशोभनः ॥ ४३ ॥ एवमुन्नेयमन्यच्चशुभाशुभफलंबुधैः ॥ बलावल-
विवेकेनयोगत्रयविमर्शतः ॥ ४४ ॥ इत्यब्दपफलाध्यायः ॥

रीत्यर्थः । वर्षेअमृद्वक्ष्अमुंगुरुंपश्यति असौअमृद्वक् । अयमर्थः । स्वमित्रादिहृदास्थितेगुरौयदिचंद्रोमुथशिलद्वारांमहः
धारयति सर्वर्षेश्वरस्तेनकारणेनअब्दःवर्षकालःशुभः । केचित्तुअब्देश्वरइतितुयोगांतरं । अमृद्वक्षइत्यस्यार्थस्तुअमुचंद्रंप-
श्यतीतितन्न । उदाहरणप्रकरणपठितत्वेनयोगांतरासंभवात् मूलवाक्याभावाच्च ॥ ४३ ॥ उपसंहरति ॥ एवमिति ॥
अनयोक्तरीत्याजन्यत् शुभाशुभफलंबलावलविवेचनेनयोगत्रयविमर्शतः । मुथशिलकंबुलेसराफेतियोगत्रयाणांविचारेण
बुधैर्ज्ञेयं ॥ ४४ ॥ इतिदिवाकरविरचितायावर्षफलाध्यायः ॥

अथमुयहाफलार्थमुयहानयनमाह ॥ स्वजन्मलयादिति ॥ संज्ञातंत्रव्याख्यायांस्पष्टम् ॥ ४५ ॥ अस्याजपपत्त्याग्रहवद्भक्ति
रस्तीत्याह ॥ प्रत्यहमिति । प्रतिसौरादिनसामुंथाअनुपाततःपष्टाधिकशतत्रयसौराशैरेकराशिकलास्तदैकसौरादिनेनैकाइत्य
नुपातात्पंचकलाभिर्वर्धते । अनयारीत्यासौरमासेसार्धांशद्वयंवर्धतेचइत्येवंकेपिपंडिताःवदंति स्वमतेपूर्वग्रंथमध्येमुंधाचल

अयमुयहानिरूपणं ॥ स्वजन्मलयात्प्रतिवर्षैकैकराशिभोगान्मुथहाभ्रमेण ॥ स्वजन्मलग्नंरवितष्ट
यातशरच्युतंसाभमुखेन्निहस्यात् ॥ ४५ ॥ प्रत्यहंशरलिताभिर्वर्धतेसानुपाततः ॥ सार्धमंशद्वयंमा
सेइत्याहुःकेपिसूरयः ॥ ४६ ॥ स्वामिसौम्येक्षणात्सौख्यंक्षुतदृष्ट्याभयंरुजः ॥ भावालोकिनसंयो
गात्फलमस्यानिरूप्यते ॥ ४७ ॥ वर्षलमात्सुखास्तांत्यरिपुरंभ्रेष्वशोभना ॥ पुण्यकर्मायगास्वाम्यं
दत्तेन्यत्रोद्यमाद्धनम् ॥ ४८ ॥ शत्रुक्षयमानसुताश्चलाभंप्रतापवृद्धिर्नृपतेःप्रसादं ॥ शरीरपुष्टिविवि
धोद्यमाश्चददातिवित्तंमुथहातनुस्था ॥ ४९ ॥ उत्साहतोर्थागमनंयशश्चस्वधुसन्माननृपाश्रयाश्च ॥
मिष्टान्नभोगोवलपुष्टिसौख्यंस्यादर्थभावेमुथहायदान्दे ॥ ५० ॥

नानुर्केवर्षातेपवाग्निमराद्याबुद्धीयगच्छतीति यावद्वचनंहिवाचनिकमितिन्यायात्तत्त्वमंगीकृतम् ॥ ४६ ॥ स्वामिसौम्येति ॥
स्वामिशुभमहदर्शनत्सुखं । क्षुतदृष्ट्यारुजःभयं । अस्यामुयहायाःफलंभावालोकिनसंयोगाच्चिरूप्यते ॥ ४७ ॥ वर्षलयादि
तिस्पष्टम् ॥ ४८ ॥ शत्रुक्षयमित्यादिमुंथाभावफलभ्रोकाः द्वादशस्पष्टाः ॥ ४९ ॥ ५० ॥

पराक्रमाद्विजयशः सुखानि सौंदर्यसौख्यं द्विजदेवपूजा ॥ सर्वोपकारस्तनुपुष्टिकीर्तिर्नृपाश्रयश्चेन्मुथहा
 तृतीया ॥ ५१ ॥ शरीरपीडारिपुभीः स्वर्ग्यैर्वैरं मनस्तापनिरुद्धमत्वे ॥ स्यान्मुथहायां सुखभावगायां ज
 नापवादा मयवृद्धिदुःखम् ॥ ५२ ॥ यदीथिहापंचमगाब्दवेशे सद्बुद्धिः सौख्यात्मजवित्तलाभः ॥ प्रताप
 वृद्धिर्विविधा विलासादेव द्विजार्चानृपतेः प्रसादः ॥ ५३ ॥ कृशत्वमंगेषुरिपूदयश्च भयं रुजस्तस्करतो नृ
 पाद्वा ॥ कायार्थनाशो मुथहारिगाचेद्बुद्धिवृद्धिः स्वकृतो नृतापः ॥ ५४ ॥ कलत्रचंधुव्यसनारिभीति
 रुत्साहभंगोधनघर्मनाशः ॥ धूनोपगार्चयेन्मुथहातनोः स्याद्भुजामनोमोहविरुद्धचेष्टा ॥ ५५ ॥ भयं रि
 पोस्तस्करतो विनाशो धर्मार्थयोर्दुर्व्यसना मयश्च ॥ मृत्युस्थिता चेन्मुथहानराणां वलक्षयः स्याद्भूमनंसु
 दूरं ॥ ५६ ॥ स्वामित्वमर्थोपगमो नृपेभ्यो धर्मोत्सवः पुत्रकलत्रसौख्यं ॥ देवद्विजार्चापरमं यशश्च भाग्यो
 दयो भाग्यगतेति हायाम् ॥ ५७ ॥ नृपप्रसादं स्वजनोपकारं सत्कर्मसिद्धिं द्विजदेवभक्तिम् ॥ यशोऽभि
 वृद्धिं विविधार्थलाभं दत्तेऽवरस्थामुथहापदासिम् ॥ ५८ ॥ यदीथिहालाभगता विलाससौभाग्यनैरुज्य
 मनः प्रसादाः ॥ भवंति राजाश्रयतो धनानि सन्मित्रपुत्राभिमतासयश्च ॥ ५९ ॥

॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥

॥ ५९ ॥

॥

॥ ६० ॥ क्रूरैरिति ॥ क्षुतदृशा अशुभदृष्ट्या पापग्रहैर्दृष्टोयस्तन्वादिर्भावः । अत्रथस्मिन्भावेयदिमुथहाभवति तदातद्भावगं
मुथहाधिष्ठितभावस्थितं शुभफलं नश्येत् । तद्भावसंबन्धशुभफलं च वर्धते ॥ ६१ ॥ अस्याः फलमाह ॥ शुभमिति ॥ सावी
र्ययुक्तामुंथाभावजं स्वाधिष्ठितभावसंबन्धिशुभफलं पोषयेद्बर्धयेत् । अशुभफलं तद्भावसंबन्धिनवर्धयेत् । अन्यथा त्वेशुभस्वामि
युक्तानभवति स्वामिसौम्यैर्यथा लं प्रपन्ना च भवति । पापदृष्ट्या पापमुथशिला च भवति तस्यामित्यर्थः । अन्यथा भावः स्वभा

व्ययोऽधिको दुष्टजनैश्च संगोरुजातनौ विक्रमतोऽप्यसिद्धिः ॥ धर्मार्थहानिर्मुथहाव्ययस्थायं दातदास्या
जनतोऽपि वैरं ॥ ६० ॥ क्रूरैर्दृष्टः क्षुतदृशा यो भावो मुथहात्र चेत् ॥ शुभं तद्भावजनश्येदशुभं चापि वर्धते
॥ ६१ ॥ इति मुंथाभावफलं ॥ शुभस्वामियुक्ते क्षितावीर्ययुक्सेधिहास्वामिसौम्यैर्यथा लं प्रपन्ना ॥
शुभं भावजं पोषयेन्नाशुभं साऽन्यथा त्वेन्यथा भावज्जह्यो विमृश्य ॥ ६२ ॥ जनुर्लभतोऽस्तां त्यपमृत्युवंधु
स्थितान्देहता क्रूरखेटस्तु सा चेत् ॥ विनश्येत्सयत्रेन्थिहाभावएवं शुभस्वामिदृष्टौ न नाशः शुभं च ॥ ६३ ॥
वसंबन्धशुभफलं वर्धयेत् । शुभफलं तत्संबन्धिनवर्धयेदिति विपरीतभावइत्यर्थः । शुभाशुभदृष्ट्या शुभाशुभमुथशिला च तदा वि
मृश्य शुभाशुभमग्रहलयशाद्विचार्य शुभमशुभं वा ज्ञेयमित्यर्थः ॥ ६४ ॥ जनुर्लभत इति ॥ जन्मलग्नात्सप्तमद्वादशपष्टाष्टमच
तुर्थस्थानस्थितामुंथावर्षे सा मुंथा चेत् पापग्रहैर्दृष्टा युक्ता तदा वर्षयस्मिन्भावे मुंथा सभावः विनश्येत् । एवमुक्तरूपत्वे शुभमग्रहस्वामि
दृष्टौ सत्यां तस्य भावस्य नाशो न भवति शुभं च भवति ॥ ६३ ॥

यदेति ॥ यदा उभयत्र जन्मनि वर्षे च अनिष्टस्थानस्थाहतापापग्रहयुक्ता तदा समुत्थायुक्तो भावः सर्वथा अवश्यं नश्येत् । उभयत्र जन्मनि वर्षे च शुभत्वे शुभग्रहयुक्त्वे असौ मुत्थायुक्तो भावः वर्धते तरां सुतरामतिशयेन वर्धते ॥ ६४ ॥ वर्षे इति ॥ वर्षे लग्नकुंडल्यां अनिष्टस्थानस्य चतुर्थपष्ठसप्तमाष्टमद्वादशस्थिता अपिशब्दाज्जन्मलग्नादिषु स्थानेषु स्थिता तदा जनुषि जन्मकुंडल्यां यस्मिन् भावे स्थिता क्रूरोपघातात् वर्षे पापग्रहसंयुक्तत्वात् तं जन्म स्थितमुत्थायुक्तभावं नाशयेत् । वर्षे शुभग्रहयुक्ता चेच्छुभफलदा यदोभयत्रापि हताभावो नश्येत् स सर्वथा ॥ उभयत्र शुभत्वे तु भावोऽसौ वर्धते तराम् ॥ ६४ ॥

वर्षेऽप्यनिष्टगेहस्थायद्भवे जनुषि स्थिता ॥ क्रूरोपघातात् तं भावं नाशयेच्छुभयुक्तशुभा ॥ ६५ ॥
जनुर्लभतस्तु र्यगासौ म्ययुक्ताब्दवेशोपितृस्वस्यलाभं विधत्ते ॥ नृपाद्भूतिदापापयुक्ता तिकष्टा
ष्टमादावपीत्यं विमर्शो विधेयः ॥ ६६ ॥ यस्मिन् भावे स्वाभि सौम्ये क्षिता चेद्भावो जन्मन्येपयस्त
स्य वृद्धिः ॥ एवं पापैर्नाशितस्तु तस्येत्यूहं वीर्याद्वर्षः सौख्यमेव ॥ ६७ ॥

॥ ६५ ॥ उदाहरति ॥ जनुर्लभत इति ॥ जन्मलग्नाच्चतुर्थस्थानस्थिता वर्षप्रवेशकाले शुभग्रहयुक्ता तदा पितुर्द्रव्यस्य उपलक्षणाच्चतुर्थभावाच्चितासंबधिफलस्येत्यर्थः । लाभं करोति । पापग्रहयुक्ता चेन्नृपाद्वर्षं करोति अतिकष्टफलदा भवति । इत्थं अनयो कुरीत्या विमर्शो विचारः अष्टमादौ चतुर्थस्थानव्यतिरिक्तानिष्टस्थानेषु विविधेयः । तदुक्तं भावफलस्य लाभो नाशो वा चकन्यः ॥ ६६ ॥ यस्मिन् स्थिति ॥ वर्षे लग्नकुंडल्यां असौ मुत्थायस्मिन् भावे अधिष्ठिता सती स्वाभि शुभग्रहाम्यां दृष्टा एष वर्षसंबंधी अयं

भायोजन्मनिजन्मलङ्कुहल्यांयोभावोभवति । मुंथाधिष्ठितवर्षभावस्ययोरारिजन्मभावकुंडल्यांयस्मिन्भावेभवतीत्यर्थः । तस्यतन्नावसंबंधिचिंतितपदार्थस्यवृद्धिः । पापग्रहः एवंदृष्टातस्यभावस्यजन्मसंबंधिनोनाशःकथितइत्येवंज्ञेयं । अस्यापवादमाह ॥ वीर्यादिति । वर्षस्यामिबीर्यात् वलवशात्सौख्यमेवकरोति नमुंथाकृतानिष्टफलं । वर्षेशेवल्लिष्टेसतिमुंथाजनिता निष्टफलवृत्तिर्भयतीत्यर्थः ॥ ६७ ॥ अथमुग्रहाम्रहयोगवीक्षणग्रहराशिस्थितफलंकुक्कामःप्रथमसूर्यस्याह ॥ यदीति ॥ मुग्र

यदीतिहासूर्यगृहयुतावासूर्येणराज्यंनृपसंगमंच ॥ दत्तेगुणानांपरमामवासिस्थानांतरस्येतिफलंह शोपि ॥ ६८ ॥ चंद्रेणयुक्तेदुर्गहथदृष्टदुनापिवाधर्मयशोभिवृद्धिम् ॥ नैरुज्यसंतोपमतिप्रवृत्तिददा तिपापेक्षणतोऽतिदुःखम् ॥ ६९ ॥ कुजेनयुक्ताकुजभेकुजेनदृष्टाचपितोष्णरुजंकरोति ॥ शस्त्राभि घातंरुधिरप्रकोपंसौरीक्षितासौरिगृहेविशेषात् ॥ ७० ॥ बुधेनशुक्रेणयुतेक्षितावातद्भेपिवास्त्रीमति लाभसौख्यम् ॥ धर्मयशश्चाप्यतुलंविधत्तेकटंचपापेक्षणयोगतःस्यात् ॥ ७१ ॥

हासूर्यग्रहेसिंहराशौअथवासूर्येणयुक्तातदाराज्यादिदत्ते गुणानांपरभागंरक्तृष्टांशस्थानांतरप्राप्तिंचदत्ते दृशःसूर्यहरेरपिइदं फलमुक्तम् ॥ ६८ ॥ चंद्रस्याह ॥ चंद्रेणेति ॥ ददातीत्यंतस्पष्टं । पापग्रहदर्शनादतिदुःखंभवति ॥ ६९ ॥ भौमस्याह ॥ कुजेनेति ॥ रुधिरप्रकोपमित्यंतस्पष्टं । सौरीक्षिताशनिनादृष्टाशनिराशौकुजयुक्तादृष्टामुंथाभवतितदापूर्वोक्तफलंविशेषाद धिकत्येनभवति ॥ ७० ॥ बुधशुक्रयोराह ॥ बुधेनेति ॥ विधत्तेइत्यंतस्पष्टं । पापग्रहदर्शनात्तद्योगाद्वाकष्टफलंस्यात् ॥ ७१ ॥

युतेति ॥ भोगमित्यन्तस्पर्ष्टं । इहपूर्वोक्तिगुरुराशौगुरुकाहटावामुयहेत्यर्थः । शुभग्रहमुथशिलयोगाद्राज्यप्राप्तिः ॥ ७२ ॥
 शनेरिति ॥ चातंस्पर्ष्टं । गुरुदृष्ट्याशुभफलप्राप्तिः ॥ ७३ ॥ अथराहुमुखगतमुथहाफलमाह ॥ तमोमुखइति ॥
 स्पर्ष्टं । पदंस्थानम् ॥ ७४ ॥ अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानालक्षणमाह ॥ भोग्याइति ॥ यस्मिनराशौराहुरस्ति तस्यवक्रगत्याये
 भोग्यालयाः भोग्यभागास्तेमुखसंज्ञकाः । येगतालवास्तेपृष्ठसंज्ञकाश्चेत्याः । तद्यथा । राहुरिदानीकन्यायांद

युतेक्षितावागुरुणागुरोर्भेयदीथिहापुत्रकलत्रसौख्यं ॥ ददातिहेमांचरत्नभोगंशुभेत्यशाला
 दिहराज्यलाभः ॥ ७२ ॥ शनेर्गृहेतेनयुतेक्षितावायदीथिहावातरुजंविधत्ते ॥ मानक्षयंवह्नि
 भयंघनस्यहानिचजीवेक्षणतःशुभाप्तिं ॥ ७३ ॥ तमोमुखेचेन्मुखहाधनासियशःसुखंधर्मसं
 मुन्नर्तिच ॥ सितेज्ययोगेक्षणतःपदाप्तिंसुवर्णरत्नांचरलब्धयश्च ॥ ७४ ॥ भोग्याराहोर्लवास्तं
 स्यमुखंपृष्ठंगतालवाः ॥ ततःसप्तमंभंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ॥ ७५ ॥

शभिरन्धैर्यक्रोऽस्ति । तत्रादिमादशअंशामुखसंज्ञकाः । भोगस्यकरिष्यमाणत्वात् । अन्येभुक्ताविशत्यंशःपृष्ठसंज्ञकास्ततो
 राह्वाक्रांतराशेःसकाशात्सप्तमंभंराशिःपुच्छं । यथाकन्यायाःसप्तमोराशिर्मोनाख्यःकेत्वाक्रांतराशिःपुच्छसंज्ञकःइतिविमृश्य
 विचार्यफलंवदेत् ॥ ७६ ॥

अथपृष्ठपुच्छमुर्धहायाःफलमाह ॥ तत्पृष्ठभागइतिस्पष्टार्थपद्यम् ॥ ७६ ॥ अथजन्मकालीनग्रहशान्छुभाशुभफलमाह ॥
 येजन्मेति ॥ येग्रहाजन्मकालेचलिनस्तेग्रहाब्दकालेवर्षकालेचेद्वर्षलानिर्वलास्तदातेर्ग्रहैःसमातेवर्षतेवर्षस्योत्तरार्धेअशुभफ
 लंवाच्यं । अर्थाद्विपूर्वार्धेतिद्वद्वद्वर्षं । विपर्ययेजन्मकालेचेद्ग्रहावर्षलाःस्युः वर्षकालेसबलास्तदापूर्ववर्षपूर्वार्धेफलमनिष्ट
 मुक्तं । अर्थाद्विपूर्वोत्तरार्धेशुभंफलंवाच्यं । उभयत्रजन्मकालवर्षकालयोःसान्येतुल्यंफलंस्यात् । अयमर्थः । तेग्रहाःजन्मका

तत्पृष्ठभागेनशुभप्रदास्यात्तत्पुच्छभागाद्रिपुभीतिकष्टम् ॥ पापेक्षणादर्थसुखस्यहानिश्चेजन्म
 नीत्यंगृहवित्तनाशः ॥ ७६ ॥ येजन्मकालेचलिनोब्दकालेचेद्द्वर्षलास्तैरशुभंसमाति ॥ विप
 र्ययेपूर्वमनिष्टमुक्तंतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ॥ ७७ ॥ पृष्ठेष्टमेऽत्येभुविर्वेधिहेशोऽस्तगोऽथ
 वक्रोऽशुभदृष्टयुक्तः ॥ क्रूराच्चतुर्थास्तगतश्चभव्योनस्यादुजंयच्छतिवित्तनाशं ॥ ७८ ॥

उपर्यंकालयोश्चेरसबलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतशुभफलंस्यात् । उभयत्रापियदानिर्वलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतमशुभंफलंस्यात् ॥ ७७ ॥
 अथदुर्भंगुधहास्वामिफलमाह ॥ पष्ठति ॥ चेन्मुथहेशःपृष्ठेष्टमेऽत्येद्वादशे भुविचतुर्थस्थाने । एष्वनिष्टस्थानेपुभवति ।
 अथया अस्तंगतोवक्रीवातथाअशुभैःपापग्रहेर्दृष्टोयुक्तोधास्यात् । तथा क्रूरात्क्रूरग्रहस्थानाच्चतुर्थेअस्तेसप्तमेयागतःस्यात्
 तदाभव्यःशुभोनस्यात् किंचसमुपहेदोरुंरोगंविचिन्नाशंचयच्छतिवित्तं ॥ ७८ ॥

अथान्यदशुभंमुपहास्वामिफलमाह ॥ यदीति ॥ यदिअष्टमेशेनवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीश्वरेणाशुभग्रहेणपापग्रहेणमुथहास्वामि युक्तः स्यात् । अथवाशुताख्यहृष्ट्याधतुर्थसप्तमैक दशमहृष्ट्याहृष्ट्येत्तदानशुभः अनिष्टफलदएव । अस्मिन्योगद्वयेनिधनं मरणमेवस्यात् । द्वयोर्मध्येयदैकोयोगस्तदामृत्युसमत्वंमरणतुल्यंस्यादित्याहुः ॥ ७९ ॥ अथमुथहायास्तत्स्वामिनश्चशुभाशुभफलमाह ॥ मुथहेति ॥ जन्मनिजन्मकुंडल्यावर्षावगतमुंथातस्याः स्वामीवाविकल्पेनशुभग्रहैः ईक्षितयुक्कृष्टयुक्तइति । यथायोग्यंवर्षपरिभेयर्षपूर्वाधिशुभंशुभफलंदत्तेददाति प्रत्येकं । अथजन्मकुंडल्यामुकासंभावनांतरं चेद्यदिअष्टद्वेषकुंडल्यां

यद्यष्टमेशेनयुतोऽथहृष्टःशुतारुहृष्ट्यानशुभस्तदापि ॥ योगद्वयेस्यानिधनंयदैकयोगस्तदा मृत्युसमत्वमाहुः ॥ ७९ ॥ मुथहातत्पतिर्वापिजन्मनीक्षितयुक्कृशुभैः ॥ वर्षांरंभेशुभंदत्तेऽब्दे चेदंतेऽन्यथाऽशुभम् ॥ ८० ॥ इतिमुथंहानिरूपणम् ॥ ॥ ॥

र्षावगतमुंथातस्याः स्वामीवाशुभग्रहैर्हृष्टत्याहृष्टत्वयुक्तः प्रत्येकं तर्हिअंतेवर्षोत्तरार्धेशुभफलंददाति शुभंदत्ते । अन्यथापापग्रहैर्हृष्टयुक्तः प्रत्येकं जन्मवर्षक्रमेणवर्षस्यपूर्वाधिरपराधयोर्शुभफलंददाति । अन्यथेत्यत्राकारप्रश्लेषः । नसदितियुक्तः पाठः । उभयत्रसंभवेवर्षशुभमशुभंयार्थसिद्धं नैकत्रार्धेउभयत्रासंभवेमध्यमवर्षे अत्रहृष्टितारतम्यग्रहृष्टितारतम्यशुभाशुभग्रहहृष्टितारतम्यादिभिर्वर्षाधयोर्वस्यवातरतमादिभेदोबहवः स्वबुद्ध्यासुधीभिरवगंतव्याः ॥ ८० ॥ इतिवर्षतंत्रदीकायांमुथहाध्यायः ॥ ॥

अत्र सत्यरिष्टयोगेवक्ष्यमाणं फलं दृष्टव्येत्याह मणित्यः “वृथाफलं ह्यायनजं हियस्मान्न जीवनं ह्यायनरिष्टयोगात् । रिष्टानितस्मा
त्यथमंग्रवक्ष्ये पूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानि यानि” इति । प्रथमतोरिष्टाध्यायो व्याख्यायते । तत्रादौ लभ्ये शाच रिष्टमाह ॥ लभ्ये श
इति । लभ्ये शेषे र्पलमस्यामिनि अष्टमगे अष्टमस्थानगे कुजेन भोगेने क्षिते दृष्टे सति । अथवा अष्टशे अष्टमस्थानाधीशे तनुस्ये लभ्य
स्ये भोगेनेन दृष्टे सति । अस्मिन्योगद्वये शक्यतातः विपत्तयराविदुः खंवा मृतिर्वा स्यात् । अथवा अष्टशुक्रयोर्बुधशुक्रयोरस्तगयोः
सूर्यसांनिध्यवशादस्तगतयोः सतोः । शक्यतातो विपन्नमृतिश्चेति ॥ ८१ ॥ अथान्यदाह ॥ अन्दलभ्ये शरं भ्रंशौ

अथवर्षारिष्टविचारः ॥ ॥ लभ्ये शोऽष्टमगेऽष्टशे तनुस्ये वा कुजे क्षिते ॥ ब्रजीवयोरस्तगयोः शस्त्रघातो वि
पन्नमृतिः ॥ ८१ ॥ अन्दलभ्ये शरं भ्रंशौ न्ययाष्टहिवुकोपगौ ॥ मुथहासं युतौ मृत्युप्रदौ तद्वा तुकोपतः
॥ ८२ ॥ जन्मलभाधिपोऽवीर्यो मृतीशो लभ्यो यदा ॥ सूर्यदृष्टे मृतिं दत्ते कुष्ठकं द्रुतथापदः ॥ ८३ ॥

वर्षलभ्ये शाष्टमस्थानाधीशो न्ययाष्टहिवुकोपगौ द्वाद्वाष्टमचतुर्थस्थानानां मध्ये कस्मिंश्चिस्थाने स्थितौ । तत्रापि मुथहासं युतौ
स्यातां तदा तज्जातुकोपतः तयोर्ग्रहयोर्धौ घातू वातपिचादीतयोः प्रकोपस्तदुत्पन्नविकारान्मृत्युप्रदौ स्यातां । त्रिभिर्मिलित्वा
एकपचयोगः न पृथक् । यदा एकतमस्य योगस्तदा कुंशमात्रम् ॥ ८२ ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मेति ॥ जन्मलभाधिपो जन्मकाली
नलभ्यस्वामी । अन्दे वर्षकाले अवीर्यः न विद्यते पंचवर्गी बलं यस्येति पंचवर्गी बलरहितः सन् । वर्षलभ्यादष्टमस्थानस्थराशेः स्वा
मी यदा यदि अस्तगो वर्षलभ्यात् सप्तमस्थाने वर्तमानः इति केचिदाहुः । अस्तगः सूर्यसाक्षिध्यादस्तगतः सन् ।

एवंमतद्वयेसूर्येणदृष्टस्तर्हिप्रहोमृत्युदंदाति । कुहंकंङ् आपदःतथासमुच्चयेददाति “जन्मलग्नाधिपोऽवीर्योमृतीशोऽन्देऽस्तगो
यदा । सूर्यदृष्टोमृतिदत्ते” इत्यत्र अस्तगोयदेतिपाठस्तुग्रामादिकएव । यतःग्रहस्यास्तगतस्यसूर्यसहचारित्वादृष्टश्चसंभवःसूर्य
दृष्टइत्यस्यैवैयथ्यापत्तेः । तथाचसूर्योदितरद्वितीयद्वादशराशिगतस्यअस्तत्वसंभवोदृष्टेस्तुनसंभवः । यद्वा । अस्तगइत्यत्रस
प्तमगतइत्यर्थेमूलवचनभावाग्नैवायोर्यमंतव्यः । वस्तुतस्तुअस्तगइत्यत्रलग्नइतिपाठः । मृतीशोवर्षलमादष्टमस्थानाधीशो
लग्नगःसूर्येणदृष्टस्तदामृत्युं । तथाचोक्तमणित्येन “वेज्जन्मनाथोविबलोमृतीशोलग्नगतोभास्करदृष्टमूर्तिः । शस्त्राभिघातंबहु
धाचकष्टकुण्डशरीरेमरणेनतुल्यम्” इति ॥ ८३ ॥ अथान्यदाह ॥ अस्तगाविति ॥ मुयंहालमनाथौमुथहास्वामीवर्षलमंस्वा

अस्तगौमुयंहालमनाथौमंदेक्षितोयदा ॥ सर्वनाशोमृतिःकष्टमाधिव्याधिभयरुजः ॥ ८४ ॥

क्रूरमूसरिफोऽन्देशोजन्मेशःक्रूरितःशुभः ॥ कंबूलेपिविपन्मृत्युरित्यमन्याधिकारितः ॥ ८५ ॥

मीपतौवभौअस्तगौसूर्यसांभिध्ययशादस्तगामिनौअस्तगतौमंदेक्षितौयदामंदेनशनिनाईक्षितौदृष्टौस्यातांतदासर्वस्यस्त्रीपुत्रद्र
व्यादेर्नाशः । मृतिः स्वस्यमरणं । कष्टपीडा । आधिर्मनसीव्याधा । व्याधिःशरीररोगः । भयभीतिः । एतेपदार्थाःस्युः
॥ ८४ ॥ अथान्यदाह ॥ क्रूरेति । अन्देशोवर्षस्वामीक्रूरमूसरिफःपापग्रहेणकृतईसराफोयस्यासौभवति । जन्मेशोजन्मल
मस्वामीक्रूरितःअस्तगतत्वादिनाक्रूरतांप्राप्तोभवति । तत्रवर्षेतदन्यतरस्यशुभग्रहैःकृत्वाकंबूलयोगेशुभग्रहेणमुथशिलीचंद्रस्ता
म्यांसहमुथशिलीचंद्रन्यतरोभवतीत्यर्थः । अपिशब्दाञ्छुभकंबूलयोगेशरिंशभावाभासविपन्मृत्युः । नानाविधदुःखानु

स्थिताः । एतादृशयोगे लक्ष्मीश्चिराजितानन्दयेदिति स्पष्टम् ॥ ८८ ॥ अथान्यदाह ॥ नीचे चंद्र इति ॥ कचित्स्थाने स्थितश्च
 द्रोनीचेनी चराशावस्ति सौम्याः शुभग्रहाः बुधगुरुशुक्राः अस्तगा अस्तंगताः स्युस्तदा वियोग इत्याद्य शुभं फलं स्यात् ॥ ८९ ॥ अथा
 न्यदाह ॥ अब्दलग्नमिति ॥ जन्मलग्नराशिभ्यां जन्मलग्नतः जन्मराशेश्च अब्दलग्नं वर्षलग्नमष्टमं यदा स्यात्तदा कष्टं महाव्याधि
 भयं फलं स्यात् । तादृशं वर्षलग्नं पापग्रहैर्युतमीक्षितं दृष्ट्वा तदा मृत्युरेव स्यात् ॥ ९० ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनि

नीचे चंद्रे स्तगाः सौम्या वियोगः स्वजनैः सह ॥ शरीरपीडा मृत्युर्वासा धिव्याधिभयं हुतम् ॥ ८९ ॥

अब्दलग्नं जन्मलग्नराशिभ्यामष्टमं यदा ॥ कष्टं महाव्याधिभयं मृत्युः पापयुते क्षणात् ॥ ९० ॥

जन्मन्यष्टमगः पापे वर्षलग्नैरुगाधिदः ॥ चंद्राब्दलग्नौ नष्टवर्षे चेत्यात्तदा मृतिः ॥ ९१ ॥

जन्माब्दलग्नौ पापयुक्तौ पतितं भस्थितौ ॥ रोगाधिदौ मृत्युकरावस्तगौ नैक्षितौ शुभैः ॥ ९२ ॥

जन्मकालिकलग्नादष्टमगः अष्टमस्थाने पापः पापग्रहस्तिष्ठेत्सयदिवर्षलग्नैर्वर्षकालिकलग्ने स्यात्स रुजं रोगमार्धिमानसीव्यथांच ददा
 ति । अयमेको योगः ॥ अथापरो योगः । चंद्राब्दलग्नौ चंद्रवर्षकालिकलग्नराशिस्वामिनौ पंचवर्ग्यां नष्टवर्षे पंचाल्पवर्षौ
 येर स्यात्तदा मृतिः स्यात् ॥ ९१ ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मेति ॥ जन्माब्दलग्नौ जन्मलग्नस्वामी वर्षलग्नस्वामी च पापयुक्तौ
 पापग्रहैर्युक्तौ पतितं भस्थितौ पतितं बहुष्टस्थानं चतुर्थं पष्ठाष्टमद्वादशं तत्र स्थितौ स्यात्तदा रोगाधिदौ भवतः । यदि तौ द्वावपि
 अस्तगौ सूर्यसाग्निध्यवशादस्तंगतौ - शुभैः शुभग्रहैर्नैक्षितौ नष्टौ - तदा मृत्युकरौ भवतः ॥ ९२ ॥

अथान्यदाह ॥ व्ययेति ॥ एकर्क्षेणाएकराशिगाः जन्मेशाब्दपमुंयहाः । जन्मलग्नस्वामीवर्षस्वामीमुंयहाएतेव्ययांबुनि
धनारिस्याद्वादशचतुर्थाष्टमपष्ठस्थानेस्थिताः संतस्तदाअसतिप्रतिबंधकमृत्युः स्यात् । यद्येतेपापग्रहैः क्षुतदृष्ट्याचतुर्थदशमे
कसप्तमस्थानस्थदृष्ट्यादृष्टास्तदासत्यपिप्रतिबंधमृत्युः । केचिदेवंव्याकुर्वते । अठदपइत्यत्रवर्ष
लग्नस्वामीमुंयहाइत्यत्रमुंयहास्वामीतिइदमपिसंभवतिस्वामिप्रकरणपाठात् ॥ ९३ ॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति ॥ व्ययेद्वा
दशस्थानेनानियुतश्चंद्रोभवेत् शुभः पष्ठस्थानस्थितोभवेत् तदार्थस्यद्रव्यस्यनाशकृत्यात् । अशुभेसराफात् । यदाअशुभे

व्ययांबुनिर्धनारिस्थाजन्मेशाब्दपमुंयहाः ॥ एकर्क्षेगास्तदामृत्युः पापक्षुतदृशाशुवम् ॥ ९३ ॥

चंद्रोव्ययेनानियुतः शुभः पष्ठोऽथनाशकृत् ॥ चित्तवैकल्यमशुभेसराफाग्नशुभेक्षणात् ॥ ९४ ॥

चंद्रोऽर्कमंडलगतोरिपुरिः फाष्टवंधुगः ॥ त्रिदोषतस्तस्यरुजाविविधेज्यदृशाशुभम् ॥ ९५ ॥

नपापग्रहेणसांयोगकारकग्रहाणांयथासंभवमीसराफयोगक्षेत्तंहित्तवैकल्यंबुद्विविधसिः स्यात् । नशुभेक्षणात् तत्रशुभ
ग्रहदृष्टिश्चेत्तर्हिअर्थनाशचित्तवैकल्येनस्यातां । केचित्तुपापग्रहकृतः शनिशुक्राभ्यामेवेसराफयोगो नहिचंद्रेणसाकंचंद्रस्यशीघ्रग
तिरवाचदिति । तत्र अशुभग्रहस्येसराफयोगकर्तृत्वोक्तेरभावात् ॥ ९४ ॥ अथान्यदाह ॥ चंद्रइति ॥ अर्कमंडलगतोऽस्तंगत
श्चंद्रः रिपुरिः फाष्टवंधुगः पष्ठद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानान्यतरस्थानस्थश्चेद्भवति तदात्रिदोषतः वातपित्तकफेभ्यस्तस्यैरुजाविवि
धानानामकारकोरोगः स्यात् ॥ यदिचंद्रोपरिइज्यदृशागुरोर्दृष्टिश्चेत्तदासुखं स्यात् । रिपुरिः फाष्टवंधुगइत्यत्ररिः फाष्टमस्थित

इतियुक्तः पाठः । उक्तं च मणित्थेन । रात्रीश्वरेभास्करमंडलस्थेष्वेव येषामृतिभावसंस्थे । त्रिदोषतासौबहुभिः प्रकारैः करो-
 तिकष्टं विविधं दशाया मिति ॥ ९५ ॥ अथान्यदाह ॥ हृद्वाहायनलमेतौ वर्षसमयलमेहदस्वामिवर्षलमस्वामिनौ
 सप्तमाष्टमांस्तथानस्थितौ संतौ खलान्वितौ चेत्पापग्रहैर्युक्तौ भवतस्तदा तौ स्वामिनौ स्वदशायामंतर्दशायां च निधनदौ मरणप्रदौ
 भवतः । यदा शुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्या दृष्टौ तदा शुभं वदेत् ॥ ९६ ॥ अथान्यदाह ॥ अब्दलमग्रादिति ॥ वर्षलमग्राहज्वनूजमग्नौ
 क्रिणौ द्वादशद्वितीयस्थानस्थितौ स्यातां । तद्यथा । द्वादशमार्गोपापग्रहः । द्वितीये वक्रोपापग्रह इत्यर्थः । तदारुजारो गोरोप

हृद्वाहायनलमेतौ सप्ताष्टांस्तु खलान्वितौ ॥ स्वदशायां निधनदौ शुभदृष्ट्या शुभं वदेत् ॥ ९६ ॥

अब्दलमग्राहज्वनूजव्ययार्थस्यैरुजातदा ॥ एवं वर्षाब्दलमेतौ जन्मेश्वरपिवंधनम् ॥ ९७ ॥

नीचे त्रिराशिपेपापदृष्टे कार्यं विनश्यति ॥ इति हेतुः ऽब्दपेवारिभेऽस्तं याते रुजा विपत् ॥ ९८ ॥

तिः स्यात् । एवं मनुना प्रकारेण वर्षाब्दलमेतौ जन्मेश्वरपिवंधनस्यैव स्वामिनो वा वर्षलमस्वामिनोश्चेत्पापग्रहकृतकर्तरी
 योगस्तदा बंधनं कारागृहप्राप्तिः स्यात् ॥ ९७ ॥ अथान्यदाह ॥ नीच इति ॥ त्रिराशिपे वर्षलमेतौ यत्रैराशि कस्वामी स यदि नीच
 राशिस्थितः सन् पापग्रहैर्दृष्ट्यतदा चितितं कार्यं विनश्यति नाशं प्राप्नोति । अयमेको योगः ॥ अथान्यः ॥ इति हेतुः मुंथहास्वा
 मिनि अब्दपे वर्षस्वामिनि वा अरिभे शत्रुराशौ अस्तं याते सूर्यसन्निध्यादस्तं गते सति रुजारोगाधिक्येन विपत्स्यत् ॥ ९८ ॥

अथचंद्रारिष्टं तापवादं चाह ॥ चंद्रइति ॥ वर्षलघ्नतः रिः फपडष्टभूद्युनगतोद्वादशपष्ठाष्टमलघ्नसप्तमस्थानगतश्चंद्रः अंशुभैः पापमर्हदष्टः शुभमर्हन्नो ह्यस्तदासः अरिष्टमथवा मृत्युं विदधाति करोति । एकेन द्वाभ्यां दष्टोरिष्टं करोति सर्वपापमर्हदष्टो मृत्युं करोतीत्यर्थः । अत्रारिष्टमसंगे भूशब्देन चतुर्थस्थानमंगीकृत्य व्याख्यातं तदसत् । कुतः । भूशब्दस्य लघ्नवाचकत्वात् । यद्यपि भूशब्देन कचिच्चतुर्थस्थानमप्युच्यते तथापि चतुर्थचंद्रस्याशुभफलत्वं कुत्रापिनोक्तं सर्वत्र चतुर्थस्थानस्थितचंद्रस्य शुभफलत्वस्योक्तत्वाच्च । उक्तं च । लग्नास्तां त्यपडष्टगोहिमरुचिरिति । अन्यच्च । निधनतनुमदारिद्र्यां त्यगः शीतरश्मिरिति । एवं सर्वग्रंथेषु । एतादृचंद्रोरिः फपडष्टभूद्युनगतोद्वादशभूभैः सोऽरिष्टं विदधाति मृत्युमथवा भौमेक्षणादभिभीः ॥ शस्त्राद्वाशनिराहुकेतुभिररेभीतिरुजं वायुजां दारिद्र्यं रविणा शुभं शुभदृशेज्या लोकनादादिशेत् ॥ ९९ ॥ क्रूरान्विते क्षितयुताशनिर्नेत्थिहाधिव्याधिप्रदाजनुपिरिः फसुखारिं ब्रे ॥ द्यूने च वर्पत नूनं धनगामृतिसादत्ते खले क्षितयुतेत्यपि चित्यमार्गैः ॥ १०० ॥ ॥ इत्यरिष्टाध्यायः ॥

शब्दं द्रोभीमेन दष्टोऽग्निभयं करोति शस्त्राद्वाभीतिम् । शनिराहुकेतुभिर्हदृशं चंद्रः अरेः शत्रुतोभीतिं ददाति । रविणा सूर्येण दृष्टश्चंद्रः वायुजां वातसंघं न रुजं रोगं दारिद्र्यं धनरहितं करोति । अथ उक्तस्यापवादः ॥ चंद्रस्य शुभदृशा बुधगुरुशुक्राणां मित्रदृष्ट्या शुभं शुभफलं वदेत् । केवलं इज्या लोकनात् वृहस्पतिर्हदृशश्चेत् तथापि शुभफलमादिशेत् कथयेत् ॥ ९९ ॥ अथ मुथहाकृतमरिष्टयोगमाह ॥ क्रूरान्वितेति ॥ मुथहा क्रूरान्विता पापमर्हदृशानि नार्हदृशिता दृष्टा युता वातदाधिव्याधिप्रदा ॥ अथ मेकोयोगः ॥

अथान्यः ॥ सामुथहाजनुपिजन्मलमेद्वादशचतुर्थपष्ठाष्टमसप्तमएतत्स्थानानांमध्येयत्रकुत्रापिस्थितासतीयदिवर्षतनुनैधन
गावर्षलम्नादष्टमस्थानगाविशेषतः खलेशितयुतापापग्रहैष्टायुतावास्यात्तदासामुथामृतिमरणंदत्तेददाति इत्यपिआर्यैदेव
ज्ञैश्चित्यम् ॥ १०० ॥ इतिश्रीदिवाकरात्मजविश्वनाथविरचितायावर्षतंत्रटीकायामरिष्टाध्यायः ॥ अथारिष्टभंगाध्यायो
न्याख्यायते ॥ लम्नाधिपइति ॥ लम्नाधिपोवर्षलम्नस्वामीबलयुतः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठःयदाशुभेक्षितयुतः शुभग्रहेणईक्षि
तोहटोयुतोवा अथवात्रिकोणकेन्द्रगः त्रिकोणंनवमपंचमं केद्रं १।४।७।१० एतत्स्थानस्थःसन् अरिष्टनाशयेच्चदशायांसु

अथारिष्टभंगः ॥ लम्नाधिपोबलयुतःशुभेक्षितयुतोपिवा ॥ केन्द्रत्रिकोणगोऽरिष्टनाशये
त्सुखवित्तदः ॥ १ ॥ गुरुःकेद्रेत्रिकोणेवापापादृष्टःशुभेक्षितः ॥ लम्नचंद्रेधिहारिष्टविना
शार्थसुखंदिशेत् ॥ २ ॥ सुखंस्वामियुतंसद्भिदृष्टंसौख्ययशोऽर्थदम् ॥ लम्नेतृतीयेऽथगुरु
जन्मेद्रसौख्यार्थदःसुखे ॥ ३ ॥

खवित्तदःस्यात् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ गुरुरिति ॥ गुरुःकेद्रेत्रिकोणेवा पापादृष्टःपापग्रहैरदृष्टः शुभग्रहैरदृष्टः एतादृशःसन्
लम्नचंद्रेधिहारिष्टनाशयेत् ॥ लम्नचंद्रमुथहोत्पन्नमरिष्टनाशयेत् । पश्चादर्थसुखंदिशेत् ॥ २ ॥ अथान्यदाह ॥ सुखमिति ॥
सुखंवर्षलम्नाच्चतुर्थस्थानंस्वामिनायुक्तंसद्भिः शुभग्रहैरदृष्टंसौख्ययशोर्थदंभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ गुरुलम्नेअ
थवातृतीयेस्थानेस्यात्तथासुखेचतुर्थस्थानेस्याज्जन्मेद्रजन्मलम्नस्वामी तदासौख्यार्थदःस्यात् ॥ ३ ॥

अथान्यदाह ॥ लग्नदशः सप्तमस्थानाधीशः लग्ने स्यात्सुरेज्यः बृहस्पतिरपितनुगः लग्नगः स्यात् क्रूरः पापग्रहैर्नदृष्टः शुभ
ग्रहेण मित्रग्रहेण यादृष्टस्तदा सप्तमहोरिष्टं निहंति दूरीकरोति स्वपाके स्वस्वदशायामर्थयशः सुखासिन्धुसिन्धुप्रसादं दिशेत् ददाति ॥
॥ ४ ॥ अथान्यदाह ॥ यलान्निवृत्ताविति । धर्मधनादिनाथौ नवमद्वितीयस्थानस्वामिनौ बलान्वितौ पंचवर्गो बलेन बलिष्ठा क्रूरः
पापग्रहैरदृष्टा ये तादृशौ संतीतनुगौ लग्नगौ स्यातां तदारिष्टस्थानशः राज्यमित्यादि शुभफलं स्यात् ॥ ५ ॥ अथान्यदाह ॥ त्रिप

लमेच्युनेशस्तनुगः सुरेज्यः क्रूरैरदृष्टः शुभमित्रदृष्टः ॥ रिष्टं निहंत्यर्थयशः सुखासिद्धिदिशेत् स्वपाके नृपतिः
प्रसादम् ॥ ४ ॥ बलान्वितो धर्मधनादिनाथौ क्रूरैरदृष्टौ तनुगौ यदास्ताम् ॥ राज्यं गजाश्वं वरत्नपू
र्णरिष्टस्थानाशोऽप्यतुल्यं यशश्च ॥ ५ ॥ त्रिपष्ठलाभोपगतैरसौम्यैः केंद्रत्रिकोणोपगतैश्च सौम्यैः ॥ रत्नां
वरस्वर्णयशः सुखासिन्धोऽप्यनिष्टस्य तनोश्च पुष्टिः ॥ ६ ॥ यदा सवीर्यो मुखहाधिनाथो लमाधिपो
जन्मविलम्बो वा ॥ केंद्रत्रिकोणाय धनस्थितास्ते सुखार्थे हेमां वरलाभदाः स्युः ॥ ७ ॥

धेति । असांम्यैः पापग्रहैस्त्रिपष्ठलाभोपगतैस्तृतीयपष्ठेकादशस्थानस्थितैः सौम्यैः शुभग्रहैः केंद्रत्रिकोणोपगतैः अरिष्टस्थानाजो
भवति ॥ चकारः समुच्चयार्थः । रत्नां वरइत्यादिस्पष्टार्थम् ॥ ६ ॥ अथान्यदाह ॥ यदा मुखहाधिनाथः मुखहास्वामी
सवीर्यः पंचवर्गो बलेन बलिष्ठः अधवा लग्नाधिपः वर्षलग्नस्वामी बलिष्ठो वा जन्मलग्नस्वामी बलिष्ठः सन् केंद्रत्रिकोणाय धनस्थिताः
ते तु सुखार्थे हेमां वरलाभदाः स्युः । यदा वक्रस्थानगाः सर्वे पितादृशाः संतस्तदा उक्तपदार्थानां लाभो भूयात् ॥ ७ ॥

अथधनलब्धिमाह ॥ तुंगेउच्छेद्यनिर्वा भृगुजःशुक्रःउच्छेवा गुरुर्बृहस्पतिरुच्छेसग्रहः शुभेत्थशालातशुभग्रहेणसाकं
 मुथशिलंचेत्कुर्वतितदायवनाद्धनामिकुर्यात् ॥ यदातुसर्वेपि एतादृशास्तदाभलेच्छप्रभुतःमहतीप्राप्तिरित्यर्थतःसिद्धं ॥ अय
 मेकोयोगः ॥ अथापरः ॥ वित्तगःद्वितीयस्थानस्थितोबलिष्ठोभौमः यशोर्थेत्यादिशुभफलं दद्यात् ॥ ८ ॥ अथान्यदाह ॥
 सूर्येज्येति ! सूर्यबृहस्पतिशुक्राःमिथःपरस्परमित्थशालंमुथशिलंकुर्युःकुर्वति तदाराज्ययशःसुखार्थाःस्युः ॥ अयमेकोयोगः ॥
 अथान्यः ॥ सूर्येइति ! इंधिहायाःमुथहायुकस्थानातुपचयेन्निपट्टदशमैकादशस्थानयोर्मध्येयत्रकुत्रापिस्थितःसूर्योभौमो

तुंगेशनिर्वाभृगुजोगुरुर्वाशुभेत्थशालाद्यवनाद्धनामिम् ॥ बलीकुजोवित्तगतोयशोर्थेतेजांस्यकस्मा
 चसुखानिदद्यात् ॥ ८ ॥ सूर्येज्यशुक्रामिथइत्थशालंकुर्युस्तदाराज्ययशःसुखार्थाः ॥ सूर्यःकुजो
 वोपचयेददातिभद्रयशोमंगलमिंधिहायाः ॥ ९ ॥ शुक्रज्ञचंद्रहहस्वेपापाख्यायगतायदि ॥ स्ववा
 हुबलतोहेमसुखकीर्तीनरोऽश्रुते ॥ १० ॥

वाभेत्स्यात्तदाभद्रंकल्याणंयशोमंगलंविवाहादिकृत्यंददातिसमुद्भवेत् ॥ ९ ॥ अथान्यदाह ॥ शुक्रज्ञचंद्रादिति ॥ शुक्रबुधच
 द्राःपंचवर्ग्यास्वहृदायांचेत्युः पापाःसूर्यभौमशानयख्यायगतास्तृतीयकादशस्थानगतायदिस्युस्तदा नरःपुरुषःस्वबाहुबलतः
 स्वकीयपराक्रमेणसुवर्णसुखकीर्तीरश्रुतेभुनक्ति । अत्रचंद्रःस्वहृदायामित्युक्तंतर्हिचंद्रस्यहृदाचक्रमध्येगणनानास्ति एतदर्थेसं
 मतिवाक्यंकुत्रापिनास्तीतिकृत्वातेपामाशयंतएवजानंतु ॥ १० ॥

अथान्यंशुभयोगमाह ॥ बुधशुक्राविति ॥ यविबुधशुक्रौशुसरिफयोगंकुरुतःगुरुर्बृहस्पतिःविक्रमभावगस्तृतीयस्थानस्थितस्त
 दाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयःस्युः ॥ ११ ॥ अथान्यदाह ॥ भौमइति ॥ भौमःअन्देशोवर्षेशःसन्मित्रगृहेतिष्ठ
 तिस्वगृहादिगैःस्वगृहस्योचादिस्थानस्थितैर्ग्रहैःसहसुथशिलयोगं करोति । स्वगृहोच्चादिस्थानस्थितेनचंद्रेणापिसहसुथशिलं
 करोति तदाकंबूलीरुच्यते । एतादृशोभौमोगजाश्वहेमांबरभूमिलाभंसुखाधिकंददाति ॥ १२ ॥ अथबलाबलविचारे
 गराजयोगसंबंधिशुभाशुभफलमाह ॥ इत्यमिति ॥ इत्थमनुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेवर्षकालेचराजयोगकर्तुर्ग्रह

बुधशुक्रौशुसरिफौगुरुर्विक्रमभावगः ॥ तदाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयः ॥ ११ ॥ भौमोमि
 त्रगृहेऽन्देशःकंबूलीस्वगृहादिगैः ॥ गजाश्वहेमांबरभूलाभंधत्तेसुखादिकम् ॥ १२ ॥ इत्थंजन्मनि
 वर्षेचयोगकर्तुर्वलावलम् ॥ विमृश्यकथयेद्राजयोगंतद्भंगमेवच ॥ १३ ॥ अब्देथिहेशादिसंगाःखले
 श्रेयुतेक्षिताअस्तगनीचगावा ॥ सौम्यावलोनानृपयोगभंगंतदाभवेद्विस्तसुखक्षयांश्च ॥ १४ ॥

स्वलावलंपंचवर्षावलिष्ठःस्वोच्चादिगः अथवानिर्वलेनएवलोनीचादिगःइतिविमृश्यविचार्य राजयोगंतद्भंगंवक्षयेत् ॥
 ॥ १३ ॥ अथराजयोगभंगमाह ॥ अब्देथिहेशादिसंगाइति ॥ अब्देशोवर्षस्वामी इथिहेशोमुखहास्वामी आदिशब्देनवर्ष
 लग्नजन्मलग्नस्वामीग्रहाःखलैःपापग्रहैर्युताःदृष्टाःसौम्याःशुभग्रहावलोनाःहीनबलाश्चेत्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत् ॥ अयमेको
 योगः ॥ अथान्यः । अस्तगःसूर्यसन्निध्येनास्तंगतःनीचगावानीचराशौगतावासौम्याःशुभग्रहाःवलोनाःपंचवर्गावलेनहीनबला

श्चेत्सुस्तदाराजयोगभंगवदेत् योगद्वयेऽपि फलं वित्तसुखस्य च वदेत् । यदि सौम्यग्रहाः स्वोच्चस्वगृहादिगताः केंद्रत्रिकोणाद्यगताश्चेत्सुस्तदाराजयोगकर्तार इत्याहमणित्यः । यदीदृशसौम्येज्यसुरारिपूज्याः स्वोच्चंगताः स्वांशगतायदिस्युः ॥ त्रिकोणकेंद्रायगताः स्वमित्रैर्दृष्टाश्च युक्तानि जवर्गसंस्थाः ॥ गजांश्च रत्नांवरदेशलाभं स्त्रीपुत्रलाभं विविधं च सौख्यम् ॥ यच्छंति खेदाः परमर्दनं च कुर्वन्ति सर्वे बलिनो नराणाम् ॥ १४ ॥ १५ ॥ इत्यरिष्टभंगाध्यायः ॥ अथ द्वादशभावविचाराध्यायो व्याख्यायते ॥ तत्रादौ तनुभावविचारः ॥ योभाव इति ॥ द्वादशभावानां मध्येयः स्वामी शुभग्रहः पापग्रहो वा सौम्याः शुभग्रहाः आभ्यां स्वामिशु

इत्यरिष्टभंगाध्यायः ॥ श्रीगर्गान्वयभूषणं गणितं विचिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्स्वलमतध्वस्त्यैजनुः पद्धतिम् ॥ तत्सूनुः खलु नीलकंठविबुधो विद्वच्छिवानुज्ञयाऽवोच द्वर्षपमुं थहाफलमथारिष्टादिसद्योगयुक् ॥ १५ ॥ अथ भावविचारः ॥ योभावः स्वामिसौम्याभ्यां दृष्टो युक्तो यमेधते ॥ पापदृष्टयुतौ नाशो मिश्रैर्मिश्रफलं वदेत् ॥ १ ॥

भाम्यां दृष्टो युक्तो वा सभावः एधते वृद्धिं करोति ॥ योभावः स्वामिव्यतिरिक्तपापग्रहैर्दृष्टो युतो वा स्यात्तदा तस्य भावस्य नाशः । मिश्रैः शुभग्रहैः पापग्रहैश्च युक्तो दृष्टो वा योभावो भवति तस्य भावस्य मिश्रफलं शुभां शुभमिश्रितं फलं वदेत् कथयेत् ॥ गार्गिः । नीचस्थोऽरिगृहस्यो वा ग्रहो भावविनाशकृत् ॥ उदासीनगृहे मध्यो मित्रस्थश्च त्रिकोणगः ॥ स्वोच्चगश्च ग्रहोऽवश्यं भाववृद्धिकरः स्मृत इति ॥ तत्र पष्ठाष्टमां त्यभावानां विपरीतानि फलान्याह वराहः ॥ समुपचयविपत्ती सौम्यभावे पुसत्यः कथयति विपरीतरिः

कपपाटमेविवि ॥ १ ॥ अथलगाधिपस्यशुभाशुभफलमाह ॥ लगाधिपेवर्षलगास्वामिनिवीर्ययुतेपंचवर्गोदले
 नचलिष्टेसतिसुखानीत्यादिशुभफलंस्यात् । मध्यवीर्यमध्यवलेसतिसुखार्थलाभःअल्पःस्यात् । अल्पवीर्येहोनवलेसतिक्लेशाधि
 कृत्यविपत्स्यात् ॥ २ ॥ अथचर्षाधिकारिग्रहेनष्टवलेसतिविशेषफलमाह ॥ जन्माब्दांगपतीजन्मलगास्वामी
 वर्षलगास्वामीवाइधिहापतिःमुयहास्वामीवा समानाथादिवर्षस्वामी आदिसब्दात्रैराशिकदिनरात्रिस्वामिनःअधिकारवान्ए
 लगाधिपेवीर्ययुतेसुखानिरुज्यमर्थगमनंविलासः ॥ स्यान्मध्यवीर्येऽल्पसुखार्थलाभःक्लेशाधिकत्वंवि
 पदल्पवीर्ये ॥ २ ॥ जन्माब्दांगपतीधिहापतिसमानाथाद्यधीकारवान्सूयोनष्टवलस्त्वगक्षिविलयंकु
 र्यान्निरुत्साहताम् ॥ नीचत्वंपितृमातृतोप्यभिभवश्चंद्रक्षिकार्यक्षयोदारिद्र्यंचपराभवोग्रहकलिव्याध्या
 धिभीतिस्तदा ॥ ३ ॥ भौमेचलत्वंभीरुत्वंबुधमोहपराभवौ ॥ जीवेधर्मक्षयःकष्टफलाजीवनवृत्तयः ॥ ४ ॥
 शुक्रेविलाससौख्यानानाशःस्त्रीभिःसमंकलिः ॥ सौरेभृत्यजनाहुःस्वरुजोवातप्रकोपतः ॥ ५ ॥
 तेप्यधिकारिपुसूर्यादिग्रहेदुयःकश्चिन्नष्टवलःपंचाल्पवलस्तस्यफलमाह । तत्रादौसूर्यश्चेन्नष्टवलस्तदात्वगक्षिविलयं त्वकृत्यचा
 तस्याःकुष्ठादिनाविलयनाशंकुर्यात् । अक्षिविलयनेत्रयोरंधत्वेनविलयनाशंकुर्यात् । निरुत्साहतांउत्साहराहित्यंकुर्यात् । नीचत्वं
 अधमवृत्त्याजीवनंपितृतोमातृतोपिअभिभवःक्लेशः । अथचंद्रफलमाह । चंद्रइतिस्पष्टम् ॥ ३ ॥ अथभौमादोनांफलमाहःश्लोक
 द्वयेन ॥ भौमइति ॥ स्पष्टम् ॥ ४ ॥ ५ ॥

अथलभ्रफलमाह ॥ लभ्रमिति । लभ्रवर्षलभ्रं पापग्रहैर्युतंसौम्यैः शुभग्रहैरदृष्टं असहितं तदानृणां मनुष्याणां विवादमित्यादि फलं विदति प्राप्नोति ॥ ६ ॥ अथाधिकारिणिवलिष्ठे सति फलमाह ॥ जन्मलभ्रस्वामी वर्षलभ्रस्वामी वर्षलभ्रमादष्टमस्थानस्वामी वा वर्षीयमुथहास्वामी वा एते वलिष्ठाश्चेत् पष्ठाष्टमां त्यगतानस्युस्तदा अतुलं सर्ववर्षरम्यमुशंति वदंति सौख्यं यशोर्थागमश्च स्यात् । एते वलिष्ठाः संतः पष्ठाष्टमां त्यगता यदि स्युस्तदा दुःखप्रदा इत्यर्थः सिद्धं । इह पुनस्ते च त्वारो निर्वीर्याः बलर

लभ्रं पापयुतंसौम्यैरदृष्टं सहितं नृणाम् ॥ विवादं वचनां दुष्टमशनं चापि विंदति ॥ ६ ॥

जन्मलभ्रं दां गपरं भ्रपाब्दमुथहानाथा वलाब्बास्तदारम्यवर्षमुशंति सर्वमतुलं सौख्यं यशोऽर्थो गमः ॥ पष्ठाष्टमां त्यगतानच्चेदिह पुनस्ते दुःखभीतिप्रदानिर्वीर्याय दिवर्षमेतद् शुभं वाच्यं शुभेक्षां विना ॥ ७ ॥ सूतौ धनप्रदः खेदो धनाधीशश्च तौ यदि ॥ वर्षेनष्टौ वित्तनाशान्यनिक्षेपापवादौ ॥ ८ ॥

हिताः संतः पष्ठाष्टमां त्यगताः स्युस्तदा दुःखभीतिप्रदाः स्युः शुभेक्षां विना यदि एते च त्वारः शुभग्रहैर्न दृष्टास्तदा एतद्वर्षमशुभं वाच्यं यदि शुभग्रहाः पश्यंति तदा पूर्वोक्तं शुभं वाच्यमिति ॥ ७ ॥ अथ धननाशयोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौ जन्मकाले जन्मलग्ने धनप्रदः खेदो धनप्राप्तिकर्ता योग्रहः धनस्थानाधीशश्च तौ द्वाग्रहौ यदि वर्षेनष्टवलां भवतस्तदा वित्तनाशो भवति ॥ अन्यस्यापि तत् द्रव्यस्य अभिशापं ददाति दत्तेऽपि न त्वया दत्तमित्यभिशापं ददातीत्यर्थः । अर्थाद्यदि द्वावलिष्ठावलिष्ठा तदा धनप्राप्तिकरौ भवत इत्यर्थः

॥ ८ ॥ अथान्यदाह ॥ एवमुक्तरीत्यासूतौ जन्मकाले समस्तभावानां नाथास्तत्तद्भावफलदातारो ग्रहास्तत्तद्भावस्वामिनश्च यदिवर्षे वलिष्ठाः स्युस्तदा तत्तद्भावोपकाः पुष्टिकरा भवन्ति । यदा वर्षे नष्टवलाः स्युस्तदा तेषां तत्तद्भावानां नाशाय विचक्षणैर्देवैरूह्याः स्वयमेव ज्ञातव्याः ॥ ९ ॥ इति तनुभावः ॥ अथ धनभावः ॥ वित्ताधिप इति । जन्मनि जन्मकाले जीवो बृहस्पतिर्वित्ताधिपो धनभावस्वामी अब्दे वर्षे यित्तगो द्वितीयस्थानस्थितः सन् लघ्नपत्नीरथशाली वर्षलघ्नस्वामिना सह युथशिलयोगं क

एवं समस्तभावानां सूतौ नाथाश्च उपकाः ॥ अब्दे नष्टवलास्तेषां नाशायो ह्या विचक्षणैः ॥ ९ ॥
इति प्रथमभावविचारः ॥ ॥ अथ धनभावविचारः ॥ वित्ताधिपो जन्मनि वित्तगोऽब्दे जीवो यदालमपत्नीरथशाली ॥ तदा धनासिः सकलेष्वर्षे कूरे सराफे धनधान्यहानिः ॥ १ ॥ जन्मन्यर्थावलोक्योऽब्दे ब्देशो बलवान्यदा ॥ तदा धनासिर्वहुला विनायासे न जायते ॥ २ ॥

रोति तदा सकलेऽपि संपूर्णेऽपि वर्षे धनासिर्धनप्राप्तिः स्यात् ॥ यदा बृहस्पतिर्लघ्नस्वामिव्यतिरिक्तेन कूरे सराफे पापग्रहेण ईसराफयोगं करोति तदा संपूर्णवर्षे धनादीनां हानिः स्यात् ॥ १ ॥ अथ द्वितीयं धनलब्धियोगमाह ॥ जन्मनीति । जन्मकाले बृहस्पतिरर्थावलोक्यार्धद्वितीयभायमवलोकयतीति तादृशः सन् अब्दे वर्षे अब्देशो वर्षस्वामी भूत्वा यदा वलवान् वलिष्ठो भवेत्तदा तस्मिन् वर्षे धनासिर्वहुला बहुप्रकारिका विनायासे न प्रयत्नेन विना धनासिर्जायते ॥ २ ॥

अथपूर्वोक्तमर्थसर्वभावेषुअतिदिशति ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यद्भावपोयद्यत्सहजादिभावस्वामी अस्ति । तादृशःसन्अब्देवर्षेत्तद्भावगश्चेत्यशालीलभ्रस्वामिनासहमुथशिलीस्यात्तदातद्भावजंसुखं लभेत् ॥ ३ ॥ अथपुनस्तदेवाह ॥ तथेति ॥ तथातद्ब्रज्जनुषिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यद्भावंपश्येत्तादृशःसन्अब्देवर्षेअब्दपो गुरुर्बृहस्पतिस्तदातद्भावजंतद्भावसंबंधिसौख्यंताजिकवेदिभिरुक्तं ॥ ४ ॥ अथाल्पधनप्राप्तियोगंदंडयोगंचाह ॥ जन्मपक्षाधिपइति ॥ जन्मकालेपक्षाधिपःपष्ठभावस्वामीसौम्योबुधःअब्देधर्पलभेपष्ठःपष्ठभावगतस्तदास्वल्पफलदःस्यात् ॥ गुरौपापा

एवंयद्भावपोजन्मन्यन्देतद्भावगोगुरुः ॥ लभ्येनेत्यशालीचेत्तद्भावजसुखंभवेत् ॥ ३ ॥

तथाजनुषिपंपश्येद्भावमन्देऽब्दपोगुरुः॥ तदातद्भावजसौख्यमुक्तताजिकवेदिभिः॥४॥

जन्मपथाधिपःसौम्यःपष्ठोऽब्देस्वल्पलाभदः॥पापादितेगुरैर्ब्रध्नेऽथैवादंडःपतेद्भुवम्॥५॥

गुरुर्वित्तेशु भेदष्टोयुतो वाराज्यसौख्यदः ॥ जन्मन्यन्दे च मुथहारा शिपश्य न्विशेषतः ॥ ६ ॥

दितेपापग्रहःपीडितेसतिरंध्रवर्षलमादष्टमभावगतेअथवाधनस्येसतिध्रुवनिश्चयेनदंडःराजकृतःपतेत् ॥ ५ ॥ अथान्यधन

लाभयोगमाह ॥ गुरुरिति ॥ वित्तेधनस्थाने गुरुर्बृहस्पतिः शुभैः शुभग्रहद्वयो युक्तो वा स्यात्तदाराज्यार्थसौख्यदः स्यात् ॥

अयमर्कायिगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मनिजन्मलगेजन्देचवपेलनेमुथहाराणिमुथहाक्रांतराणि शुभग्रहः पश्यन्विशेषतः राज्य

सावित्र्यस्वाप् ॥ ३ ॥

अथशुक्रयोगेनधनयोगंचाह ॥ एवमिति ॥ पूर्वोक्तप्रकारेणसितःशुक्रःअब्दपोषर्पस्वामीसन्धनस्थानेशुभग्रहैर्दृष्टोयुतोवास्यात्
तदामूरियनंधान्यंचजायतेभयतीत्यर्थः॥तथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेचमुथहाक्रांतराशौशुक्रेणदृष्टेयु फेवासतितदाविशेषतोषनधान्य
बहुतरंभयति ॥ अथधननाशयोगः ॥ धनभवेनेधनभवनस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौअनयोःसंयोगेएकराशावस्थितौसतिवित्त
सौख्यविनाशदःस्यात् । ननुइदमयुक्तंधनभवनलग्नेशयोर्धनभवेनेसंयोगस्यशुभफलत्वेनोक्तत्वादितिचेदत्रायमाशयः ॥ एक
राशिसंयोगखिप्रकारकः । तत्रएकःमुथशिलकृतयोगःद्वितीयःईसराफयोगः । मुथशिलईसराफयोगाभावेकैवलराशियोग

एवंसितेऽब्दपेभूरिद्रव्यंधान्यंचजायते ॥ वित्तलग्नेशसंयोगोवित्तसौख्यविनाशदः ॥ ७ ॥

एवंविधेसर्वीयस्याह्निपिज्ञानोद्यमैर्धनं ॥ जन्मलग्नगताःसौम्यावर्षेधनलाभदाः ॥ ८ ॥

मालसन्ननिवित्तेवाबुधेज्यसितसंयुते ॥ तैर्वाट्टेधनंभूरिस्वकुलेराज्यमामुयात् ॥ ९ ॥

स्तृतीययोगः । एवंयोगत्रयमध्येकैवलराशियोगोमुथशिलयोगश्चशुभःवित्तसौख्यदःग्रंथांतरेशुभफलत्वेनोक्तत्वात् ॥ अस्मि
न्यंधेप्यमेवक्षयामिर्द्वरितस्तुईसराफलत्वाद्ययोगस्यशुभबुद्धकइति॥अथान्यौधनप्राप्तियोगावाह॥एवमिति ॥
एवमुक्तरीत्याबुधेवर्षस्वामिसर्वीयैवल्लिष्ठेधनभावस्थितेशुभग्रहैर्दृष्टेयुतेवा तथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेचमुथहाक्रांतराशौबुधेनदृष्टे
युतेवासतिलिपिज्ञानोद्यमैर्धनंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मकालीनलग्नगताःसौम्याःशुभग्रहाश्चेत्युस्तदावर्षवर्षलग्ने
अर्थेधनभावस्याभवंतितदातेधनलाभदाःस्युः ॥ ८ ॥ अथबहुधनप्राप्तियोगमाह ॥ मालसन्ननीति ॥ यवनभापयामाल

शब्देन धनं सद्गशब्देन सहमं एवं धनसहमे विचेवा धनमवनेवा बुधगुरुशुक्रसंयुते अथवा तैर्बुधगुरुशुक्रैर्दृष्टे सति धनं भूरि स्वकुले राज्यमाप्नुयात् ॥ ९ ॥ अथापरं धनलब्धियोगमाह ॥ अर्थार्थेति ॥ अर्थार्थसहमे शोधनमवने स्वामिधनसहमस्वामिनौ चेच्छुभैः शुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्या दृष्टौ तदा सुखतोलाभप्रदौ स्यातां । यदा अरेर्दृशशत्रुदृष्ट्या दृष्टौ तदा लाभो यत्नाद्भवतीति वाच्यम् ॥ १० ॥ अथान्यौ धनयोगौ तन्नाशयोगावाह ॥ मित्रदृष्ट्येति ॥ अर्थार्थगयोः । अर्थशब्देन धनभावः । अंगशब्देन वर्षलम् । अनयोः स्वामिनौ तयोर्मित्रदृष्ट्या मुथशिलयोगे सति सुखतः यत्नेन विना धनं भवति ॥ अथ तयोर्धनाधीशलम्नाधीशयोः मूसरीफ

अर्थार्थसहमे शौचेच्छुभैर्मित्रदृष्टेक्षितौ ॥ बलिनो सुखतोलाभप्रदा यत्नादरेर्दृशां ॥ १० ॥
मित्रदृष्ट्या मुथशिलेऽर्थार्थगयोः सुखतो धनं ॥ तयोर्मूसरीफे वित्तनाशदुर्नयभीतयः ॥ ११ ॥
जन्मनीज्योऽस्ति यद्राशौ सराशिवर्षलम्नगः ॥ शुभस्वामीक्षितयुतो नैरुज्यस्वाम्यवित्तदः ॥ १२ ॥
सूतौ लग्नेरविर्वेधनस्थो धनसौख्यदः ॥ शनौ वित्ते कार्यनाशोलाभोऽल्पोऽथ धनव्ययः ॥ १३ ॥

योगे वित्तनाशः दुर्नयेन दुष्टनीत्याभीतिर्भवति ॥ अयमर्थस्तु पूर्वमेव व्यवहृत्कृतः ॥ ११ ॥ अथान्यं धनयोगमाह ॥ जन्मनीति ॥ जन्मनि जन्मलग्ने ईज्यो बृहस्पतिः यद्राशौ यस्मिन् राशौ अस्ति सराशिवर्षलम्नगः सन् शुभग्रहैः स्वामिना वा दृष्टो युक्तो वा स्यात्तदानीं रुज्यं स्वामित्वं वित्तं च स्यात् ॥ १२ ॥ अथान्यौ धनलाभधननाशयोगावाह ॥ सूताविति ॥ सूतौ जन्मकाले जन्मलग्नेरविर्वेधनभावस्थस्तदा धनसौख्यदः स्यात् ॥ वित्ते धनभावे शनिश्चेत्तदा कार्यनाशादिकं स्यात् ॥ १३ ॥

अथशनिदौष्ट्यापवादधननाशयोगावाह ॥ भ्रातृसौख्यमिति ॥ धनभावस्थेशनौगुरुयुतेसतिभ्रातृजनितसौख्यंस्यात् । शुभे
क्षणात् । तादृशंशनिंशुभग्रहाःपश्यंतितादाभूतयःऐश्वर्याणिस्युः । पूर्वोक्तसर्वेषुधनलाभयोगेषुधनयोगकारकान्ग्रहानतिक्रू-
रयोगेक्षणात्पापग्रहयोगेसति अथवाहृदसतितदाविपरीतसर्वफलंभवेत् धनहानिरित्यर्थः ॥ १४ ॥ अथजन्मकालेधनभा-
वाधीशस्यगुरोर्वर्षलगादिद्वादशभावस्थानफलंश्लोकचतुष्टयेनाह ॥ वित्तेशइति ॥ यद्विजन्मनि जन्मलग्नेगुरुवृहस्पतिर्वित्ते
शोधनभावस्वामीसन्वर्षेकालेष्वेवपञ्चाशत्तार्षासःसन्वयद्वावगःयस्मिन्भावेतिष्ठतितंभावंआश्रित्यलाभदोभव

भ्रातृसौख्यंगुरुयुतेभूतयःस्युःशुभेक्षणात् ॥ क्रूरयोगेक्षणात्सर्वविपरीतंफलंभवेत् ॥ १४ ॥
वित्तेशोजन्मनिगुरुवर्षेवपञ्चाशत्तार्षादयत् ॥ यद्वावगस्तमाश्रित्यलाभदोलग्रआत्मनः ॥ १५ ॥
वित्तेशुवर्णरूप्यादेर्भ्रात्रादेःसहजर्क्षगः ॥ पितृमातृक्षमादिभ्योवित्तंसुहृदिपञ्चमे ॥ १६ ॥
सुहृत्तनयतःपठेऽरिवर्गाद्धानिभीतिदः ॥ स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेस्युरर्थहेतुःपथोऽकगे ॥ १७ ॥

ति ॥ तद्भावाफलंदातीत्यर्थः ॥ तदेवविशदयति ॥ लग्नइति ॥ लग्नेवर्तमानःसन्आत्मनःशरीरस्यपुष्टिकरोति ॥ १५ ॥
वित्तेशधनभावेसुवर्णरूप्यादेर्वृद्धिः । सहजर्क्षगस्तृतीयभावगोभ्रात्रादेःसुखंकरोति । सुहृदिचतुर्थभावेपितृमातृक्षमाक्षेत्रं आ-
दिशब्देनग्रामादिकमेतज्जनितंसुखं । पञ्चमेपञ्चमभावे ॥ १६ ॥ सुहृत्तनयतःसुखं । पठेपठभावेऽरिवर्गात् शत्रुसमूहाद्धानिः ।
अतिभीतिदः । द्यूनेसप्तमभवनेस्त्रीभ्यःसुखं । अष्टमेअष्टमभावेमृत्युः । अंकगेनवमभावेअर्थहेतुःधनार्जकःपथोमार्गः ॥ १७ ॥

खेदशमभावेनृपादेः राज्ञः सकाशात् भाग्यवृद्धिः । आयेष्कादशभावेनृपकुलाद्धनवृद्धिः । अत्येद्वादशभावेव्ययदोभवेत् । सुधिया इत्थममुना प्रकारेण चिन्मृश्यविचार्यवाच्यं वक्तव्यमित्यपरे आचार्या जगुरुक्तवन्तः ॥ १८ ॥ इति धनभावविचारः ॥ अथ तृतीयभावविचारः ॥ तत्र सहजसंबन्धि शुभाशुभफलमाह ॥ अब्देशेऽर्क इति ॥ अब्देशे वर्षस्वामिनि अर्के सूर्ये सति सिते वा शुक्रे वा सति सचले च लिष्टे सति पापवर्जिते पापग्रहयोगदृष्टिरहिते सति सोदराणामेकोदरप्रसूतानां भ्रातृणां मिथः परस्परं सौख्यं स्यात् ॥ व्यत्ययादिति ॥ व्यत्ययादुक्तैव परीत्यात् । तद्यथा । सूर्यशुक्रे वा वर्षस्वामिनि निर्वले सति पापग्रहैर्युते हृष्टे वा सति व्य

खेनृपादेर्नृपकलादार्येऽत्येव्ययदोभवेत् ॥ इत्थं विमृश्य सुधिया वाच्यमित्थं परे जगुः ॥ १८ ॥

इति धनभावविचारः ॥ अथ सहजभावविचारः ॥ अब्देशेऽर्के सिते वापि सचले पापवर्जिते ॥

सौख्यं मिथः सोदराणां व्यत्ययादित्ययं वदेत् ॥ १ ॥ दग्धकलिः सहजपेऽब्दपतौ तयोर्वा जीवेन लेनरहिते सहजे सहोत्थैः ॥ वैरं तृतीयभवनधिपतीसराफे मांघं कलं स्वजनसोदरतश्च विद्यात् ॥ २ ॥

त्यं च्चातृणां परस्परं विरोधादिकं वदेत् कथयेत् ॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ दग्धकलिरिति ॥ सहजपे तृतीयभावस्वामिनि अब्दपतौ वर्षस्वामिनि सति दग्धे अस्मिन् गतदुष्टस्थानादिदोषसहिते सति कलिर्युद्धादिना कलहः स्यात् । तयोर्वेति तयोः सूर्यशुक्रयोर्वा मध्ये कश्चिदेको वर्षस्वामी भूत्वा दग्धश्चेद्भवति तदा कलिः स्यात् । जीवइति । सहजे तृतीयभावे च लेनरहिते निर्वले जीवे गुरौ सति सहोत्थैर्भ्रातृभिः सह वैरं स्यात् । तृतीयइति । वर्षस्वामी तृतीयभावस्वामिना सह ईसराफयोगं च करोति । तदामांघं शरीरे कष्टं

स्वजनतःसुहृद्गर्गतः सोदरतःसाक्षाद्भ्रातृतःकलिविद्यादामुयात् ॥ २ ॥ अथान्यदाह ॥ यदेति ॥ यंदावर्षलम्नस्वामिनावर्ष
स्वामिनायासहजेश्वरेणतृतीयभावस्वामिनासहइत्यशालः मुथशिलयोगश्चेत्तदासहजात्भ्रातुःसकाशात्सुखासिःस्यात् ।
अथवा गुरुर्बृहस्पतिस्तृतीयेतदापिभ्रातृतःसुखासिः । सारइति । तृतीयेतृतीयभावेविधौचंद्रसारेआरेणभौमेनसहविद्यमा
नेसारेभौमयुक्तेचंद्रसतिगुरुणायुक्तौदृष्टौवानभवतःतदाभ्रातृभिःसहकलहःस्यात् ॥ ३ ॥ अथान्यौभ्रातृसौख्ययोगावाह ॥
सहजइति ॥ सहजेतृतीयभावेस्वामिसंयुक्तेअधिकारिणिपंचाधिकारिणामध्येएकाधिकारोभूत्वासहज

यदेत्यशालःसहजेश्वरेणगुरुस्तृतीयेसहजात्सुखासिः॥सारेविधौस्यात्कलहस्तृतीयेदृष्टौयुतौनोगुरु
णायदातौ ॥ ३ ॥ सहजेसहजाधीशेधिकारिणिसमापतेः ॥ लग्नपोवामुथशिलेमिथःसौख्यंसहो
त्ययोः ॥ ४ ॥ क्रूरसराफेकलहःशनौभौमक्षेगेरुजः ॥ इक्षेसृज्यनुजेमांधंवेदत्सहजगेस्फुटम् ॥ ५ ॥

भावस्वामीसन्सहजभावेतिष्ठतीत्यर्थः । तादृशेनसहजसमापतेर्वर्षस्वामिनोलम्नपोवावर्षलम्नस्वामिनोचामुथशिलयोगश्चेत्क
रोति तदासहोत्थयोभ्रात्रोर्मिथःपरस्परंसौख्यंस्यात् ॥ ४ ॥ अथभ्रातृदौष्ट्ययोगावाह ॥ क्रूरसराफइति ॥ क्रूरपापमहेईस
राफेसहजभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति तदाभ्रातृणांपरस्परंकलहःस्यात् । तथाशनौभौमक्षेगेमेपवृश्चिकराशि
स्थितेसहजभावेसति भ्रातरिरुजोरोगाःस्युः । तथा असृजिभौमेक्षेमिथुनकन्याराशिस्थितःसन्सहजगेसहजभावस्थिते
सति अनुजेभ्रातरिस्फुटंनिःशंकंसांधंरोगादिकंवदेत्कथयेत् ॥ ५ ॥

अथान्यद्भ्रातृसौख्ययोगमाह ॥ मंदर्क्षगइति ॥ असृजिभौमेमंदर्क्षेगमकरकुंभराशिस्थितः सन्सहजे भ्रातृभावे सति तथा बुधे कुजर्क्षे मेपवृश्चिकराशे स्थे सति । सहजभावगे एवं योगद्वये पि शुभैः शुभग्रहयुते ईक्षिते वा दृष्टे सति सोदराणामेकोदरप्रसूतानां भ्रातृणां मिथः परस्परं बहुसुखं स्नेहश्च स्यात् । अयमेको योगइति ये वदंति तन्न संभवति । मंदकुजयोर्भिन्नराशिस्थयोरेकस्थाने स्थितत्वासंभवात् ॥ ६ ॥ अथान्यं भ्रातृसौख्ययोगद्वयं चाह । जन्माब्दपानिति । जन्मकालवर्षकालयोर्बुधकौसवलौ सहजभावगौ चेतस्यातां गुरुश्च तथा गुरुर्बृहस्पतिः बलिष्ठः सन्सहजभावेति प्रतितदा सोदर्यो भ्राता वंधुगणस्तद्भिन्नाः पितृव्यपुत्राद

मंदर्क्षेगेऽसृजिबुधे कुजर्क्षे सहजे शुभैः ॥ युते क्षिते सोदराणां मिथः सौख्यं सुखं बहु ॥ ६ ॥
जन्माब्दपौबुधसितौ सवलौ तृतीये सोदर्यं वंधुगणसौख्यकरौ गुरुश्च ॥ वीर्यान्विते दुग्दहगो
भृगुजोऽधिकारी सूत्यब्दयोः सहजं वंधुगणस्य वृद्धौ ॥ ७ ॥

यस्तेषां सौख्यकरौ सौख्यकरश्च स्यात् । अयमेको योगः । वस्तुतस्तु जन्मनिलग्नेऽथ बुधे त्वधिकारिणी तिसमरवाक्ये जन्मनि अर्थात् जन्मलग्ने वर्षलग्ने बुधे शुक्रे वा धि कारवति गृहहृदा धि कारवति सोदरे पुवृद्धिः । अतएव जन्माब्दयोर्बुधसितौ सवलेतृतीये इति युक्तः पाठः । उक्तं च समरसिंहेन । जन्मनिलग्नेऽथ बुधे त्वधिकारिणि सोदरे पुवृद्धिः स्यात् । योगसुधानिधौ । उभयत्र बुधेऽधिकारयुक्ते सहजस्येऽप्यथ वंधुवृद्धिरुका इति । जन्माब्दपादिति पाठमंगीकृत्य व्याख्यातं तत्र जन्माब्दपौ जन्मलग्नवर्षलग्न स्वामिनौ तन्न शब्दार्थाभावात् । तादृगर्थे समन्ते रभावात् । अथान्यः ॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकारी सन्भृ

अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्येइति ॥ तुर्येचतुर्थभावेरविःपापग्रहयुतःपापहृष्टोवातदापितुःपीडा । एवंविधुश्चंद्रश्चेत्तदामातुः
पीडास्यात् ॥ द्वयोःस्थित्याद्यभयोरपिपीडास्यादित्यर्थः । अयमेकोयोगः । जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेजन्मका
लेसूर्योयस्मिन्राशवस्तिस्मिन्राशौवर्षेऽशनिश्चेत्तदाअवमाननालोकेभ्यःपितुर्मानहानिःस्यात् ॥ पित्रासहैवरकलीस्यातां
॥ १ ॥ अथान्यदाह ॥ एवमनयारीत्याचंद्राक्रांतराशौशनैसतिजनन्यामात्रासहैवरकलीस्यातां ॥ अथयंधौचतुर्थस्थानेसु

अथचतुर्थभावविचारः ॥ तुर्येर्वीदूपितुमातृपीडापापान्वितौपापनिरीक्षितौच ॥ जन्मस्थ
सूर्यर्क्षगतेऽर्कपुत्रेऽवमाननवैरकलीचपित्रा ॥ १ ॥ चंद्रजनन्यैवमुशंतिवंधौसुखाधिपेप्रीति
सुखानिपित्रोः ॥ तुर्याधिपेलग्नपतीत्थशालेवीर्यान्वितेसौख्यमुशंतिपित्रोः ॥ २ ॥ सौख्या
धिपोजनुपिनष्टबलोऽब्दसूत्योःपित्रोरनिष्टदुथोसहमेतयोस्तु ॥ दग्धेतुरीयगृहगेचयदीधि
हायांनाशस्तयोःसहमयोरपिदग्धयोःस्यात् ॥ ३ ॥

खाधिपेचतुर्थभावंस्वामिनिसतिमातापित्रोःप्रीतिसुखान्युशंतिवदंति ॥ अथतुर्याधिपेचतुर्थभावस्वामिनिवीर्यान्वितेचलिष्टे
वर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलेसतिपित्रोःसौख्यमुशंति ॥ २ ॥ अथपित्रोरनिष्टयोगनाह ॥ सौख्येति ॥ जनुपिजन्मकाले
सौख्याधिपःचतुर्थभावस्वामीजब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मकालयोःनष्टबलःचतुर्थभावस्वामीनष्टबलश्चेत्तदापित्रोर्मातापित्रोरनि

एकचतुःशंकरोति ॥ अथोइति ॥ तयोर्मातापित्रोःसहमेदग्धेक्रूरग्रहःपीडितेसतियदिमुथहायाःसकाशासुरीयगृहेचतुर्थस्था
नस्येसतितदातयोर्मातापित्रोर्निशःस्यात् ॥ तथातयोर्मातापित्रोः सहमयोरपिदग्धयोरस्तंगतादिदोषाक्रांतयोःसतोःपित्रोर्ना
शःस्यात् ॥ ३ ॥ अधपित्रोःक्लेशयोगावाह ॥ जन्मनिजन्मकालेयदंगुहचतुर्थस्थानंयश्चतपतिश्चतुर्थ
स्थानपतिस्तत्पदोपगौशन्यारौतयोः पदस्थानंतत्रगतौशानिभौशुभग्रहयुतादौवाचेन्नतदापित्रोःक्लेशदौ ॥ ४ ॥ अथ
शुभाशुभयोगावाह ॥ मातुरिति ॥ मातुःपितृसहमेतनुपेत्यशालेवर्षलग्नस्वामिनाइत्यशालेमुख्यशिलयोगेकृतेसति

जन्मन्यंगुहंयच्चतपतिस्तत्पदोपगौ ॥ शन्यारौक्लेशदौपित्रोर्नचेत्सौम्यनिरीक्षितौ ॥ ४ ॥
मातुःपितृसहमेतनुपेत्यशालेतुर्थेपितृमवगच्छसुखानिपित्रोः ॥ चेदष्टमाधिपतिनाकृ
तमित्यशालंपित्रोर्विपद्भयमनिष्टकृतेसराफे ॥ ५ ॥ इतिचतुर्थभावः ॥ ॥

पित्रोःसुखान्ययगच्छजानीहि ॥ इत्थममुनाप्रकारेणतुर्थेपितृमवगच्छस्वामिनाकृतेमुख्यशिलयोगेसतिपितुःसुखान्य
यगच्छ ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ मातृपितृसहमेअष्टमाधिपतिनार्पलग्नदष्टमभावस्वामिनाचेत्कृतमित्यशा
लंमुख्यशिलयोगेकृतेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् ॥ अनिष्टखगेसराफेयदिमातृपितृसहमेअष्टकृतसराफयोगेसतिपित्रोर्विपत्स्यात्
॥ ५ ॥ इतिचतुर्थभावः ॥ ॥ ॥

अथपंचमभावः ॥ अथपुत्रसंचधिगुभाशुभफलमाह ॥ पुत्रायगइति ॥ चेद्धर्षपतिर्वपस्वामीगुरुर्बृहस्पतिःपुत्रायगःपंचमैका
दशस्थानस्थितश्चेत्तदासत्पुत्रसौख्यायभवेत् । अथवासूर्यःआरोभौमःसौम्योबुधःउशनाशुक्रःएषामध्येयःकश्चिद्धर्षस्वामीग्र
हःसन्पंचमैकादशस्थानस्थितोवास्यात्तदेतत्सत्पुत्रसौख्यकरइत्यर्थः । अथतेग्रहाःगुरुसूर्यभौमबुधशुक्राःखलैःपापग्रहरदि
ताःपीडिताश्चेत्स्युस्तदापुत्रसत्त्वदुःखप्रदाश्चित्याः ॥ १ ॥ अथपुत्रप्राप्तियोगावाह ॥ पुत्रइति ॥ पुत्रपंचमभावेसुतस्यसहमे
पुत्रसहमेसयलेयलिष्ठेसतिसुतासिःपुत्रप्राप्तिःस्यात् ॥ यदितत्रपंचमभावेयर्षेद्वर्षस्वामीसौम्येक्षितेपिशुभग्रहैर्दृष्टेसतिअति

अथपंचमभावविचारः ॥ पुत्रायगोवर्षपतिर्गुरुश्चेत्सूर्यारसौम्योशनसोऽथवेत्थं ॥ सत्पुत्रसौख्याय
खलार्दितास्तेदुःखप्रदाःपुत्रतएवचित्याः ॥ १ ॥ पुत्रेसुतस्यसहमेसवलेसुतासिःसौम्येक्षितेऽप्यतिसु
खंयदितत्रवर्षेद ॥ सौम्येक्षितःसुतगृहेसकुजोबुधश्चेत्पुत्रायगःसुतसुखंविबलःसुतार्तिम् ॥ २ ॥
जीवोजन्मनियद्राशावन्देसौसुतगोवली ॥ पुत्रसौख्यायभौमोज्ञोवर्षेशोऽत्रसुतासिदः ॥ ३ ॥
सुखंस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सकुजोबुधःभौमयुक्तोबुधश्चेत्शुभग्रहेशुभग्रहाणांचंद्रबुधगुरुशुक्राणांराशौकर्कमिथुन
कन्याधनुर्मौनतुलानांमध्येयस्मिन्कस्मिंश्चिद्राशौस्थितःसन्सौम्येक्षितःशुभग्रहैर्दृष्टःसन्पुत्रायगःपंचमैकादशस्थानस्थितःसुत
सुखंपुत्रसुखंकरोति । चेद्भौमयुक्तोबुधोविबलोनिर्वलःप्रोक्तस्थानेषुचेत्तदासुतार्तिसुतस्यपुत्रस्यआर्तिरोगंकरोति ॥ २ ॥
अथान्यौपुत्रप्राप्तियोगावाह ॥ जीवइति ॥ जन्मनिजन्मकालेजीवोबृहस्पतिर्यद्राशौयस्मिन्राशावस्तिस्मिराशिरब्देवर्षकाले

मुतगःपंचमस्यानेस्थितःमन्त्रलीचलिष्ठश्चेन्नवति ॥ तदापुत्रसौख्यायभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः । भौमोबुधोवा
 योदाःमन्त्रपंचमभावेसतितदामुतासिदः ॥ ३ ॥ अथपुत्रप्राप्तिपुत्रदौष्ट्ययोगावाह ॥ यत्रेज्यइति ॥ अनुपिजन्मकालेय
 त्रयस्मिन्स्यानेर्द्वयोवृद्धस्पतिरस्ति । तत्स्यानवर्षकालेविलग्नगृहंचेतलग्नस्थानंचेतस्यात् तदापुत्राद्वैपुत्रप्राप्त्यैभवति । इत्थ
 ममुनाप्रकारेणबुधसितयोरस्पृह्यं । यथाबुधःशुक्रोवायस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिवर्षकालेलग्नस्थोभवेत्तदापुत्राद्वैभवति ।
 अयंशुभयोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ अनुपिजन्मकालेयद्राशौयस्मिन्राशौशनिःकुजश्चस्यात्सराशिरन्देवर्षकालेतनुसुतगो

यत्रेज्योजनुपिगृहेविलग्नमेतःपुत्रास्यैबुधसितयोरपीत्यमूह्यम् ॥ यद्राशौजनुपिशनिःकुजश्च
 सोऽदेपुत्रातिंतनुसुतगःकरोतिनूनम् ॥ ४ ॥ पुत्रेपुण्यस्यसहमंपुत्रास्यैशुभदृष्टियुक् ॥
 लमपुत्रेश्वरौपुत्रेपुत्रदौवलिनौयदि ॥ ५ ॥

भवेत् । तद्यथा । जन्मकालीनशन्याक्रांतरादिजन्मकालीनभौमाक्रांतराशिर्वावर्षलग्नगोभवति । अथवावर्षलग्नमात्पंचम
 स्थानेजन्मकालीनशन्याक्रांतरादिर्भौमाक्रांतराशिर्वास्यात् ॥ अथवाद्वयोरेकत्रायस्थानंस्यात्तदानूनंनिश्चयेनपुत्रातिपुत्रपीडां
 करोति ॥ ४ ॥ अधान्यंसुतप्राप्तियोगमाह ॥ पुत्रइति ॥ पुत्रेवर्षलग्नमात्पंचमस्थानेपुण्यस्यसहमंशुभमर्हद्वैद्युक्त्वास्यात्तदापु
 त्राद्वैपुत्रप्राप्त्यैभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ पुत्रेवर्षलग्नमात्पंचमस्थानेवर्षलग्नस्वामिपंचमभावस्वामिनौयदिवलि
 नीचेतिष्ठतस्तदापुत्रदौभवतः ॥ ५ ॥

अथशुभाशुभयोगावाहः ॥ चंद्रइति ॥ सुतेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचंद्रोबृहस्पतिर्वाशुक्रोवास्वोच्चगतःसन्चेत्तिष्ठति तदासुतदः पुत्रप्राप्तिकरोति ॥ अयंशुभयोगः ॥ अथाशुभयोगः ॥ वक्रीति ॥ वक्रीभौमःसुतस्यःवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचेत्तिष्ठतितदाउत्पन्नसुतनाशनः ॥ ६ ॥ अथपुत्रप्राप्तितन्नाशयोगावाहः ॥ सुताधिपइति ॥ जन्मनिजन्मकालेसुताधिपः पंचमभावस्वामीभार्ययःशुकः अब्देवर्षकालेपुत्रेपंचमस्थानेसन्विलग्राधिपतीत्यशालःवर्षलग्नास्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदापुत्रदोभवति । अयंसुतप्राप्तियोगः । अथाशुभयोगः । जन्मकालेमंदपदस्यपुत्रेमंदःशनिःतस्यपदस्थानंअत्रवर्षेचैत्पंचमंभवेत् । पापाधिका

चंद्रोजीवोऽथवाशुकःस्वोच्चगःसुतदःसुते ॥ वक्रीभौमःसुतस्यश्रेदुत्पन्नसुतनाशनः ॥ ६ ॥ सुताधिपोजन्मनिभार्गवोऽब्देपुत्रेविलग्राधिपतीत्यशाली ॥ पुत्रप्रदोमंदपदस्यपुत्रेपापाधिकारीक्षितआत्मजातिः ॥ ७ ॥ यद्राशिगोग्रहःसूतौसराशिस्तत्पदाभिधः ॥ वलीजन्मोत्थसौख्यायवर्षेतदुःखदोऽन्यथा ॥ ८ ॥ इतिपंचमभावः ॥ ॥ ॥

रीपापग्रहःपंचाधिकारिणामध्येवर्तमानःसर्नईक्षितेदृष्टेसतिआत्मजातिःआत्मजःपुत्रस्तस्यातिःषीडास्यात् ॥ ७ ॥ अन्यदाह ॥ यद्राशिगइति ॥ सूतौजन्मकालेयद्राशिगोग्रहःयोग्रहःयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशितस्यपदाभिधःस्थानवाच्यः । फलमाह ॥ वलीति ॥ सराशिर्वर्षेतद्भावगःसन्वलीचेत्तदाजन्मोक्तसौख्यायजन्मकालीनतद्भावोत्थशुभफलदोभवति ॥ अन्यथातदुःखदः । वर्षेउक्तस्थानस्थितराशिर्निर्वलश्चेत्तदातद्भावजनितशुभंशुभंस्यादित्यर्थः ॥ ८ ॥ इतिपंचमभावविचारः ॥ ॥

अथपष्ठभावविचारः ॥ मंदेऽब्दपइति ॥ मंदेदशनौअब्दपेवर्षस्वामिनि । अनृजुगतौवक्रिणिपतितेपापग्रहैःपीडितेअरिगेपष्ठ
स्थानगतेसतिरुगार्तिःरोगेणआर्तिःपीडास्यात् ॥ सन्निपातोवातपित्तकफात्मकःएवंयुगपदेवदोषत्रयस्यउत्पत्तिस्तदुद्भवाभी
मैरणंशूलंशूलपीडा गुल्ममुदररोगः अक्षिरोगोविषमज्वरःएभ्योरोगेभ्योभीर्भयंस्यात् । एवंगुरौवर्षस्वामीभूत्वापष्ठस्थान
मेवक्रिणिपापादितेसत्यपिकंचूलशून्येचंद्रमसासहकंचूलयोगरहितेसत्यनिलरुजोवातरोगाःस्युः ॥ १ ॥ अथान्यददृशुभफल
माह ॥ स्यादिति ॥ स्यात्कामलाख्यरुगपीतिपूर्वेषंसंबंधः ॥ इत्थमिति ॥ अमुनाप्रकरणेअसृजिर्भौमेवर्षस्वामिनिपष्ठगेप

अथपष्ठभावविचारः॥मंदेब्दपेऽनृजुगतौपतितेरुगार्तिःस्यात्सन्निपातभवभीररिगेऽत्रशूलं॥

गुल्माक्षिरोगविषमज्वरभीर्गुरौतुपापादितेऽनिलरुजोपिकंचूलशून्ये ॥१॥ स्यात्कामलाख्य

रुगपीत्थमसृज्यसृग्भीःपित्तंचरिःफगरवौदृशिश्नूलरोगः ॥ पित्तंपुनारिपुगृहेऽत्रभृगौनृभे

ऽरौश्लेष्माभयेक्षितयुतेऽपिकफोऽरिर्गैदौ ॥२॥

॥ ॥

तितेवक्रिणिसतिअसृग्भीःरक्तविकाराख्योरोगः । रवाविति । रवौवर्षस्वामिनिपष्ठस्थेपतितेपित्तंस्यात् । रिःफगरवौता
दृशरवौद्वादशस्येदृशिनेत्रेशूलरोगःस्यात् ॥ तथातादृशेभृगौशुक्रेरिपुगतेपष्ठस्थेपुनःपित्तरोगःस्यात् ॥ यदानृभेनरराशौअ
रौपष्ठेत्त्रस्थितेशुक्रभयेक्षितयुतेपिभयेनपष्ठभावस्वामिनादृष्टेयुक्तेपिश्लेष्माख्योरोगःस्यात् ॥ एवंविधेचंद्रेऽरौपष्ठस्थानेगस
तिरुक्तसंबंधीरोगःस्यात् ॥ २ ॥ ॥ ॥

अथबुधस्यफलमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणबुधेऽब्दपेवर्पस्वामिनिभूत्वा अरौपष्ठस्थानेपापग्रहैर्युकेवक्रिणिसति यातजनितरोगःस्यात् ॥ जनीति ॥ जन्यकालीनलघ्नस्वामीपापग्रहःसन्अब्दपेनवर्तमानवर्पस्वामिनाधुतदृष्टिदृष्ट्यर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टस्तदारोगप्रदःस्यात् ॥ सपापोमृत्युकरःसजन्मकालीनलघ्नस्वामीपापग्रहःसन्वर्पकालेपापग्रहयुक्तोवर्पस्वामिनाधुतदृष्ट्यादृष्टोमृत्युप्रदःस्यादित्यर्थः ॥ ३ ॥ अथशनिकृतारिष्टयोगमाह ॥ सूत्यार्कैर्भइति ॥ सूतौजन्म

एवंबुधेपापयुतेऽब्दपेऽरौवातोत्थरोगोजनिलम्नाथः ॥ पापोऽब्दपेनक्षुतदृष्टिदृष्टोरो
गप्रदोमृत्युकरःसपापः ॥ ३ ॥ सूत्यार्कैर्भेलगतेरुक्षशीतोष्णरुग्भयं ॥ शनीक्षिते
याप्यतास्यात्सपापेमृत्युमादिशेत् ॥ ४ ॥ एवंभौमेक्षुतदृशारक्तपित्तरुजोऽग्निभिः ॥
ततोऽन्येबहुलारोगाःशुभदृष्टौरुगल्पता ॥ ५ ॥ ॥

कालेआर्कैर्भेदशन्याक्रांतराशौलग्नगतेवर्पकालीनलग्नस्थेसतिरुक्षशीतोष्णरुग्भयंस्यात् । यदिजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्प
कालेशनिनाधुतदृशादृष्टेसतिमृत्युमादिशेत् ॥ ४ ॥ अथभौमकृतारिष्टयोगमाह ॥ एवमिति ॥ एवममुनाप्रकारेणजन्म
कालेभौमोयस्मिनूराशौतिष्ठतिसराशिर्यदिवर्पेवर्पकालीनलग्नगतोभवेत् । भौमक्षुतदृश्यादृष्ट्येक्षेत्तदारकेत्या
दिरोगाःइत्यंतफलंस्पष्टं । सलग्नगतराशिः शुभग्रहैर्दृष्ट्येक्षेत्तदारोगाल्पतास्यात् ॥ ५ ॥ ॥

अथान्यदरिष्टयोगमाह ॥ लघ्नाधिपः चर्पलग्रस्वामी । अब्दपतिर्वर्पस्वामी ॥ पष्ठपतिः पष्ठभाचस्वामी
 अनयोः परस्परमित्थशालोमुथदिलयोगश्चेत्तदास्वचरग्रहयुकेचेत्स्यात्तदापिमदनसंबंधीरोगः स्यात् ॥ जन्मकालेशुक्रोयस्मिन्
 राशाचस्ति स राशिर्वर्षकाले पष्ठो भावः स्यात्तस्मिन् भावे सूयै सति तथाशुक्रपतिते पष्ठाष्टमद्वादशस्थानान्यतमस्थे सति कांदिपिकाम
 यभयं मदनसंबंधीरोगः स्यात् । अयमर्थो मूलवाक्यानुसारेण ॥ तद्वाक्यं च ॥ शुक्रस्थान इत्यादि ॥ ६ ॥ अथान्यौ रोगोत्पत्ति
 योगावाह ॥ सपाप इति ॥ सपापे पापग्रहयुक्ते गुरोरंघ्रगे वर्पलघ्नादष्टमस्थाने सति ॥ आरंभौ मे लग्नैः सति ॥ मूर्च्छा

लघ्नाधिपाद्पतिपष्ठपतीत्थशालोरोगप्रदः स्वचरधातुविकारतः स्यात् ॥ कांदिपिकामयभयं प
 तिते सितेऽर्कस्थानेऽथ पष्ठइह रुक्मसहसं सपापं ॥ ६ ॥ सपापे गुरोरंघ्रगे लग्न आरंभे सतं द्रास्ति मूर्च्छा
 गनाशः सचंद्रे ॥ खलाः सूतिकेऽन्दले रुगास्यै कफोद्विग्नैरीक्ष्यमाणे सिते स्यात् ॥ ७ ॥

तं द्राआलस्यं तत्सहितामूर्च्छाचेष्टाराहित्यं भवति ॥ सचंद्रे चंद्रयुक्तभौमे लग्नस्थे ॥ पुनश्चंद्रयुक्तपापयुक्तगुरावष्टमस्थे सति ॥
 अंगनाशः कुत्रचिदंगस्य विशेषेण नाशः स्यादयमेको योगः ॥ अथान्यः ॥ सूतिकेन्द्रं सूतौ जन्मकाले या निचत्वारिकेन्द्राणि ते पुत्र
 लाः पापप्रदाः स्युस्ते अन्दले रुक्मवर्षकालीन लग्नैः स्युः ॥ तदारुगास्यै रोगप्राप्त्यै भवन्ति ॥ तथा सितेशुक्रे द्व्यंघ्रिगैर्न राराशिस्थितैः पाप
 ग्रहैरीक्षमाणे दृष्टे सति कफोत्पत्तिः स्यात् ॥ ७ ॥

॥

अथान्यदाह ॥ दिनेदिवसेप्रवेशोवर्षप्रवेशःस्याद्यदाविलम्बेऽब्दसूत्योवर्षकालजन्मकालयोर्लग्नस्थस्यरवेःसूर्यस्य
चाकुजस्यभौमस्यवाहकोद्रेक्काणःहृदास्वगृहाधिकारःप्राप्तःस्यात्तदत्रवर्षेज्वरात्पीडास्यात् ॥ अयमर्थःपंचाधिकारिणामध्ये
अधिकारीभूत्यासूर्येभौमेवालम्बेसत्तिज्वरात्पीडास्यादित्यर्थः ॥ दृशासौम्यखेटोत्थयात्रतादृशिलम्बेशुभग्रहैर्दृष्टेसतिअंतेपरिणा
मेमुखासिःस्यात् ॥ ८ ॥ अथरोगनाशरोगोत्पत्तियोगावाह ॥ निशीति ॥ निशिरात्रासूतौजन्मचेत्स्यात्तत्रवर्धमानेऽशुक्लपक्षी
यउपचीयमानेचंद्रवर्षकालीनभौमेनसहइत्थशालतोमुखशिलयोगेसत्तिरुक्कुरोगःनश्येत्तनाशं प्राप्नोति ॥ यदिशुक्लपक्षस्थोपची

दिनेऽब्दप्रवेशोविलम्बेऽब्दसूत्योर्यदाहृदागृहाद्योऽधिकारः ॥ रवेर्वाकुजस्यात्रपीडाज्व
रात्स्याद्दृशासौम्यखेटोत्थयान्तेसुखासिः ॥ ८ ॥ निशिसूतौवर्धमानेचंद्रेभौमेत्थशालतः ॥ रुम
श्येदधतेमंदेत्थशालाद्यत्ययोऽन्यथा ॥ ९ ॥ रवावीदृशिवित्केतुयुतेऽब्दंनिखिलंगदाः ॥
अधिकारीवलीसूतावन्देकेतुक्षयुक्तथा ॥ १० ॥ ॥ ॥

यमानेचंद्रेमंदेत्थशालात्शनिनासहमुखशिलयोगेसत्तिरुक्कुरोगःएधतेवृद्धिप्राप्नोति ॥ व्यत्ययोन्यथेति ॥ दिवसेजन्मस्यात्क
ृष्णपक्षरथचंद्रेभौमेनसहमुखशिलयोगेसत्तिरोगवृद्धिःस्यात् ॥ पुनस्तादृशेचंद्रेशनिनासहमुखशिलयोगेसत्तिरोगनाशःस्यादि
त्यर्थः ॥ ९ ॥ अथान्यद्योगद्वयमाह ॥ रवाविति ॥ केतुबुधयुतेरवावीदृशिभौमेनसहमुखशिलयोगेसतिअब्दंनिखिलंसंपूर्ण
वर्षंगदोरोगःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूतौजन्मकालेकश्चिद्ग्रहःअधिकारीवाबलीसन्सग्रहःअब्देवर्षकालेकेतुबुधयु

रश्चेत्तदासंपूर्णपर्यप्येवमप्रदंस्यात् ॥ १० ॥ अथशूलयोगमाह ॥ चतुर्थइति ॥ वर्षलघ्नेचतुर्थस्थानेअस्तेसप्तमस्थानेवामुथहा
स्यात्तदनिनाधुतदृष्ट्यावाधुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याईक्षितादृष्टासतीतदाशूलपीडास्यात् ॥ तादृशीमुथहापापमर्हदं
दृष्टासतीतत्परिणामजातस्यपरिणामःशूलस्यनाशःततोजाताशूलनाशोचरंशूलपीडास्यादित्यर्थः ॥ ११ ॥ अथसकलग्रहवशेन
पिटिकादियोगमाह ॥ जन्मस्येति ॥ जन्मकालेजीवसितराशिगतेमहीजेजीवोबृहस्पतिःसितःशुक्रोवायस्मिन्नाशावस्तिवर्षे

चतुर्थेऽस्तेचमुथहाधुतदृष्ट्याशानीक्षिता ॥ शूलपीडापापस्वर्गेदृष्टेतत्परिणामजम् ॥ ११ ॥

जन्मस्थजीवसितराशिगतेमहीजेसूर्याशुगेपिटकशीतलिकादिमांघ्रम् ॥ शीतोष्णगंडभव

रुक्मसुधेचसैदाकुष्ठभंगंदररुजोऽपिसगंडमालाः ॥ १२ ॥ जन्मलग्नेथिहानाथौपष्टौपापान्विते

क्षितौ ॥ निर्वलौज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टौ ॥ १३ ॥ ॥

तस्मिन्नाशौमहीजेभौमश्चेत्स्यात् ॥ कीदृशोभौमः ॥ सूर्याशुगेअस्तंगतोभवेत्तदापिटकशीतलिकादिमांघ्रंशीतोष्णगंडभवरु
क्मचस्यात् ॥ बुधेचसैदौप्यंजन्मकालिकजीवसिताधिष्ठितराशौचंद्रयुक्तबुधेसतिकुष्ठभंगंदररुजोपिसगंडमालाह्यारोगाःस्युः
॥ १२ ॥ अथान्ययोगमाह ॥ जन्मेति ॥ जन्मलग्नेथिहानाथौजन्मलग्नस्वामिमुथहास्वामिनौवर्षलग्नत्पष्टौपापान्विते
क्षितौपापमर्हदुत्तौदृष्ट्यानिर्धूलौस्यातांतदाज्वरपीडांगवैकल्याद्यतिकष्टौभवेतां ॥ १३ ॥ ॥

अधरोगप्राप्तिस्त्रीप्राप्तिरोगावाह । मुथहालमंचतन्नाथौतयोमुथहालग्नयोर्नाथौएतेचत्वारःपापांतःस्थाःपापग्रहमध्येस्थिताः
स्युस्तदारोगदाःस्युः ॥ अनयोर्मध्येकश्चिदेकःपापग्रहमध्यगतस्तदारोगप्रदःस्यात् ॥ अयमशुभयोगः ॥ अथशुभयोगः ॥
पष्ठशेषपष्ठभावस्वामिनिःसौम्येशुभग्रहःसन्पष्ठशेषस्थानेसतितदास्त्रियाःप्राप्तिःइतीर्यतेज्ञायते ॥ अस्मिन्नर्थेवामनः ॥ पष्ठा
धिपेशुभेपष्ठस्थितेप्राप्तिःस्त्रियाभवेदितिकेचित् ॥ तन्न । यतोऽन्नरोगप्रकरणाद्भामिन्यारोगप्राप्तिरुचिता ॥ ननुकेवलंतत्र
स्त्रियाःप्राप्तिर्याधितत्वात् ॥ एतदर्थेसमरसिंहोपि ॥ पष्ठाधिपचपष्ठप्राप्तिसौम्येस्त्रियांगदप्राप्तिरिति ॥ १४ ॥ अथरोग

मुथहालमतन्नाथाःपापांतःस्यास्तुरोगदाः ॥ पष्ठशेषपष्ठशेषसौम्येस्त्रियःप्राप्तिरितीर्यते ॥ १४ ॥ रोगक
र्तायन्नराशावंशेस्यादनयोर्वली ॥ तत्स्थानंतस्यरोगस्यवाच्यंराशिस्वरूपतः ॥ १५ ॥ जन्मपष्ठाधि
पेभौमेवैप्यपष्ठगतेरुजा ॥ क्रूरैर्यशालेविविपुलःशुभहृग्योगतस्तनुः ॥ १६ ॥ इतिपष्ठभावः ॥

स्थानमाह ॥ रोगकर्तंति ॥ पूर्वोक्तोरोगकर्ताग्रहोयन्नराशावंशेस्यात् यस्मिन्नराशावंशेनवमांशे स्यादनयोर्वलीराशिनवमांश
योर्मध्येयलीसराशित्तस्यरोगस्यराशिस्वरूपतःवातपित्तकफप्रयुक्तैःकृत्वातत्स्थानंवाच्यम् ॥ १५ ॥ अथान्यदाह ॥ जन्मे
ति ॥ जन्मपष्ठाधिपेजन्मकालीनपष्ठभावस्वामिनिभौमेसतिवैप्यपष्ठगतेपष्ठस्थानेचेत्तदारुजंरोगंकरोति ॥ क्रूरैर्यशाले पापग्रहे
णसहसुथशिलयोगेसतिविविपुलोभूयान्नरोगःस्यात् ॥ शुभहृग्योगतःशुभग्रहैर्दृष्टःयुक्तोवातदातनुःस्वल्पोरोगःस्यात् ॥ १६ ॥
इतिपष्ठभावः ॥ ॥ ॥

अथमसमभावः ॥ वलीसितइति ॥ वलीसितःशुक्रःअन्दाधिपोवर्पस्वामीसन्स्मरस्थःसप्तमस्थानेचेत्तदास्त्रीपक्षतःसौख्यकरो
 विगित्यज्ञेयः ॥ ईज्येक्षितरताहदाःशुक्रोदृहस्पतिनादृष्टस्तदाअत्यंतसौख्यंकरोति ॥ कुजेनभौमेनअधिकारिणापंचाधिका
 रिणांमध्येअपि सारीभूयादृष्टस्तदामिथःपरपरंप्रीतिकरःस्यात् ॥ १ ॥ अथज्जारताविवाहयोगावाह ॥ बुधेक्षितइति ॥
 तस्मिन्शुक्रेवर्पस्यामिनिसप्तमरयेसति ॥ बुधेक्षितेयुपेनदृष्टेसति ॥ लब्ध्याअल्पयस्कयासहजारतास्यात् ॥ परविवाहितां
 भुङ्क्तइत्यर्थः ॥ तादृशेशुक्रमेदेनानिनादृष्टेसतिवृद्धयानार्यासहजारतास्यात् ॥ तादृशेशुक्रेगुरुदृष्ट्यावृहस्पतिनादृष्टेनवाभा

अथसप्तमभावः ॥ वलीसितोऽन्दाधिपतिःस्मरस्थःस्त्रीपक्षतःसौख्यकरोविचिंत्यः ॥
 ईज्येक्षितोऽसंतसुखंकुजेनाधिकारिणाप्रीतिकरोमिथःस्यात् ॥ १ ॥ बुधेक्षितेजारता
 स्याल्लब्ध्यामंदेनवृद्धया ॥ गुरुदृष्ट्यानवानाभार्यासंततिस्त्वरितंततः ॥ २ ॥

र्याननीनानिविवाहितास्त्रीभयति ॥ ततस्तस्याःसकाशात्त्व्वरितंशीघ्रंसंततिःस्यात् ॥ एवंसतिगुरुदृष्ट्याइतिपाठःप्रामादिकः
 इज्येक्षितइतिपूर्वपद्येउक्तत्वादितितत्त्वं ॥ अत्रगुरुशुक्रेनवाभार्येतिपाठःसाधुःपूर्वग्रंथानुरोधात् ॥ उक्तंचजातकसारे ॥
 संशुक्रेशुक्रपूजितेनवयधूप्राप्तिश्चसद्वदतइति ॥ वामनः ॥ गुरुशुक्रेनवाभार्यासंततिस्त्वरितंततः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ ॥
 गुरुयुतेपिचनूतनवद्यभावयतितत्रचसंततिराशुनद्विइति ॥ २ ॥

अथस्त्रीसौख्यविवाहयोगावाह ॥ जन्मेति ॥ जन्मलग्नाधिपेजन्मलग्नास्वामिनिर्वर्णवान्वितेवल्लिष्टेऽस्तस्थेऽसप्तस्थानेऽसति
 दारसौख्यंस्त्रीजनितं सुखं स्यात् । जन्मकालेशुक्रक्षंशुक्रोयस्मिन्नाशौतिष्ठतिसराशिरब्देवर्षकालेऽस्तेऽसप्तमस्थानेऽसतिसितेशु
 क्रेऽबदपेवर्षस्वामिनिसतितदास्त्रीलाभायस्त्रीप्राप्तयेभवति ॥ इदमवधेयं ॥ जन्मशुक्रक्षमिति त्रजन्मशुक्रक्षमस्तेतत्रचेच्छु
 क्रोऽबदपोवर्षस्वामीतदास्त्रीसुखमित्यत्रसंमतेरभावः ॥ यथासमरसिंहः ॥ जातकलग्नाधिपतौवर्षस्थेवल्लिनिदारसुखं ॥ शुक्र
 स्थानेवर्षेपरिणयतिगृहस्थतांयातीति ॥ ताजिकालंकारे ॥ अनुलगाधीशेशरदिमदसंस्थेवल्लुतेभृशंयोपित्तोपःसितयुतगृहे
 स्यात्परिणयः ॥ ताजिकयोगसुधानिधौ ॥ जननलग्नपतौशरदस्तगेवल्लुतेप्रमदासुखमीरितं ॥ जननशुक्रगराशिगतेजनुस्त

जन्मलग्नाधिपेऽस्तस्थेदारसौख्यंवलान्विते ॥ जन्मशुक्रक्षमस्तेऽबदेस्त्रीलाभायसितेऽबदपे ॥ ३ ॥

लग्नास्तनाथयोरित्थशालेस्त्रीलाभमादिशेत् ॥ सहमेशोभावपोवाविनष्टःकष्टदःस्त्रियः ॥ ४ ॥

नुपतौसधलेपरिणायनं ॥ वामनः ॥ जन्मलग्नाधिपेवर्षेऽलग्नात्सप्तमगेसति ॥ उदितेसवलेचैवंदारसौख्यंप्रजायते ॥ शुक्रोजन्म
 नियद्राशौवर्षेऽलग्नेश्वरोयदि ॥ तद्राशौसप्तमस्थेऽपिपुंसःपरिणयस्तदेति ॥ अत्रपूर्वपरामर्शाऽलग्नेश्वरोजन्मलग्नेश्वरइति ॥ नच
 वर्षेश्वरोयदीतिपाठः ॥ पूर्वश्लोकविरोधात् ॥ तादृगर्थसंमतेरभावाच्च । एवंसतिमूलंनिर्मूलमितिमतव्यं ॥ ३ ॥ अथस्त्रीला
 भयोगंस्त्रीकष्टयोगंचाह ॥ लगेति ॥ लग्नवर्षलग्नं ॥ अस्तंसप्तमभावः अन्योनार्थयोःस्वामिनोरित्थशालेमुधशिलयोगेसति ।
 स्त्रीलाभंविवाहादिद्वारास्त्रीप्राप्तिमादिशेत् कथयेत् ॥ सहमेशइति । सहमेशःस्त्रीसहमस्वामीभावपोवा । सप्तमभावस्वामी

याधिनष्टेत्तदास्त्रियाः कष्टदोदुःखदोभवति ॥ विनष्टग्रहलक्षणं वामनेनोक्तं । क्रूराक्रांतः क्रूरयुतः क्रूरदृष्टश्च यो ग्रहः । विर-
मितां प्रपन्नश्च विनष्टो वै रमृत इति ॥ ४ ॥ अथ स्त्रीस्वल्पमुखमहत्सुखयोगावाह ॥ नष्टेदाविति । शुक्रपदगेशुक्राधिष्ठि-
तराशिक्षितेर्वर्णेनष्टे प्रागुक्तविनष्टलक्षणाक्रांतेर्द्वौ चंद्रे सति स्वल्पमेथुनमादिशेत्कथयेत् । तथा जन्मशुक्रर्क्षगोभौ मः जन्मकाले
शुक्रोयस्मिन्नाशायस्ति तस्मिन्नाशौ वर्षकाले भौमो वलीभवेत्तदा स्त्रीमुखोत्सवकृत् ॥ ५ ॥ अथ स्त्रीसौख्ययोगचतुष्टयमाह ॥
जन्मास्तपयति ॥ जन्मकालीनलभ्रात्सप्तमस्थानस्यामिनि अब्दपक्षितेन वर्षस्वामीशुक्रस्तेन युगीक्षिते युको दृष्टो वा तदा स्त्रीसं-

नष्टेन्दौ शुक्रपदगेमेथुनं स्वल्पमादिशेत् ॥ जन्मशुक्रर्क्षगोभौ मः स्त्रीमुखोत्सवकृत् ॥ ५ ॥
जन्मास्तपेऽब्दपक्षितेन युगीक्षिते स्यात्स्त्रीसंगमो बहुविलाससुखप्रधानः ॥ केन्द्रत्रिकोणगुरौ
जनिशुक्रभस्ये स्त्रीसौख्यमुक्तमिति हृदविवाहयोश्च ॥ ६ ॥ ॥

गमो बहुविलाससुखप्रधानः स्यात् ॥ अयमेको योगः ॥ केन्द्रेति ॥ जन्मकाले शुक्रभस्येशुक्राधिष्ठितराशिस्थिते वर्षकालीनगुरौ
केन्द्रत्रिकोणगते सति स्त्रीसौख्यमुक्तं ॥ अयं द्वितीयो योगः ॥ इति हृदविवाहयोश्चेति ॥ अमुना प्रकारेण वर्षलभ्येय आगतो हृदा
स्वामी स जन्मकालीनशुक्राक्रांताराशिगतः सन् केन्द्रत्रिकोणगोभवेत्तदा स्त्रीसौख्यं स्यात् ॥ अयं तृतीयो योगः ॥ तथा वर्षकाले यदि
वाहसहर्मतस्वामी वा जन्मकालीनशुक्राधिष्ठितराशिगतः सन् केन्द्रत्रिकोणगोभवेत्तदा पि स्त्रीसौख्यं स्यात् ॥ अयं चतुर्थो योगः ॥
केन्द्रमित्यत्र लग्नं विहाय चतुर्थसप्तमदशमान्युक्तानि समरसिंहेन ॥ तद्वाक्यं च ॥ शुक्रस्थाने वा स्यान्नवमेऽस्ते पंचमे चतुर्थे खे-

जीवेसतिपूर्णफलं विवाहयेद्धनाथेच ॥ फलसाम्याद्युक्तिलाघवात्ग्रंथकृतालम्बमुक्तमिति बोध्यम् ॥ ६ ॥ अथ स्त्रीक्लेशविवाहयोगायाह ॥ अधिकारीति ॥ पंचाधिकारिणामध्येयस्य कस्यचिदधिकारिणः पदस्थे स्थाने अर्कसूर्ये सति स्त्रीभ्योऽनिशं निरंतरं व्याकुलता स्यात् ॥ एवं इंधिहाधिकृतस्थाने इंधिहा मुयहा अधिकारिग्रहस्य स्थाने गुरुदृष्ट्या गुरुणा दृष्टासती विवाहकर्त्री स्यात् ॥ ७ ॥ अथ स्त्रीक्लेशयोगायाह ॥ इंधिहेति । द्यूनेवर्षलम्बात्सप्तमस्थाने इंधिहा मुयहा अकार्युक् अर्कः सूर्यः आरो भौमस्तेन युक्ता चेत्तदा स्त्रीपुत्रेभ्यः कष्टं भवेत् ॥ पापग्रहदृष्ट्या विशेषतः कष्टं स्यात् ॥ अयमेको योगः ॥ अथान्यः ॥ स्त्रीसहमेकूरिते

अधिकारिपदस्येऽर्कस्त्रीभ्यो व्याकुलताऽनिशं ॥ इंधिहाधिकृतस्थाने गुरुदृष्ट्या विवाहकृत् ॥ ७ ॥
इंधिहाकार्युग्द्यूने क्रूरिते सहमे स्त्रियाः ॥ स्त्रीपुत्रेभ्यो भवेत्कष्टं पापदृष्ट्या विशेषतः ॥ ८ ॥ सूतौ ब्रू
नाधिपः शुक्रोऽन्दे द्यूने बलवान् भवेत् ॥ लभ्येनेत्यशालश्चेत्स्त्रीलाभं कुरुते ध्रुवं ॥ ९ ॥

पापाक्रांते वर्षलम्बात्सप्तमस्थाने सति स्त्रीपुत्रेभ्यः कष्टं स्यात् । पापग्रहैर्दृष्टे सति विशेषतः कष्टं स्यात् । केचित्तु क्रूरिते इत्यस्य योगद्वयेप्यन्ययः ॥ क्रूरिते द्यूने इंधिहाकार्युगिति वदन्ति । तन्न । अकार्युगित्यनेनैव द्यूनस्य क्रूरितत्त्वोपपत्तेः ॥ अन्यथा योगद्वयकल्पनमपि विवर्धयति ॥ ८ ॥ अथ विवाहयोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौ जन्मकाले द्यूनाधिपः सप्तमभावस्वामी शुक्रः अन्दे वर्षकाले चलान्बलिष्ठः सन् द्यूने सप्तमस्थाने भवेद्दृग्नेनेत्यशालश्चेत् वर्षलम्बास्वामिना सह मुयथ शिलयोगश्चेत्तदा स्त्रीलाभं सुखं च कुरुते ॥ ९ ॥

अथत्रीन्स्त्रीप्राप्तियोगानाह ॥ भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनि सितदृशाशुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगएकः ॥ तथाशुक्रे
ब्ददेशेवर्षस्वामिनि कुजेक्षयाभौमेनदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगोद्वितीयः ॥ अथवादारसहमेवर्षीयस्त्रीसहमेतदृष्टेताभ्यांशुक्रभौमा
भ्यांदृष्टेसतिध्रुयंनिश्चयेनस्त्रीलाभोभवति ॥ अयंतृतीययोगः ॥ १० ॥ अथपुनर्विवाहयोगद्वयमाह ॥ सूताविति ॥ वाप्रका
रांतरेण सूतैजन्मकालेदारसहमेस्त्रीसहमेतदृष्टेशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतियोपिस्त्रीप्राप्यते ॥ उक्तंचसमरसिंहेन ॥ जन्मनिह
द्वौसत्यांस्त्रीसहमासौचपरिवारः ॥ अयमर्थः ॥ यथावर्षकालेस्त्रीसहमंतथैवजन्मकालेप्रश्नकालेचस्त्रीसहमंकार्यमिति संज्ञातं

भौमेऽब्दपेसितदृशाशुक्रेऽब्ददेशेकुजेक्षया ॥ तदृष्टेदारसहमेस्त्रीलाभोभवतिध्रुवम् ॥ १० ॥

सूतोवादारसहमेतदृष्टेयोपिदाप्यते ॥ स्वामिदृष्टस्त्रीसहमंशुक्रदृष्टंविवाहकृत् ॥ ११ ॥

सूतोद्युताधिपेवर्षसहमेशेस्त्रियाःसुखम् ॥ जन्मास्तपेधिहानाथवर्षेशःखेद्युनेतथा ॥ १२ ॥

त्रेसहममकरणेउक्तमस्ति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ स्त्रीसहमंस्वामिनादृष्टशुक्रदृष्टंविवाहकृत् ॥ ११ ॥ अधस्त्री
मुखप्राप्तियोगायाह ॥ सूताविति ॥ सूतैजन्मकालेद्युनाधिपेसप्तमभावस्वामिनि वर्षेवर्षकालेसहमेशेस्त्रीसहमस्वामीभवेत्त
दास्त्रियःसुखंस्त्रीतःसुखंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ जन्मास्तपेजन्मकालीनसप्तमभावस्वामी इंधिहानाथःवर्षका
लीनमुपहास्वामी वर्षेशेवर्षस्वामी एतेखेदशमस्थाने तथाद्युनेसप्तमस्थानेस्युस्तदास्त्रीतःसुखंस्यात् ॥ उक्तंचताजिकयोगसुधा
निधौ ॥ जन्मास्तनाथेऽब्दपतौचमुंधेशेऽस्त्रंगतेव्योमगतेऽपितद्वत् ॥ अतएववर्षेशाथेद्युनेतथेतिपाठकल्पनमपि निरस्तां ॥ १२ ॥

अथसप्तमस्थानस्यमार्गस्थानत्वाद्विदेशगमनयोगमाह ॥ मुथहातइति ॥ वर्षेस्वगृहस्वोच्चगतःशशीचंद्रोमुथहाधिष्ठितस्था
नात् द्यूनस्थःसप्तमस्थानेस्यात्तदाविदेशगमनंकुर्यात् ॥ एतादृशचंद्रःपापेक्षणात् पापग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदाक्लेशदोभवेत् ॥ १३ ॥
इतिसप्तमभावविचारः ॥ ॥ अथाष्टमभावविचारः ॥ भौमइति ॥ भौमेजब्दपेवर्षस्वामिनिसतिक्रूरहतेयुद्धादिनापीडितेवल्लो
ज्जितेनिर्वलेयत्किंचित्स्थानगतेसति अथसालोहेनघातोभवेत् ॥ तथाभौमेअग्निभेवह्विराशौसंज्ञांतत्रोक्तमेपासिंहधनुष्याख्ये
स्थितेसतिअग्निभीर्बह्विसंबंधाद्भौतिर्भयंभवति ॥ तथाभौमेद्विपदभेमिथुनकन्याधनुःपूर्वार्धराशिस्येकूरनरात् उग्रस्वभावम

मुथहातोद्यूनसंस्थःस्वगृहोच्चगतःशशी ॥ विदेशगमनंकुर्यात्क्लेशःपापेक्षणाद्भवेत् ॥ १३ ॥
इतिजायाभावविचारः ॥ अथाष्टमभावविचारः ॥ भौमेऽब्दपेकूरहतेऽयसाघातोवल्लोज्जिते ॥
अग्निभीरमिमेकूरनराद्विपदभेमृतिः ॥ १ ॥ वियत्यवनिपामात्यरिपुतस्करजंभयम् ॥ तुयै
मातुःपितृव्यादामातुलात्पितृतोगुरोः ॥ २ ॥

नुष्याद्यौरादितोमृतिर्मरणंस्यात् ॥ १ ॥ अथतादृशस्यभौमस्यविशेषस्थानगतस्ययोगावाह ॥ वियतीति ॥ वर्षस्वामिनि
भौमेनिर्वलेकूरहतेएतादृशेयदिवियति दशमस्थानगतेसति तदा अवनिपामात्याद्राजप्रधानतोरिपुतःशत्रुतःतस्करतश्चौ
रतोभयंघकव्यं ॥ अथतादृशेभौमेतुयैचतुर्थस्थानस्येसतिमातुःपितृव्याद्वा मातुलात्पितृतःगुरोःपितुःसकाशाद्गुरोःसका
शाद्भयंघाच्यम् ॥ २ ॥

अथमहामृत्युयोगानाह ॥ लग्नेधिहापतिसमापतयोमृतीशाइति ॥ वर्षलग्नस्वामी मुथहास्वामी वर्षस्वामी एतेत्रयोमृतीशाश्चे
दित्यशालिनः अष्टमभावस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदानीधनप्रदामरणप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टस्यदशारिष्टस्यसमयेमृति
रेवस्यात् ॥ अयमर्थः ॥ जन्मकालिकपापग्रहदशायांपापग्रहस्यांतदशाचेद्भवतितदामरणमेवस्यादित्यर्थः ॥ अन्यदाह ॥
तत्रेति ॥ तत्रवर्षकालेद्वियसेऽब्दवेशेद्विवावर्षवेशेसतिसार्ककुजेसूर्यसहितेभौमेसतिनृपभयंराज्ञःसकाशाद्भयंस्यात् ॥ ३ ॥
अथचतुरोमृत्युयोगानाह ॥ सूर्येति ॥ सूर्येजनेजन्मकालेसितेनशुक्रेणसहसूरिफयोगेसति ॥ तथावर्षेअधिकारीपंचाधि

लग्नेधिहापतिसमापतयोमृतीशाश्चेदित्यशालिनइमेनिधनप्रदाःस्युः ॥ चेत्पाकरिष्टसमयेमृ
तिरेवतत्रसार्ककुजेनृपभयंदिवसेऽब्दवेशे ॥ ३ ॥ सूर्येसूरिफेसितेनजननेवर्षेधिकारीतथा
केंद्रेराजगदाद्भयंचरुगसृक्स्थानेऽधिकारीदुजे ॥ सौम्येऽक्रूरदशाकुजस्यरुगसृग्दोषोदिनांशु
स्थितेदग्धेवंमृतीविदेशतइतिप्राहुर्बुधेतादृशे ॥ ४ ॥

कारिणामध्येअधिकारीभवति केंद्रेसति राजगदाद्भयंचराज्ञःसकाशात् तथारोगाद्भयंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः॥अथद्वितीयः॥
जन्मकालेअसृक्स्थानेभौमाक्रांतराशौअधिकारिणिवर्षपंचाधिकारिणामध्येवधिकारिणिइंदुजेबुधेसतिरुक्त्रोगःस्यात् ॥ अथ
तृतीयः ॥ अधवासौम्येबुधेअधिकारिणिसतिःक्रूरदशाकुजस्यभौमस्यक्रूरदशाचतुर्थदशैर्भक्तसमहृष्ट्यादृष्टेसतिअसृक्दोषा
दिनारक्तविकारजनितदोषादिनारुक्त्रोगःस्यात् ॥ अथचतुर्थोयोगः ॥ पुनरपितादृशेबुधेअधिकारिणिःक्रूरदृष्ट्याभौमे

नदृष्टेऽंशुस्थिते अर्थात्कुजस्यांशुस्थिते कुजरश्मिस्थिते दग्धे सति कुजेन युद्धादिना पीडिते इत्यर्थः ॥ तदा विदेशतः परदेशे बंधन
मृती स्यातामिति बुधाः प्राहुः ॥ उक्तं च समरसिंहेन ॥ दग्धे चरदम्यधः स्यात्परदेशबन्धनं मरणमिति ॥ ताजिकालंकारे ॥ सौम्ये
क्रूरदृशाक्षतिः कुजदृशादग्धं च तद्रश्मिभिर्निर्वधेहननं विदेशमरणं मृत्योर्लभेन्निश्चितमिति ॥ केचित्तु इनांशुस्थिते सूर्यसन्निध्ये
नास्तंगते सूर्यमंडलगते इत्यर्थः ॥ दग्धे पापाक्रांते कुजपदसन्निध्ये न कुजयुक्त इत्यर्थः ॥ अतएव वामनः ॥ भौमयुक्ते बुधे सार्कं
विदेशे बंधनं मृतिरिति ॥ तन्न ॥ भिन्नराशिस्थितस्यापि बुधस्यास्तंगतत्वेन सार्कत्वाभावात् समरवाक्ये सूर्यपदसंनिध्याभावेन
सूर्यस्याप्रसक्त्या सूर्यरदम्यधः स्यादित्यर्थकल्पनस्यान्याय्यत्वाच्च ॥ न च वामनवाक्यस्य कागतिरिति वाच्यं ॥ भौमयुक्ते बुधे इ

भौमस्थानेऽधिकारी दौगुस्तं नृपभयं रुजः ॥ मंदोऽधिकारी खे लोहहते पीडाकरः स्मृतः ॥ ५ ॥

भौमेऽष्टमे भयं वह्नेः प्रहारी वानृपाद्भयम् ॥ आरे स्वस्थे च तुष्पाद्भ्यः पातो दुःखं रुजोऽसृजा ॥ ६ ॥

त्यस्य स्वोक्तार्थविरुद्धार्थत्वाभावेन सार्कत्वाधिकात्तया विरोधाभावादिति ॥ ४ ॥ अथ रोगयोगावाह ॥ भौमस्थान इति ॥
जन्मकाले भौमस्थाने भौमोयस्मिन् राशावस्थितस्मिन् राशौ वर्गे अधिकारिणि इंदौ चंद्रे सति गुप्तमप्रकाश्यं नृपभयं राज्ञः सकाशा
द्भयं रुजो रोगाः स्युः ॥ अयमेको योगः ॥ अथान्यः । मंदः शनैश्चरः अधिकारी पंचाधिकारिणां मध्ये अधिकारी भूत्वा खेदश
मस्थाने चेत्स्यात्तदालोहहते लोहप्रहारात् पीडाकरः स्मृतः ॥ ५ ॥ अथाल्पमृत्युयोगावाह ॥ भौम इति ॥ वर्षलघ्नादष्टमस्थाने
भौमे सति वह्नेः सकाशात् भयं प्रहारी वा शस्त्रादिना घातो वा नृपात् राज्ञः सकाशाद्भयं वा स्यात् ॥ अयमेको योगः ॥ अथान्यः

आरेभौमेखस्थेदशमस्थानेसतिचतुष्पाद्व्यथतुष्पदेभ्यःपातःपतनंदुःखं असुजःरक्तविकारजनितरुजोरोगाःशुः ॥६॥ अथ
ननाशविवादयोगावाह ॥ विचाष्टमेति ॥ यदिअब्देशःवर्षेशः ईज्योगुरुःविचाष्टमःद्वितीयेअष्टमस्थानेवासन् अशुभेक्षितः
पापग्रहदृष्टस्तदाधननाशकर्तास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ मंदेसनौद्यनेसप्तमस्थानेसतिदुर्वचनापवादकलि
भर्त्सनंधिंकारमाप्नोति ॥ ७ ॥ अथमहाल्पमृत्युयोगावाह ॥ पतितइति ॥ पतितेशेबुधेक्रूरदशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याआरे
भौमेत्थशालेमुधशिलयोगंगकरोतितदामृतिवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ तादृशेशेबुधेकुजहृदास्थिते भौमहृदायां

विचाष्टगेज्योधनहायद्यब्देशोऽशुभेक्षितः ॥ मंदेयूनेदुर्वचनापवादकलिभर्त्सनम् ॥ ७ ॥
पतितेज्ञेक्रूरदशाऽरेत्थशालेमृतिवदेत् ॥ कुजहृदास्थितेनाशःसौम्यदृष्ट्याशुभंभवेत् ॥८॥
लमाधिपेनष्टदग्धेयोपिद्वादोऽशुभान्विते ॥ जन्मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारीकलिःपृथुः॥९॥

स्थितेनाशःद्रव्यस्यस्यादित्यपरोयोगः । शुभदृष्ट्यातादृशेशेबुधेयोगद्वयेपिदृष्ट्वेत्युभवंदेत् ॥८॥ अथझकटकयोगावाह ॥ लमा
धिपइति ॥ लमाधिपेवर्षलक्षस्वामिनिनष्टदग्धेनष्टेहीनवलेदग्धेअस्तंगतेअशुभान्वितेअशुभैःपापग्रहैरन्वितेयुक्तेसतियोपिद्भिः
अन्यस्त्रीभिःसहवादःकलहःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ जन्मनिजन्मकालेअष्टमगोऽष्टमस्थानेजीवोबृहस्पतिश्च
सर्वर्पेनाधिकारी पंचाधिकारिणामध्येअधिकारीनस्यात् तदापृथुर्भहान्कलिःकलहःस्यात् ॥ ९ ॥

अथयवाद्योगोवाह ॥ जयइति ॥ प्रागुक्ताहशंशुरौशुक्रेक्षणात्शुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीविवादेप्रत्युत्तरवशेनजयउक्तःकथितः ॥
 अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ भौमेऽत्यगेभौमेअत्यगेवर्षलब्धाद्वादशस्थानेसति घनेद्वितीयस्थानेसूर्येसति तदावादात्क्षेत्रंवि
 निर्दिशेत् ॥ १० ॥ अथान्यौकलिरोगयोगोवाह ॥ रिपुगइति ॥ अब्दयेवर्षस्वामिनि कुजहतेभौमेनपीडितेसति रिपुभिःश
 त्रुभिर्गोत्रैःस्ववंशस्यैःसहकलिःस्यात् ॥ संख्येसंग्रामेभीतिर्भयंचस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ जन्मांगपोजन्मका
 लीनलप्तास्वामीषर्पेदग्धोऽस्तंगतःसन्नष्टमोऽष्टमस्थानेचेद्भवति तदारोगकली दिशेत्कथयेत् ॥ ११ ॥ अथकलहयोगोवाह ॥

जयःशुक्रेक्षणादुक्तःप्रत्युत्तरवशेनतु ॥ भौमेऽत्यगेधनेसूर्येवादात्क्षेत्रंविनिर्दिशेत् ॥ १० ॥
 रिपुगोत्रकलिर्भीतिःसंख्येकुजहतेऽब्दपे ॥ दग्धोजन्मांगपोवर्षेऽष्टमोरोगकलीदिशेत् ॥ ११ ॥
 सूत्यब्दयोरधिकृतौभौमस्थानेगुरुहतः ॥ पापैर्वादिःस्फुटोप्येवंतादृशीदौशनेःपदे ॥ १२ ॥
 सूत्यब्दयोरधिकृतेचंद्रबुधपदेहते ॥ क्रूरैर्विदेशगमनंवादःस्याद्विमनस्कता ॥ १३ ॥

सूत्यब्दयोरिति ॥ गुरुर्बुधस्पतिः सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकृतौअधिकारीभूत्वाभौमस्थानेजन्मकालिकभौमाक्रां
 तराशिस्यःसन्नहतःपापैःग्रहैर्हतश्चेद्भवतितदालोकैःसहस्फुटोयादःस्यादयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ शनेःपदेजन्मकालिकश
 न्याक्रांतराशौ तादृशिजन्मकालवर्षकालयोरधिकारिणि पापग्रहैश्चहतेइदौचंद्रेतिप्रतिसति एवमेवंफलःस्फुटःकलहःस्यात्
 ॥ १२ ॥ अथविदेशगमनादियोगमाह ॥ सूत्यब्दयोरिति ॥ सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोः अधिकृतेअधिकारंप्राप्तेचंद्रे

बुधपदेजन्मकालीनबुधाक्रांतराशौस्थितेहते क्रूरःपापग्रहैर्हतेसति विदेशगमनंवादःविमनस्कतावास्यात् ॥ १३ ॥ अथाल्प
मृत्युयोगावाह ॥ मेयइति ॥ आरेभौमेमेपेसिहेधनुषिचूपरेअष्टमस्थानेसतिअसितःखड्गाद्भयंस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥
अथान्यः ॥ मृतौअष्टमस्थानेमृतीशलमेशौअष्टमस्थानस्वामिर्बलग्रस्वामिनौपापद्वयुतौपापग्रहैर्दृष्टौयुतौवासत्यांमृत्युदौम
रणदौभवतः ॥ १४ ॥ अथसामान्यवर्षयोगमाह ॥ यत्रर्क्षइति ॥ जन्मनिजन्मकालेकुजोभौमःयत्रर्क्षेयस्मिन्नराशौस्यात्सरा
शिर्यदाअब्दलग्नोपगःवर्षलग्नेभवेत्तत्रबुधोवर्षपतिर्वस्वामीसन्नष्टबलोभवेत्तदानशोभनंशुभफलदोनस्यात् ॥ १५ ॥ अथवाह

मेपेसिहेधनुष्यारेद्वूपरेअष्टसितोभयम् ॥ मृतौमृतीशलमेशौमृत्युदौपापद्वयुतौ ॥ १४ ॥
यत्रर्क्षेजन्मनिकुजःसोऽब्दलग्नोपगोयदा ॥ बुधोवर्षपतिर्नष्टवलस्तत्रनशोभनम् ॥ १५ ॥
सार्केशनौभौमयुतेखाष्टस्येवाहनाद्भयम् ॥ सार्केभौमेऽष्टमस्थेतुपतनंवाहनाद्भवेत् ॥ १६ ॥
सारेऽब्दपेऽष्टमेमृत्युश्चंद्रेत्यारिमृतौमृतिः ॥ उदितेमृतिसद्देशेनिर्वलेजीवितेमृतिः ॥ १७ ॥

नास्त्रयपतनयोगावाह ॥ सार्कइति ॥ सार्केशनौसूर्ययुक्तशनौ भौमयुतेसभौमेखाष्टस्येदशमाष्टमस्थानस्थेसतिवाहनाद्भ
यंभवति ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सार्केभौमेसूर्ययुक्तभौमेऽष्टमस्थानस्थेसतिवाहनात्पतनंवेदकथयेत् ॥ १६ ॥ अथ
महामृत्युयोगावाह ॥ सारेऽब्दपइति ॥ सारेऽब्दपेआरेणभौमेनसहवर्तमानेसारेएतादृशेअब्दपेवर्षस्वामिनिअष्टमेसतिमृति
र्भरणंस्यात् । तथाअंत्यारिमृतौद्वादशपष्ठाष्टमस्थानेपुचंद्रेसतिमृतिर्भरणं ॥ अथान्यः ॥ मृतिसद्देशेमृत्यु

सहमस्यामिनिगदितेउदयंप्राप्तोनिर्चलेचलरहितेसतिजीवितेमृतिःस्यात् ॥ १७ ॥ अथान्यौमहामृत्युमोगावाह ॥ पुण्यसद्मो
 श्वरइति ॥ पुण्यसद्मोश्वरःपुण्यसहमस्वामीपुण्यसहमस्थानानादष्टमस्थानस्यःपापदृग्युतःपापग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात्तदामृतिः
 स्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ सूत्यष्टमेशःसूतौजन्मकालेअष्टमेशः अष्टमस्थानस्वामीपुण्यस्थः पुण्यसहमस्था
 नस्यः पापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदामृतिर्मरणंस्यात् ॥ १८ ॥ अथान्यौमृत्युयोगावाह ॥ सूत्यष्टमगतइति ॥ सूत्यष्टमग
 तोराशिःसूतौजन्मकालिकलद्वादष्टमराशिर्वर्षकालीनपुण्यसद्मनिपुण्यसहमस्थानस्योभवन्नाथयुक्स्वस्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृ

पुण्यसद्मोश्वरःपुण्यसहमादष्टगोयदा ॥ सूत्यष्टमेशःपुण्यस्थोमृतिदःपापदृग्युतः ॥ १८ ॥
 सूत्यष्टमगतोराशिःपुण्यसद्मनिनाथयुक्॥अब्दलमाष्टमर्क्षेवाचेदित्थंस्यान्मृतिस्तदा॥१९॥
 पुण्यसद्माशुभाक्रांतंमृतीशोऽत्यारिरंभ्रगः ॥ मुखेहेशोऽब्दपोवापिमृत्युंतत्रविनिर्दिशेत्॥२०॥

रगुःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ तथाअब्दलमाद्वर्षलमादष्टमर्क्षअष्टमोराशिरित्थंपुण्यसहमस्थस्वामिनायुक्तश्चे
 त्तदामृत्युःस्यात् ॥ १९ ॥ अथान्यमृत्युयोगावाह ॥ पुण्यसद्मोति ॥ पुण्यसद्मपुण्यसहमंअशुभाक्रांतंपापग्रहैर्युक्तंस्याद्यदि
 मृतीशःअष्टमस्थानस्वामीअंत्यारिरंभ्रगःद्वादशपष्ठाष्टमस्थानस्यश्चेद्भवतितदामृत्युंवदेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥
 मुखेहेशः मुखद्वादशपष्ठाष्टमस्थानश्चेत्तदामृत्युंविनिर्दिशेत् ॥ २० ॥

अथमहामृत्युयोगानाह ॥ सकूरइति ॥ जन्मपेजन्मलक्षणस्वामिनिसकूरेवर्षपापग्रहयुकेमृत्यौअष्टमस्थानस्थेसतिमृतिर्मरणं
 स्यात् ॥ चेदिधिहामुधहायत्रकुत्रापिस्थितःआर्कियुक्ताशनियुक्तातदामृतिः ॥ भौमक्षुतेक्षणाद्भौमेनक्षुतदृष्ट्याचतुर्थदशमै
 कसप्तमदृष्ट्यादृष्टासतीतत्रईदृशेयोगेआत्मघाततोमृत्युःस्यात् ॥ २१ ॥ अथमहामृत्युयोगंसर्वमृत्युयोगंपरिहारंचाह ॥ मंद
 इति ॥ मंदःशनैश्चरःअष्टमेवर्षलग्नादष्टमस्थानेस्थितः मृतीशेत्यशालात् मृतीशःअष्टमभावस्वामीतेनसहमुथशिलयोगा
 न्मृत्युकरःस्मृतःकथितः ॥ अथैतद्योगानामपवादमाह ॥ सर्वेपिमृत्युयोगाःशुभेत्यशालात् यद्यदिष्टकारकाणांग्रहाणांशुभ
 सकूरेजन्मपेमृत्यौमृतिश्चेदिधिहार्कियुक् ॥ भौमक्षुतेक्षणेतत्रमृत्युःस्यादात्मघाततः ॥ २१ ॥ मंदोऽष्टमे
 मृतीशेत्यशालान्मृत्युकरःस्मृतः ॥ शुभेत्यशालात्सर्वेऽपियोगानाशुभदायकाः ॥ २२ ॥ सूतिरंघ्रपतिर्म
 दोऽष्टमोऽब्देलमपेनचेत् ॥ इत्यशालीकूरदृशातत्कालंमृत्युदायकः ॥ २३ ॥ पुण्यसद्मनिविधुस्तनौतथा
 ऽस्तेखलोमृतिरथार्थरिष्फगौ ॥ मृत्युदौखलखगवथोजनुर्वपेशतनुपौमृतौमृतिः ॥ २४ ॥ इत्यष्टमभावः ॥
 ग्रहैःसाकंमुखशिलयोगस्ताहिअशुभदायकाअनिष्टदायकानभवति ॥ २२ ॥ अथमहामृत्युयोगमाह ॥ सूतिरंघ्रपतिरिति ॥
 सूतौजन्मकालेरंघ्रपतिः अष्टमभावस्वामीमंदःशनिः अब्देवर्षेवर्षलग्नादष्टमस्थानस्थःसन् लग्नेनचर्षलग्नस्वामिनाचेत्कूरद
 शाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्या इत्यशालीमुखशिलयोगंकरोति तदातत्कालेतस्मिन्समयेमृत्युदायकोभवति ॥ २३ ॥ २४ ॥
 इतिअष्टमभावविचारः ॥ ॥ ॥ ॥

अधनवमभावविचारः ॥ तत्रनवमभावेमार्गधर्मविचारस्तावद्गमनयोगमाह ॥ भौमेऽब्दपे भौमेवर्पस्वामिति
त्रिनवगेतृतीयगेनवमस्यानेवाक्रूरयुक्तेक्रूरैःपापग्रहैर्युक्तेयोगरहितेवलान्वितेवल्लिष्ठेसतितदामार्गःगमनंगुणावहःलाभादिसु
खकरः ॥ चरंकार्यंरयरासाध्यमपिकार्यं ततःतस्मात्स्थिरंविलंबसाध्यंभवति ॥ १ ॥ अथान्यदहाह ॥ त्रिधर्मस्थइति ॥
सूर्यःप्रब्दपःवर्पस्वामीभूत्वाकंवूलीकंवूलयोगवान्सन्त्रिधर्मस्थः तृतीयनवमस्यानस्थस्तदामार्गसौख्यदः सचेन्नाधिकृतःपं
चाधिकारिणामध्यधिकारीनभयेत्तदाअन्यप्रेषणेनयानंगमनंस्यात् ॥ २ ॥ अथान्यांगमनयोगान्सार्धश्लोकेनाह ॥ शुक्र

अथभाग्यभावविचारः॥भौमेऽब्दपेत्रिनवगेऋरायुर्केवलान्विते॥गुणावहस्तदामार्गश्चिरंकार्यस्थिरं
ततः॥१॥ त्रिधर्मस्योऽब्दपःसूर्यःकंबूलीमार्गसौख्यदः ॥ अन्यप्रेषणयानंस्यात्सचेन्नाधिदुतोभवेत्
॥२॥ शुकेऽब्दपेत्रिनवगेमार्गसौख्यंविलोमगे ॥ अस्तेवाकुगतिःसौम्येदेवयात्रातथाविधे ॥ ३॥

इति ॥ क्रूरादितइति ॥ शुक्रेऽब्दपेवर्पस्वामिनित्रिनवगेतृतीयनवमस्थानेसति मार्गेगमनसौख्यदंस्यात् ॥ अथतादृशेशुक्रे
घिलोमगेयक्रिणिअस्तेया अस्तंगतेयासतिकुगतिःकुस्सितगतिःकुगमनंकार्यसिद्धिर्नस्यादित्यर्थः ॥ तथाबुधेतादृशेशवर्पस्वामि
निसचलेत्रिनयगेसौग्येबुधेसति देवयात्रादेवोद्देशेनयात्रास्यात् ॥ इदंतीर्थयात्रादेरप्युपलक्षणं ॥ तादृशेशुक्रेक्रूरादितेपा
पप्रदैःपीडितेयुक्तेयासति कुयानंकुस्सितगमनंस्यात् ॥ एवममुनाप्रकारेणवर्पस्वामिनित्रिनवगेगुरौसतिदेवयात्राविचिंतये
रकथयेत् तस्मिन्गुरौक्रूरादितेतुकुयानंस्यात् ॥ ३ ॥

अथचिन्तितयात्रायोगमुत्तरार्धेनाह ॥ इत्थशालइति ॥ लग्नधर्मपत्योःवर्षलग्नस्वामिनासहनवमभावस्वामिनःइत्थशालेमुध
शिलयोगेसतिअचिन्तिताअकस्मात्प्राप्तास्यात् ॥ ४ ॥ अथविपरीतंमुधशिलस्यान्यत्रातिदेशमाह ॥ लग्नेशइति ॥ लग्नेशो
वर्षलग्नस्वामीधर्मपेननवमभावस्वामिनामुधशिलयोगं करोति तदाचिन्तितगमनं । एवममुनाप्रकारेणलग्नान्दपयोर्योगेवर्षल
ग्नस्वामीअनयोर्योगेसतितथामुधहस्वामी अंगपोवर्षलग्नस्वामीअनयोर्योगेसतिमुधशिलंपूर्वोक्तस्यात् ॥ ५ ॥ अथसद्यात्रायो
गायाह ॥ गुरुस्थानेजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यस्मिन्प्राशावस्तिस्मिन्प्राशावर्षकालीनेकुजेभौमेधर्मं नयम

क्रूरार्दितेकुयानंस्याद्गुरावेवंविचिन्तयेत् ॥ इत्थशालेलग्नधर्मपत्योर्यात्रास्त्यचिन्तिता ॥ ४ ॥

लग्नेशोधर्मपंयच्छन्स्वमहश्चित्तिताध्वदः ॥ एवंलग्नान्दयोर्योगेमुधहांगपयोरपि ॥ ५ ॥

गुरुस्थानेकुजेधर्मसद्यात्राभृत्यवित्तदा ॥ ज्ञस्थानेलग्नपोभौमोदृष्टःसद्यानसौरुयदः ॥ ६ ॥

स्वस्थानगोवावलवान्लमदर्शोसुयानदः ॥ जन्माधिकारीज्ञोमंदस्थानेक्रूरयुतोयदा ॥ ७ ॥

स्थानगतेसति सद्यात्रासमीचीनायात्रा भृत्यःसेवकःचित्तंभृत्यद्रव्यप्राप्तिकारिकास्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥
ज्ञस्थानेजन्मकालेबुधोयस्मिन्प्राशावस्ति तस्मिन्प्राशावर्षकालीनेभौमेलग्नपेलग्नस्वामिनादृष्टःसन्सद्यानसौरुयदःस्यात् ॥ ६ ॥
अथान्यंसद्यात्रायोगंश्लोकार्धेनाह ॥ स्वस्थानगइति ॥ जन्मकालेभौमःस्वस्थानगोमेपवृश्चिकगतोवर्षेपिमेपवृश्चिकराशिगतः
सन् नयमेवलयान्स्यात् लग्नदर्शोलिग्नंपश्यति तदासुयानदःशुभगमनंदोभवेत् ॥ अथशुभयात्रायोगान्सार्धश्लोकेनाह ॥

जन्माधिकारीति ॥ शोबुधःजन्माधिकारीजन्मकालेअधिकारीभूत्वा मंदस्थाने जन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेन
यमस्थानगतःकूरयुतःपापग्रहयुकोयदाभवेत्तदारिपोःशत्रोर्झकटकात् कलहप्रसंगात्पंथाःमार्गगमनंस्यात् ॥ गुरुरध्वेति ॥
इंदुजीवयोः जीवोवृहस्पतिः अमुनाप्रकारेणजन्मकालेअधिकारीभूत्वाजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्वर्षेनवमस्थान
गतयोःपापग्रहयुतयोःसतोःशत्रुकलहादुरुर्भयानध्वामार्गःस्यात् ॥ धर्मेइति ॥ वर्षेनाधिकारीपंचाधिकारीरहितः शनिर्धर्मेन
यमस्थानेसन्नशुभंपंथानंवदेत्कथयेत् ॥ ७ ॥ ८ ॥ अथदूरयात्रायोगावाह ॥ इत्थमिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षे अधिकार

पंथारिपोर्झकटकादुरुरध्वंदुजीवयोः ॥ धर्मेशननिर्नाधिकारीपंथानमशुभंवदेत् ॥ ८ ॥

इत्थंगुरौदूरयात्रानृपसंगस्ततोःगुणः ॥ कुजेऽब्दपेनष्टवलेस्वजनादूरतोःगतिः ॥ ९ ॥

द्यूनैथिहाधर्मइंदौसवलेऽच्चाविदेशगः ॥ वर्षेशोबलवान्पापायुतःकेंद्रेऽधिकारवान् ॥ १० ॥

रहितेनयमस्थानगतेगुरौसति दूरयानंस्यात् । नृपसंगःराज्ञासहमेहनंस्यात् । ततोःगुणः ततःराज्ञःसकाशीद्रुणःद्रव्यप्राप्तिश्च
स्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ कुजेभौमे अब्दपेवर्षस्वामिनिनष्टवलेनयमस्थानगतेसति स्वजनतस्वकीयकुटुंबवर्गा
दूरेगतिर्मनंस्यात् ॥ ९ ॥ अथप्रबलविदेशयात्रायोगंश्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ द्यूनैथिहेति ॥ द्यूनेसप्तमस्थानेइंधिहामुथहा धर्म
इंदौधर्मेनयमस्थानेइंदौचंद्रेसवलेबलिष्ठेसतिविदेशगः परदेशगमनप्रयोजकः अध्वामार्गोभवति ॥ अथवर्षाधीशस्यकेंद्रगत
त्वेनविशेषफलमेतच्छ्लोकोत्तरार्धाग्रिमश्लोकपूर्वार्धाभ्यामाह ॥ वर्षेशोवर्षस्वामीबलवान्बलिष्ठः पापायुतःपाप

प्रहर्नयुतः अधिकारवान्चाधिकारिणामध्ये अधिकारीभूत्वाकंद्रे सति अधिकारो गतिः प्राप्तिः स्यात् संख्येसंग्रामे सेनापत्यं
 वदेत् ॥ अधान्यदाह ॥ एवमुक्तप्रकारेण दुधे कुजे भौमे वा बलयुते अर्काभिर्गते उदिते जीवयुते बृहस्पतियुते कंद्रव
 तिनिसतिपुनः परसैन्योपरि गतिर्गमनं स्यात् ॥ तत्सकाशाज्यः ख्याति सुखावहः स्यात् ॥ अधोत्तरार्धेन विशेषमाह ॥ जीवा
 दिति ॥ जीवात्तुर्वाक्रांतराशोः सकाशान्नवमगेन भौमे सति नृणां मन्युणां यात्रा शुभा भवेत् ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥

अधिकारो गतिः संख्ये सेनापत्ये पि वा वदेत् ॥ एवं दुधे कुजे जीवयुते कार्त्तिके पुनः ॥ ११ ॥
 परसैन्योपरि गतिर्जयः ख्याति सुखावहः ॥ जीवान्नवमगे भौमेशु भायात्रा नृणां भवेत् ॥ १२ ॥
 इति नवमभावविचारः ॥ ॥ अथ दशमभावविचारः ॥ सवलेऽब्दपतौ खस्थे राज्यार्थसुखकीर्तयः ॥
 स्थानांतराप्तिरन्यस्मिन्कंद्रे गृहसुखाप्तयः ॥ १ ॥ इत्थं वलीरविभूस्थः पूर्वार्जितपदा सिद्धत् ॥
 एकादशेऽस्मिन्सख्यं स्यान्नृपमात्यगणोत्तमैः ॥ २ ॥

इति नवमभावविचारः ॥ ॥ अथ दशमभावविचारः ॥ सवले वलिष्ठे अब्दपतौ वर्षस्वामिनि खस्थे दशमस्थानस्थे
 सति राज्यार्थसुखकीर्तयो भवन्ति ॥ अयमेको योगः ॥ अथान्यः ॥ अन्यस्मिन्कंद्रे दशमव्यतिरिक्तस्थाने स्थानांतराप्तिः
 गृहसुखाप्तयश्च भवन्ति ॥ १ ॥ अथस्थानविशेषेण वर्षस्वामिनः सूर्यस्य विशेषफलमाह ॥ इत्यमिति ॥ इत्थममुना प्रकारेण
 वर्षस्वामीभूत्वा वली वलिष्ठोरविः सूर्यः भूस्थः चतुर्थस्थानस्थः पूर्वार्जितपदा सिद्धत् ॥ अस्मिन्नेतादृशे सूर्ये एकादशस्थानस्थे सति

नृपामात्यगुणोत्तमैःसरूयंस्यात् ॥ २ ॥ अथराज्यप्राप्तियोगंनृपाङ्गधनयोगंगंचाह ॥ रविस्थानेधिहेति ॥ रविस्थानेजन्मका
लीनसूर्याधिष्ठितराशौ वर्षकाले इंधिहामुथहाभवेत् लग्नेवर्षलेशेदशमस्थानेवारज्यप्राप्तिसौख्यदास्यात् ॥ अयमेकोयो
गः ॥ अथान्यः ॥ तथाअर्कःसूर्यःनीचेनीचराशिगतःपापसंयुक्तःपापग्रहयुक्तःसन्दशमस्थानगतश्चेत्तदाभूपाद्राज्ञःसकाशा
द्वंधःबंधनंनचदिशेत्कथयेत् ॥ ३ ॥ अथान्यौस्थानप्राप्तियोगावाह ॥ सिंहइति ॥ सिंहरेविःमूलवाक्यानुरोधोज्जन्मनी
तिपदमन्नाध्याहार्य ॥ जन्मकालेसिंहराशिगतःसूर्योवर्षकालेवलीबलिष्ठःसन्स्वस्थःदशमस्थानस्थश्चेत्तदास्थानपदं तत्सला

रविस्थानेधिहालमेखेवारज्याप्तिसौख्यदा ॥ नीचेऽर्कःपापसंयुक्तोभूपाङ्गधवधंदिशेत् ॥ ३ ॥
सिंहेरविर्वलीस्वस्थःस्थानलाभोनृपाश्रयः ॥ स्थानांतराधिकाराप्तिरिंदुरारपदेवली ॥ ४ ॥
खेशलमेशवर्षेशेत्यशालोराज्यदायकः ॥ वर्षेशोराज्यसहमेऽर्केत्यशालेमहानृपः ॥ ५ ॥

भोनृपाश्रयःराजाश्रयश्चस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ एवंजन्मकालेआरपदेभौमाक्रांतराशौ वर्षेत्तद्राशिगतः इंदु
श्रंद्रःवलीचेत्तदास्थानांतरेअधिकारप्राप्तिःस्यात् ॥ ४ ॥ अथान्यौराज्यप्राप्तियोगावाह ॥ खेशइति ॥ खेशःवर्षकालीनद
शमस्थानस्वामीलेशःवर्षलग्नस्वामीवर्षेशःएतेपांइत्यशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिराज्यदायकःराज्यप्रदोभवति ॥ अयमे
कोयोगः ॥ अथान्यः ॥ वर्षेशेवर्षस्वामिनिराज्यसहमेराज्यसहमस्थानगतेसतिअर्केत्यशालेसूर्येणसहमुथशिलयोगेसतिमहा
नृपोराजास्यात् ॥ ५ ॥

॥

अथान्यद्रव्यनाशयोगमाह ॥ शनिस्थानइति ॥ जन्मकालेशनिस्थानेनान्याक्रांतराशौवर्षकालेकुजोभौमःदशमगःसन्वदिमु
धहापदयतितदापापकर्मतःनृपभीतिवित्तनाशंचदद्यात् ॥ ६ ॥ अथपापपुण्यवृद्धियोगावाह ॥ ईदृशइति ॥ ईदृशेजन्म
कालीनशान्याक्रांतराशौवर्षेविनयस्येतृतीयनवमस्थानस्येऽस्मिन्भौमेदग्धेऽस्तंगतेनष्टेहीनवलेअघसंचयःअघस्यपापस्यसंचयो
वृद्धिःस्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ मंदःशनैश्चरःअब्दपःवर्षस्वामीअधिकारीपंचाधिकारिणामध्येअधिकारीभूत्वा
त्रिधर्मगःतृतीयनवमस्थानस्थश्चेत्स्यात्तदाधर्मवृद्धिदोभवति ॥ ७ ॥ अथदुष्टयोगौशुभयोगंगचाह ॥ तस्मिन्निति ॥ तस्मिन्व

शनिस्थानेकुजःपश्यन्मुथहापापकर्मतः ॥ नृपभीतिवित्तनाशंदद्याद्दशमगोयदि ॥ ६ ॥

ईदृशेत्रिनवस्येऽस्मिन्दग्धनेष्टेऽघसंचयः ॥ मंदोऽब्दपोधिकारीत्रिधर्मगोधर्मवृद्धिदः ॥ ७ ॥

तस्मिन्दग्धेविनेष्टेचपापकृद्धर्मनिंदकः ॥ ईदृशिहवफलंसूर्येगुरावित्थनयार्थभाक् ॥ ८ ॥

र्षस्वामिनिशनौअधिकारिणिदग्धेवाचिनेष्टेवासतिपापकृद्धर्मनिंदकश्चभवेत् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ ईदृशिसूर्येवर्ष
स्वामिन्यधिकारिणित्रिनवग्रेदग्धेवाचिनेष्टेवासतिईदृक्फलंपापकृद्धर्मनिंदकश्चपुरुषःस्यात् ॥ अथशुभयोगः ॥ गुरावित्थ
मिति ॥ इत्थममुनाप्रकारेणवर्षस्वामिन्यधिकारिणितृतीयनवमगेदग्धेवाचिनेष्टेवागुरौसतिनयार्थभाक् नयेननीतिमार्गेणा
र्धद्रव्यंप्राप्नोति ॥ ८ ॥ ॥ ॥ ॥

अथमुथहासं वंधिशुभाशुभफलं श्लोकपूर्वार्धेनाह ॥ तत्रस्येति ॥ तत्रस्थातृतीयनवमस्थानस्था मुथहापुण्यागमनं करोति ॥
 अथराज्यप्राप्तियोगमाह ॥ सूताविति ॥ सूतौ जन्मकाले खेदशेदशमभावस्वामिनि रवौसूर्ये वर्षे वर्षकाले स्वस्थे दशमस्थाने स्थि-
 तः सन् यदिलमाधिपेन वर्षलभस्वामिना सह मुथशिलं मुथशिलयोगो भवेत्तदा वीर्यानुमानतः सूर्यस्य विश्वात्मकवलानुमानेन रा-
 ज्याप्तिः राज्यप्राप्तिरुक्ता कथिता ॥ अधधर्मराज्यनाशयोगौ श्लोकस्योत्तरार्धेनाह ॥ धर्मेति । धर्मकर्माधिपौ नवमभावस्वामी
 दशमभावस्वामी एतावुर्भौदग्धौ स्यातां तदा धर्मराज्यक्षयावहौ नाशकर्तारौ भवतः ॥ नवमभावस्वामी दग्धवलश्चेत्तदा धर्मना-

तत्रस्था मुथहापुण्यागमं पापं स्वलाश्रयात् ॥ सूतौ खेदशेदशे वर्षे वर्षे मुथशिलं यदि ॥ ९ ॥
 लमाधिपेन राज्याप्तिरुक्ता वीर्यानुमानतः ॥ धर्मकर्माधिपौ दग्धौ धर्मराज्यक्षयावहौ ॥ १० ॥
 इति राज्यभावविचारः ॥ ॥ अथाऽयं भावविचारः ॥ अब्दपेक्षेऽर्थगेला भोवाणि ज्याच्छुभदृग्यु-
 ते ॥ संधिहेऽस्मिं लभगतेलाभः पठनलेखनात् ॥ १ ॥

शः ॥ दशमभावाधीदशे दग्धवलस्तदाराज्यनाशः ॥ ९ ॥ १० ॥ इति दशमभावविचारः ॥ अथायं भावविचारः ॥ तत्रला-
 भयोगमाह ॥ अब्दपेक्षे इति ॥ अब्दपे वर्षस्वामिनि स्त्रेवुधेऽर्थगेधनभावोऽशुभदृग्युते शुभग्रहे दृष्टेयुके सति वाणिज्याह्लाभः
 स्यात् ॥ अयमेको योगः ॥ अथान्यः ॥ अस्मिन्वुधे वर्षस्वामिनि शुभग्रहे दृष्टेयुके संधिहाइथिहायुक्तः लभगते वर्षकालीन लभ-
 गते सति पठनलेखनाह्लाभः ॥ १ ॥

अथाशुभफलमाह ॥ अस्मिन्निति ॥ अस्मिन्बुधवर्षाधीशोपष्टाष्टांत्यगतेपष्टाष्टमंद्वादशस्थानगते सकूरेपापग्रहयुक्तेसतिनी चकर्मकृत् पुरुषः स्यात् ॥ तादृशोबुधोवर्षस्वामीसन्पष्टाष्टांत्यगेकूरेक्षणेपापग्रहैरेसतिलाभोनास्तीतिवाच्यम् ॥ वा अस्त गतेसति लिखनादितः लेखनतः लाभोनास्ति ॥ २ ॥ अथाशुभशुभयोगावाह ॥ जीवइति ॥ जीवेगुरौअन्दपेवर्षस्वामिनिक्कूरहतेपापग्रहपीडितेलमेवर्षलभेसतिहानिर्द्रव्यनाशः नृपाद्राज्ञः सकाशात् भयं च स्यात् ॥ अयमेकोयोगः ॥ अथान्यः ॥ अस्मिन्गुरौअधिकृतेपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीसन् धूनेसप्तमस्थानेसतिव्यवहाराद्वणिकर्मणाधनाप्तयः द्रव्याप्तिः स्यात् ॥ ३ ॥

अस्मिन्पष्टांत्यगतेसकूरेनीचकर्मकृत् ॥ कूरेक्षणेनवालाभोऽस्तंगतेलिखनादितः ॥ २ ॥
जीवेऽन्दपेकूरहतेलभेहानिर्भयं नृपात् ॥ अस्मिन्नधिकृतेधूनेव्यवहाराद्धनाप्तयः ॥ ३ ॥
लभार्येशेत्थशालेस्याह्लाभः स्वजनगौरवम् ॥ सर्वेपिलाभेवित्ताप्त्यैसवलानिर्वलानतु ॥ ४ ॥
सर्वीर्योज्ञः समुथहोलभेऽर्थसहमेशुभाः ॥ तदानिखातद्रव्यस्यलभः पापदशानतु ॥ ५ ॥

अथप्राप्तियोगावाह ॥ लग्नायेशेत्थशालइति ॥ वर्षलग्नस्वामी ॥ आयेशः लाभभावस्वामी अनयोरितिथशालेपरस्परमुथशिलयो गेसतिलाभः स्यात् स्वजनेपुगौरयं च स्यात् ॥ अथान्यः ॥ सर्वेपिसर्वग्रहाः सबलाः संतः लाभेएकादशस्था नेसन्तोयिचाह्यैद्रव्यप्राप्त्यै भवंति ॥ यदिलाभस्थाः सर्वग्रहाः निर्वलास्तदाद्रव्यप्राप्त्यै न भवंति ॥ ४ ॥ अथनिखातद्रव्यप्राप्ति योगमाह ॥ सर्वीर्यइति ॥ शोबुपः सर्वीर्यः वलयुक्तः ॥ पुनः कीदृशः ॥ समुथहामुथहायुकोलभेवर्षलग्नमे स्यात् ॥ वलिष्ठोमुथहास

हितोबुधोवर्षलग्नस्त्येति ॥ अर्थसहमेद्रव्यसहमेपिशुभाः शुभग्रहालग्नस्त्येति स्तदानीं स्तद्व्यस्यगर्तस्थापितद्रव्यस्यला
भोभवेत् ॥ पापदशाएतादृशलग्नस्त्ययोगोपाग्रहैर्दृष्टेति निखातद्रव्यस्यलाभोनस्यान्नास्त्येव ॥ ५ ॥ इत्यायभावविचारः ॥
अथव्ययभावविचारः । अथसार्धश्लोकेनव्ययविचारमाह ॥ लग्नाब्दपाविति ॥ लग्नाब्दपौवर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामिनौ हतवला
निर्वला व्ययपण्मृतिर्यौद्वादशपष्ठाष्टमस्थानगतौसंतौयद्राशिगौ यस्मिन् राशावास्थितौ स्यातां ॥ तदातदनुसारिफलं तस्मि
नस्थानेयादृशफलमुक्तं तादृशफलं विचिंत्य ज्ञातव्यं ॥ यथावर्षस्वामीपष्ठगतः स चतुष्पदराशिगतश्चेत्तदाचतुष्पदनाशोवाच्यः ॥
एवमष्टमद्वादशस्थयोरपीत्यर्थः ॥ अधपष्ठस्थानस्थितस्य शुक्रस्य विशेषमाह ॥ शुक्रइति ॥ भृगुसुते शुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनिप

इत्यायभावविचारः ॥ अथव्ययभावविचारः ॥ लग्नाब्दपौहतवलौ व्ययपण्मृतिर्यौ यद्राशिगौ तदनु
सारिफलं विचिंत्यम् ॥ पष्ठेऽब्दपे भृगुसुतेऽथ विनष्टवीर्ये दृष्टे खलैः क्षुतदृशा द्विपदक्षसंस्थे ॥ १ ॥

पष्ठस्थाने ॥ विनष्टवीर्ये हीनखले खलैः पापग्रहैः क्षुतदृशा चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्या दृष्टे द्विपदक्षसंस्थे नृराशिसंस्थे सति भृत्य
क्षतिः सेवकानां नाशः स्यात् ॥ तादृशे शुक्रे चतुरंघ्रिभस्ये चतुष्पदराशिगते सति तुरगहा अश्वहानिकरः स्यात् ॥ अभ्यद्रुत्युपल
क्षणं ॥ अन्यच्चतुष्पदहानिरपि द्रष्टव्या ॥ एवमन्यस्मिन्नपि अब्दनाथे वर्षस्वामिनि पष्ठाष्टमद्वादशस्थाने पुनरपि तद्राशिगे सति
इदमुदितं पूर्वोक्तभृत्यनाशादिफलं वाच्यं ॥ अथवर्षस्वामीभौमस्तस्य स्थानविशेषे फलं श्लोकस्योत्तरार्धेनाह ॥ खस्यइति ॥ वर्ष
स्वामिनि कुजे भौमे राशियुते चंद्रयुके खस्ये दशमस्थानस्थे सति अश्वादीनां नाशः मनसि न्याकुलत्वं च स्यात् ॥ अथ तादृशे

चंद्रयुकेवर्पस्वामिनिभीमेअशुभोपहतेपापग्रहहतेव्ययेद्वादशस्थानस्येसतिअश्वार्दीनांनाशादिफलंवाच्यं ॥ अत्रशशियुतेइ
तिपाठः स्वबुद्ध्याग्रंधकर्त्राकृतः । वस्तुतस्तु स्वस्येकुजेशनियुतइतिपाठः पूर्वग्रथानुरोधत् ॥ उक्तंचसमरसिंहेन ॥ शनियु
जिकुजेगगनेयहाकुल्यंतुरंगनाशश्चेति ॥ ताजिकालंकारे ॥ भौमेमंदयुतेस्थितेचदशमेस्यादाकुलत्वंमनस्यश्वानांक्षितिरे
धेति ॥ तथाचस्वस्येकुजेशनियुतेतुरगादिनाशः आकुलत्वंच ॥ अयमेकोयोगः ॥ अधान्यः ॥ कुजेअशुभोपहतेव्ययेसती
त्यर्थः ॥ अथवापापाक्रांतेव्ययभयनेसति ॥ तुरगादिनाशइत्यादि ॥ १ ॥ २ ॥ अथसूर्यशन्योरप्यब्दपयोरशुभस्थानगतयोः

भृत्यक्षतिसुरगहाचतुरंग्रिभस्येऽन्यस्मिन्नपीदमुदितंफलमन्दनाथे ॥ स्वस्येकुजेशशियुतेतुरगादि
नाशः स्याद्रयाकुलत्वमशुभोपहतेव्ययेवा ॥ २ ॥ पष्ठरवौखलहतेचतुरंग्रिभस्येभृत्यैः समंकलिरथाष्ट
मरिः फगेऽपि ॥ मंदेऽब्दपेवल्युतेरिपुरिः फसंस्थोभूवासनद्रुमजलाशयनिर्मितिश्च ॥ ३ ॥

फलमाह ॥ पष्ठेति ॥ रवौसूर्ये चर्पस्वामिनिपष्ठेपष्ठस्थानेखलहते पापग्रहाक्रांतेचतुरंग्रिभस्ये चतुष्पदराशिसंस्थे अथाष्ट
मरिः फगेपि अष्टमस्थानगतेऽधवाद्वादशस्थानगतेसतिभृत्यैः सेवकैः सहकलिः कलहः स्यात् ॥ अथमंदेशनौअब्दपेचर्पस्वामि
निचल्युते रिपुरिः फस्थे पष्ठद्वादशस्थानसंस्थेसति भूवासनंउज्जटभूमौग्रामनिर्मितिः तस्मिन्भूमौद्रुमाणांजलाशयानांकूप
तडागानांनिर्मितिश्चस्यात् ॥ ३ ॥

॥

॥

अथस्थानांतरगतानां ग्रहाणां फलमाह ॥ स्वर्क्षोच्चगइति ॥ सूर्यपुत्रेशनौवर्षस्वामिनिस्वर्क्षे स्वराशौमकरकुंभसंस्थे स्वोच्चेतु
लाराशौस्थिते कर्मणिदशमस्थानेसति नैरुज्यंशरीरेआरोग्यमर्थार्थधिगमःद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ एतादृशेजीवेगुरौवर्षस्वामि
निधनुर्मीनकर्कस्थेदशमगतेसतिआरोग्यंद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् ॥ तादृशेसूर्यसिंहमेषस्थेसतिदशमस्थेराशोनृपात्सकाशादर्थप्रा
प्तिः ॥ एतादृशेकुजेभौमेवर्षस्वामिनिमेषवृश्चिकमकरगतेसतिदशमस्थेस्वबाहुबलाद्द्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ एतादृशेबुधेवर्षस्वा
मिनिमिथुनकन्यास्थेसतिदशमस्थेभिषङ्गज्योतिषकाव्यशिल्पैःकृत्वाद्रव्यप्राप्तिःस्यात् ॥ ४ ॥ अथनिर्वलशनेःफलंश्लोकपूर्वा

स्वर्क्षोच्चगेकर्मणिसूर्यपुत्रेनैरुज्यमर्थार्थधिगमश्चजीवे ॥ सूर्येनृपाद्बाहुबलात्कुजेऽर्थोबुधेभिषङ्गज्योतिष
काव्यशिल्पैः ॥ ४ ॥ मंदेऽब्दपेगतबलेनैराशयंदौःस्थ्यमादिशेत् ॥ सूर्येऽब्ददेशशशस्थानेमंदेऽब्दज
नुपोर्हते ॥ ५ ॥ सर्वकर्मसुवैकल्यंवक्त्रेऽस्तेचतथापुनः ॥ कर्मकर्मेशसहमनाथाःशनियुतेक्षिताः ॥ ६ ॥

धेनाह ॥ मंदइति ॥ मंदेशनैश्चरेअब्दपेवर्षस्वामिनिगतबलेनिर्वलेदशमस्थितेसतिनैराशयंआशाराहित्यंदौःस्थ्यंचंचलच्चित्त
त्वमादिशोक्तथयेत् ॥ अथवर्षेशसूर्यस्यफलमाह ॥ श्लोकोत्तरार्धोत्तरश्लोकपूर्वार्धाभ्यां ॥ सूर्येऽब्ददेशवर्षस्वामिनिसतिमंदे
शनैश्चरेअब्दजनुपोःअब्देवर्षकालेजनुपिजन्मकालीनराशिस्थानेचंद्राक्रांतराशिगतेतथाहतेवर्षकालजन्मकालयोर्हतेपापग्रहैः
पीडितेसतिसर्वकर्मसु वैकल्यंज्ञानादिराहित्यंस्यात् ॥ तथातादृशेषुनःशनौवक्त्रेअस्तंगतेवासतिसर्वकर्मसुवैकल्यंस्यात् ॥
अथकर्मभावकर्मेश्वरकर्मसहमेश्वराणांशनियुतिदृष्टिम्यामशुभफलमुत्तरार्धेनाह ॥ कर्मेति ॥ कर्मभावकर्मेशकर्मभावस्वामि

सहमनाथाः कमसहमाधीयाः शनियुतेक्षिताः शनिनायुक्ताष्टाश्चेद्ववंतितदा सर्वकर्मसु वैकल्यं स्यात् ॥ ५ ॥ ६ ॥ अथ दुष्टस्या
नस्थस्य वर्षे शस्यफलमाह ॥ पडष्टव्ययगइति ॥ अब्दे शेषे स्वामिनि पडष्टव्यये पष्टगे ऽष्टमगते द्वादशगते वासति ॥ तथा कर्म
शेषे च वशमभायस्वामिनि सूतावच्छेदचमूतौ जन्मकाले अब्दे वर्षकाले च वलोच्चिन्ते निर्वलेन शुभं स्यात् ॥ तत्राऽब्दे तस्मिन् वर्षे मृतिपे
अष्टमभायस्वामिनि तथा तद्वत्पष्टाष्टमद्वादशगते निर्वले वासति नैव शुभं स्यात् ॥ ७ ॥ अथ वर्षे सामान्यतः शुभाशुभफलमाह ॥
यत्र भायइति ॥ जन्मनि जन्मकाले यत्र यस्मिन् भावे शुभफलदो दुष्टफलदो वायः कश्चिद्ब्रह्मोऽस्ति स ग्रहो वर्षे ऽपि तद्भायगः सन् तादृ

पडष्टव्यये ऽब्दे शेषे कर्मशेषे च वलोच्चिन्ते ॥ सूतावच्छेदचनशुभं तत्राऽब्दे मृतिपे तथा ॥ ७ ॥

यत्र भावे शुभफलदो दुष्टो वा जन्मनि ग्रहः ॥ वर्षे तद्भायगस्तादृकृतफलं यच्छति शुभम् ॥ ८ ॥

ये जन्मनि स्युः सवला विवीर्यवर्षे शुभं प्राक् चरमे त्वनिष्टम् ॥ दद्युर्विलोमं विपरीततायां तुल्यं

फलं स्यादुभयत्र साम्ये ॥ ९ ॥ इति व्ययभावविचारः ॥

शस्तरफलं शुभाशुभफलं ध्रुवं निश्चितं यच्छति ददाति ॥ ८ ॥ अथ वर्षे ग्रहाणां फलपाककालमाह ॥ ये जन्मनि स्युरिति ॥ जन्म
नि जन्मकाले ये ग्रहाः सवलाः वलिष्ठाः स्युस्ते ग्रहाः वर्षे विवीर्यानिर्वलाः स्युस्तदा ते ग्रहाः प्राग् वर्षस्य पूर्वार्धे सुखं दद्युः ॥ चरमे वर्षे
स्योत्तरार्धे तु निष्टं अशुभफलं दद्युः ॥ अथ विपरीतायां तर्कवैपरीत्ये विलोमं विपरीतं फलं दद्युः ॥ तद्यथा ॥ ये ग्रहाः जन्मकाले
निर्वलाः वर्षकाले सवलास्ते वर्षपूर्वार्धे अनिष्टं फलं दद्युः ॥ वर्षोत्तरार्धे सुखं दद्युः ॥ उभयत्र साम्ये तुल्यं फलं स्यात् ॥ तद्यथा ॥

येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेवर्षकालेचनिर्वलास्तेसंपूर्णवर्षेदुःखमेवदद्युः
ग्रहजनितंसर्वफलंतत्तद्ग्रहदशायामंतदशायांवाच्यमितितत्त्वम् ॥ ९ ॥ इतिव्ययभावविचारः ॥ ॥ अथाधिकारोपसंहारमाह ॥
श्रीगर्गेति ॥ स्पष्टम् ॥ १० ॥ इतिदिवाकरविरचितवर्षतंत्रटीकायांद्वादशभावविचारःसमाप्तः ॥ ॥ अथदशाध्यायोव्या

श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविचिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुः
पद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयासत्तुष्ट्यैव्यदधाद्विवेचनमिदंभावे
पुसत्ताजिकात् ॥ १० ॥ अथदशाक्रमविचारः ॥ स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विना
त्यल्पलंबंतुपूर्वम् ॥ निवेश्यतस्मादधिकाधिकांशंक्रमादयंस्यात्तुदशाक्रमोऽब्दे ॥ ११ ॥ ऊनंवि
शोध्याधिकतःक्रमेणशोध्यविरुद्धांशकशेषैक्यम् ॥ सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्ष
स्यमितिस्तुभाज्या ॥ १२ ॥ शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवोकेनभवेद्दशायाः ॥ मानं
दिनाद्यंखलुसद्ग्रहस्यवलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ॥ ३ ॥

ख्यायते ॥ तत्रदशासाधनपूर्वमेवोक्तं ॥ अथदशाफलान्याह ॥ तत्रपूर्णमध्याधमनष्टवलानांग्रहाणांफलपद्यानिस्पष्टार्थानि
॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥

शुद्धांशसाम्येवलिनोदशाद्यावलस्यसाम्येऽल्पगतेस्तुपूर्वा ॥ साम्येविलम्बस्यखगेनचित्सावलाधिका
 लग्नपतेर्वित्या ॥ ४ ॥ हेममुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् ॥ कुरुतेस्वामिसन्मानंदशालम्बस्य
 शोभना ॥ ५ ॥ लाभं दृष्टेन वित्तस्य मानहीनस्य सेवनं ॥ मनसो विकृतिं कुर्यादशालम्बस्य मध्यमा ॥ ६ ॥
 विदेशगमनं क्लेशं बुद्धिनाशं कदव्ययम् ॥ मानहानिं करोत्येव कष्टालम्बदशाफलं ॥ ७ ॥ क्रूरलग्नदशा
 मध्यासौख्यं स्वल्पं घनव्ययं ॥ अंगपीडां त्वपुष्टिं च कुरुते मृत्युविग्रहम् ॥ ८ ॥ अथरविदशाफलं ॥ दशा
 रवेः पूर्णचलस्य लाभं गजाश्वहेमांवररत्नपूर्णम् ॥ मानोदयं भूमिपतेर्ददाति यशश्च देवद्विजपूजनादेः
 ॥ ९ ॥ दशारवेर्मध्यचलस्य पूर्वमिदं फलं मध्यममेव दत्ते ॥ ग्रामाधिकारव्यवसायधैर्यैः कुलानुमानाच्च
 सुखादिलाभः ॥ १० ॥ दशारवेरल्पचलस्य पुंसां ददाति दुःखं स्वजनैर्विवादात् ॥ मतिभ्रमं पितरुजं
 स्वतेजोविनाशनं धर्षणमप्यरिभ्यः ॥ ११ ॥ दशारवेर्नष्टचलस्य पुंसां नृपाद्रिपोर्वाभयमर्थनाशम् ॥
 स्त्रीपुत्रमित्रादिजनैर्विवादं करोति बुद्धिभ्रममामयं च ॥ १२ ॥ ॥ ॥

अथसूर्यस्वस्थानविशेषाद्यस्थित्याफलतारतम्येनदशाफलमाह ॥ लग्नाद्रविःसूर्यःनिंद्योपिनष्टवल्लोपित्रिदशाय
संस्थःपष्ठतृतीयदशमैकादशस्थानसंस्थःसन्नर्धमेवशुभफलंस्वदशायांदत्तेददातीत्यर्थः । एवंपट्त्रिदशायसंस्थोरविरूनःहीन
वल्लोपिसन्मध्यमंमध्यमफलदःस्यात् ॥ एवमुपचयस्थानगतोमध्योमध्यमवल्लोपिशुभतांचशुभफलंददाति ॥ इत्थममुनाप्र

लग्नाद्रविःपट्त्रिदशायसंस्थोनिंद्योपिदत्तेशुभमर्धमेव ॥ मध्यत्वमूनःशुभताचमध्योयातीत्यमत्यंत
शुभःशुभःस्यात् ॥ १३ ॥ अथचंद्रदशाफलम् ॥ इंदोर्दशापूर्णवलस्यदत्तेशुक्लांवरस्रद्धाणिमौक्तिका
द्यम् ॥ स्त्रीसंगमंराज्यसुखंचभूमिलाभंयशःकांतिवलाभिवृद्धिम् ॥ १४ ॥ इंदोर्दशामध्यबलस्यसर्व
मिदंफलंमध्यममेवदत्ते ॥ वाणिज्यमित्रांवरगेहसौख्यंधर्ममतिकर्षणतोऽन्नलाभम् ॥ १५ ॥ इंदोर्द
शास्वल्पवलस्यदत्तेकफामयंकांतिविनाशमाहुः ॥ मित्रादिवैरंजननंकुमार्याधर्मार्थनाशंसुखमल्प
मन्त्र ॥ १६ ॥ इंदोर्दशानष्टवलस्यलोकापवादभीतिधनधर्मनाशम् ॥ शीतामयंस्त्रीसुतमित्रवैरंदौ
स्थयंचदत्तेविरसान्नमुक्तिम् ॥ १७ ॥ ॥ ॥

कारेणोपचयस्थानगःशुभःपूर्णवलःअत्यंतशुभःस्यात् ॥ एतत्स्थानरहितोरविःअन्यस्मिन्स्थानेयथोक्तफलदःस्यात् । एवं
सर्वत्रव्याख्या ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ ॥ ॥

पष्ठाष्टमांस्तेतरराशिसंस्थोर्निद्योपिदत्तेऽर्थसुखंदशायाम् ॥ मध्यत्वमूनःशुभतांचमध्योयातीत्यमिंदुः
 सुशुभःशुभःस्यात् ॥ १८ ॥ ॥ अथभौमदशाफलम् ॥ दशापतिःपूर्णवल्लोमहीजःसेनापतित्वंतनुते
 नराणाम् ॥ जयंरणेविद्रुमहेमरत्नवस्त्रादिलाभंप्रियसाहसत्वम् ॥ १९ ॥ दशापतिर्मध्यवल्लोमहीजः
 कुलानुमानेनधनंददाति ॥ राजाधिकारोप्यथतत्परत्वंतेजस्विताकांतिवलाभिवृद्धिं ॥ २० ॥ दशा
 पतिःस्वल्पवल्लोमहीजोददातिपित्तोष्णरुजंशरीरे ॥ रिपोभयंवधनमास्यतोऽसृक्स्वंचवरंस्वजनैश्च
 शब्धत् ॥ २१ ॥ दशापतिर्नष्टवल्लोमहीजोविवादमुग्रजनयेद्रणंवा ॥ चौराद्भयंरक्तुरुजंज्वरंचविप
 त्तिमन्यस्वहर्तिचखर्जूम् ॥ २२ ॥ त्रिपटायगतोभौमोनष्टवीर्यःशुभार्धदः ॥ मध्योहीनशुभोमध्यः
 शुभोऽत्यंतंशुभावहः ॥ २३ ॥ अथबुधदशाफलम् ॥ दशापतिःपूर्णवल्लोबुधश्चेद्यशोऽभिवृद्धिगणि
 तात्सुशिल्पात् ॥ तनोतिसेवासफलान्पार्देदूल्यंचवैदूष्यगणोदयंच ॥ २४ ॥ दशापतिर्मध्यवल्लोबु
 धश्चेद्दुरोःसुहृद्भ्योलिपिकाव्यशिल्पैः ॥ घनासिदायीसुतमित्रवंधुसमागमान्मध्यममेवसौख्यम् ॥ २५ ॥

दशापतौ स्वल्पबले बुधे स्यान्मानस्य नाशः स्वजनापवादः ॥ अकार्यकोपस्वलनाद्यनिष्टं धनं व्य-
 यंरो गभयं च विद्यात् ॥ २६ ॥ दशापतौ हीनबले बुधे स्यात्स्वबुद्धिदोषो वधवंधभीतिः ॥ दूरे गतिर्वा-
 तकफामयार्चिर्निखातचित्तस्य च नापि लाभः ॥ २७ ॥ पडशं त्येतरक्षस्थो नष्टोऽर्धशुभप्रदः ॥
 मध्यो हीनः शुभो मध्यः शुभोऽत्यंतं शुभावहः ॥ २८ ॥ अथ गुरुदशाफलं ॥ गुरोर्दशापूर्णवलस्य द-
 ते मानोदयं राजसुहृदुभयः ॥ कीर्त्यर्थलाभोपचयं सुखानिराज्यं सुताप्तिरिपुरोगनाशम् ॥ २९ ॥
 गुरोर्दशामध्यवलस्य धर्मो मतिं सखित्वं नृपमंत्रिवर्गैः ॥ तनोति मानार्थं सुखाभिलाभं सिद्धिं सदु-
 त्साहबलातिरेकम् ॥ ३० ॥ दशागुरोरल्पवलस्य दत्ते रोगंदरिद्रत्वमथारिभीतिम् ॥ कर्णामय-
 धर्मधनप्रणाशं वैराग्यमर्थचगुणं न किंचित् ॥ ३१ ॥ गुरोर्दशानष्टवलस्य पुंसां ददाति दुःखानिरु-
 जं कफार्तिम् ॥ कलत्रपुत्रस्वजनारिभीतिं धर्मार्थनाशं तनुपीडनं च ॥ ३२ ॥ पडशरिः फेतर-
 गो गुरुर्निदोर्धसफलः ॥ मध्यो हीनः शुभो मध्यः शुभोऽत्यंतं शुभावहः ॥ ३३ ॥

॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥

॥

अथशुक्रदशाफलं ॥ दशाभृगोःपूर्णवलस्यसौख्यंस्वगंधहेमांवरकामिनीभ्यः ॥ हयादिलाभःसुत
 कीर्तितोपानैरुज्यगंधर्वरतिःप्रदासिः ॥३४॥ दशाभृगोर्मध्यवलस्यदत्तेवाणिज्यतोरार्थागमनंकृपेश्च ॥
 मिष्टान्नपानांवरभोगलाभंमित्रांश्चयोपित्सुतसौख्यलाभम् ॥ ३५ ॥ दशाभृगोरल्पवलस्यदत्तेमति
 भ्रमंज्ञानयशोऽर्थनाशम् ॥ कदन्नभोज्यंव्यसनामयार्तिस्त्रीपक्षवैरंकलिमप्यरिभ्यः ॥ ३६ ॥ दशा
 भृगोर्नष्टवलस्यदत्तेविदेशयानंस्वजनैर्विरोधम् ॥ पुत्रार्थभार्याविपदोरुजश्चमतिभ्रमोपिव्यसनंमहच्च
 ॥३७॥ पडष्टरिःफेतरगोभृगुर्निद्योर्ध्वसरफलः ॥ मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतशुभावहः ॥३८॥
 अथशनिदशाफलम् ॥ दशाशनेःपूर्णवलस्यदत्तेनवीनवेदमांवरभूमिसौख्यम् ॥ आरामतोयाश्रयनि
 र्मितिश्चम्लेच्छातिसंगानृपतेर्धनासिः ॥३९॥ दशाशनेर्मध्यवलस्यदत्तेखरोष्ट्रपाखंडजतोधनासिम् ॥
 वृद्धांगनासंगमदुर्गर्क्षाधिकारचिंताविरसान्नभोगः ॥ ४० ॥ दशाशनेःस्वल्पवलस्यपुंसांतनोति
 दुःखंरिपुतस्करेभ्यः ॥ दारिद्र्यमात्मीयजनापवादरोगंचशीतानिलकोपमुग्रम् ॥ ४१ ॥

॥ ४२ ॥ ४३ ॥ अथलग्नदशाफलं वक्तुं कामस्तावच्छुभस्वामिफलानि चरादिलग्नगतद्रेक्काणवशेन फलतारतम्यं श्लोकाभ्यामाह ॥
दशातनोरिति ॥ तनोर्लग्नस्य दशास्वामिवलेन तुल्यं स्वस्वामिनो यादृशं वलं तादृशं फलं ददाति ॥ अथ लग्नदशायां परोवि-
शेषः ॥ चरेचरलग्नसति प्रथमे द्रेक्काणे यदि तदा शुभा शुभफलदादशा स्यात् ॥ यदि द्वितीये द्रेक्काणे लग्नं तदा मध्यफलदाद-
शा स्यात् ॥ यदि तृतीये द्रेक्काणे लग्नं तदा मध्यमफलदादशा स्यात् ॥ द्विभूतिभे द्विस्वभावलग्ने अस्माच्चरलग्नद्विपरीतमूह्यम् ॥

दशाशनेर्नष्टवल्स्य पुंसामनेकधा तु व्यसनानि दत्ते ॥ स्त्रीपुत्रमित्रस्वजनैर्विरोधं रोगाभिवृद्धिं
मरणेन तुल्यम् ॥ ४२ ॥ त्रिपष्टलाभोपगतो मंदो निधोधसत्फलः ॥ मध्योहीनः शुभो मध्यः
शुभोऽत्यंतं शुभावहः ॥ ४३ ॥ दशातनोः स्वामिवलेन तुल्यं फलं ददातीत्यपरोविशेषः ॥ चरे
शुभामध्यफलाधमाचद्विभूतिभेस्माद्विपरीतमूह्यम् ॥ ४४ ॥ अनिष्टमिष्टं च समस्थिरक्षैः क्रमादृ-
काणैः फलमुक्तमाद्यैः ॥ सत्स्वामियोगेक्षणतः शुभं स्यात्पापेक्षणात्कष्टफलं च वाच्यम् ॥ ४५ ॥

तद्यथा ॥ द्विस्वभावराशौ लग्नं प्रथमे द्रेक्काणे दशाअधमफलदा ॥ द्वितीये द्रेक्काणे तदा दशामध्यमफलदा ॥ तृतीये द्रेक्काणे
तदा शुभफलदा स्यादित्यर्थः ॥ ४४ ॥ अनिष्टमिति ॥ स्थिरक्षैः स्थिराशौ लग्नं गते यदि प्रथमे द्रेक्काणे लग्नं तदा निष्टमनिष्टफलदा
दशा ॥ यदि द्वितीये द्रेक्काणे लग्नं तदा इष्टं च समफलदा दशा ॥ यदि तृतीये द्रेक्काणे लग्नं तदा समं मध्यमफलदा दशेत्यर्थः ॥ क्रमादाद्यैः

पूर्वाचार्यैर्द्रव्काणयशाहमदशायाःफलमुक्तं ॥ अथापवादमाह ॥ सत्स्वामीति ॥ तल्लग्नसच्छुभग्रहःस्वामिनाचयोगे
क्षणतःयुतमीक्षितंचेत्यात्तदाअशुभफलमपिशुभंस्यात् ॥ शुभंचेच्छुभतरंस्यात् ॥ यदितल्लग्नपापेक्षणात् पापग्रहैःस्वामिव्य
तिरिक्तैर्दृष्टयुतंयाचेत्स्यात्तदाकष्टफलंयान्यम् ॥ अत्रचतुर्विधग्रहवलवशाद्दशाफलंवाच्यं ॥ तद्यथा ॥ पंचदशविंशोपकाधिको
ग्रहोविंशत्यंशाधिपूर्णवलः दशविंशोपकाधिकोग्रहःपंचदशविंशोपकाविधिमध्यवलः पंचविंशोपकाधिकोदशावधिअधमव

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तनवर्मना ॥ अंतर्दशाःसाधनीयाःप्राक्पत्यांशवशेनतु
॥ ४६ ॥ आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोऽपराः ॥ शुभेक्षणान्वयान्मैत्र्यात्तत्फलंपरिचिं
तयेत् ॥ ४७ ॥ चंद्रारजीवाःसौम्येज्यशुक्रारविविधूतथा ॥ मंदेज्यशुक्रसूर्येदुर्भौमाःसौ
म्येज्यसूर्यजाः ॥ ४८ ॥ जीवन्नशुक्राःसूर्यादिःशुभाअंतर्दशाहमाः ॥ अन्येषामशुभाज्ञेया
इतिवामनभाषितं ॥ ४९ ॥ इतिग्रहदशाफलानि ॥ ॥ ॥

लः पंचविंशोपकादूनेनष्टवलइति ॥ उक्तंचवामनेन ॥ पूर्णमध्याधमानष्टान्यहोक्षान्वादशाफलं ॥ तत्क्रमेणैववक्ष्यामिप्रत्येकं
चचतुर्विधमिति ॥ इतिदशाफलानि ॥ ग्रहदशास्वंतर्दशासाधनपूर्वमेवोक्तम् ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥
इतिदियाकरविरचितेदशांतर्दशाध्यायः ॥ ॥ ॥

अथ सकलभावस्थग्रहफलान्याह ॥ तत्रतावल्लग्रस्थितसकलग्रहफलमाह ॥ सूर्यरिति ॥ सूर्यभौमशनयः प्रत्येकं सामुदायिकं वातनुगालग्रगतायदिस्युस्तदाज्वरार्तिज्वरपीडाधनक्षयंचकुर्युः ॥ इत्थममुना प्रकारेण पापयुगिंदुः पापग्रहयुक्तइंदुश्चेत्तथापि ज्वरार्तिधनक्षयंचकुर्यात् ॥ यदाचंद्रः पुष्टतनुः वर्धमानतनुः शुभान्वितः शुभग्रहैर्युक्तश्च लग्नगः सन्सौख्यं करोति ॥ तथा जीवन्नुशु

अथभावस्थग्रहफलान्युच्यंते ॥ सूर्यारमंदास्तनुगाज्वरार्तिधनक्षयंपापयुगिंदुरित्थम् ॥ शुभान्वितः पुष्टतनुश्चसौख्यं जीवन्नुशुक्राधनधान्यलाभम् ॥ ५० ॥ चंद्रज्ञजीवास्फुजितोधनस्थाधनागमंराज्य सुखंचदद्युः ॥ पापाधनस्थाधनहानिदाः स्युर्नृपाङ्गयंकार्यविधातमार्किः ॥ ५१ ॥ दुश्चिक्वगाः खलु खगाधनधर्मराज्यलाभप्रदावल्युताः क्षितिलाभदाः स्युः ॥ सौम्याः सुखार्थसुतमानयशोविलासला भायहर्षमतुलं किल तत्रचंद्रः ॥ ५२ ॥ चंद्रः सुखेखल्युतोव्यसनंरुजंचपुष्टः शुभेनसहितः सुखमातनो ति ॥ सौम्यः सुखंविधिमत्रखलाः सुखार्थनाशंरुजंव्यसनमप्यतुलंभयंच ॥ ५३ ॥ पुत्रवित्तसुखसंचयं शुभाः पुत्रगाभृगुसुतोऽतिहर्षदाः ॥ पुत्रवित्तवनबुद्धिहारकास्तस्करामयकलिप्रदाः खलाः ॥ ५४ ॥

कालग्रगाश्चेत्स्युस्तदाधनराज्यलाभंचकुर्युः ॥ ५० ॥ अथधनभावस्थितसकलग्रहफलमाह ॥ चंद्रेतिस्पष्टं ॥ अष्टमभावफल पर्यंतंस्पष्टं ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥

॥

॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ अथनयमभाचगतमफलप्रहफलमाह ॥ तपसीति ॥ तपसिनवमस्थानेखलगेपापघ्नहेसतिसोदरभी
 पशुपीडनंनस्यात् ॥ अत्रनेद्रविःसूर्यस्तदातिमुदःहर्षयुक्तोभवति ॥ रवेस्तत्रहर्षस्थानस्थितत्वात् ॥ शुभखगाःशुभग्रहानवमस्था
 पष्ठेपापावित्तलाभंमुख्यासिभोमेऽस्यंतर्हर्षदःशत्रुनाशं ॥ सोम्याभीतिवित्तनाशंकलित्तचंद्रोरोगंपापपयु
 कःकरोति ॥ ५५ ॥ सपापःशशीसप्तमोन्याधिभीतिखलाःस्त्रीविनाशंकलिभृत्यभीतिम् ॥ शुभाःकुर्वते
 वित्तलाभंमुख्यासियशोराजमानोदगंधुसौख्यम् ॥ ५६ ॥ चंद्रोऽष्टमेनिधनदःखलखेटयुक्तःपापाश्च
 तत्रमृतितुल्यफलंचविद्यात् ॥ सोम्याःस्वधातुवशतोरुजमर्थहानिमानक्षयंमुयशिलेशुभजेशुभंच
 ॥ ५७ ॥ तपसिसोदरभीःपशुपीडनंखलखगेतिमुदोरविरत्रचेत् ॥ शुभखगाधनधर्मविद्यद्विदाःखल
 खगेपिशुभान्यपरेजगुः ॥ ५८ ॥ गगनगोरविजःपशुवित्तहारविकुजौव्यवसायपराक्रमौ ॥ धनसुखा
 निपरेनपनात्मजाऽनिसंगमुखानिवितन्वते ॥ ५९ ॥ लाभेधनोपचयसौख्ययशोभिवृद्धिसन्मित्र
 संगवलपुष्टिकराश्रसर्वं ॥ क्रूराचलेनरहिताःसुतवित्तवृद्धिनाशंशुभास्तुतनुतांस्वफलस्यकुर्युः ॥ ६० ॥
 नरधाःधनधर्मविवृद्धिदाः खलखगेपिधनवमस्थानस्येमत्तिशुभाशुभफलदाइत्यपरेजगुः ॥ ५८ ॥ द्वादशपर्यंतंस्पष्टं हर्षविद्यु
 द्भिर्गनेतिद्वादशगनेर्हर्षस्थानत्वात् ॥ ५९ ॥ ६० ॥

॥ ६१ ॥ ६२ ॥ इतिवर्षतंत्रटीकायांभावफलाध्यायः ॥ अथमासदिनप्रवेशफलाध्यायः ॥ तत्रसंज्ञातंत्रोक्तप्रकारेणमांसदि
नप्रवेशकालौनिर्णयअधिकारिनिर्णयंश्लोकपट्टेनाह ॥ मासप्रवेशकालेषूर्वोक्तप्रकारेणग्रहान्भावश्चांत
न्यादिद्वादशभावांश्चसाधयेत् ॥ तदनंतरंमासपतिनिर्णयार्थपंडधिकारिणोविचार्यास्तद्यथा ॥ तत्रएकःमासतनोर्नार्थोमास
लग्नस्वामी ॥ द्वितीयःमुख्येशोवर्षकालीनमुख्यहासाधर्द्धयांशगणितगतमाससंख्ययायुतासामासमुख्यहाशेयातस्याःस्वामी ॥

पापाव्ययेनेत्ररुजंविवादंहानिंधनानांचपतस्करादेः ॥ सौम्याव्ययंसद्वयवहारमार्गेकुर्युःशनिहर्षवि
वृद्धिमत्र ॥ ६१ ॥ इतिभावस्थग्रहफलानि ॥ श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविचिंतामणिस्तसुतोऽनं
तोऽनंतमतिर्व्यधात्स्वलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् ॥ तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञया
भावस्थग्रहपाकदौःस्थयसुखतायुक्तंफलंसोऽभ्यधात् ॥ ६२ ॥ ३ ॥ अथमासप्रवेशफलानि ॥ मासा
र्कस्यतदासन्नपंक्तिस्थेनसहांतरम् ॥ कलीकृत्त्वार्कगत्यासंदिनाद्येनयुतो नितम् ॥ १ ॥

तथातृतीयोजन्मलग्नस्वामी ॥ चतुर्थस्त्रिराशिपःत्रिराशिकस्वामी ॥ तथादिननिशोर्धीदुभपतिःपंचमःदिवसेमासप्रवेशश्चे
त्तदासूर्याक्रांतराशिस्वामी रात्रौमासप्रवेशश्चेत्तदाचंद्राक्रांतराशिस्वामी ॥ तथावर्षप्रवेशलग्नस्वामीपष्ठः ॥ एपांपणामधिका
रिणांमध्येवीर्याधिकःबलाधिकःसन् तनुंलग्नंपश्यन्सःमासपतिः सएवमासस्वामीज्ञेयः ॥ लग्नमनीक्षमाणेत्यादिपूर्ववज्ज्ञेयम् ॥

इतःमासपतेः सकाशाच्छुभाशुभंफलंवाच्यं ॥ अत्रापरेआचार्याः मासलग्नस्वामिनमेवमासस्वामीत्युचिरेलकृतं तः ॥ तेषांम
तेपूर्वोकाधिकारिणःसंत्येव ॥ तथाअन्येषांमतेदिनलग्नशंदिनप्रवेशलग्नस्वामिनंदिनेशं विचक्षणाःदैवज्ञाप्रोचुः ॥ अत्रापि
अधिकारिनिर्णयोनास्त्येव ॥ एवंनिर्णीतयोर्मासदिनप्रवेशस्वामिनोःफलंवर्षशवहुधैर्वाच्यम् ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥

तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वमासार्केऽधिककहीनके ॥ तद्वाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवहि ॥ २ ॥ मासप्रवेश
कालेज्ञोग्रहान्भावांश्रसाधयेत् ॥ तत्रमासतनोर्नाथोमुंथहोजन्मपस्तथा ॥ ३ ॥ त्रिराशिपोदिननि
शोरवीदूभपतिस्तथा ॥ अब्दप्रवेशलग्नशेषांवीर्याधिकस्तनुम् ॥ ४ ॥ पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततोवा
च्यंशुभाशुभम् ॥ अपरेमासलग्नशंमासाधिपतिमूचिरे ॥ ५ ॥ दिनेशंदिनलग्नशं तथाप्रोचुर्विच
क्षणाः ॥ मासघसेशयोर्वाच्यंफलंवर्षशवहुधैः ॥ ६ ॥ लग्नांशाधिपतिर्विलग्नपनवांशेशेनभैत्रीदृशा
दृष्टोवासहितःशशीचयदितौभैत्रीदृशालोक्ते ॥ तस्मिन्मासितनौसुखंवहुविधैर्नैरुज्यमित्थंफलंता
वद्यावदिमेस्युरित्यमथतान्संचार्यवाच्यंफलम् ॥ ७ ॥

॥ ६ ॥ अथमासफलमाह ॥ लग्नांशाधिपतिरिति ॥ लग्नांशाधिपतिः मासलग्नगतनवांशस्वामी विलग्नपनवांशेशेनमासल
ग्नस्वामीग्रहाक्रांतराशितन्त्रयांशस्वामिना शुभग्रहेणपाणग्रहेणवा भैत्रीदृशमित्रदृशा भैत्रीदृशानवभंपंचमदृष्ट्यादृष्टोवा

युक्तश्चेत्स्यात् । चपुनः शशीचंद्रः यदि तौ मासलं ग्रस्वामिमासलग्ननवांशस्वामिनौ मैत्रीदृशामित्रदृष्ट्या आलोकते पश्यति तदा तस्मिन्मासितनौ शरीरे नानाविधं बहुप्रकारं सुखं नीरोगं तावत्स्यात् ॥ इत्थममुना प्रकारेण मासफलं तावत्कालपर्यंतं स्यात् यावदि मेग्रहाः लग्ननवांशस्वामिलग्नेश्वरांशस्वामिनौ चंद्रश्च इत्थमेवं प्रकारकाः स्युः ॥ अयमर्थः ॥ एषां त्रयाणां प्रत्यहं गच्छतां यावत्तद्वाशिसंचारस्तावत्कालपर्यंतं शुभफलं वाच्यं ॥ ७ ॥ अथानिष्टफलमाह ॥ तौ चेच्छत्रुदृशेति ॥ तौ लग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथौ चेत् मिथः परस्परं शत्रुदृशा चतुर्थदशमैकसप्तदृष्ट्या हटौ पुनस्तादृशौ शशिना चंद्रेणापिशत्रुदृष्ट्या हटौ संतौ मनोदुःखदौ

तौ चेच्छत्रुदृशामित्रश्च शशिना हटौ मनोदुःखदौ रोगाधिक्यकरो चकश्चिदनयोर्नीचोस्तगोवायदि ॥ कष्टात्सौख्यमिह द्वयं यदि पुनर्नीचास्तगं स्यान्मृतिः
सूत्यब्दोद्भविरिष्टो मृतिसमं स्यादन्यथेत्यूचिरे ॥ ८ ॥

मनसोदुःखकरो रोगाधिक्यकरो च स्यातां ॥ अनयोर्लग्नांशनाथलग्नेश्वरांशनाथयोर्मध्येयः कश्चिन्नीचो नीचराशिगतोऽस्तंगतो वायदित्यास्तदा कष्टात्सौख्यं कष्टप्राप्य पश्चात्सौख्यदः स्यात् ॥ इह यदि द्वयं तौ द्वावपि पुनः नीचास्तगौ नीचगामिनौ अस्तंगतौ वा अथवा एकः नीचगः अपरः अस्तंगतो वा तदा मृतिर्मरणं स्यात् ॥ सूतौ जन्मकाले अब्दे वर्षकाले च रिष्टयोगोत्पत्तिः स्यात् ॥ अन्यथा जन्मकालवर्षकालयोरिष्टयोगाभावस्तदा मृतिसमं कष्टं स्यादित्यूचिरे च कवंतः ॥ ८ ॥

अथमासलग्नसंवंधिशुभाशुभफलमुक्त्वाइदानींघनभवनादिद्वादशांतेषुभावेयुतादृशमेवशुभाशुभफलमाह ॥ भावांशाधिप
तिरिति ॥ भावांशाधिपतिः मासलग्नयद्भावविचारःक्रियते तद्भावनवांशस्वामीस्वभावपनवांशेशेन तद्भावस्वामिनानवांश
स्वामिनामैत्रीदृशामित्रदृष्ट्यादृष्टोवाभवत्तत्रशशीचंद्रोपियदितौद्वौभावनवांशस्वामिभावस्वामिनवांशस्वामि
नौमित्रदृष्ट्यालोकेतेपश्यतितदातद्भावोत्थसुखंतस्मिन्मासिभवति ॥ अथतद्भवत्यासतःविलोममिति ॥ तद्यथा ॥ यदा
तौद्वौमहौशशुदृष्ट्यादृष्टौयुक्तौवाभवत्तस्तौचेचंद्रोपिशत्रुदृष्ट्यापश्यति ॥ तदविलोमंविपरीतंतद्भावसंबंधिकंष्टतस्मिन्मासि

भावांशाधिपतिःस्वभावपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोक
ते ॥ तद्भावोत्थसुखंविलोक्यमथतद्यत्यासतःकीर्तितंनीचास्तादिफलंचलग्नवदिदंविद्वद्भि
रूह्यधिया ॥ ९ ॥ लग्नेशमासेशसमेश्वरांशनाथायदंशाधिपमित्रदृष्ट्या ॥ दृष्टायुतावांश
शिनाचतत्तद्भावोत्थसौख्यापनचेदनिष्टम् ॥ १० ॥

कीर्तितंकथितं ॥ इदंनीचास्तादिफलंचलग्नवत्पधियाबुद्ध्याविद्वद्भिरूह्यज्ञातव्यम् ॥ तद्यथा ॥ तयोर्द्वयोर्मध्येएकोनीचगः
अस्तगोवाभवेत्तदातद्भावसंबंधिदुःखमनुभूयपश्चात्सुखंप्राप्नोति ॥ यदातुद्भावपिनीचगावस्तगौचातदतस्मिन्मासितद्भावोत्थ
दुःखप्राप्तिरेवस्यात् ॥ ९ ॥ अधप्रकारांतरेणतद्भावसौख्यमाह ॥ लग्नेशोवर्पलग्नस्वामी ॥ मासेशःमासस्वामी
समेश्वरोवर्पस्वामीअंशनाथः मासलग्नस्यांशस्वामीएतेचत्वारोयतयस्यस्यभावस्यांशाधिपनवांशस्वामिनास्वामिभ्यांस्वामीवा

मित्रदृष्ट्यादृष्टोक्तोवा तथैतेषुनः शशिनार्चद्वेणमित्रदृष्ट्यादृष्टोक्तोवा तस्यतस्यभावस्यधनसह
जादेःसौख्यंस्यात् ॥ नचैदनिष्टमिति ॥ अनिष्टंभवति ॥ १० ॥ अथकेवललक्षणवांशवशादेवतत्तद्भावजंशुभांशुभफलमाह ॥
निर्वलाइति ॥ एषांव्ययपष्ठाष्टांशपाः व्ययभावपष्ठभावाष्टमभावानामनिष्टानामंशपाःनवांशस्वामिनश्चेन्निर्वलाःस्युस्तदास
त्फलदायकाः तद्भावेभ्यःशुभफलदायकाःस्मृताः ॥ अन्येउर्वरितभावानांनवांशस्वामिनःसवीर्यावलिष्ठाश्चेत्स्युस्तदात
त्तद्भावेभ्यःशुभदाः शुभफलदातारःस्युः ॥ व्यत्ययेव्यत्ययइति यद्वान्यत्ययेनपष्ठाष्टमभावनवांशस्वामिनःसचलाश्चेत्स्युस्त

निर्वलाव्ययपष्ठाष्टांशपाःसत्फलदायकाः ॥ अन्येसवीर्याःशुभदान्यत्ययेव्य
त्ययःस्मृतः ॥ ११ ॥ लग्नेशमासेशसमेशमुंथाधीशाःपडष्टोपगताःसपापाः ॥
दृष्टाःखलैःशत्रुदृष्टात्रमासेव्याध्यादिविद्विद्भयदुःखदाःस्युः ॥ १२ ॥ ॥

दादुष्टफलदातारःस्युः ॥ तथाअन्यभावनवांशस्वामिनश्चेन्निर्वलाःस्युस्तदादुष्टफलदातारइत्यर्थः ॥ ११ ॥ अथाधिप्रहाणां
विरुद्धस्थानावस्थित्यानिष्टफलमाह ॥ लग्नेशेति ॥ लग्नेशःवर्षलग्नस्वामी मासेशःमासस्वामी समेशोवर्षस्वामी मुंथाधीशो
मुंथास्वामीएतेचत्वारःपडष्टोपगताःपष्ठाष्टमस्थानस्थिताःसंतःसपापाःपापग्रहयुक्ताःखलैःपापग्रहैः शत्रुदृष्टांचतुर्थदशमैकसप्त
मदृष्ट्यादृष्टाः अत्रअस्मिन्मासेव्याधिद्विद्भयदुःखदाःस्युः ॥ १२ ॥ ॥

अथेपावेयअधिकारिग्रहाणांविहितस्थानावस्थित्याशुभाशुभफलमाह ॥ केंद्रत्रिकोणायेति ॥ वर्षलक्ष्मणमासेशवर्षेश्वराःत्रि-
नःकेंद्रत्रिकोणायगताःकेंद्राणिलक्ष्मणचतुर्थसप्तमदशमस्थानानित्रिकोणंनवमपंचमंआयमेकादशमेतदन्यतमस्थानस्थिताः । क्रमे-
णान्वयः । सर्वेषांशुभस्थानानांसाधारण्यात् । शेषस्पष्टं ॥ १३ ॥ अथमतांतरमाह ॥ इंधिहालशयोरिति ॥ इंधिहामासमुंधहा-
लक्ष्मणयोर्मसिलक्ष्मणयोर्मध्येवलीराशिःतत्रतस्मिन्राशौयेहद्वंशस्वमिनःतेस्वांशतुल्यैर्दिनैर्दशास्वाभिर्नोभवति पाठक्रमेण ॥
एवमागमान्मूलशास्त्रात्कैश्चिदुक्तं ॥ १४ ॥ अथान्यैरेतद्दूषितमित्याह ॥ रवीन्द्रोरिति ॥ परेआचार्याःएतत्पूर्वमतसूर्यचंद्र

केंद्रत्रिकोणायगतास्तुल्यमासाब्दपावीर्ययुतानराणाम् ॥ नैरुज्यशत्रुक्षयरज्यलाभमानोदयात्यस्तु-
तकीर्तिदाःस्युः ॥ १३ ॥ इंधिहालक्षणेराशियौवलीतत्रहृषाः ॥ दशेशाःस्वांशतुल्याहैरिलुक्तंकैश्चि-
दागमात् ॥ १४ ॥ रवीन्द्रोरसमावेशेनैतद्युक्तंपरेजगुः ॥ दशांतरदशाच्छेदफलमाब्दंतुयुज्यते ॥ १५ ॥
दिनप्रवेशकालेऽपिखेटान्भावांश्रसाधयेत् ॥ चंद्रलक्षांशकाभ्यां तु फलंतत्रवदेद्बुधः ॥ १६ ॥

योःअसमावेशात्संधाभावात् ॥ युक्तंस्तत्रजगुःनेत्याहुः ॥ अथमासदशांतदशयोःफलमाह ॥ दशांतरदशाच्छेदइति ॥
दशांतर्दशायां वर्षदशांतरदशाविभागीत्याकृतविभागेवर्षोक्तं दशाफलं वक्तुं कुं भवति ॥ १५ ॥ अथदिनेशफलमाह ॥ दिन-
प्रवेशेति ॥ दिनप्रवेशसमयेपिमासप्रवेशकालेनसमुच्चयार्थः । खेटान्सूर्यादिग्रहान्लग्नादिद्वादशांशादिभावान्साधयेत्कुर्यात् ॥
तत्रदिनप्रवेशेचंद्रलग्नयोर्नवांशाम्यांबुधःपंडितःफलंशुभाशुभंकथयेत् ॥ १६ ॥

अथदिनस्वामिनिर्णयमाह ॥ चतुष्कमिति ॥ इथिहेशादिचतुष्कंमुथहेश, जन्मलघ्नेश, त्रैराशिकेश, दिनरात्रीशइतिच
त्यारः । दिनमासाब्दलग्नाः दिनलघ्नेशमासलघ्नेशवर्षलघ्नेशइतित्रयः इत्येपांसप्तानांमध्येयोबलीदिनलग्नपश्येत्सदिनस्वामीबुधै
रुक्तः ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ अथदिनेग्रहाणांशुभाशुभफलमाह ॥ लग्नांशकः दिनलग्नांशराशिः सौम्यख

चतुष्कमिथिहेशादिदिनमासाब्दलग्नाः ॥ एपांवलीतनुंपश्यन्दिनेशः परिकीर्तितः ॥ १७ ॥ त्रिको
णैकेंद्रायगताः शुभाश्वेचंद्रात्तनोर्वावलिनः खलास्तु ॥ पटत्रयायगास्तत्रदिने सुखानि विलासमानार्थ
यशोयुतानि ॥ १८ ॥ पडष्टरिः फोपगतादिनाब्दमासेन्थिहेशाः खलखेटयुक्ताः ॥ गदप्रदामानयशो
हराश्चकेंद्रत्रिकोणायगताः सुखास्त्यै ॥ १९ ॥ लग्नांशकः सौम्यखगैः समेतो हृष्टोपि वा मित्रहृष्टोदुनापि ॥
नैरुज्यराज्यादिशरीरपुष्टिर्मासोक्तिवहुः खमतोऽन्यथात्वे ॥ २० ॥ यदंशपः सौम्ययुतेक्षितोवास्त्रिग्वे
क्षणाद्भावजसौख्यकृत्सः ॥ दुःखप्रदः प्रोक्तवदन्यथात्वे सर्वेषु भावेष्विव मेवरीतिः ॥ २१ ॥

गैः शुभग्रहैः समेतो युक्तोऽथवा हृष्टो मित्रहृष्टानृतौ वैकादशनवमपंचमदृष्ट्या चंद्रेणापि युक्तस्तदृष्ट्या हृष्टस्तदनैरुज्येत्यादिरपट्टं ॥
अतः अस्मात्कारणात् अन्यथात्वे मासोक्तिवत् चेत्तौ शत्रुहृष्टेति मासोक्तरीत्या वैपरीत्ये दुःखं स्यात् ॥ २० ॥ अथोक्तरीतिभा
यफलार्थमितिदिशति ॥ यदंशपइति । यदंशपः कस्यभावस्य नवांशराशिः शुभग्रहैर्युक्तः स्नेहदृष्ट्या हृष्टो वा सभावांशः तद्भावज

नितसौख्यकृत्स्यात् ॥ अन्यथात्वेवैपरीत्येप्रोक्तवत् ॥ पूर्वोक्तरीत्यादुःखदःस्यात् । इयंरीतिःसर्वेषुभावेपुद्गेया ॥ २१ ॥
 अथपष्ठदाशभाययोविशोयमाह ॥ पष्ठांशकइति ॥ पष्ठांशकःपष्ठभावस्यनवांशराशिः सौम्ययुक्तःशुभग्रहयुक्तःरोगदःरोग
 प्रदःस्यात् ॥ पापयुक्पापग्रहयुक्तः शुभःशुभफलदः ॥ वयंशोव्ययभावनवांशराशौशुभग्रहदृष्टेशुभदृष्ट्यातृतीयैकादशपंच
 मनचमस्थानदृष्ट्यादृष्टस्तदासद्वययःभवेत् ॥ पापतः पापग्रहयुक्तदृष्टःअसत् असन्मार्गेव्ययःस्यात् ॥ २२ ॥ जायांशइति ॥
 जायांशःजायाभावस्यअंशकःशुभयुगदृष्टः तदाक्षीविलासादिसौख्यंस्यात् ॥ पापैःयुक्दृष्टःगृहकलिदुःखंस्यात् ॥ पापांतस्थे

पष्ठांशकःसौम्ययुतोरोगदःपापयुक्शुभः ॥ व्यांशेशुभयुगदृष्टेसद्वयःपापतस्त्वसत् ॥ २२ ॥
 जायांशःसौम्ययुगदृष्टःस्वस्त्रीसौख्यविलासकृत् ॥ पापैर्गृहकलिदुःखंपापांतस्थेमृत्तिवदेत् ॥ २३ ॥
 शुभमध्यस्थितेत्र्यंशेवहुलंकामिनीसुखं ॥ स्वसारतिगुरावन्यस्वर्गेऽन्यासुरतिवदेत् ॥ २४ ॥
 मृत्यंशेमृत्युगेसौम्यैर्युगदृष्टेमरणरणे ॥ मिश्रैर्मिश्रंखलैःसौख्यंवर्षलभानुसारतः ॥ २५ ॥

पापग्रहमध्यवर्तीचेत्तदामृत्तिवदेत् ॥ २३ ॥ अधान्यदाह ॥ शुभमध्यस्थितेत्र्यंशइति ॥ सप्तमभावनवांशराशिःशुभग्रहम
 ध्यस्थितःबहुलंकामिनीसुखंस्यात् ॥ त्र्यंशस्थितेगुरौस्वस्यांस्वकीयकामिन्यांरतिप्रीतिवदेत् ॥ अन्यस्वर्गेत्र्यंशस्थेअन्यासुर
 कीयकामिनीपुरतिवदेत् ॥ २४ ॥ अथाष्टमभावफलमाह ॥ मृत्यंशइति ॥ मृत्यंशेअष्टमभावनवांशराशिः मृत्युगैःसौम्यैः
 दिनप्रवेशलोअष्टमस्थानस्थितैःशुभग्रहैर्युगदृष्टेमरणंभवेत् ॥ मिश्रैःशुभपापग्रहमिश्रमिश्रितैर्युगदृष्टंभिश्चितंफलंवेदेत् ॥

खलैः पापग्रहैर्युग्दृष्टेसौख्यं स्यात् ॥ वर्षलग्नानुसारतः ॥ २५ ॥ अथ कर्तरीयोगफलमाह ॥ द्विर्द्वादशदिन
प्रवेशलग्नाद्वितीयद्वादशस्थानेखलाः पापग्रहास्तदाहानिद्रव्यादिनाशः ॥ व्ययेद्वादशस्थानेसौम्याः शुभग्रहाः तदाशुभव्ययंस
द्वयमित्यर्थः ॥ पापजापापग्रहजनिताकर्तरीरोगं करोति ॥ शुभजाशुभग्रहजनिताकर्तरीशुभं शुभफलदास्यात् ॥ २६ ॥ अथ
चंद्रकृदनिष्टफलमाह ॥ लग्नइति ॥ लग्ने अष्टमस्थानेवाक्षीर्णेदुः पापग्रहयुतः पापग्रहदृष्टियुक्तः मृत्युदः ॥ अन्यत्स्पष्टम् ॥ २७ ॥

द्विर्द्वादशेखलाहानिव्ययेसौम्याः शुभव्ययम् ॥ कर्तरीपापजारोगं करोति शुभजाशुभम् ॥ २६ ॥
लग्नेऽष्टमेवाक्षीर्णेदुर्मृत्युदः पापग्रहयुतः ॥ रोगोवाग्रहणं वापिरिपुतः शत्रुभीरपि ॥ २७ ॥ चंद्रसभौमेनि
धनारिसंस्थेनृणां भयं शस्त्रकृतं रिपोर्वा ॥ पापैर्मुखस्यैः पतनं गजाश्वयानात्तनौ स्याद्बहुलाचपीडा ॥
॥ २८ ॥ शुभाद्यनेविजयदाद्यूतादर्थसुखावहाः ॥ नवमेधर्मभाग्यार्थराजगौरवकीर्तिता ॥ २९ ॥
दिनप्रवेशेऽस्तिविधुरवस्यायां तुयादृशि ॥ तदवस्थानुल्यमसौ फलं दत्तेन संशयः ॥ ३० ॥

अथान्यदाह । चंद्रसभीमइति । स्पष्टं ॥ २८ ॥ अथशुभफलमाह ॥ शुभाः शुभग्रहाः घृनेसप्तमस्थानेस
तिघूतात् जयदाजयप्रदाः ॥ अर्थेद्वितीयेस्थानेसुखावहाः नवमेनवमस्थानेधर्मोत्थादिस्पष्टं ॥ २९ ॥ अथदिनप्रवेशेचंद्राव
स्यामाह ॥ दिनप्रवेशेऽस्तीति ॥ दिनप्रवेशेयादृशि अवस्थायां विधुशं द्रः अस्ति तदवस्थानुल्यं फलं असौ दत्तेददाति न संशयः
संदेहो नास्तीत्यर्थः ॥ ३० ॥

॥

अथावस्थानयनमाह ॥ विहायराशिंचंद्रस्येति ॥ चंद्रस्यराशिंविहायत्यक्त्वाशेषभागाद्विभादिगुणाः कार्यः शरोद्धृताः पंच
भिर्भक्ताः लब्धाः प्राप्तागता अवस्थाः स्युः यामोग्याप्यथा तस्याः फलमादिशेत्कथयेत् ॥ ३१ ॥ अथ श्लोकद्वयेन फलमाह ॥
प्रवासइति ॥ प्रयासावस्थायांगतेरात्रिनाथेचंद्रेप्रवासः स्यात् ॥ नष्टोपेनष्टावस्थायां अर्धनाशः द्रव्यनाशः ॥ मृतावस्थायां
मृत्युभीतिः स्यात् ॥ जयायामवस्थायां जयः ॥ हास्योपेगहास्यावस्थायां कामिनीभिर्विलासः ॥ रतौरत्यवस्थायां रतिः विषय

विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्विभाः शरोद्धृताः ॥ लब्धंगता अवस्थाः स्युर्भोग्यायाः फलमादिशेत्
॥ ३१ ॥ प्रवासः प्रवासोपेगेरात्रिनाथेऽर्थनाशस्तु नष्टोपेगे मृत्युभीतिः ॥ मृतावस्थिते स्याज्ज
यायां जयस्तु विलासस्तु हास्योपेगे कामिनीभिः ॥ ३२ ॥ रतौ स्याद्रतिः क्रीडिता सौख्यदात्री
प्रसुप्तापि निद्रां कलिं देहपीडां ॥ भयं तापहानी सुखं स्यात्तु भुक्त्वा ज्वरा कं पिता सुस्थिता सुक्रमे
ण ॥ ३३ ॥ अथ मृगयाविचारः ॥ सवीर्यैर्गुजज्ञौ नृपाखेटसिद्धौ नसिद्धिर्यदावीर्यहीनावि
मौस्तः ॥ ॥ जलाखेटमाहुः सवीर्यैर्ग्रहक्षैर्जलाख्यैर्नृणां खैटमाहुः ॥ ३४ ॥

सौख्यं स्यात् ॥ क्रीडितावस्था सौख्यदात्री ॥ प्रसुप्ताप्रसुप्तावस्थानिद्रां कलिं कलहमपि कुरुते ॥ भुक्त्वावस्था देहपीडां ।
ज्वरावस्था भयं । कं पितावस्था तापहानी ॥ सुस्थितावस्था सुखं क्रमेण स्यादित्यन्ययः ॥ ३२ ॥ इति दिवाकरविर
चिते मासदिनप्रवेद्यादिविचारः ॥ ३३ ॥ अथ मृगयाविचारः ॥ सवीर्याविधिः ॥ कुजज्ञौ भीमवुधौ सवीर्या बलिष्ठौ तदानृपाखेट

सिद्धैराज्ञामृगयासिद्धौ भवतः ॥ अथयदातौवीर्यहीनौनिर्वलौतदामृगयासिद्धिर्न स्यात् ॥ जलाख्यैः जलसंज्ञकराशिभिः
 कर्कवृश्चिकमीनाख्यैः जलाखेटं माहुः जलसंबंधिआखेटं मृगया माहुः पर्वतसंज्ञकराशिभिः मेघसिंहधनुर्धराख्यैः ॥ नगाखेटं पर्व
 तसंबंधिमृगयां प्राहुः ॥ ३४ ॥ अथान्यदाह ॥ लग्नास्तनाथौ लग्नसप्तमभावस्वामिनौ कैंद्र १।४।७।१०
 एतदन्यतमस्थानस्थितौ विचलौ निर्वलौ तदामृगयाक्लेशदायिनी उक्ता कथिता ॥ पुनर्यदितौ वीर्याढ्यौ वलिष्ठौ तदामृगयाशुभ

लग्नास्तनाथौ कैंद्रस्थौ निर्वलौ क्लेशदायिनी ॥ मृगयोक्ताशुभफलावीर्याढ्यौ यदि तौ पुनः ॥
 ॥ ३५ ॥ अथ भोजनचिंता ॥ लग्नाधिपो भोज्यदाता सुखेशो भोज्यमीरितं ॥ बुभुक्षामदपः
 कर्मपतिर्भोक्तिचिंतयेत् ॥ ३६ ॥ लग्नेलाभे च सत्खेटयुतदृष्टे सुभोजनम् ॥ जीवेलग्नमेसिते
 वापि सुभोज्यदुःस्थितावपि ॥ ३७ ॥ मंदेतमसिवालग्नमेसूर्येणालोकि ते युते ॥ लभ्यते भोज
 नं नात्र शस्त्रभीतिस्तदा क्वचित् ॥ ३८ ॥

फला ॥ ३५ ॥ अथ भोजनचिंता ॥ लग्नाधिप इति ॥ लग्नस्वामी भोज्यदाता भोजनदाता ॥ सुखेशः चतुर्थस्थानस्वामी भो
 जनं भोजनवस्तु ईरितं उक्तं ॥ मदपः सप्तमस्थानस्वामी बुभुक्षा भोक्तुमिच्छा ॥ कर्मपतिः दशमस्थानस्वामी भोक्ता भोजनकर्ता
 इति चिंतयेत् विचारयेत् ॥ ३६ ॥ अथान्यदाह दुःस्थितावपि भोजनप्राप्त्यसंभवज्ञानेपि अकस्मात्सुभोजनप्राप्तिः ॥ ३७ ॥ ३८ ॥

॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ स्थिरराशिगतेसतिसकृदेकवारं द्विस्वभावराशिगतेद्विवारम् ॥ ४२ ॥ मूलेति ॥ यस्मिन्कास्मि

रविदृष्टयुतं वापिलग्रं नयदितत्रहि ॥ उपवासस्तदावाच्यो नक्तं वा विरसाशनम् ॥ ३९ ॥ चंद्रे
कर्मगते भोज्यमुष्णं शीतं सुखे कुजे ॥ तुर्ये खेटस्य वसतो भोज्यान्नेरसमादिशेत् ॥ ४० ॥ स्निग्ध
मन्नं सिते तुर्यै तैलसंस्कृतमर्कजे ॥ नीचोपगेकदशनं विरसनं च संस्कृतं ॥ ४१ ॥ सूर्यादिभिर्लभ्य
गतेः सर्वायै राजादिगे हे भुजिमामनंति ॥ सुखे सुखे शेषवले सुभोज्यं चरादिकं स्यादसकृत् सकृद्भिः
॥ ४२ ॥ मूलत्रिकोणे खेटे लभे पितृगृहेऽशनम् ॥ मित्रालये मित्रभक्ष्ये शत्रुगे हेऽरिगे हगे ॥ ४३ ॥ शुभे
क्षितयुते लभे वलाब्धे स्वगृहे भुजिः ॥ गृहराशि स्वभावेन यत्नादन्यत्र चितयेत् ॥ ४४ ॥ तिलान्न
मर्कहिमगौ सुतंडुला भौमे मसूराश्चणकाश्च भोज्यम् ॥ बुधे समुद्राः खलुराजमापागुरौ सगोधूम
भुजिः सर्वायै ॥ ४५ ॥ शुक्रे यवा वाजरिका युगंधराः शनौ कुलित्वा दिसमापमन्नम् ॥ भोज्यं
तृणान्नं शिखिराहुर्वीर्याच्छुभे क्षणालो कनतः सहर्षम् ॥ ४६ ॥

श्चिखेटे मूलत्रिकोणस्थलग्नस्थे सति पितृगे हे भोजनम् ॥ ४३ ॥ अन्यदा समाप्तिस्पष्टम् ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥

सूर्यमूलंपुष्पमिदौकुजेस्यात्पत्रंशाखाचापिशाकंसवीर्यं ॥ शुक्रैज्यज्ञैर्व्यजनंभूरिभेदमंदनेत्थं
सामिपराहुकेत्वोः ॥ ४७ ॥ अथस्वप्नचिंता ॥ लघ्नांशगेऽर्कतनुगेऽपिवास्मिन्दुःस्वप्नमीक्षेतयथा
र्कविवम् ॥ रक्तांबरंवह्निमथापिचंद्रशुभ्राश्चरत्नांबरपुष्पवज्रम् ॥ ४८ ॥ स्त्रियःसुरूपाश्चकुजेसु
वर्णरक्तांबरस्रद्धमणिविद्रुमाणि ॥ बुधेहयस्वर्गतिधर्मवार्तागुरोरतिधर्मकथासुरेक्षा ॥ ४९ ॥
संघंधुसंगश्चसितेजलानांपारेगतिर्देवरतिर्विलासः ॥ शनावरण्याद्रिगतिश्चनीचःसंगश्चरा
हौशिखिनीत्यमेव ॥ ५० ॥ सहजधीमदनायरिपुस्थितोयदिशशीगुरुभानुसितेक्षितः ॥ नव
मर्केद्रगतेषुशुभग्रहेस्ववलयामनुजोरमतेतदा ॥ ५१ ॥ इतिस्वप्नचिंता ॥ आसीदसीमगुणमं
डितपंडिताग्र्योव्याख्याद्भुजंगपगवीःश्रुतिवित्सुवृत्तः ॥ साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञ
श्चितामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ ५२ ॥ तदात्मजोनंतगुणोस्त्यनंतोयोऽधोऽक्षसदुक्तिकि
लकामधेनुम् ॥ संतुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमंतनिरस्य ॥ ५३ ॥

॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥

॥

॥

॥

॥ ५४ ॥ ५५ ॥ इतिदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितायां वर्पतंत्रटीकायां स्वप्नविचारः समाप्तः ॥ समाप्त

पद्मां वयासाविनतो विपश्चित् श्रीनीलकंठः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः ॥ विद्वच्छिवप्रीतिकरं व्यधासीत्स
माविवेकं मृगयावतंसम् ॥ ५४ ॥ शाकेन दाम्रवाणेंदु १५०९ मित आश्विनमासके ॥
शुक्लेऽष्टम्या समातंत्रं नीलकंठबुधोऽकरोत् ॥ ५५ ॥ इति श्रीगर्गवंशोद्भवश्रीदिवज्ञानंतसुत
श्रीनीलकंठदैवज्ञविरचितं वर्पतंत्रं समाप्तम् ॥ २ ॥

मिदं द्वितीयं तंत्रम् ॥ २ ॥

॥

॥

॥

॥

श्रीगणेशायनमः ॥ अथप्रश्नकरणंनिरूप्यते ॥ अथप्रश्नविचारस्यप्रयोजनमाह वराहः ॥ दैवज्ञस्यहिदैवेन
 सदसत्फलवांछया ॥ अवश्येगोचरेमर्त्यःसर्वःसमुपनीयते ॥ १ ॥ अश्रौपीचपुराविष्णोर्ज्ञानार्थेसमुपस्थितः ॥
 वचनंलोकनाथोपित्रह्याप्रश्नादिनिर्णयं ॥ २ ॥ आदिशब्देनस्वरशकुनादिकम् ॥ तस्मान्नृपःकुसुमरत्नफ
 लाग्रहस्तःप्रातःप्रणम्यवरयेदपिप्राङ्मुखस्थः ॥ होरांगशास्त्रकुशलान्नहितकारिणश्चसंहृत्य (एकीकृत्य) दैवग
 णकान्सकृदेवपृच्छेत् ॥ ३ ॥ उत्पलः ॥ दशभेदंग्रहगणितंजातकमवलोक्यनिरवशेषमपि ॥ यःकथयति
 शुभमशुभंतस्यनमिध्याभवेद्वाणी ॥ ४ ॥ एतच्चप्रश्नरूपणंविनीतेभ्योदीयमानंसत्फलंनान्येभ्यइत्युक्तं
 समरसारे ॥ विनयावनतायदीयमानाप्रभवेत्कल्पलतेवसत्फलायेति ॥ ५ ॥ श्रुतिरपि ॥ विद्याहवैब्राह्म
 णमाजगामगोपायमाशेषविष्टेऽहमस्मि ॥ असूयकायानृजवेशठायनमांनूयादवीर्यवतीतथास्यामिति ॥
 शेषविर्निधिः ॥ दीयमानमित्यनेनउपदेशःशिष्येभ्यःप्रष्टृभ्योनिरूपणमुभयमभ्युच्यते ॥ अतएवश्रुतौनमां
 नूयादितिसामान्येनोक्तम् ॥ वचिरत्रप्रतिपादनक्रिया ॥ यस्तत्रप्रष्टाकुटिलःसरलोवेतिज्ञानंभ्रतंत्रे ॥ ऋजु
 रयमनृजुर्वार्यंप्रष्टापूर्वपरीक्ष्यलभ्यवलात् ॥ गणकेनफलंवाच्यंदैवंतच्चित्तगंस्फुरति ॥ १ ॥ लग्नस्थेशशिनिश
 नौकैन्द्रस्थेज्ञेदिनेशरश्मिगते ॥ भौमज्ञयोःसमदृशालभ्यगचंद्रेऽऋजुःप्रष्टा ॥ २ ॥ लग्नेशुभग्रहयुतेसरलःकूरा

निवृत्ते भवेत्कुटिलः ॥ लम्बेऽस्ते सौम्यदृशा विधुगुरुदृष्ट्या च सरलोऽयं ॥ ३ ॥ यदि गुरुबुधयोरेकः पश्यत्यस्ताधि
 पंचरिपुदृष्ट्या ॥ तत्कुटिलः प्रष्टास्वल्वनयोरेकस्तयोः साधुः ॥ ४ ॥ दशभेदादीसादयस्तांश्च समनंतरमेव वक्ष्या
 मः ॥ अपरे तु मध्यमदशांतरचरांतरोदयांतरभुजफलस्फुटीकरणवक्रमार्गोदयास्तभेदेन दशभेदत्वमाहुः ॥
 यदा चरांतरदेशांतरमध्यगतमेवेति मतं तदा जीवसंस्कारवशेन दशभेदतो ह्या । अथ यत्र वहवः प्रश्रयुगपत्संभ
 वंति तत्र निरूपणप्रकारश्चण्डेश्वरप्रश्रविद्यायाम् ॥ आदिमं लग्नतो ज्ञानं चंद्रस्थानाद्वितीयकम् ॥ सूर्यस्थाना
 नृतीयं स्यात्तुर्यजीवगृहाद्भवेत् ॥ बुधभृगवोर्वलीयः स्यात्तद्गृहात्पंचमं पुनरित्यादिरुक्तः स तु न युक्तः ॥ सक्वेदव
 पृच्छेदिति वराहवाक्यस्वरसात् ॥ नानाकर्तृकानेकप्रश्रैष्वपि गणकस्यानेकनिरूपणनिषेधात् ॥ तदुक्तं ज्ञा
 नमुक्तावल्याम् ॥ सम्यग्विचार्य लभ्यं ब्रूयात्प्रशंसकृद्यथा शास्त्रं ॥ यस्त्वेकं ब्रूतेऽसौ तस्य न मिथ्या भवेद्वाणी ॥
 अतएव चिंतामणौ ॥ राशिचक्रं समभ्यर्च्य फलैः पुष्पैः सरत्कैः ॥ प्रष्टासु भूमौ दिवज्ञानेकं पृच्छेत्प्रयोजनम् ॥
 दशभेदं ग्रहाणां च गणितं भावजंतथा ॥ विमृश्यैकं च कथयेन्नानेकं ग्राहपद्मभूरिति ॥ दीसाद्यं दशभेदं च ग्रहाणां
 भावजं फलं ॥ विचार्य प्रवदेद्यस्तु तस्योक्तं नान्यथा भवेत् ॥ दीप्तो दीनोऽथ मुदितः स्वस्थः सुप्तो निपीडितः ॥
 मुपितः परिहीनश्च सुवीर्यश्चाधिवीर्यकः ॥ स्वोच्चे दीप्तः समाख्यातो नीचे दीनः प्रकीर्तितः ॥ मुदितो मित्रगेह

स्थः स्वस्थश्च स्वगृहे स्थितः ॥ शत्रुगोहस्थितः सुसोजितो न्येन निपीडितः ॥ नीचाभिमुखगोहीनो मुषितोऽस्तं
 गतो ग्रहः ॥ सुवीर्यः कथितः प्राज्ञैः स्वोच्चाभिमुखसंस्थितः ॥ अधिवीर्यो निगदितः सुरभिः शुभवर्गजः ॥ दीप्तैः
 सिद्धिश्च कार्याणां दीने दुःखसमागमः ॥ स्वस्थे कीर्तिस्तथा लक्ष्मीरानंदो मुदिते महान् ॥ सुप्तेरिपुभयंदुःखं ध
 नहानिर्निपीडिते ॥ मुपिते परिहीने च कार्यनाशोऽर्थसंक्षयः ॥ गजाश्च कनकावाप्तिः सुवीर्यैरत्नसंपदः ॥ अधि
 वीर्यैराज्यलब्धिर्ग्रहैर्मित्रार्थसंगमः ॥ अथ ग्रहस्वरूपम् ॥ पूर्वः सत्वं नृपस्तातः क्षत्रग्रीष्मो रुणश्चलः ॥ मधुहृक्
 पैत्तिको धातुः सूरः सूक्ष्मकचोरविः ॥ कफो वर्षा मृदुर्माता पयोगौरश्च सात्विकः ॥ जीवो वैश्यश्चरो वृत्तो मारुतां
 शो विधुः सुहृक् ॥ ग्रीष्मः क्षत्रतमो रक्तो याम्यः सेनाग्रणीश्चरः ॥ युवा धातुश्च पिगाक्षः क्रूरः पित्तं शिखी कुजः ॥
 शरदी शो हरिर्दीर्घः पंडो मूलं कुमारकः ॥ लिपिज्ञ उत्तरे शश्च शूद्रः सौम्यस्त्रिधा तुकः ॥ सत्वं पित्तो हिमः श्लेष्मा दी
 र्घो मंत्री द्विजो नरः ॥ मध्वैशानी कफो जीवो मधुर्पिंगल हृत्तथा ॥ शुक्रः शांतो द्विजो नारी वैश्यो मंत्री चरः सि
 तः ॥ आग्नेयी दिक् फश्चाम्लः कुटिलासितमूर्धजः ॥ कृष्णस्तमः कृशो वृद्धः पंडो मूलां त्यजोऽलसः ॥ शिशिरः

१ स्तोत्रे च स्थेदशसूत्रे नवचंद्रपंचमूत्रे ॥ पंचेदुजे तथे ब्ये सप्ताष्टौ मार्गे वेक्षणौ पंच ॥ नीचविहीनचक्राच्छुद्धः पद्मनवतो यदाभ्यधिकः ॥ आत्मी
 यरश्मिगुणितः पद्मभक्ताद्रश्मयो यस्मात् ॥ पंचेदुतो यथायाधिकास्तथा शुभकलाधिक्यम् ।

पवनः क्रूरः पश्चिमो वातुलः शनिः ॥ राहुर्धातुः शिखी मूलं शेषमन्यच्चमंदवत् ॥ चिंतनीयं विलम्बे ज्ञातकेंद्रगाढा
 बलाधिकात् ॥ अथ प्रश्रजातं कस्माच्छ्रमादिभावाद् द्विचारणीयमित्याह ॥ सौख्यमायुर्वयोजातिरारोग्यं लक्षणं
 गुणं ॥ क्लेशाकृतीरूपवर्णास्तनोश्चित्यं विचक्षणैः ॥ मुक्ताफलं च माणिक्यं रत्नधातुधनांबरं ॥ हयकार्याध्ववि
 ज्ञानं वित्तस्थानादिलोकयेत् ॥ भुवनदीपके ॥ भगिनी भ्रातृभृत्यानां दासकर्मकृतामपि ॥ कुर्वीत वीक्षणं
 विद्वान्सम्यग्दुश्चिक्क्यवेशमतः ॥ वाटिकाखलकक्षेत्रमहौषधिनिधीनपि ॥ विवरादिप्रवेशं च पश्येत्पातालतो
 बुधः ॥ गर्भापत्यविनेयानां मंत्रसंघानयोरपि ॥ विद्याबुद्धिप्रबंधानां सुतस्थाने विनिर्णयः ॥ चौरभी
 रिपुसंश्रामखरोष्ट्रकूरकर्मणाम् ॥ मातुलातंकभृत्यानां रिपुस्थानाद्विनिर्णयः ॥ वाणिज्यं व्यवहारं च विवादं
 च समंपरैः ॥ गमागमकलत्राणि पश्येत्प्राज्ञः कलत्रतः ॥ नहुत्तारे ध्ववैषम्ये दुर्गेशात्रवसंकटे ॥ नष्टदुष्टे रणे
 व्याघौ छिद्रे छिद्रं निरीक्षयेत् ॥ वापीकूपतडागादिप्रपादे वगृहाणि च ॥ दीक्षां यात्रां मण्डमधर्मोन्निश्चित्य कीर्त
 येत् ॥ राज्यं मुद्रांपरंपुण्यं स्थानं तातं प्रयोजनम् ॥ वृद्ध्यादिव्योमधृत्तांतं व्योमस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ गजाश्च
 यानवस्त्राणि सस्यकांचनकन्यकाः ॥ विद्वान् विद्यार्थयोर्लाभं लक्षयेद्वाभलगतः ॥ त्यागभोगविवादे पुदाने
 दृक्पिकर्मसु ॥ व्यवस्थाने पुसर्वेषु विद्विद्वन्व्ययं व्ययात् ॥ पटपंचाशिकायां ॥ यो यो भावः स्वामिदृष्टो

युतोवासौम्यैर्वास्यात्तस्यतस्यास्तिवृद्धिः ॥ पापैरेवंतस्यभावस्यहानिर्निदंष्टव्यापृच्छतांजन्मतोवा ॥ १ ॥
सौम्येविलम्बेयदिवास्ववर्गशीर्षोदयेसिद्धिमुपैतिकार्यम् ॥ अतोविपर्यस्तमसिद्धिहेतुकृच्छ्रेणसंसिद्धिकरंवि
मिश्रम् ॥ २ ॥ भुवनप्रदीपे ॥ लग्नपतिर्यदिलम्बंकार्याधिपतिश्चवीक्षतेकार्यम् ॥ लग्नाधीशःकार्यकार्येशः
पश्यतिविलम्बम् ॥ लग्नेशःकार्येशविलोकयेल्लग्नपंतुकार्येशः ॥ शीतगुहटौसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ॥
कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनलग्नपोलम् ॥ लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्धयोगोत्र ॥ एकःशुभोग्रहो
यदिपश्यतिलगाधिपंविलोकयति ॥ लग्नपादनयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्धौ ॥ लग्नपतौदर्शनेसति
शुभग्रहौद्रौत्रयोथवालम्बम् ॥ पश्यंतियदितदानीमाहुयोगंत्रिभागोनं ॥ क्रूरवेक्षणवर्ज्यश्चंद्रःसौम्याश्चखे
चरालम्बं ॥ लग्नेशदर्शनेसतिपश्यंतःपूर्णयोगकराः ॥ क्रूराक्रांतःक्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः ॥ विरश्मितांप्रप
न्नश्चसोऽनिष्टफलदायकः ॥ समरसिंहे ॥ अमुकंगदेतिकार्यकदाभविष्यत्यमुत्रपृच्छायां ॥ लग्नेलगाधिप
तिःकार्यकार्याधिपःपश्येत् ॥ लग्नस्थःकार्येशःपश्यतिचेल्लग्नपंतदेवभवेत् ॥ तत्कार्ययद्यन्यस्थितंतदासत्वरं
नस्यात् ॥ पश्यतियदाचलग्नंद्रक्ष्यतिचंद्रं विलग्नपंचयदा ॥ लग्नेकार्यचयदाद्वयोश्चयोगेतदासिद्धिः ॥ यदि
लग्नपंचपश्यतिकार्याधीशो विलग्नमथतस्य ॥ कार्यस्यहानिरुक्तालग्नमृतेकिमपिनोवाच्यम् ॥ इतिसामान्य

तोभावनिरूपणं ॥ अथप्रत्येकंभावप्रश्ननिरूपणम् ॥ ताजिकशास्त्रोक्तप्रश्नतंत्रे ॥ भूतंभवद्भुविष्यन्ममकिं
 ध्येतिजातपृच्छायां ॥ लग्नपतेःशशिनोवाचलमन्वेष्यंवलामावे ॥ दृष्टानवांशकवलंशुभदृग्गोचंसर्वका
 लेषु ॥ प्रष्टुःशुभमादेश्यंविपरीतंव्यत्ययादेया ॥ लग्नेशोमूसरिफोयस्मात्तस्मादतीतमाख्येयम् ॥ येनयुत
 स्तस्माद्भवदेष्यंयोयोक्ष्यतेतस्मात् ॥ यदिलग्नेलग्नपतिःसौम्ययुतोवाविलोकितःसौम्यैः ॥ तत्प्रदुष्यंकुलता
 शरीरदोषाविनश्यति ॥ पापोयदिलग्नपतिस्तदाकलिव्याधियननाशाः ॥ सौम्येनिवृत्तिबुद्धिर्द्रव्याप्तिःसौ
 ख्यमतुलं ॥ अथद्वितीयस्थानपृच्छातंत्रैव ॥ धनलाभस्यप्रश्नेलग्नेशेनेन्दुनाथधननाथः ॥ कुरुतेयदीत्य
 शालंशुभयुतिदृष्ट्वांभवेलाभः ॥ क्रूरग्रहैर्धनस्यैर्दूरलाभोऽन्यदप्यशुभं ॥ क्रूरमुखशिलेधनेनेप्रष्टाम्रियतेथवा
 विलम्बेशे ॥ धनधनपेत्थशालेमंदगतिर्यत्रभावानाम् ॥ तनुधनसहजादीनांप्रष्टुस्तद्वारतोलाभः ॥ प्रश्नदीप
 के ॥ लग्नस्थंचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति ॥ धनलाभोभवत्याशुकित्वनर्थोपिपृच्छतः ॥ चंद्रलग्नधनाधीशा
 दृष्टायुक्ताःपरस्परम् ॥ धनकेंद्रत्रिकोणस्थाःसद्योलाभकराःस्मृताः ॥ शुभदःस्वामिपद्मैर्गेलम्बेसौम्ययुतेक्षिते ॥
 प्रष्टुस्तात्कालिकीलब्धिरलब्धस्तुविपर्यये ॥ चतुर्थेसप्तमेचंद्रखेरवालम्बेगेशुभे ॥ प्रष्टुःसद्योऽर्थलाभःस्याल्ल
 भेवासुरमंत्रिणि ॥ अथतृतीयभावपृच्छाप्रश्नतंत्रे ॥ सहजपतिर्यदिसहजंपश्यतिचेत्तद्व्यंशुभैर्दृष्टम् ॥ तद्भा

तरो गतरुजः स्वस्थाः क्रूरक्षणे वामं ॥ यदि सहजपतिः पृष्ठे तत्पतिना मुथशिलेऽथ तन्मां द्यम् ॥ पृष्ठे शे सहजस्ये सहजपतौ क्रूरिते वापि ॥ सूर्यस्य रश्मि संस्थे भयावहं प्रहुरादेश्यम् ॥ पृष्ठ इत्युपलक्षणम् ॥ अष्टमस्येपि ॥ पृष्ठाष्टमभावे शौयद्भावे शेत्यशालिनौ स्याताम् ॥ पीडांतस्य प्रवदेत्पृष्ठाष्टमसंस्थगे वापि ॥ एवं सर्वे यथापित्रोस्तु यैस्तु तानां च ॥ भृत्यचतुष्पदवर्गस्यास्ते स्त्रियाः सुहृदो ये ॥ ॥ अथ चतुर्थस्थानपृच्छा ॥ लग्नपती दुचतुर्थयदि मुथशिलमथवाग्रहे गमनं ॥ प्रष्टुः पृथ्वीलाभदमसौख्यदृग्योगतो नैव ॥ यदि पृच्छति कृपिको मे क्षेन्नाल्लाभो भवेन्नो वा ॥ लग्नकृपिकस्तु र्यभूमि द्यूनं च कृपिस्तारुदशमम् ॥ लग्नक्रूरोपगते स्याच्चौरोपद्रवस्तुकृपिकर्तुः ॥ वक्रातिचारवर्ज्ये क्रूरैश्चौरस्य कृपिलाभः ॥ लग्नस्येशु भखेटे साफल्यं कर्पकस्य कृपितः स्यात् ॥ तुर्गे च क्रूरगते त्यक्त्वा भूमिं प्रयात्येपः ॥ द्यूने च शुभोपगते शुभं कृपेस्त्वन्यथा तु विपरीतं ॥ दशमे दशमपतौ वा शुभयुतदृष्टे शुभा वृक्षाः ॥ भूभाटकपृच्छायां लग्नं प्रष्टा च भाटकं द्यूने ॥ तस्योत्पत्तिर्दशमे तथा वसानं चतुर्थे स्यात् ॥ लग्नस्य लग्नपस्य च शुभयोगेशु भमशो भनं वामे ॥ द्यूने क्रूरोपगते यस्मादपि भाटकस्ततोऽनर्थः ॥ दशमे क्रूरोपगते नोत्पत्तिर्वहुतरा भवेत्प्रष्टुः ॥ क्रूरार्दि ते तु र्ये स्यादवसाने शुभं नास्य ॥ ॥ अथ पंचमस्थानपृच्छा ॥ यदि पृच्छत्येतस्याः स्त्रियो भवेन्पे प्रजानवाकश्चित् ॥ लग्नशे दोः सुतपतिना मुथशिलभावे प्रसूतिः स्यात् ॥ सुतभावपतिर्लग्नलम्पचंद्रौ

सुतेऽथवास्याताम् ॥ संत्वारितमेववाच्यासविलंबनक्तयोगेन ॥ दिशरीरेचविलम्बेशुभयुतपुत्रेद्यपत्ययोगो
 ऽस्ति ॥ यदिलम्बपुत्रपतिपुंराशौचेत्स्याच्चदासुतोगर्भे ॥ अथचंद्रः ॥ पुंराशौपुंग्रहकृतमुथशिलयुक्तस्तदापि
 सुतदः ॥ अथवाविधुरपराह्मेसूर्यात्पृष्ठेतदास्त्रीस्यात् ॥ होरास्वामीपुरुषःपुंराशौचेत्तथापिसुतगर्भः ॥ चंद्रयु
 क्तक्षितेगर्भेसौम्ययुक्तेक्षितेपिवा ॥ उच्चस्थेभ्युदितेत्तत्रपुण्यापत्यंप्रजायते ॥ पुण्यापत्यंआयुष्मदपत्यम् ॥
 एपागर्भवतीकिलनवाप्रमाणंप्रयातिगर्भेऽयम् ॥ प्रश्नेलम्पशशिनोःसुतस्थयोगर्भवत्येव ॥ यद्येतयोर्मुथ
 शिलकेंद्रेसुतपेनगर्भिणीतदपि ॥ आपोक्लिमेत्थशालादनीक्षणाह्मपुत्रयोनैवम् ॥ चरलमेकूरैर्द्वोर्मुथशिल
 भावेविनश्यतिहिगर्भः ॥ लम्पशशिनोस्तत्पतिस्यवक्रिमुथशिलेपितथा ॥ जीवितमरणप्रश्नवालानामंत्य
 पेऽनुभवेदृष्टे ॥ केंद्रस्थेसितपक्षेशुभयुक्तंऽत्येविधौजीवेत् ॥ कूरश्चेदंत्यपतिर्दग्धश्चापोक्लिमेऽयुक्तः ॥ कूरस्तुजा
 तमात्रोम्रियतेवालौऽथवागर्भे ॥ प्रसवज्ञानप्रश्नेभुक्तांल्लमांशकानूपरित्यज्य ॥ भोग्याद्विचिंत्यशेषाननुमि
 त्येवंवदेद्विवंसान् ॥ यावंतो नवमांशागतास्त्वावंतोगर्भस्यमासागताः ॥ यावंतोभोग्यास्तावद्विरग्रतःप्रसव
 इतिव्याख्या ॥ अपरेतु ॥ मासज्ञानंशुक्रावस्थानादाहुः ॥ मासज्ञानस्यपृच्छायांगर्भिण्याभृगुनंदनः ॥
 लमात्स्याद्यावतिस्थानेमासानाख्यातितावतः ॥ सुतात्संख्यातदावाच्यायदाधर्मात्परंगतः ॥ इतिभुवन

प्रदीपकोक्तेः ॥ लग्नां तर्दिनराशिर्दिवाग्रहोलग्रपञ्चदिनराशौ ॥ तद्विवसेजन्मवाच्यं विपरीते व्यवत्ययश्चैषाम् ॥
अथ रात्रिलग्नमहातदधिपतिश्चेत्तस्य राशिपतेः ॥ बलमूह्यं दिनहोरापुराशिस्त्रीग्रहेष्वेवम् ॥ अस्मिन् वर्षेऽप
त्यं भविता विलग्नपञ्चमाधीशौ ॥ भजतो यदीत्यशालं तत्रैवाब्दे भवति नूनम् ॥ यदि वामिथो ग्रहगतौ स्याता
मेतौ च संततिस्तदपि ॥ वाच्यातस्मिन् वर्षे शुभयोगादन्यथानपुनः ॥ सूताप्रसूतयुवतिज्ञाने सुतपोऽथ पृष्ठपः
सूर्यात् ॥ निर्गत्योदयमायात्ततः प्रसूते च नारीयम् ॥ अथ जीवसौम्यशुक्रां आकाशे उदयिनस्तथाप्येवम् ॥
॥ अथ पृष्ठस्थानपृच्छा ॥ रोगादयमुत्थास्यति न वेति लग्नं भिषक् चूनं ॥ व्याधिर्दशमं रोगी हि बुक्कं भेषजमिहाहु
राचार्याः ॥ १ ॥ क्रूरादि ते विलग्नैर्वैद्यान्नगुणस्तदौपधाद्रोगः ॥ वृद्धिमुपयाति दशमे क्रूरैर्निजबुद्धितोप्यगुणः
॥ २ ॥ अस्ते च क्रूरयुते मां धान्मांघृतयौ पधाद्गंधौ ॥ सौम्योपगतैरैतैरोगतारोगिणो भवति ॥ ३ ॥ लग्ने शब्दोः
सौम्येत्यशालतोरोगनाशनं वाच्यम् ॥ वक्त्रे तु तत्र खेटे भूयोपि गदः समुपयाति ॥ ४ ॥ भूमिस्थ लग्नस्य चून
स्य शशीमुथ शिले भवेन्मृत्युः ॥ लग्नस्थे रं प्रपतौ लग्नपशशि नो विनाशे वा ॥ ५ ॥ लग्नाधिपे च सूर्ये चंद्रः सप्तेश
मुथ शिलविधायी ॥ सप्तेशे पृष्ठस्थे तन्मरणं रोगिणो वाच्यम् ॥ ६ ॥ रं ध्रेशेन विनष्टेनास्तमितेनापि केंद्रस्थे ॥
लग्ने शस्यमुथ शिले मृत्युः स्याद्रोगपृच्छायाम् ॥ ७ ॥ अथ वातयोश्च केंद्रे मुथ शिलतः क्रूरपीडिते मरणम् ॥ यदि

केन्द्रकूरग्रहस्तदापीडा ॥ अष्टमेशलेग्नशौचमुथशिलिनौतदामृत्युः स्यादितिवाच्यमित्यर्थः ॥ सूर्यद्वादशभा
 गंप्रगतेलग्नेश्वरेष्वेवम् ॥ ८ ॥ लग्नेचरेचरोगीक्षणेक्षणेस्यादरुक्सरुचवापि ॥ द्विशरीरेपररोगः स्थिरगदस्यै
 वरोगत्वम् ॥ ९ ॥ शशिनोवक्रमुथशिलेस्थिररोगोमंदमुथशिलेपूर्वम् ॥ मूत्रनिरोधाद्रोगोत्पत्तिर्ज्ञेयाकृतप्रश्ने ॥ १० ॥
 अथपृच्छायाः पूर्वसप्ताहानिचविलोभ्यचत्वारि ॥ यदितेपुशशांकरवीशुभयुतदृष्टौतदाशस्तम् ॥ ११ ॥ अथ
 मंदोऽयमथनवेतिप्रश्नेलग्नेश्वरोऽथचंद्रोवा ॥ पष्ठशमुथशिलीस्यादस्तमितोवातदामंदः ॥ रोगवानित्यर्थः ॥
 ॥ अथस्वामिभृत्यचतुष्पादप्रकरणम् ॥ ईशोऽन्योगममभवितानवेतिलग्नेश्वरस्ययदिकेंद्रे ॥ नोभवतिमुथ
 शिलंपृष्ठांत्सपतिभ्यांतदानान्यः ॥ १ ॥ वक्रीवान्येनसमंलग्नपतिः सहजंनवमसंस्थेन ॥ कुरुतेयदीत्थशालं
 तदान्यनाथोभवेत्प्रष्टुः ॥ २ ॥ लग्नपतौकेंद्रस्यैरिपुहृष्ट्वाक्रूरवीक्षितेपुण्ये ॥ रविरश्मिगतेथभवेद्यावज्जीवंच
 नान्यपतिः ॥ ३ ॥ अथवेशोभद्रोमेपृच्छायांलग्नपस्यकंवूले ॥ स्वामीसएवभव्योद्यनेशस्यचशुभोन्येशः ॥ ४ ॥
 ग्रहभूमिस्थानानांलग्नप्रथेपुरोक्तएवविधिः ॥ सम्यग्विचार्यवाच्यंशुभमशुभंपृच्छतः स्वधिया ॥ ५ ॥ भृत्यच
 तुष्पदलाभंप्रश्नेलग्नेशशीतगूपष्ठे ॥ पष्ठशमुथशिलोवालगेपष्ठेश्वरोथतल्लाभः ॥ ६ ॥ भृत्यस्यवाहनस्यचयद्वा
 प्रश्नेचलग्नलग्नपती ॥ अर्थीदातासप्तमसप्तमपौतद्गल्लात्प्राप्तिः ॥ ७ ॥ लग्नस्यचसप्तमेशेनमुथशिलेसप्तमस्य

वालमेशेनमुथशिलेलेमेशसमेशयोर्वापरस्परंमुथशिलेभृत्यादिकस्यपृच्छकाभिलाषविषयस्यलाभइत्यर्थः ।
॥ अथसप्तमस्थानपृच्छा ॥ स्त्रीलाभस्यप्रश्रेस्मराधिपलम्पेनशशिनावा ॥ कृतमुथशिलेयुवत्याअयाचिता
याभवेद्दामः ॥ १ ॥ यदिलम्पोविधुर्वाच्यनेतदयान्चितास्त्रियंलभते ॥ लम्पेशान्मूसरिफेचंद्रेस्तपमुथशिलेस्वयं
लाभः ॥ २ ॥ येनसमंतमुथशिलस्तत्रविनष्टेचपापयुतदृष्टे ॥ निकटीभूयतदाकिलविनश्यतिस्त्रीगतंकार्यं
॥ ३ ॥ पापेनरंघ्रनाथेस्त्रीजातेरवविघटतेकार्यम् ॥ सहजपतौभ्रातृभ्यस्तुयेशेपितृतएवनान्येभ्यः ॥ ४ ॥
सौम्यकृतयुक्तिहृग्भ्यांपूर्वोक्तस्थानतःशुभंवाच्यं ॥ ५ ॥ अथस्त्रीस्नेहः ॥ प्रीतिस्थानप्रश्रेस्मरपतिलमेशमु
थशिलेस्नेहः ॥ झकटकहृशाझकटकःशशिकंबूलेतुसापिशुभा ॥ १ ॥ यदिमंदोलमेशःकंद्रेचस्यात्तदावली
प्रष्टा ॥ अस्तेश्वरेचमंदेकंद्रेप्रतिवादिनोऽस्तिवलम् ॥ २ ॥ उभयोरेकस्थितयोज्ञातव्याझकटकंतयोःप्रीतिः ॥
सूर्येनशुभंविचलेनरस्यशुक्रेस्त्रियोद्वयोर्द्वितयो ॥ ३ ॥ अथरुष्टागमनम् ॥ ममगृहिणीरुष्टापुनरेष्यतिनो
वायभूम्यधःस्थरवौ ॥ भूपरिगतेचशुक्रेनैतिपुनर्वक्रितेऽभ्येति ॥ ४ ॥ सूर्यान्निर्गतशुक्रेवक्रपिसमेतिचान्य
थारुष्टा ॥ क्षीर्णेदौवहुदिवसैःपूर्णविधौचद्रुतमुपैति ॥ ५ ॥ भूमिशब्देनचतुर्थस्थानं ॥ तस्मादधःपूर्वलम्
पर्यंतमिति यावत् ॥ लम्पमारभ्यचतुर्थपर्यंतं हि स्त्रीणां हर्षस्थानं न पुंसां ॥ रविश्च पुरुषग्रहस्तेन रुष्टायानागमनं ॥

एवंभुवश्चतुर्थदुपरिसप्तमपर्यन्तं नराणां हर्षस्थानं न स्त्रीणां ॥ शुक्रस्य स्त्री ग्रहत्वान्न हर्षस्थानं ॥ इति नरुष्टागमन
 मित्याशयः ॥ ॥ अथ कन्यापरीक्षा ॥ एपाकुमारिका किल निर्दोषा किं न वेति पृच्छायाम् ॥ लग्नस्थिरे स्थिरक्षे
 लमपशशिनोश्च निर्दोषा ॥ १ ॥ चरराशिगते रैतरेयं कुमार्यपि च जातदोषा स्यात् ॥ द्विशरीरस्ये चंद्रे चरलग्ने
 स्वल्पदोषा स्यात् ॥ २ ॥ शशिभौमावेकक्षे स्थिरवर्जतत्परणगुप्तमियम् ॥ रमिताशनिचंद्रमसोर्लग्नगयोः प्रकट
 मुपभुक्ता ॥ ३ ॥ यदि भौमशनीकंद्रे विधुदृष्टो चृश्चिकेऽथ शुक्रः स्यात् ॥ तद्वेष्काणेऽथ तदानीं भ्रातं जातदोषैषा
 ॥ ४ ॥ अथ स्वपरप्रसूतिपरीक्षा ॥ एपा किल प्रसूतासि ते घटे ज्ञेह रौचनो सूता ॥ अनयोरलिवृपगतयोः सूता
 नारी परिज्ञेया ॥ १ ॥ सिंहस्ये बुधे शुक्रस्य कुंभगतत्वमसंभावितं तेन योगद्वयमेतद्वैकल्पिकम् ॥ एवं वृषवृश्चि
 कगतत्वं व्याख्येयम् ॥ भौमबुधशुक्रचंद्राद्विशरीरे चापवर्जिते चेतस्युः ॥ अग्रेऽस्ति तत्प्रसूतिश्चापेनाग्नेन पृष्ठतः
 सूता ॥ २ ॥ क्रूरश्च चरराशौ परतः सूता स्थिरे तु निजपत्युः ॥ मिश्रे तु मिश्रमूह्यं जातकसंदेहपृच्छायाम् ॥ ३ ॥
 पंचमेशलग्ने शयोरन्यः क्रूरस्ताभ्यां सहजमुथ शिलीवाक्रूरस्तत इदं फलमादिश्यं तदेवाग्रेऽभिव्यनक्ति ॥ गुर्विण्ये
 पापपत्युः परपुरुषादेति लग्नसुतपत्योः ॥ शुभयुतिदग्भ्यां स्वपतेः शनिभौमदृशाऽन्यतो गुर्वी ॥ ४ ॥ अथ पा
 तिघ्नस्य परीक्षा ॥ कुलटासतीयमथवा लग्नपतिश्चंद्रमाश्रभौमेन ॥ एकांशे मुथ शिलकृत्तदैवभवनं भजत्यन्यम्

॥ १ ॥ यदिगृहनिर्जगोभौमस्तदान्यदेशंप्रयातिजारुक्ते ॥ रविणेतिमुथशिलेसत्युपमुक्तासातुराजपुरुषेण
॥ २ ॥ सोम्येनलेखकवणिग्निजभेशुकेणयोपयैवस्त्री ॥ एतैर्योगैरसतीविपरीतेसुचरितेतिविज्ञेयम् ॥ ३ ॥
लम्पतिनाथशशिनामूसरिफेभूयुतेभवेज्जारः ॥ युक्तःपुनर्गुरुदृशापुत्रभयाद्रविदृशाचराजभयात् ॥ ४ ॥
सितदृष्ट्यापरनारीभयात्सितज्ञैकराशिगतदृष्ट्या ॥ जारस्यस्थविरत्वाल्लज्जित्वात्पततिजारसा ॥ ५ ॥ अथा
ष्टमस्थानपृच्छा ॥ नृपसंग्रामप्रभ्रैविलमलम्लेशसंस्थितात्खेदात् ॥ शशिमूसरिफात्प्रष्टास्तास्तपसंस्थेन्दुमुथशि
लाच्छत्रुः ॥ १ ॥ तेषांचवलान्तयोर्विलमित्यर्थः ॥ अथवाशानिकुजजीवाःशीघ्रेभ्योवलयुताउपरिचराः ॥ बुध
सितचंद्रास्तेभ्यश्चतुर्बलाघश्चराश्चसंचित्वाः ॥ २ ॥ मंदात्प्रदुर्ग्रहाःशन्यादयोयदिशीघ्रेभ्यःसितादिभ्योऽग्रेस
राभवंति तदासितादिभ्यःशत्रुगेहेभ्यस्तेजोलब्धाजयभाजोभवंतिप्रष्टारः ॥ यदातुप्रभ्रकालेशन्यादयोना
ग्रेसरास्तदाशीघ्रेभ्यस्तेजोलब्धुमशक्ताः पराभूताभवंतीत्यर्थतःसिद्धम् ॥ लम्पतावस्तपतेःपद्त्रिदशाथमुथ
शिलेद्वयोःस्नेहः ॥ वर्गद्वयमध्याघःपतितःसोऽन्येनवध्यःस्यात् ॥ ३ ॥ वर्गद्वयाधिपानामूसरिफेऽस्तंगतेन
रणैर्दध्यं ॥ लम्पस्वामिनिर्मंदकंचूलेपरिगतेजयःप्रष्टुः ॥ ४ ॥ एवंगुणेतुतस्मिन्विप्रविनष्टेस्तपितनीचस्थे ॥
केद्रेऽस्तेवास्तपतौप्रदुर्हानिःप्रवक्तव्या ॥ ५ ॥ लम्पादधःशुभेसतिउपरिचमंदेशुभःसहायःस्यात् ॥ लम्पतौरं

ध्रस्त्वेरं प्रपतिमुथशिलेमतिः प्रपुः ॥ ६ ॥ सप्तेशेधनसंस्थेधनेशकृतमुथशिलेरिपोर्नाशः ॥ लभ्ये शदशमपत्यो
 मुथशिलतः पृच्छकस्यजयवीर्ये ॥ ७ ॥ तुर्यास्तपयोरेवंशत्रोगेजयोज्ञेयः ॥ उभयवर्गेष्विकेन्द्रेतत्पतिकृत
 मुथशिलेवलज्ञेयम् ॥ ८ ॥ चलबन्मुथशिलं यत्र वर्गस्तस्वर्गस्यजयइत्यर्थः ॥ चरराशौ सवलत्वं जित्वा प्राप्ते
 विनाशस्तु ॥ लभ्यपतावंत्सस्थेप्रष्टानश्यतिपरोऽस्तपेष्टे ॥ ९ ॥ खपतौ लभ्ये प्रपुस्तुयेशेऽस्तोरिपोः सहायवलम् ॥
 यन्मुथशिलौ रवीन्दूतस्ववलं मुसरिफेहानिः ॥ १० ॥ अथ नवमस्थानपृच्छा ॥ मम गमनं भविता किं न वेतिल
 भेधरेन वा केन्द्रे ॥ नवमेशमुथशिले सति नवमेशे वा भवेद्गमनं ॥ १ ॥ लभ्यस्थे नवमपतौ लभ्याधिपमुथशिले च
 संचारात् ॥ रहितो याति पुनर्नानवमदृशा वर्जिते योगे ॥ २ ॥ लभ्यपतौ केन्द्रे स्थे सहजग्रहमुथशिले च विष्कूरे ॥
 गमनं स्यादस्मिन्वा केन्द्रे चूरे च नास्ति गतिः ॥ ३ ॥ अस्तेष्कूरेषु च यत्कार्येनिर्याति विघ्नमत एव ॥ आकाश
 स्थे पापे राजकुलाज्येष्ठतो निजादापि ॥ ४ ॥ नवमेशे मुथशिले गे लभ्याधीशे न पापपरिपुष्टे ॥ गमने वसानतः
 स्यात्प्रपुः कष्टक्षयोऽर्थस्य ॥ ५ ॥ लभ्ये नवमेशे मुथशिले कृतिरंघ्रसप्तमे कष्टम् ॥ उदये यस्मिन् यायाद्विनिःसृतिः
 स्यात्सुखकरः पथाः ॥ ६ ॥ लभ्यान्मागार्गनुभवो व्योमः कायस्मराद्गतिस्थानम् ॥ भूमेः कार्यपरिणतिरेवं लभ्ये शरीर
 सुखम् ॥ ७ ॥ दशमेशु भवे च सिद्धिः कार्यस्यास्ते प्रयाति गत्यस्थाने ॥ तत्र शुभं च वतुर्थे परिणामः सुन्दरः कार्ये ॥ ८ ॥

लमेशशशिनंवायः क्रूरस्तुदतितत्रमनुजक्षे ॥ मनुजत्रिराशिकेवातदाभयं द्विपदतो गंतुः ॥ ९ ॥ जलराशौ
वारिभयंचतुष्पदक्षेतथाश्वादेः ॥ घटचापेष्ट्रमकंटकभयंहरौ व्याघ्रासिंहादेः ॥ १० ॥ नगरप्रवेशतोऽस्मात्फल
मस्तिनवाप्रवेशलम्भमिह ॥ तस्मिन्धनपेचक्रेनोरहणं कार्यसिद्धिर्वा ॥ ११ ॥ रहणं स्थितिरित्यर्थः ॥ अतिच
रितेचहुदिवसंहरणं नो कार्यसिद्धिरीपदपि ॥ नवमतृतीयगतेस्मिन्कार्यकृत्वाशुनिजपुरंयाति ॥ १२ ॥ लम्भे
कर्मण्यायेधनपयुतेशोभनं ज्ञेयम् ॥ सकूरसप्तमस्थेपथिविघ्नान्जकटकश्चतुर्थस्थे ॥ १३ ॥ अथदशमस्थानपृ
च्छा ॥ राज्यासिप्रश्नलमेलमेशशशिनिवानभःपतिना ॥ कृतमुथशिलेंवरदृशाराज्यंरूपक्रमाद्भवति ॥ १४ ॥
स्वकुलोचितंराज्यंभवतीत्यर्थः ॥ अन्योन्यभवनगमनात्क्रूराभावेऽथचित्तितप्राप्तिः ॥ लम्भस्थेनान्येनचसौम्येन
नरस्यमुथशिलेप्येवम् ॥ २ ॥ पापार्दितेतुमंदेनिकटीभूयोत्तरत्यधोराज्यं ॥ मंदगामीयोग्रहोत्राधिकारी
तस्मिन्पापयुतेराज्यनाशइतितात्पर्यं ॥ भूमिस्थेक्रूरदृशात्त्वपादः शुभदृशाकीर्तिः ॥ ३ ॥ मंदग्रहेवलवति
क्रूरवियुक्तेयदाशशीवित्रलः ॥ मंदेवलेनभ्रमणाद्राज्यप्राप्तिर्भवेत्प्रष्टुः ॥ ४ ॥ लम्भाधिपतौस्वगृहेलाभोरा
ज्यस्यतुंगगेभौमे ॥ लम्भांवराधिपौयदिकंचूलोक्तेद्रगेदुमुथशिलतः ॥ ५ ॥ उत्तमराज्यावासिः स्वर्क्षस्थेचंदुतो
विपुला ॥ यत्रक्षेलेमेशस्तत्पतिरशुभेगृहेतदाकार्यम् ॥ ६ ॥ नस्यादस्तेकष्टादृशमदृशकटुकताकार्ये ॥

राज्यप्राप्तौ सत्यायदिचेच्छतिकोपि परिणतिं च तदा ॥७॥ लक्ष्मशरीरकार्यगृहकर्मस्ति न भश्च राज्यार्थं ॥ लाभो
 मित्रस्यार्थं चतुर्थकं कर्मणो वसितये च ॥८॥ द्रव्यं धनाय सहजं भृत्येभ्यो रिपुकृते श्वैरिभ्यः ॥ एतैः शुभैः शुभं स्या
 दशुभे वामं च सर्वकार्याणाम् ॥ ९ ॥ वित्तस्वामिनिभौ मेनौ चित्ये पारदारिके व्ययकृत् ॥ जीवे धर्माय रिपौ गुरु
 पूजायै सिते विलासाय ॥ १० ॥ वाणिज्याय ज्ञेयुनरिदौ मुथशिलिनि चान्यथान्यार्थम् ॥ लभ्यतौ पतितस्थे
 विवले राज्याल्यस्तु कंबूले ॥ ११ ॥ कोपि गुणः स्यात्पापाक्रतैरशुभं व्युतो भवति ॥ नरपतिसचिवस्नेहप्रश्ने
 कंबूललमसप्तमयोः ॥ १२ ॥ मुथशिलयोः शुभदृष्ट्या शुभतारज्ये मिथः स्नेहः ॥ राज्यचरं स्थिरं वालमपगगने
 शयोः सहयोः ॥ १३ ॥ यद्येको मंदः स्यात्केंद्रे तस्ति स्थितमतो न्यथा वाच्यम् ॥ यदि वा सवाममार्गे भूमौ वा प्रच्यु
 त्तिर्भवेत्पूर्वम् ॥ १४ ॥ कंबूले सतिलभतेशीघ्रं त्वथ मुसरि फेनपुनः ॥ १५ ॥ अथैकादशस्थानपृच्छा ॥ नृपते
 गौरवलाभाशादिममस्यान्नवेति च प्रश्ने ॥ आये शल्यपत्योः स्नेहदृशामुथशिले द्रुतं भवति ॥ १ ॥ रिपुदृष्ट्या
 बहुदिवसैः केन्द्रे चाये शचंद्रकंबूले ॥ वाच्या पूर्णे वाशा चरस्थिरद्विस्वभावगैस्तु फलं ॥ २ ॥ मंदे क्रूरोपहते भूत्वा
 शाशुप्रणाशमुपयाति ॥ क्रूरायुक्ते च शुभयुज्यधिकारवशेन लब्ध्याशा ॥ ३ ॥ मित्रेण सह प्रीतिर्भवितालमे
 श्वराय पत्योश्च ॥ प्रियदृष्ट्या मुथशिलतः प्रीतिर्वान्योन्यगृहयानात् ॥ ४ ॥ केन्द्रे स्थितयो रनयोर्भैत्री किल प्रव

जातैव ॥ पणफरगतौ पुरस्तादापोक्लिमतो महाप्रीतिः ॥ ५ ॥ गुप्तं कार्यमिदं मे सिध्यति लभेत्थरेऽथ चन्द्रमसि ॥
शुभं मुथशिलगेकेंद्रे तन्निकटे वाथसिद्धिः स्यात् ॥ ६ ॥ अथ द्वादशस्थानपृच्छा ॥ रिपुविग्रहपृच्छायां बलवति
पृष्ठरिपुः संचलः ॥ द्वादशपेशु भद्रप्रेवलवति वाच्यं वलंप्रष्टुः ॥ १ ॥ रिपुविग्रहपृच्छायां नामोच्चारैरिपोर्वलि
न्यस्ते ॥ गुप्ते च द्वादशपेवलवति वाच्यं वलंप्रष्टुः ॥ २ ॥ शुभयुतदृष्टे सद्ययमशुभेक्षणयोगतो व्ययमनर्थात् ॥
एवं भावेष्वाखिलेषूह्यंसदसत्फलं सुधिया ॥ ३ ॥ इति संक्षेपतो द्वादशभावप्रश्नरूपणम् ॥ ॥ अथ केचिद्विशेष
तः प्रश्नाः ॥ तत्रादौ पथिकागमनम् ॥ ताजिके समरसिंहे ॥ आगमने पृच्छायां लभे शेलभमध्यसंस्थेन ॥
कृतमुथशिले समेति हि सुखमस्ततुरीयगेकष्टात् ॥ १ ॥ स्थानाच्चलितः प्रश्ने लभपतौ सह जनवमगृहसंस्थे ॥
लभस्येन मुथशिले पंथानं वहति पथिकोऽयम् ॥ २ ॥ रं ध्रेथ धने तस्मिन्नाकाशस्थेन मुथशिलेऽप्येवं ॥ केन्द्रस्थिते तथ
शालेलभेक्षणवज्यमेति न कदापि ॥ ३ ॥ लभ्याधिपतौ वक्रैलभं पश्यत्यमुत्र चंद्रे वा ॥ वक्रगमूथशिले सति समे
ति पथिकः सुखं शीघ्रम् ॥ ४ ॥ अत्यस्थितलभपतौ शशिना कृतमुथशिले द्रुतमुपैति ॥ लभ्या अपि चतुर्थां च्छुभा
द्वितीयतृतीयगां वापि ॥ ५ ॥ कथयंति नष्टलाभं प्रवासिनश्चागमं त्वरितम् ॥ चिंतामणौ ॥ ग्रहः पृष्टेऽथ जा
मित्रे वा कपतिः कंटके स्थितः ॥ पथिकागमनं ब्रूते सिते ज्ञेवात्रिकोणगे ॥ ६ ॥ पृष्टो दये पापदृष्टे शुभदृग्बर्जिते

बुधः ॥ लमात्पष्ठेयदापापायातुश्चनिघनंवदेत् ॥ ७ ॥ यदाक्ररास्तृतीयस्थादेशादेशांतरंगतः ॥ चौरणेवह
 तस्वअपथिकःकंद्रगायदि ॥ ८ ॥ पापेःपष्ठत्रिलाभस्यैःकंटकस्यैःशुभग्रहैः ॥ प्रवासीसुखमायातिदूरस्थोपि
 मुनिश्चितम् ॥ ९ ॥ चतुरस्त्रिकोणेवापापगेहस्थितःशनिः ॥ पापदृष्टश्चनित्यंतवंधनयातुरादिशेत् ॥ १० ॥
 शुभयुक्तेस्थिरेलमेस्थिरोवंधश्चरेऽन्यथा ॥ द्दितनौसौम्यसंयुक्तेवंधमोक्षीक्रमेणतु ॥ ११ ॥ पापात्रिकोणजा
 मित्रेचिलमेपष्ठकोदये ॥ शत्रुभिर्वाक्ष्यमाणाश्चायातुःकष्टंवदेत्सुधीः ॥ १२ ॥ मार्गस्थानगतैःसौम्यैर्मार्गतस्य
 शुभंवदेत् ॥ क्रूरैर्दुःखंचिलमस्यैःपापैःकृशमवानुयात् ॥ १३ ॥ चरलमेचरंशेवाचतुर्थेचंद्रमाःस्थितः ॥ प्रवासी
 सुखमायातिष्ठतकार्यश्चवेदमनि ॥ १४ ॥ कंटकैःसौम्यसंयुक्तैःपापग्रहविवर्जितैः ॥ प्रवासीसुखमायातिनिघ
 नस्थेसुधाकरे ॥ १५ ॥ गमागमौतुनस्यातांयोगेदुरुधराकृते ॥ शुभैःशुभकृतोरोधःपापैस्तस्करतोभयम् ॥ १६ ॥
 गमागमोहिनस्यातांस्थिराशौचिलमगे ॥ नरोगोपशमोनाशोद्रव्याणानंपराभवः ॥ १७ ॥ विपरीतंचरेवा
 व्यंफलंमिश्रंदिमूर्तिषु ॥ स्थिरवत्प्रथमेखंडेपरार्धेचरराशिवत् ॥ १८ ॥ प्रवासीशीघ्रमायातिगुरुशुक्रौत्रिवि
 त्तगौ ॥ चतुर्थस्थानगावेतौशीघ्रमायातिकार्यकृत् ॥ १९ ॥ इंदुःसप्तमगोलमात्पथिकंक्वक्तिमार्गगम् ॥ मार्गा
 धिपश्चराश्वर्धात्परभागेव्यवस्थितः ॥ २० ॥ शुक्रार्कजीवसौम्यानामेकोपित्याद्वारायगः ॥ तदाऽगमन

म्रूयात्प्रष्टुर्नगमनं व्यये ॥२१॥ लम्नाद्यावतिथे स्थाने बलीखेटो व्यवस्थितः ॥ ब्रूयात्तावतिथे मासे पथिकस्य नि
 वर्तनम् ॥२२॥ एवं कालं च राशस्थे द्विगुणं च स्थिरांशके ॥ द्विस्वभावांशगे खेटे त्रिगुणं चिंतयेत्सुधीः ॥२३॥
 या तुर्विलम्ना जामित्रभवनं अधिपतिर्यदा ॥ करोति वक्रमावृत्तेः कालं तु द्रुवते परे ॥ २४ ॥ चतुर्थे दशमे वापि य
 दि सौम्यग्रहो भवेत् ॥ तदानगमनं क्रूरैस्तत्र स्थैर्गमनं भवेत् ॥ २५ ॥ लम्नाद्बालमनाथाद्वायत्संख्याः क्रूरखे
 चराः ॥ नवमे द्वादशे वापि तत्संख्याः स्युरुपद्रवाः ॥ २६ ॥ लम्नाद्बालमनाथाद्वायावंतः सौम्यखेचराः ॥ मार्गे
 तत्रोदयावाच्याः स्थाने स्थाने विचक्षणैः ॥ २७ ॥ क्रूरयुक्ते क्षितो मंदः शुभहृग्योगवर्जितः ॥ धर्मस्थस्तनुते
 व्याधिं प्रोपितस्याष्टगोमृतिम् ॥ २८ ॥ जामित्रस्य शुभोत्थे यातानायातिदुरुधरायोगे ॥ मित्रस्वामिनिपेया
 त्पापोत्थे शत्रुरुक्चौरात् ॥ २९ ॥ चंद्रार्कयोश्छिद्रगयोर्यमेन संहृष्टयोः स्यात्परशस्त्रभीतिः ॥ रंध्रे सिते ज्ञेजसु
 स्वाप्तिरारंभं देभ्यं पापयुगीक्षितेऽध्वनि ॥ ३० ॥ अथ दूरस्थो जीवति मृतोऽथ वेत्थं यदा प्रश्नः ॥ ॥ लम्नेश्वरे
 शीतकरेऽथ पष्ठतुर्येऽष्टमे वाप्यतिनीचगे वा ॥ अस्तंगते छिद्रपतीत्यशालयुक्ते शुभैर्दूरगतो मृतः स्यात् ॥ ३१ ॥
 भूमे रधः स्थेन वक्रगेऽप्यदीत्यशालं कुरुते शशांकः ॥ सौम्यैरदृष्टे मरणं प्रकुर्याद्दूरस्थितस्यापि विदेशगस्य ॥
 ॥ ३२ ॥ सौम्यैः पष्ठांस्तरं घ्रस्थैर्विवलेऽश्रुभेक्षितैः ॥ पापयुक्तौ शशांकार्कौ तदा दूरस्थितो मृतः ॥ ३३ ॥ पृष्ठो

दयेपापयुतेत्रिकोणकेंद्राष्टपक्षोपगतैश्चपापैः ॥ सौम्यैरदृष्टैः परदेशसंस्थो मृतोगदातोनवमेचसूर्ये ॥ ३४ ॥
 तुर्योपरिस्थेनखगेनचंद्रमायदीत्यशालंकुरुते शुभेक्षितः ॥ सौम्यैर्युतोवापरदेशसंस्थितः सुखी च जीवितपथिसौ
 ख्यमेति ॥ ३५ ॥ अथपरचक्रागमनपृच्छापदपंचाशिकायाम् ॥ मार्गान्निवर्तते शत्रुः पापैः शत्रुग्रहाश्रितैः ॥
 चतुर्थो रपि प्राप्तः शत्रुर्भूमौ निवर्तते ॥ ३६ ॥ झपालिकुंभकर्कटारसातलेयदास्थिताः ॥ रिपोः पराजयस्त
 दाचतुष्पदैः पलायनम् ॥ ३७ ॥ मेघधनुः सिंहवृषायद्युदयस्था भवन्ति हिबुकेवा ॥ शत्रुर्निवर्तते तत्र ग्रहसहिता
 वावियुक्तावा ॥ ३८ ॥ नागच्छति परचक्रं यदकिंचंद्रौ चतुर्थं भवनस्यौ ॥ गुरुबुधशुक्राहिबुकेयदा तदा शीघ्र
 मायाति ॥ ३९ ॥ स्थिरोदये जीवशनैश्चरे स्थिते गमागमौ नैव वदेत्तु पृच्छतः ॥ त्रिपंचपष्ठारिपुसंगमाय पापा
 श्रुतार्था विनिवर्तनाय ॥ ४० ॥ दशमोदयसप्तमगाः सौम्यानगराधिपस्य विजयकराः ॥ आरार्किं ज्ञगुरुसिताः
 प्रभंगदौ विजयदानवमे ॥ ४१ ॥ नवमेभौ मशनी भंगदौ बुधगुरुशुक्रा विजयदा इत्यर्थः ॥ उदयक्षौ चंद्रक्षौ भव
 तिवयावद्दिनैश्च तावद्भिः ॥ आगमनं स्याच्छत्रोर्ये दिनहिमध्यग्रहः कश्चित् ॥ ४२ ॥ अन्यत्रापि प्रश्नप्रदीपे ॥
 दैत्येज्यवाचस्पतिसोमपुत्रैरेकर्क्षगैर्लग्नगतैर्वलाब्धैः ॥ द्वाभ्यामथेज्ये मृगुजेऽथ लग्ने हन्याद्रणेयायि नृपपुरेशः
 ॥ ४३ ॥ सूर्येदुर्भौमाकर्कजसंहिकेयैः सर्वैश्चतुर्भिस्त्रिभिरेवलमगैः ॥ हन्यात्तदास्थायि न माशुयायी द्यूनस्थितै

र्यायिनृपंपुरेशः ॥ ४४ ॥ शुक्रं ज्यशीतां शुबुधाः सुरं ज्यैः सर्वैस्त्रिभिर्बूनगर्तैर्वलाढ्यैः ॥ हन्याद्रणे स्थायिनमा
शुयायी सुखास्पदस्यैश्च शुभैः सुसंधिः ॥ ४५ ॥ कुजेत्यशाले हिमगौ विलम्बे बंधोऽथ मृत्युर्युधिनागरस्य ॥ भौमेत्य
शाले च विधौ कलत्रे बंधं मृत्तिं चालभतेऽत्रयायी ॥ ४६ ॥ लम्बे शजामित्रपयोश्च मध्ये भवेद्ब्रह्मोयः स्वगृहोच्च संस्थः ॥
तद्दर्गमर्त्या नृपयोश्च संधिर्ज्ञेयो बुधे लेखकपंडिताभ्यां ॥ ४७ ॥ राजानौरविशीतगृह्यत्वादिद्वर्गः ॥ क्रुणे कलने

सू. चं.	मंगल.	पुथ.	पृष्ठ. सू.	ज्ञानि.
राजानी.	सेनापति:	युधराज:	मंत्रिणौ.	दास:

ह्युदये शुभग्रहो यच्छेदनं यायि नृपायनागरः ॥ विपर्ययाद्यायि नृपः
 पुरेश्वरं दुर्गादिनिष्काश्य ददाति वास्पदम् ॥ ४८ ॥ रवीत्यशाले
 शशिजे सुगुप्ताश्वरा भवेयुश्च कुजे सराफात् ॥ ग्रहाच्छशां केन युतश्च तस्मिन् येन्यवेपाश्च भवंति चाराः ॥ ४९ ॥
 चिंतामणौ दुर्गप्रश्नः ॥ प्रश्ने विलम्बे क्रूरैर्वा दुर्गभंगो न जायते ॥ विशेषतो भूमिपुत्रे राहौ चामूर्तिर्गसति ॥ ५० ॥
 सप्तमे सिंहाकासूना दुर्गं शीघ्रेण लभ्यते ॥ जामित्रोदयगे क्रूरैः फले लभनायके ॥ ५१ ॥ द्वितीये वाष्टमे पष्ठे
 तदा दुर्गं न लभ्यते ॥ सकूरो लग्नपोवक्त्री युद्धदः केद्रसंस्थितः ॥ ५२ ॥ पष्ठाधिपे च्यूनगते पापे वा युद्धमादिशेत् ॥
 पृच्छायां केद्रगैः क्रूरैः कोटे दुर्गवधो नृणाम् ॥ ५३ ॥ भौमाष्टमे शवेकत्र तदातिनिधनं नृणाम् ॥ स्वायपुत्रस्थि
 ते जीविको टमध्ये भयं नहि ॥ ५४ ॥ शनौ भौमे च केद्रस्थे बहूनां वधबंधनम् ॥ लग्नगतो यदि पापः पापेन युते क्षि

तोवास्यात् ॥ लम्बात्पूर्वापरगौपापौयुद्धन्तदाघोरम् ॥ ५५ ॥ अथरोगिणः शुभाशुभम् ॥ विलम्बेपष्ठपः पापौ
 जन्मराशिनिरीक्षिते ॥ रोगिणस्तस्य मरणं निश्चयेन वदेद्बुधः ॥ ५६ ॥ चतुर्थाष्टमगेचंद्रपापमध्यगतेपिवा ॥
 मृतिः स्याद्बलसंयुक्तसौम्यदृष्ट्याचिरात्सुखं ॥ ५७ ॥ विधौलम्बेस्मरेभानौ रोगीयाति यमालयम् ॥ प्रश्ने क्रूर
 हेलम्बे रोगवृद्धिश्चिकित्सकात् ॥ ५८ ॥ तथा लम्बगते सौम्यैवैद्योक्तममृतं वचः ॥ लम्बैवैद्योद्युनं व्याधिः स्वरोगी
 तुर्यमौषधम् ॥ ५९ ॥ रोगिणो भिषजो भैत्री भैत्री भेषज रोगयोः ॥ व्याधेरुपशमो वाच्यः प्रकोपः शान्त्रवेत्तयोः
 ॥ ६० ॥ लम्बनाथे च स वलैकैन्द्रसंस्थे शुभग्रहे ॥ उच्चगेवात्रिकोणे वारोगीजीवति निश्चयम् ॥ ६१ ॥ एकः शुभो
 बली लम्बे त्रायते रोगपीडितं ॥ सौम्याधर्मारिलाभस्यास्तृतीयस्था गदापहाः ॥ ६२ ॥ अथ देवदोषज्ञानम् ॥
 बह्वेकद्वादशे पष्ठे लम्बात्पापग्रहो यदि ॥ हतोगदैर्जलैश्शस्त्रैस्तस्य दोषः कुलोद्भवः ॥ ६३ ॥ प्रेताश्च राहौ पितरः
 सुरज्ये च द्रुद्वे व्यस्तपने पिदेव्यः ॥ स्वगोत्रदेव्यश्च शनौ बुधे च भूतानि विद्याध्ययं भ्रंसंस्थे ॥ ६४ ॥ शाकित्य आ
 रेभृगुजैर्बुदेव्यो गृह्णन्ति मर्त्यविमुखं मुकुंदात् ॥ स्वर्क्षोच्चगेवीर्ययुते च साध्याश्चंद्रचनीचे विवलेन साध्याः ॥ ६५ ॥
 कैन्द्रस्यैर्वलिभिः पापैरसाध्या देवतागणाः ॥ सौम्यग्रहे च कैन्द्रस्यैः साध्यामंत्रस्तवार्चनैः ॥ ६६ ॥ कंटकाष्टत्रि
 कोणस्थाः शुभा उपचये शशी ॥ लम्बे च शुभसंदष्टे रोगी रोगाद्विमुच्यते ॥ ६७ ॥ रोगग्रहणमुपलक्षणम् ॥

संतानप्रतिबंधादावप्येवंदोषनिरूपणम् ॥ ॥ अथस्वामिभृत्यप्रश्ने ॥ त्रैलोक्यप्रकाशे ॥ शीर्षोदयेसौम्ययुतेक्षि
 तेवासौम्यैर्द्वितीयाष्टमसप्तमस्थैः ॥ तृतीयलाभारिगतैश्चपापैः सौख्यार्थलाभो नृपसेवकस्य ॥ ६८ ॥ लम्नाद्धि
 तीयेमदनाष्टमक्षेचित्तक्षयंसंभ्रममार्तिमृलुम् ॥ कुर्वतिपापाः क्रमशो नरेन्द्राद्भृत्यस्तस्मात्परिवर्जयेत्तम् ॥ ६९ ॥
 लम्नाद्धितीयाष्टमसप्तमक्षाः पापाः प्रणाशं नृपभृत्ययोर्द्वयोः ॥ कुर्वति ते ष्वेव गताश्च सौम्याः कुर्युर्धनारोग्यसुखा
 निचोभयोः ॥ ७० ॥ शशांकसौम्यैरुदयास्तभावौ हृष्टौ युतौ वासबलैर्न पापैः ॥ प्रष्टुस्तदास्याङ्गुदिपार्थिवस्य
 स्नेहप्रसादावकृपाप्रतीपात् ॥ ७१ ॥ अथान्यईशो मम भविष्यति न वेति प्रश्ने ॥ पृष्ठेश्वरेण व्ययपेन केंद्रेयदी
 त्थशालं कुरुते विलम्पः ॥ प्रष्टुस्तदान्यः प्रभुरर्थदः स्यादतः प्रतीपान्न भवेत्परः प्रभुः ॥ ७२ ॥ लम्नेश्वरे स्वर्क्षगते
 स्वतुंगकेंद्रस्थितेशीतकरेत्थशाले ॥ शुभग्रहैर्हृष्टयुते वलान्विते प्रष्टुर्निजस्वाम्यमितार्थलाभः ॥ ७३ ॥ जाये
 श्वरे स्वोच्चनिजर्क्षसंस्थे केंद्रस्थितेशीतकरेत्थशालगे ॥ शुभग्रहैर्हृष्टयुते वलोत्कटैः प्रष्टुस्तदान्यः प्रभुरर्थदो भवेत्
 ॥ ७४ ॥ इदं गृहं वा शुभमन्यदालयं स्थानं त्विदं वा शुभमन्यदालयं ॥ ममात्र भद्रं गमनानुत्तत्र वा पृष्ठोदयेत्थं वि
 धिनाविमुश्य ॥ ७५ ॥ अथ नष्टद्रव्यलाभप्रश्नः ॥ तत्र धनप्राप्तौ प्रश्नार्चितामणौ ॥ प्रश्ने चतुर्थार्थिपतिस्तत्र स्थै

र्वावलोकिते ॥ अवश्यं वर्तते तत्र धनं चंद्रोऽथ वा च देत् ॥ ७६ ॥ वित्तपेधनगेवंधौ वा स्तितत्र धनं बहु ॥ पापे तु यं
 गते द्रव्यं स्थितं तूष्णं न लभ्यते ॥ ७७ ॥ भौमे सप्ताष्टरा शिष्ये धनमन्यत्र नाप्यते ॥ लभेत्तमोरविशिष्टं देतदा द्रव्यं न
 लभ्यते ॥ सप्ताष्टदशपाताले शो विधुर्धनदोगुरुः ॥ ७८ ॥ लभेत्श्वरे चूनगते विलभे जाये श्वरे नष्ट धनस्य लाभः ॥
 जाये शलमाधिपतीत्यशाले चूने विनष्टं धनमेति मर्त्यः ॥ ७९ ॥ लभेत्तज्जायाधिपतीत्यशाले लभेत्श्वरं यच्छति
 तत्स्फुरोऽर्थः ॥ सूर्ये विलभेऽस्तमिते शशांके न लभ्यते चंद्रविणं विनष्टम् ॥ ८० ॥ कर्मे शलमाधिपतीत्यशाले चौरः
 स्वमादाय पुरा तपलायते ॥ चंद्रोऽस्तपे चार्ककरप्रविष्टे तल्लभ्यते नष्टधनं सतस्करं ॥ ८१ ॥ अस्ते श्वरे केंद्रगतेऽस्ति
 चौरस्तत्रैव वान्यत्र पुरादि निर्गतः ॥ धर्मे शदुश्चिक्वपतीत्यशाले जाये श्वरेऽन्यत्र गतः सचौरः ॥ ८२ ॥ कर्मे श
 लमाधिपतीत्यशाले तल्लभ्यते राजकुलाच्चौर्यं ॥ त्रिधर्मपचूनपतीत्यशाले वन्यत्प्रदेशाद्गमने तदासिः ॥ ८३ ॥
 शुभे तथशाले हिमगौ विलभे स्वस्थे यवानष्टधनस्य लाभः ॥ सुखे हृद्वारविणा शुभे नष्टे विलभे हिमगौ च लाभः
 ॥ ८४ ॥ पदपंचाशिकायाम् ॥ स्थिरोदये स्थिरां शिवावगोत्तमगते पिवा ॥ स्थितं तत्रैव तद्रव्यं स्वकीयेनैव चो
 रितम् ॥ ८५ ॥ आदिमध्यावसाने पुद्गलाणेषु विलभतः ॥ द्वारदेशे तथा मध्ये गृहांते च चंदे द्वनम् ॥ ८६ ॥
 प्रश्रुतं तत्रैव ॥ पतितधनस्य प्रश्रुमि यो गृहस्थो विलभ ससेशौ ॥ यदि मुथ शिलंतयोः स्यात्तदा शुतत्रैव वदति धनम्

॥८७॥ नष्टकदिशिप्राप्तं पृच्छायां लभ्यगेविधौ प्राच्यां ॥ तत्स्थानेयाम्यायामस्तेवारुण्यांवाभ्युदीच्यां ॥८८॥
भुविचतुर्थे ॥ यदिनेदुःक्रेतच्चत्वारिंशांशकैश्चपंचयुतैः ॥ भागेदिक्रमउक्तोवह्वयवनीवायुवारिराशौवा
॥८९॥ नष्टवीतवित्तलब्धेः पृच्छायांचौरसप्तमंततोलाभः ॥ हिवुकंद्रव्यस्थानं लभ्यं चंद्रश्च धननाथः ॥ ९० ॥
लभ्यशोऽस्तेस्तपतिनाचेन्मुथशिलीततोलाभः ॥ यद्यष्टशोलभ्येतदास्वयंतस्करोऽर्पयति ॥ रविरश्मिगेधनेश
वास्तमि ते तस्करस्य लाभः स्यात् ॥ ९१ ॥ लभ्येशदशमपत्योर्मुथशिलतः प्राप्य ते स्ववान्चौरः ॥ लभ्येशदृष्ट्य
भावेचौरः सहमात्रयायाति ॥ ९२ ॥ अस्ताधिपतौ दग्धेरविरश्मिगतेऽथ लभ्यतेचौरः ॥ लभ्यनृपकृतेऽथ शाले
राजभयाद्धनमिदं स्वयंदत्ते ॥ ९३ ॥ लभ्यास्तपयोर्न स्याद्यदि दृष्टिलभ्यस्तथा विकलः ॥ तत्तस्करोऽसहस्ता
द्वदातिचौर्यं हिराजकुले ॥ ९४ ॥ लभ्यपमध्ययोगे राजकुलं प्राप्य लभ्यतेचौर्यम् ॥ रंभ्रचौरस्य धनं धनपेतत्रा
यसप्तमेनासिः ॥ ९५ ॥ रंभ्रपतौ धनपस्य तु मुथशिलयोगे ह्यवाप्यतेचित्तं ॥ रंभ्रपतौ दशमपतेर्मुथशिलगेचौर
पक्षकृद्भूपः ॥ धनपेविलभ्ये सति दृष्टिविहीने श्रुतिर्भवतिनासिः ॥ ९६ ॥ चौरज्ञानप्रश्ने लभ्यरविशिशिहशास्व
गृहचौरः ॥ अनयोरेकदृशागृहसमीपवर्तीवसत्येषा ॥ ९७ ॥ लभ्ये लभ्यपतावस्तपयुक्ते च गृहगतश्चौरः ॥
अस्ताधिपतावंत्ये सहजेवास्वीयभृत्योऽयम् ॥ ९८ ॥ अस्तेशेतुंगस्थे स्वगृहे वा तस्करः प्रसिद्धः स्यात् ॥ लभ्यद

शमास्तभावाः क्रमेण वीक्ष्याः स्वतुंगभवनार्दौ ॥१९॥ यः खेटः स्याद्बलवान्सज्ञेयस्तस्करस्यवली ॥ लम्बादि
 पुयोग्रहः स्योच्चादिवलीतिष्ठतिसयज्जातिः सतस्यसहायकं करोतीत्यर्थः ॥ एवं योगं तु विनाद्यने शस्यैव वलमभि
 ग्राह्यम् ॥१००॥ इत्यंचरज्ञाने चौरः सूयैग्रहे चरस्यपिता ॥ चंद्रमाताशुक्रे भार्या मंदे सुतो भवेन्नृचि ॥ १ ॥ जी
 वे गृहप्रधानं भोमे पुत्रो यवाभ्राता ॥ ज्ञेस्वजनो मित्रं वा ज्ञात्वेत्थं पुण्यसहममावेद्यम् ॥ २ ॥ तस्मिन् क्रूरादृष्टपुरा
 नचौरोऽस्तपे पुरापि स्यात् ॥ अस्ते शान्मूसरिफे भोमे चौरः पुरापि निगृहीतः ॥ ३ ॥ सप्तेशेरविपुत्रे चंद्रदृशात्
 स्फुरोहिगाखंडी ॥ जीवो विलोक्य लोकं भोमे स्वातेन पालकं भक्त्या ॥ ४ ॥ प्रतिकुंचिकया पहतं सितेतिथि
 ज्ञे प्रपंचकरः ॥ चौरस्य योज्ञाने सिते युवाज्ञे शिशुर्गुरौ मध्यः ॥ ५ ॥ तरुणो भोमे मंदे वृद्धो कें स्यादतिस्थविरः ॥
 रयिनभयोः स्वमंदिरे स्मरभूमिलग्नयोर्मध्यं ॥ ६ ॥ चरति रवौ न वमध्यमवृद्धवयोतीतकाः क्रमशः ॥ नष्टस्या
 ने प्रभेतुर्ये भूम्यग्निवायुजलमध्यात् ॥ ७ ॥ यो भवति राशिरस्मात्स्थानं ज्ञेयं गतधनस्य ॥ अथ चतुर्थं गृहेतुर्येश्च
 रो घयः स्याद्ब्रह्मस्ततो ज्ञेयम् ॥ ८ ॥ मंदेमलिनस्थाने चंद्रवुनिगीष्णतौ सुरारामे ॥ भोमे वह्निमपीपेरवौ गृहाधी
 श्वरासनस्थाने ॥ तल्पेशुक्रे सौम्ये पुस्तकवितान्नयानपार्श्वे च ॥ ९ ॥ अंबुपदेन कृपादिसन्निधौ हस्तपादप्र
 क्षालनस्थाने वेत्यर्थः ॥ चौरौ यमथ न वेति क्रूरदोर्मुथ शिले च चोरः स्यात् ॥ सौम्यशशिमुथ शिले खलु न भवति

चौरः प्रवक्तव्यम् ॥ १० ॥ किमनेन तत्स्वरत्नं कदापि विहितं न वेति पृच्छायाम् ॥ लभे पशुशिनोरेकस्मादपि भूस
रिफेऽस्तपे विहितम् ॥ ११ ॥ चौरः स्त्रीपुरुषो वा पृच्छायामस्तपे स्त्रियोरशौ ॥ स्त्रीखेटे स्त्रीदृष्टे चौरः स्त्रीव्यत्यया
त्पुरुषः ॥ १२ ॥ लभे श्वेन वमांशतो वयः प्रमाणजातयो ज्ञेयाः ॥ चौराय मिहानंतशास्त्रं कथितो यमुद्देशः ॥ १३ ॥
॥ अथ विशेषतः संतानप्रश्नः ॥ लभे श्वरेणाथ निशाकरेण यदीत्यशालं कुरुते सुते शः ॥ पंचमेश इत्यर्थः ॥ शुभः शु
भैः संयुत ईक्षितः स्यात्स संततिं प्रष्टुरसौ विदध्यात् ॥ १४ ॥ पुंस्त्रीग्रहाः पुत्रगृहं विलमात्पश्यंति यावंति इहाति
वीर्याः ॥ तत्संख्यकाः स्युस्तनयाश्च कन्याः शुभेशयोगात्सुतभांशतुल्याः ॥ १५ ॥ लभे शशपुत्राधिपती परस्परं
न पश्यतश्चेदुदयं च पंचमं ॥ पापे त्यशालौ सुतलभौ च प्रष्टुस्तदा संततिना स्तितां वदेत् ॥ १६ ॥ पुत्रालये सिंह
वृषालिकन्याः प्रश्नो दयाजन्म भतस्तथेदोः ॥ अल्पप्रजः संतति पृच्छकः स्यात्पापैः सुतर्क्षे सहिते क्षिते वा ॥ १७ ॥
स्वर्क्षे स्थितौ रं भ्रगतौ यमार्कौ प्रष्टुः स्त्रियं संदिशतश्च वंध्यां ॥ छिद्रस्थितौ चंद्रबुधौ सदोपां वा काकं वंध्यां तनया प्रसू
तिम् ॥ १८ ॥ अत्र चंद्रे वलवति कन्या प्रसूतिं ॥ पुंश्रहदृष्टे काकं वंध्येति ज्ञेयम् ॥ बुधे वलवति वंध्या ॥ मृतप्रजा
छिद्रगयोः सिते ज्ययोगे भस्त्रवाभूमि सुतेष्टमक्षं ॥ छिद्रे श्वरे छिद्रगतेऽतिवीर्ये पुष्पं न विंदत्यवलसुतप्रदम् ॥ १९ ॥
शुक्रार्कयोरष्टमसंस्थयोर्वा क्रूरैर्धनां त्याष्टमराशिसंस्थैः ॥ जाताः पुरस्तान्म्रियते प्रजावै प्रष्टुर्न चाग्ने शुभसंततिः

स्यात् ॥२०॥ रिः केश्वरेकं द्रुगते च सोम्यैर्युते क्षिते जीवति वालकश्च ॥ आपूर्यमाणे शुभयुक्तं हृदो केद्रे शिशुर्जी-
 वति दीर्घकालं ॥ २१ ॥ चिंतामणो ॥ पञ्चमेशोऽथ लभे शो विपमर्क्षगतौ यदा ॥ पुत्रजन्मप्रदो ज्ञेयौ कन्यानां
 समराशिगो ॥ २२ ॥ सुताधिपं नृराशिस्थं पुरा शिस्थोऽपिलभ्यः ॥ वीक्षते पुत्रदः प्रोक्तो युग्मराशौ च दारिका
 ॥ २३ ॥ युग्मराशिगते लभे यदा तत्र शुभग्रहाः ॥ गर्भे पत्यदयं वाच्यं देवज्ञेन विपश्चिता ॥ २४ ॥ विपमोपग-
 तो लमाञ्छनिः पुत्रसुखप्रदः ॥ समभेयोऽपि तां जन्मविशेषो जातकोक्तिवत् ॥ २५ ॥ अथ भोजनचिंता ॥
 चिंतामणो ॥ कटुकोलवणस्तिक्तो मिश्रितो मधुरो रसः ॥ अम्लः कपायः कथितारव्यादीनां रसाबुधैः ॥ २६ ॥
 लां पश्यति यः खेटस्तस्य यः कथितो रसः ॥ भोजनेऽसौ रसो वीर्यक्रमाद्वाच्याः परेरसाः ॥ २७ ॥ चंद्रो यस्य मुथ-
 शिलस्तस्य विशेषं वेदुः कौ ॥ लभे राहौ मंदेऽप्यरिदृष्टे भोजनाभावः ॥ २८ ॥ प्रश्रुतं तत्रे ॥ कीदृङ्मयाद्यभुक्तं पृ-
 ष्ठायां यदि भवेति स्थिरं लग्नं ॥ तद्भुक्तमेकं वेदं ह्यात्मनि वेलादयं चरेत्सकृत् ॥ २९ ॥ चंद्रे लग्नगते स्यात्क्षारं भौमे
 कटुकं तथा गुरावम्लं ॥ मधुरं दिनकृत्ति तं कं शुके स्निग्धं बुधे च सर्वरसं ॥ ३० ॥ मंदे कपायमशुभान्मूसरिफेश-
 शिनिमुच्य शिलेशु भेऽरिदृशा ॥ उदाहास्त्रियदृष्ट्या प्रायणि कत्वात्समागतं भोज्यम् ॥ ३१ ॥ अयमस्यार्थः ॥
 चंद्रः शुभेन मुथशिलीपापे सराफश्चेत्तदेतदुक्तं ॥ पापे सराफे च शुभे तथशाले चंद्रे तु भुक्तं शुभमन्नमीशं ॥ ३२ ॥

शुभेसराफेत्वशुभेत्यशालेचंद्रेकदन्नंमधुरांज्यवज्यं॥पापेत्यशालेऽथखलेसराफेकयंनभोक्तुंपरतोपिलब्धम्
॥ ३३ ॥ चंद्रेखनाथदृष्टेसुखभोजनमन्यथाकष्टात् ॥ गुरुमुथशिलेसगौरवमर्केणमुथशिलेऽतिशुचितीक्ष्णम्
॥ ३४ ॥ शुक्रेसुस्वादुरसंसहास्यगीतंबुधेजनाकीर्णं ॥ शास्त्रकथाब्धंशनिनाकुस्थानगतंकुजेचोष्णम्॥ ३५ ॥
यदिवदतिभोजनार्थनिमंत्रितोयामिशिमहीसुतयोः ॥ एकस्थितयोःकंद्रेमुथशिलयोर्वापिपूर्णताभवति
॥ ३६ ॥ विधिनानेनशनेःस्यात्कुभोजनंज्ञासितयोरभीष्टान्नं ॥ जीवस्यतुष्टिजनकंहोरेशेतनुखगेस्वयमुपैति
॥ ३७ ॥ यश्चंद्रेणमुथशिलीतस्मिन्नीशेतनोःस्वगृहभोज्यं ॥ वित्तेशेभृत्यगृहेभ्रातृणांसहजपेतथाऽन्यत्र
॥ ३८ ॥ यश्चंद्रेणमुथशिलीसयस्यभावस्येशस्तत्संबंधेनभोजनमितिज्ञेयं ॥ लभस्थितेसूर्यसुतेऽथराहोसूर्ये
क्षितेवैरिनिमंत्रितस्य ॥ स्याच्छस्त्रघातःशशिभौमयोश्चलग्नस्थयोःसौरिदृशास्तिघातः ॥ ३९ ॥ जीवेसिते
चंद्रेगतेवलब्धेचंद्रेबुधेकंद्रेगतेशुभान्विते ॥ त्रिलाभपष्टास्पदगैश्चपापैःस्यात्त्रेमनिर्वैकरंरसुभोजनम्॥ ४० ॥
भोज्यंबुधुक्षाभोक्ताचसुखासांगवलक्रमात् ॥ लग्नपोभोज्यदस्तेपांवलनफलमादिशेत् ॥ ४१ ॥ तुर्येशलाभा
धिपतीत्यशालेशुभग्रहेक्षायुतितत्सुभोजनं॥इत्थंखलमास्तापतीत्यशालेलाभेश्वरेतत्सुखलाभंऊह्यः ॥ ४२ ॥
अथस्वमः॥लग्नैर्केनृपतिर्वह्निशस्त्रपश्यतिलोहितं ॥ श्वेतंपुष्पंसितंवस्त्रगंधनारीचशीतगौ ॥ ४३ ॥ रक्तमां

सप्रचालंचसुवर्णधरणीसुते ॥ बुधेखेगमनंजीविधनंचधुसमागमं ॥ ४४ ॥ जलवगाहनंशुक्रेशनौतुंगावरो
 हणम् ॥ लमलमांशपयशात्स्वप्नोवाच्योऽथवाबुधैः ॥ ४५ ॥ सर्वोत्तमवलाद्वापिखेटान्बुध्याविचिंतयेत् ॥
 बलसाम्येफलंमिश्रंदुःस्वप्नोनिर्वलःस्वर्गैः ॥ ४६ ॥ उत्पलः ॥ रविलग्नेशशिष्टेरेविशशिसमेतविलमादा ॥
 स्वमंदष्टंप्रवदेत्प्रमुलमांतरात्कालः ॥ ४७ ॥ ॥ अथाखेटकः ॥ लगेशजामित्रपतीत्यशालेसुखेहृदयात्वनयोर्द्ध
 योश्च ॥ आखेटकः स्यात्सफलोऽरिदृष्ट्यास्यान्निष्फलोऽवाल्पफलोतिकष्टात् ॥ ४८ ॥ लमेश्वरेद्यूनगतेविल
 मजायेश्वरेस्यान्मृगयाप्रभृता ॥ जामित्रनाथेहिबुकेनभःस्थेचाखेटकः स्वल्पतरोऽपिनस्यात् ॥ ४९ ॥ ज्ञभौमौ
 सवल्लोसिद्धिरस्तांशेमुगयाच्युतिः ॥ लमद्यूनेतत्पतीचहेतुस्तेजलराशिगैः ॥ ५० ॥ जलजंखेटकंभूयाद्वन्य
 क्षर्वनसंभवः ॥ क्रूराक्रांतानियाचंतिमध्येभानीदुलभयोः ॥ ५१ ॥ तावंतःप्राणिनोवाच्याद्वित्रिघ्नाःस्वांश
 कादिषु ॥ ५२ ॥ अथकलहः ॥ भुवनदीपके ॥ क्रूरःस्वचरोलगेविवादपृच्छासुजयतिविवादंतम् ॥ सर्वाव
 स्यासुपरंनीचेऽस्तेजयतिनद्विपतः ॥ ५३ ॥ लमद्यूनेमुक्त्वापरस्परंक्रूरयोर्झकटदृष्टौ ॥ विवदद्वादियुगंतच्छु
 रिकाभ्यांप्रहतितदैवम् ॥ ५४ ॥ लगेद्यूनेचयदिक्कूरःस्वचरोविवादिनोर्नतदा ॥ कलहनिवृत्तिःकालेजय
 तिहिचलवान्गतवलंतु ॥ ५५ ॥ लगेशसुतदःसौम्याःकेंद्रेसंधिनवान्यथा ॥ लमद्यूनेशपष्ठेशारित्वेप्यन्यो

न्यविग्रहः ॥ ५६ ॥ गृहमागंतो नयं दसौ किं वद्धः किमथवा हत इति प्रश्ने ॥ मूर्तौ क्रूरो यदितन्न हतो वद्धो थवा
पुरुषः ॥ ५७ ॥ त्रिकोणचतुरस्रास्तस्थितः पापग्रहो यदि ॥ ग्रहैर्निरीक्षितः पापैर्नूनं बंधनमादिशेत् ॥ ५८ ॥
सप्तमगोष्ठमगोवाचेत्क्रूरस्तद्धतोऽपि वा वद्धः ॥ मूर्तौ च सप्तमे वा यद्बालग्रेष्टमेऽपि भवेत् ॥ क्रूरस्तदसौ पुरुषो वद्ध
अहतश्च मुन्यते च परं ॥ ५९ ॥ वद्धः सप्ताष्टग्रे क्रूरमूर्त्यस्ते चाष्टलग्रे ॥ वद्धो विमुच्यतेऽत्याशु क्रूरः श्रेयांस्तनौ
तदा ॥ ६० ॥ अथ वद्धमोक्षप्रश्नः ॥ वद्धोऽस्तितत्किं भवितेति प्रश्ने विमुच्यतेऽसौ खलु मृत्यु
योगे ॥ कदा विमुच्येदिति पृच्छमाने शुभं कदा भावि च तैर्मृतिः स्यात् ॥ ६१ ॥ मुक्तिप्रश्ने यदा केंद्रे केंद्रेशाः
स्युर्न मोक्षदाः ॥ तस्मिन् वर्षेऽथ लग्नेशः पतितः केंद्रगे न च ॥ ६२ ॥ संबंधेषुः सचेत्क्रूरो मृतीशः स्यात्तदा मृतिः ॥
लग्नेशे स्तमितेऽबुस्थे कुजहृष्टे तदा मृतिः ॥ ६३ ॥ चंद्रश्रां बुगपापेन मृत्युनाथेन योगकृत् ॥ तदा गुह्यां मृतिश्चंद्रः
केंद्रमंदयुगीक्षितः ॥ ६४ ॥ दीर्घपीडा च भौमे न युग्दृष्टौ बंधताडने ॥ दृश्यार्धे लग्नपश्चेत्स्याद्द्वयपेनेन थशालवान्
॥ ६५ ॥ पलायते तदा वद्धो न्ययगे लग्नगेऽपि वा ॥ तृतीयनवमस्वामी व्ययगोलमपेन च ॥ ६६ ॥ यदीत्थशा
लयो गेऽपुस्तदापि च पलायते ॥ दृश्यार्धे ह्युपचारेण चंद्रोऽथ शिलस्तदा ॥ ६७ ॥ बंधमोक्षस्त्रिधर्मे शः संग्रहः
शीघ्रमोक्षकृत् ॥ पतिते तदुस्त्रिधर्मस्य ग्रहसंबंधकृत्तदा ॥ ६८ ॥ केंद्रस्थत्रिभवेशेन योगेऽपुश्चेत्तदा चिरात् ॥

गान्धुकोवलीलोतावत्कर्ताविलाधिकः ॥ ६९ ॥ अस्तंगतेतनोशुक्रवद्धमोक्षादिसंभवः ॥ म्रियतेयेनयो
 मेनेतेनयोगेनगुण्यते ॥ ७० ॥ मेपेतुलेचशीघ्रंस्यात्कनकनेसकष्टता ॥ स्थिरेचिराद्विदेहस्येमोक्षोमध्यम
 कालतः ॥ ७१ ॥ ॥ अयनोकाग्रश्रः ॥ क्षेमायातंवहित्रस्यमजनंवनंजले ॥ पण्यव्यवहृतोलाभोनरपि
 प्रधानतुष्टयं ॥ ७२ ॥ वहित्रमन्ननोका ॥ नोर्लभदास्यान्ममनेतिष्ट्रेक्रेद्रुभाश्रेदितरेषुपापाः ॥ वलोज्झ
 ताःक्षेमजयार्थदानोर्भावीतिवाच्यंविदुषाविमृश्य ॥ ७३ ॥ लमाधिपेवक्रिणिचास्यनाथेन्यावृत्त्यनोरेतिच
 मार्गतःसा ॥ नेत्सोम्यदृष्टःकुशलेनपार्श्वेदृष्टस्तदावस्तुविनेतिवाच्यम् ॥ ७४ ॥ विलम्बरंभ्राधिपतीस्वगेहे
 प्रनेक्ष्यतश्चेद्वयहारलाभः ॥ यदाष्टमेसौम्यस्नगावलाब्धास्तदातरीलाभमुखप्रदास्यात् ॥ ७५ ॥ कुशलाया
 तिष्टृच्छायांमृत्युगोगेसमागते ॥ तदानोरेतिशीघ्रेणलाभाद्यंचान्ययोगतः ॥ ७६ ॥ लम्बेशंचंद्रनाथंचंद्र
 वामरगुणोयदि ॥ पश्येत्तूरदृशानावासमंनश्यतिनोपतिः ॥ ७७ ॥ लम्बेशाष्टपतिःस्वस्यगेहंनालोकतेयदि ॥
 तदायानस्यवक्तव्यंनिश्चितंमजनंबुधेः ॥ तावुर्भाससमस्योचेज्जलेवापनिकांवदेत् ॥ ७८ ॥ पूर्वस्मिन्योगे
 वस्तुसहितनोकांमज्जनेनचतत्रलाभः ॥ द्वितीययोगेनोकाआयातिवस्तुनोमजनमितिविशेषः ॥ तदुक्तंय
 यनानागैः ॥ न्यूनेवापनिकांकृत्वायानमायातिमंदिरं ॥ नोकायामारोप्यमाणंवस्तुवापनीयंसाजलेमज्जती

तिभावः ॥ लग्नचंद्रपतीकूरदृष्ट्याऽन्योन्यदीक्षितौ ॥ तदापोतजनानांचमिथः कलहमादिशेत् ॥ ७९ ॥
अथकिंवदंतीजनश्रुतिः किंसत्याभवतीतिप्रश्ने ॥ लग्नतुलग्नेश्वरशीतगूदयैः शुभान्वितैः केंद्रगतैस्तुसत्या
॥ ८० ॥ शुभदृग्योगतः सौम्यांवातां सत्यांविनिर्दिशेत् ॥ पापदृग्योगतोदुष्टावातां सत्येति कीर्त्यते ॥ ८१ ॥
लग्नेश्वरे भाविवेकमिथ्यावातां भविष्यति ॥ ८२ ॥ अथक्रयिविक्रयिणौ ॥ क्रेतालग्नपतिज्ञेयो विक्रेताग्रपतिः
स्मृतः ॥ गृह्णाम्यहमिदं वस्तुप्रश्नं एवं विधेयमिति ॥ ८३ ॥ बलशालिविलम्बं चेद्बृह्यते तत्क्रयाणकम् ॥ तस्मात्क्र
यणकालाभः प्रष्टुर्भवति निश्चितम् ॥ ८४ ॥ विक्रीणाम्यमुकं वस्तुप्रश्नं एवं विधेयमिति ॥ आयस्थानेवलवति
विक्रेतव्यं क्रयाणकं ॥ ८५ ॥ अथसस्यनिष्पत्तिः ॥ दिशिकस्यां भवेत्सस्यनिष्पत्तिः क्वचसानहि ॥ पूर्वदेश
स्य भंगो हि कदिशिकतनेन हि ॥ ८६ ॥ चतुर्णामपि केंद्राणामध्ये यत्र शुभग्रहः ॥ तस्यांचसस्यनिष्पत्तिः स्व
स्थंचैव भविष्यति ॥ ८७ ॥ यस्यां दिशिशनिः पार्ययुतो वाप्यवलोकितः ॥ दिशितस्यांचतत्स्वास्थ्यं दुर्भिक्षं
च भविष्यति ॥ ८८ ॥ दिशियस्यां रविस्तत्र धान्यनाशो नृपाद्भवेत् ॥ यत्रापि मंगलस्तत्र धान्यनाशोऽग्निभी
स्तथा ॥ ८९ ॥ यस्यां दिशिशुभाः खेदाः समस्तबलशालिनः ॥ निष्पन्नासैव विज्ञेयासस्य स्वास्थ्यंच तत्र हि
॥ ९० ॥ केंद्रेषु सर्वतः पापाः समस्तबलसंयुताः ॥ देशस्तदा विनष्टोऽसौ ज्ञातव्यः शास्त्रकोविदैः ॥ ९१ ॥

अथप्रकीर्णकाध्यायः ॥ भुवनदीपके ॥ लग्नपोमृत्युपश्चापिमृत्यौस्यातामुभौयदि ॥ स्थितौद्रेष्काणएक
 स्मिन्प्रदुर्लभस्तदाधुवम् ॥१२॥ एवंद्वादशभावेपुद्रेष्काणैरेवकेवलम् ॥ बुधेविनिश्चयंग्रयाद्योगेष्वन्येषु
 निस्पृहः ॥१३॥ प्रश्नकालेसौम्यवर्गेलग्नयेदधिकोभवेत् ॥ ग्रहभावानपेक्षणतदाख्येयंशुभंफलम् ॥ १४ ॥
 लग्नाधिपश्चलाभस्याधीशश्चदायकोभवेत् ॥ लग्नाधिपस्ययोगेलाभाधीशेनलाभकरः ॥ १५ ॥ भवतिपरं
 लाभकरस्तदेवसयदिचंद्रहग्लाभे ॥ योगाःसर्वेप्यफलाश्रंद्रमृतेव्यक्तमेतच्च ॥१६॥ कर्माधीशेननवंकर्मा
 धीशेनचनिवृत्त्यधीशेन ॥ मृत्युपतिनाचयोगेलाभाधीशस्यवक्तव्यम् ॥ १७ ॥ तत्तत्स्थानेक्षणतःपुण्यवि
 बुद्धिश्चकर्मवृद्धिश्च ॥ विबुधैस्तदानीवृत्तिर्मृत्युर्भावःपरिणयम् ॥१८॥ लग्नेशोयदिपष्ठःस्वयमेत्यरिपुर्भवत्या
 ल्मा ॥ मृत्युकृदष्टमगोसौव्यगःसततंव्यंकुरुते ॥ १९ ॥ लग्नस्यचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति ॥ धन
 लाभोभवत्याशुर्कित्वनर्थोपिपृच्छतः ॥२०॥ ॥ अथसामान्यतोभावविचारः ॥ इंदुःसर्वत्रवीजाभोलग्नं
 चकुसुमप्रभम् ॥ फलेनसदृशोशश्चभावःस्वादुसमप्रभः ॥२१॥ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधीशश्चवीक्षतेकार्यं ॥
 लग्नाधीशःकार्यकार्येशःपश्यतिविलग्नम् ॥ २ ॥ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेत्लग्नपंचकार्येशः ॥ शीतगुहृष्टौस
 त्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ॥ ३ ॥ कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनयल्लग्नम् ॥ लग्नाधिपंचपश्यतिशुभ

ग्रहश्चार्धयोगोऽत्र ॥ ४ ॥ एकः शुभो ग्रहो यदि पश्यति लग्नाधिपे विलोकयति ॥ पादोनयोगमाहुस्तदा बुधाः
 कार्यसंसिद्धिः ॥ ५ ॥ अथलाभादौ कालावधिनिर्णयः ॥ उत्पलः ॥ उदयोपगतं राशितंचकलीकृत्यलि
 प्तिकागुणयेत् ॥ छायांगुलेश्च कुर्वाद्धृत्वा मुनिभिस्ततः शेषः ॥ ६ ॥ ग्रहगुणकारो ज्ञेयो दैवविदापंचविंशतिः
 सैका ॥ मनवोकाष्टौ त्रितयं भवाश्च ५।२।१।४।९।८।३।११ सूर्यादितो ज्ञेयाः ॥ ७ ॥ गणयित्वैव प्राग्वद्धृत्वा
 सौम्यस्य संभवे दुदयः ॥ कार्यप्राप्तिः प्रपूर्वक्तव्यानेतरैर्ग्रहैर्भवति ॥ ८ ॥ गुणकारैक्यविभक्तः कार्यः सूर्यादिगुण
 कसंशुद्धः ॥ यस्य न शुद्ध्यति वर्गो विज्ञेयस्तद्दशात्कालः ॥ ९ ॥ आरदिवाकरशेषे दिनकरपक्षाश्च भृगुश
 शिनोः ॥ गुर्ववशे मासकृतवः सौम्येथशनैश्च रेब्दाः स्युः ॥ १० ॥ आधानेथ प्राप्तौ गमनागमने पराजये विजये ॥
 रिपुनाशे वा काले पृच्छायां निश्चितं व्रयात् ॥ ११ ॥ अकचटतपयशवर्गारविकुजसितसौम्यजीवसौराणाम् ॥
 चंद्रस्य च निर्दिष्टास्तैः स्युः प्रथमोद्भवैर्वर्णैः ॥ १२ ॥ ज्ञात्वा तस्मात्क्षेत्रं विज्ञाय शुभाशुभंच वदेत् ॥ वर्गादिमध्य
 मांस्वैर्वर्णैः प्रश्नोद्भवैर्विपमराशिः ॥ १३ ॥ रात्रौ लग्नं प्रवदेत् पृच्छायुगं कुजज्ञजीवानाम् ॥ सितरविजयोश्च नैवं
 रविशशिनोरेकराशित्वात् ॥ १४ ॥ तस्मात्प्राग्वत्प्रवदेत् पृच्छासमये शुभाशुभंसर्वम् ॥ कालस्य च विज्ञानादे
 तच्चित्यं बहुप्रश्ने ॥ १५ ॥ अथ मासचिंता ॥ पृथुयशाः ॥ स्वांशे विलम्बे यदि वा त्रिकोणे स्वांशे स्थितः पश्य

तिघातुचिंतां ॥ परांशकस्यश्चकरोतिजीवंमूलंपरांशोपगतःपरांशम् ॥ १६ ॥ घातुर्मूलजीवमित्योजराशौ
 युग्मेविद्यादेतदेवप्रतीपम् ॥ लग्नेयोऽंशस्तत्क्रमाद्रूप्यमेवंसंक्षेपोयंविस्तरात्तत्प्रभेदः ॥ १७ ॥ उत्पलः ॥ वलिनी
 केद्रोपगतौरविर्भौमाधातुकारकौप्रश्ने ॥ बुधसौरीमूलकरौशशिशुरुशुक्राःस्मृताजीवाः ॥ १८ ॥ मेपालिसिं
 हलमेकजार्कयुक्तेनिरीक्षितेप्यथवा ॥ घातोऽंशितांप्रवेद्युगघटकन्यागतैर्लभैः ॥ १९ ॥ बुधरविजयुतैर्मूलं
 द्युपतुलहरिमीनचापकर्कटकैः ॥ चंद्रगुरुशुक्रयुक्तेहृष्टैर्जीवोविनिर्देश्यः ॥ २० ॥ अत्रघातुचिंतायांधातोर्व
 ह्वतिस्वरूपविशेषनिर्णयोऽग्रहलग्नराशिवशाद्वाज्ञेयः ॥ राशिस्वरूपंग्रहस्वरूपंचजातकेप्रश्नेउपोद्धातप्रसंगेनि
 रूपितम् ॥ एवंजीवचिंतायांवाह्यणादिजातिःगौरादिज्ञानंचोह्यं ॥ अथकस्यभावस्यसंबंधेनायंप्रश्नइति
 जिज्ञासायांवाज्ञानप्रकाशे ॥ लग्नलाभपयोःप्राणितयोर्द्वैधावगःशशी ॥ तस्यभावस्ययाचिंताप्रष्टुःसाहृदिव
 र्त्तते ॥ १ ॥ भावचिंतारूपलक्षणवर्णानामित्यादिनानिरूपिता ॥ एवंवलाधिकांचंद्रालग्ननाथोयतःस्थितः ॥
 देवज्ञेनविनिर्णयःप्रश्नसद्भावसंभवः ॥ २ ॥ पृथुयशाः ॥ आत्मसमंलग्नगतैस्तृतीयगैर्भ्रातरःसुतंसुतगैः ॥
 मातावाभगिनीवाशुगतैःशत्रुभार्यास्यात् ॥ ३ ॥ सप्तमसंस्थेनवमधर्माश्रितयुगुरुदर्दशमैः ॥ स्वांशपति
 मित्रशत्रुपुतैथववाच्यंवल्लयुतेषु ॥ ४ ॥ चरलग्नेचरभागेमध्याह्नेप्रवासचिंतास्यात् ॥ अष्टःसप्तमभवनात्पुन

निवृत्तोयं दिनवक्त्री ॥ ५ ॥ मयांकास्त्रीउपमुक्तामनसिचिंतितांवाकीदृशीवैतिप्रश्ने ॥ अस्तेरविसितवक्त्रैः पर
जायां स्वांगुरौ बुधेवेश्याम् ॥ चंद्रे च वयः शशिवत्प्रवदेत्सौरेऽप्यजादीनां ॥ ६ ॥ कुमारिकां बालशशीबुधश्च वृद्धा
शनिः सूर्यगुरुरूपसूताम् ॥ स्त्रीकर्मकां भौमसितौ च घत्तएवं वयः स्यात्पुरुषेषु चैवम् ॥ ७ ॥ अथ सुरतप्रश्नः ॥
शुभेत्थशाले हिमगौ चतुष्टये सौख्यातिरेकः स विलासहासः ॥ क्रूरेत्थशाले हिमगौ सरोपे क्रूरान्विते भूत्कलहो
नृध्वोः ॥ ८ ॥ पीडाथवासीत्सुरते युवत्यारजो यथास्तर्क्षमुपैतितद्वत् ॥ लभे सुरेज्ये भृगुजे कलत्रे तु यै हिमांशौ
स विलासहासौ ॥ ९ ॥ शुभग्रहोत्थे च कंबूलयोगे युते रजः पुष्पसुगंधयुक्तम् ॥ स्वर्गोच्चगेहम्यरतं निगद्यं स्थिते
द्विदेहवनिता स्वकीया ॥ १० ॥ चरोदये सारमिते परस्त्रीकेंद्रे शनौ सा सुरजो दिवारतिम् ॥ निशोदये शशित्रिखगे
चरात्रौ दिवानिशं तद्वलिनोर्द्विखेटयोः ॥ ११ ॥ अथ मर्हर्धचिंता ॥ मेपेवृषे च मिथुने शुभयुक्तदृष्टे न ग्रैष्मिकं तु
सुलभं भविता पृथिव्यां ॥ सूर्ये धनुर्मृगघटे बुधसारधान्यं कुर्यात्समर्धमशुभैः सहितोऽसमर्धम् ॥ १ ॥ लभे बलाब्धे
निजनाथसौम्यैर्युक्ते क्षिते केंद्रगतैः शुभैश्च ॥ सर्वैः समर्धविवलैर्विलम्बे केंद्रे पुष्पापैः सकलं समर्धम् ॥ २ ॥ राकाकु
हूशशिपभास्वदजप्रवेशे लभे श्वराशुभस्वर्गैर्युतवीक्षिताश्चेत् ॥ तद्वत्सरे जगति सौख्यमलं प्रकुर्युः पापादि ते गद
नरेद्रभयं प्रजानाम् ॥ ३ ॥ मेपप्रवेशोदयतः स्वरांशः केंद्रे पुष्पापोडुपतीत्यशाले ॥ पापग्रहे दृष्टयुतेऽथ तस्मिन् वर्षे

गदार्तिः प्रियमन्नमुर्व्याम् ॥ ४ ॥ भानोर्मपः प्रवेशोदयभवनपतिः सद्ग्रहः स्वोच्चसंस्थः स्वर्क्षस्थो वापिकेंद्रे शुभग
 ग्रनचरैर्दृष्टयुक्तो बलाढ्यः ॥ तस्मिन्वर्षे विदध्याजगतिशुभसुखं भूरिसस्यं सुवृद्धिः क्रूरः क्रूरार्दितो वादिशतिनृ
 पभयंकष्टमन्नमहर्धम् ॥ ५ ॥ ॥ अथमनुष्याणां जन्मलात्प्रतिवर्षेशुभाशुभज्ञानम् ॥ जन्मोदयाद्भास्वदज
 प्रवेशलमंहियद्भावगतं शुभान्वितम् ॥ तद्भाववृद्धिं विदधाति तस्मिन्वर्षे नृणां पापयुतं तदन्यथा ॥ ६ ॥ जन्मो
 दये देहसुखं धनेऽर्थलाभस्तृतीयचक्रवृद्धिः ॥ तुर्यसुहृत्सौख्यमथात्मजाप्तिः पुत्रेऽथपट्टेऽरिपराजयः स्यात्
 ॥ ७ ॥ स्त्रीसौख्याप्तिर्भवति मर्दने मृत्युरुग्भीश्ररं घ्नन्मार्थासिस्तपसि दशमे वित्तसौख्यास्पदाप्तिः ॥ लाभेला
 भः सुखधनचयोदुःखदारिद्र्यमंत्वे पुंसो मेपं प्रविशति रवौ जन्मलमादिलभे ॥ ८ ॥ ॥ अथ ताजिकमतानुसारेण
 प्रश्नाद्युपयोगिन इत्यशालादयो योगाः कतिपये निरूप्यन्ते ॥ नवपंचमयोर्दृष्टिः पादोनासर्वदृष्टितः सवल ॥
 मेलापकदृष्टिरियं प्रत्यक्षस्नेहदृष्टिरिति ॥ ९ ॥ तृतीयैकादशयोर्दृष्टौ यो वीक्षते तृतीयदृशा ॥ तद्दृष्टिरुयं शो
 नाऽन्यत्र तु पुद्गलभागदृष्टिश्च ॥ १० ॥ अनयोर्दृष्टिर्गुप्तस्नेहादृष्टिः सर्वत्रकार्यसिद्धिकरी ॥ दशमचतुर्थदृष्टिः
 पादोनादुर्जनारुह्यातुः ॥ ११ ॥ यत्रोभयसप्तमके सासकलाग्रत्यक्षदुर्जनादृष्टिः ॥ एकर्क्षस्थितदृष्टिर्मतासं
 कलातिसौदृशः क्षुत्तारुह्याः स्युः ॥ सर्वाश्चैता हि दृशोद्वादशभागांतरे भवेयुश्चेत् ॥ तत्सर्वविशेषः प्रोक्तो दृष्ट्य

नुसारं फलं चित्यं ॥ १२ ॥ सूर्यः पंचदशांशैरिदुर्द्धादशभिरवनिजोऽष्टाभिः ॥ सप्ताशैर्बुधशुक्रौ गुरुमंदौ नव
 भिरीक्षेते ॥ १३ ॥ एते दीप्तांशकाः पूर्वतः परतश्च ज्ञेयाः ॥ ॥ यदि शीघ्रस्वल्पांशैः पश्चान्मंदंधनांशमुपगम्य ॥
 स्वदीप्तभागमस्तैर्देते बुधमित्थशालयोगोऽयम् ॥ १४ ॥ लिप्तार्धविलिप्तिकाभ्यां यदि हीनो मंदतोप्यतुल्यः
 स्यात् ॥ तत्पूर्णमित्थशालं मुथशिलमपि कथ्यते तज्ज्ञैः ॥ १५ ॥ अथ शीघ्रो मंदगतेरपि भागैकं समुत्तरत्यग्रे ॥
 तदिह संराफसंज्ञो मूसरिफः कथ्यते त्यशुभः ॥ १६ ॥ यद्युभयदृष्टिरहितो यद्यन्यः शीघ्रगोऽतरे भूत्वा ॥ पश्चाच्चत
 दन्यस्मै ददाति तेजः सनक्तसंज्ञः स्यात् ॥ १७ ॥ उभयोर्लेशशकार्ये शयोरिति ज्ञेयम् ॥ उदाहरणम् ॥ स्त्री लाम
 स्य प्रश्ने कन्या लेशे बुधः पतिः सिंहे ॥ मीने च तत्पतिर्गुरुस्तत्रानयोर्न त्वस्ति दृष्टिस्तु ॥ १८ ॥ शीघ्रश्चंद्रो द्वाभ्यां
 दृष्टो बुधात्तन्महोनीत्वा ॥ जीवाय ददौ तद्वत्परहस्ताद्यो पितः प्राप्तिः ॥ १९ ॥ अथ यदि मंदोऽतस्थो द्वावप्यपश्य
 ति निजोक्तदीप्तदृशा ॥ तेजोनीत्वा शीघ्रा ददाति मंदाय तद्यमया ॥ २० ॥ मंदाय मंदगतये ॥ उभयेत्यशाल
 योगे यदि चंद्रोऽप्यत्र मुथशिलविधायी ॥ तत्कंबूलं हि भवेदुत्तममध्याधर्मैर्भेदैः ॥ अयमर्थः ॥ यदि लेशशकार्ये
 शयोरित्थशालयोगः तौ चेत्स्वगृहे स्वेवाचंद्रोऽपि स्वक्षोच्चगतस्तदोत्तमं कंबूलं ॥ यदा चंद्रः स्वक्षोर्दौ न तदो
 त्तममेव ॥ यदि त्रैराशिकहृद्वा मुसलहाद्यधिकारवांस्तदामध्यमं ॥ पंचाधिकाररहितत्वमुभयोश्च तदाऽधमम् ॥

उभयोर्नीचारिराशिगतत्वेघमाघममिति विकल्पना ॥ एते चेत्यशालादयो दृष्टिस्थानदीप्तांशकांतरे द्वादशां
 तरे वाज्ञेयाः न केन लभेकरादयं शस्थान एवेति ज्ञेयम् ॥ एतच्चास्मत्कृते ताजिकरत्ने स्पष्टतरं प्रपंचितमेवावधार
 णीयं ॥ स्वगृहो ज न वांश निरूपणं जातकावसरे निरूपितं ॥ न वांशक एव मुसल्लहो वाच्यः ॥ त्रैराशिकपदेन
 द्रेष्काणेशाः ॥ यथा मेपादेः पदत्रिंशद्रेष्काणानामधीश्वराज्ञेयाः ॥ प्रथमो भास्मत्स्मात्पष्ठश्रमो मांतं ॥ हृद्वा
 पदेन त्रिंशांशा उच्यंते यथा मेपादं गवमुशरवाणाः ॥ ६ । ६ । ८ । ५ । ५ । गुरुसितज्ञकुजमंदाः ॥ दृपभेव
 गुरुसयमुशरशिखिनः ८ । ६ । ८ । ५ । ३ । शुक्रज्ञजीवमंदाराः ॥ मिथुने पडंगशरनगपणां ६ । ६ । ५ ।
 ७ । ६ । बुधशुक्रजीवकुजसौराः ॥ कर्कऽद्रिरसपडद्विश्रुतिपुत्र ७ । ६ । ६ । ७ । ४ । कुजशुक्रसौम्यगुरु
 मंदाः ॥ सिंहगवाणशैलांगांगाः ६ । ५ । ७ । ६ । ६ । देवज्यशुकार्किबुधाराणां ॥ युवतौ शैलाशाब्ध्य
 राशि ७ । १० । ४ । ७ । २ । ज्ञसितजीवकुजशनीनां ॥ रसाष्टाद्रि नगाक्षिभागाः ६ । ८ । ७ । ७ । २ ।
 शनिबुधगुरुसिताराश्च ॥ अलिन्यग्रंबुधिगजवाणांगाः ७ । ४ । ८ । ५ । ६ । भूसुतशुक्रसौम्यगुरुमंदाः
 नापेरनिवाणाब्धिशरनेदाः १२ । ५ । ४ । ५ । ४ । देवगुरुसितज्ञकुजसूर्यजाः ॥ मकरेज्यद्रिनागाब्धि
 नेदाः ७ । ७ । ८ । ४ । ४ । बुधेज्यदेत्सगुरुशनिभोमाः ॥ कुंभेज्यगाद्रिवाणवाणाः ७ । ६ । ७ । ५ ।

५ । बुधसितेज्यकुजमंदाः । मीनेर्काब्ध्यग्निन्दद्विः १२ । ४ । ३ । ९ । २ । सितगुरुशकुजसौराः ॥
 इति श्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीदैवज्ञनीलकंठविरचितायां श्रीनीलकंठ्यां प्रश्नतंत्रतृतीयं समाप्तम् ॥ ३ ॥
 समाप्तोऽयं ग्रंथः ॥ ॥ ॥

११६४

इदं पुस्तकं चे. झा. रा. रा. वासुदेवशास्त्री पणशीकर इत्येतैः संस्कृतं तस्येदं तृतीयं
 संस्करणं निर्णयसागराधिपतिना पाण्डुरङ्ग जावजी इत्यनेन स्वीये मुद्रणालये
 मुद्रयित्वा प्रकाशितम्.

शाकः १८४८. सन १९२६.

PUBLISHED:—Pandurang Jawaji, } at the "Nirnaya-sagar" Press,
 PRINTER:—Ranchandra Yesu Shedge, } 26-28, Kolbat Lane, Bombay.

ताजिकनीलकंठीसटीकासोदाहरणासमाप्ता ।